

Budget för landskapet Åland 2016

Ålands
landskapsregering

Till Ålands lagting

ALLMÄN MOTIVERING

FINANSUTSKOTTETS OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Sammanfattning

Landskapsregeringens förslag

Landskapsregeringen föreslår att en budget för år 2016 antas för landskapet Åland med budgeterade kostnader uppgående till 358 300 000 euro och budgeterade inkomster till 429 459 000 euro.

Motionerna

I anslutning till budgetförslaget har 28 budgetmotioner inlämnats.

Utskottets förslag

Utskottet föreslår att budgetförslaget godkänns med de ändringar som framgår av betänkandet. Budgetmotionerna föreslås förkastade.

Utskottets synpunkter

Allmän motivering

Ekonomisk översikt

Allmänt

Den globala tillväxten förutspås bli svag och ojämn de kommande två åren. USA är dragloket med stark arbetsmarknad och ökande inhemsk konsumtion. Inom eurozonen ökar investeringarna och den inomeuropeiska efterfrågan vilket något förbättrar eurozonens utsikter. Oljepriset förväntas stiga långsamt.

Den svenska ekonomin har en stark ekonomisk tillväxt, vilket torde bidra till köpkraft visavi åländska tjänster och produkter. Den svaga kronan verkar dock i motsatt riktning.

Den finländska ekonomin

I regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2016 (RP 30/2015 rd) anges följande: "Läget för Finlands ekonomi är allvarligt. BNP-tillväxten är nära noll. Arbetslösheten ökar och arbetslöshetsperioderna blir längre. Också efter recessionen förblir ökningen svag. Den ekonomiska

tillväxten 2016 förutspås bli 1,3 %. Tillväxten bygger på en gynnsam utveckling när det gäller investeringar. Den utländska efterfrågan inverkar relativt litet på tillväxten trots den stegvisa exportökningen, eftersom importen ökar mera än exporten då den inhemska efterfrågan återhämtar sig.”.

Finlands marknadsandel inom världshandeln har krympt och Finland lider av försämrad kostnadskurrenskraft. I Finland hålls den inhemska efterfrågan tillbaka av ökad arbetslöshet, svag löneökning, försämrad köpkraft och fortsatta åtstramningar. Produktionen i Finland visar ännu inga egentliga tecken på återhämtning. Enligt prognoser kan BNP utvecklingen bli svagt positiv år 2016. Det förbättrade läget i Europa, den låga eurokursen och det låga oljepriset ger en potentiell tillväxtkraft som dock hålls tillbaka av svag produktivitet utveckling, låg investeringsgrad, minskad östhandel, svag efterfrågan på investeringsvaror samt en åldrande befolkning. Ljuspunkterna är den kemiska industrins och metallindustrins produktionsstillväxt samt produktionstillväxten gällande maskiner och anläggningar.

Den åländska ekonomin

Arbetslösheten på Åland ser ut att bli kring 3,8 procent på årsbasis och därmed hamna något under fjolårets nivå. På kort till medellång sikt kommer en sjunkande deltagandegrad på arbetsmarknaden och minskad arbetskraftsinvandring att pressa ner arbetslösheten. För arbetskraftsförsörjningen blir integrationen av de nyinflyttade av stor betydelse. Skatteintäkterna ger en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen ökade kommunalskatterna med 4,8 procent för de åländska kommunerna år 2014 jämfört med år 2013. Ålands BNP minskade från år 2011 till år 2012. Några exportinriktade företags goda resultat håller dock upp BNP-värdet. Ålands BNP-utveckling har gått från en djup svacka till en prognostiserad svag tillväxt. Gällande sjöfarten finns en viss optimism angående den långsiktiga marknadsutvecklingen inom delar av torrlast och inom oljefrakt. Rederiernas bränslekostnader efter att de nya svavelreglerna infördes i januari 2015 har inte ökat så mycket som förväntades i våras, vilket har bidragit till att ÅSUB reviderat upp sin prognos för årets tillväxt. Bygg- och transportbranscherna förefaller komma att ha en positiv utveckling medan handeln ser ut att få en fortsatt svag utveckling. Den finansiella sektorn verkar ha en stabil utveckling och inom sektorn företagstjänster förefaller utvecklingen bli god.

Slutsatser

Utskottet noterar att det ovan angivna i fråga om den finländska och åländska ekonomin inte beaktar eventuella konsekvenser av avsaknad av samhällsfördrag för den finländska arbetsmarknaden, eventuella lagpaket för stärkande av konkurrenskraften, kommande finländska reformer av den offentliga sektorn och de stora immigrationsströmmarna, vilket innebär att prognoserna är än mer osäkra. Utskottet gör sammantaget bedömningen att den ekonomiska utvecklingen är högst osäker.

Landskapets budgetekonomi

Landskapsregeringen konstaterar att Ålandsdelegationen för år 2014 fastställt avräkningsbeloppet till 214,5 miljoner euro. Detta är en höjning med ca 3,2 procent från år 2013. Enligt uppgifter från statsbudgetförslaget för år 2016 förväntas avräkningsbeloppet bli 221,0 miljoner euro år 2015, vilket i så fall skulle innebära en ökning med 3,0 procent. År 2016 väntas avräkningsbeloppet sedan minska marginellt och utgöra 220,8 miljoner euro. För år 2012 uppgick skattegottgörelsen till 5,3 miljoner euro, vilket sedermera för år 2013 ökat till knappt 7,0 miljoner euro. Skattegottgörelsen beräknas växa till 9,1 miljoner euro för år 2014 och därefter till ca 10,0 miljoner euro för skatteår 2015. Noteras bör att för skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2014 års belopp tas upp i 2016 års budget. Skattegottgörelsen följer således två års eftersläpning.

Utskottet manar till stor försiktighet i fråga om användningen av landskapets medel. Detta gäller såväl verksamhetsanslag som investeringsanslag. Reformerna som genomförts bör analyseras för att kunna fastställa om målsättningarna med dessa uppnåtts samt för att vid behov kunna vidta nödvändiga justeringar. Bolagiseringar och avknoppningar i form av affärsverk bör analyseras på motsvarande sätt och styrdokument samt ägardirektiv följas upp för att vid behov revideras. Utmanarrätter och offentlig och privat finansiering i samverkan (OPS) bör utredas och kan övervägas i samband med reformprocesser. Detta är ett viktigt beslutsunderlag när nya reformer planeras.

Möjligheter och risker med att ta ut medel från landskapets bolag samt från PAF bör analyseras. I denna analys ingår att bedöma på vilken uthållig nivå uttag kan göras utan att samtidigt försvåra bolagens lönsamhets- och utvecklingsmöjligheter.

Utskottet noterar att det budgeterade årsbidraget efter avdrag för avskrivningar uppgår till minus 17,6 miljoner euro och att åtgärder för att rätta till detta förhållande inleds i kommande tilläggsbudget.

När det gäller andra frågor, projekt och reformprocesser som finns upptagna i budgetförslaget uppmanar utskottet landskapsregeringen att återkomma i samband med en tilläggsbudget för att redogöra för landskapsregeringens planer och politiska prioriteringar. På det här sättet ges den nytillträdde landskapsregeringen möjlighet att ta ställning till dessa frågor och att utforma förslag som lagtinget ska besluta om. När det gäller eventuella andra åtgärder i regeringsprogrammet, som kan få återverkningar i det nu behandlade budgetförslaget, uppmanas landskapsregeringen att återkomma i en tilläggsbudget.

Utskottet konstaterar att budgetförslaget innehåller en generell fullmakt att uppta lån för budgetens förverkligande och konstaterar att landskapsregeringen måste ha möjlighet att utan fördröjning vidta eventuella nödvändiga åtgärder för att klara likviditeten. Enligt utskottets bedömning finns det ingenting som tyder på att landskapsregeringen under år 2016 ska behöva uppta annat än eventuella kortfristiga likviditetslån, vilket även har gjorts tidigare. Utskottet betonar att avsikten under mandatperioden är att eventuella lån enbart upptas för investeringar som på sikt sänker landskapets driftskostnader. Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (5-2), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Ingrid Johansson samt vtm Veronica Thörnroos. Reservation har lämnats ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

Utskottet konstaterar att budgeteringssystemet fortsättningsvis är under utveckling. Ett nytt datasystem kommer att möjliggöra detta. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att i samband med utvecklandet av budgetsystemet förtydliga budgetering och årsredovisning bl.a. med hjälp av register och jämförbara nyckeltal samt övriga åtgärder som förbättrar läsbarheten.

Självstyrelseutveckling

Självstyrelserevision

Den 13 januari 2015 avgav Ålandskommittén sitt delbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling". Utgående från delbetänkandet och utlåtanden från remissinstanserna i riket och landskapet fortsätter kommittén sitt arbete i avsikt att avge ett slutbetänkande i form av en regeringsproposition senast den 30 april 2017. Utskottet understöder ambitionerna hos Ålandskommittén om övertagande av beskattningsrätt och anser det viktigt att konkretisera användningen av en egen breddad skattebehörighet då det är tidsmässigt ändamålsenligt. Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har inlämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Stephan Toivonen och Lars Häggblom.

Avräkningsgrunden och skattegottgörelsen

Ålandsdelegationen avgav ett utlåtande beträffande dels hanteringen av inkomster från statsbolag, dels beträffande hanteringen av inkomster från fonder utanför budgeten. Enligt landskapsregeringen har utlåtandet klargjort slutsatsen att om avräkningsgrunden ska justeras så ska detta bekräftas genom en politisk överenskommelse med statsmakten.

Utskottet betonar vikten av att självstyrelselagens justeringsmekanismer gällande avräkningsgrunden tillämpas för att justera avräkningsgrunden uppåt. Ökningen av den åländska befolkningen i relation till hela Finlands befolkning är inte en parameter enligt självstyrelselagen. Utskottet anser att befolkningsutvecklingen bör beaktas.

Överstiger den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetskatten 0,5 procent av motsvarande i hela riket, tillkommer det överstigande beloppet landskapet i form av skattegottgörelse enligt 49 § självstyrelselagen. Utskottet konstaterar att de debiterade inkomst- och förmögenhetskatterna över tid minskat i betydelse till förmån för de indirekta skatterna. Detta har därmed inneburit att skattegottgörelsen

förlorat i betydelse jämfört med hur situationen var då skattegottgörelsen infördes. Eftersom skattegottgörelsen byggs upp kring en mycket begränsad del av statens intäkter och då dessa intäkters relativa betydelse har minskat innebär detta att skattegottgörelsen har minskat i betydelse, vilket även bör beaktas vid ändring av avräkningsgrunden.

Tillgång till svenskt medieutbud

Landskapsregeringen konstaterar att en av grunderna för landskapets självstyrelse är att säkerställa det svenska språket och kulturen. Det är därför viktigt att landskapets befolkning har tillgång till ett omfattande och varierat programutbud med svenskt tal och svensk textning. Utskottet betonar vikten av att landskapsregeringen kontinuerligt följer med utvecklingen inom området och vidtar åtgärder för att säkerställa tillgången till svensk TV. Landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp som arbetar med upphovsrättsliga frågor.

Tidpunkt för lagtingsval

Under remissdebatten uppmärksammades problemet med att en avgående regering överlämnar en budget som styr landskapets verksamheter för en tillträdande regering. I remissdebatten förslogs som exempel på lösning en flytt av tidpunkten för lagtingsvalet i syfte att harmoniera med budgetåret och nya politiska prioriteringar. Utskottet framhåller att även andra lösningar kunde övervägas och utskottet förväntar sig att landskapsregeringen kommunicerar sina tankegångar gällande detta på lämpligt sätt. Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har lämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Stephan Toivonen och Lars Häggblom.

Hållbar utveckling

Utskottet uppfattar att ekologisk och social hållbarhet är nödvändig för att uppnå långsiktig ekonomisk hållbarhet. Utskottet konstaterar att lagtinget enhälligt fattat beslut om ett meddelande om en strategi för hållbar utveckling (meddelande nr 2/2013-2014) och vidhåller att landskapsregeringen ska fortsätta sitt arbete i enlighet med lagtingets beslut.

Hälso- och sjukvård

Landskapsregeringens mål med hälso- och sjukvården är att främja förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen, förebygga sjukdomar och trygga en tillräckligt god hälso- och sjukvård. Det patientnära arbetet utförs i Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) regi.

Utskottet betonar vikten av ÅHS verksamhet och noterar att en stor andel av landskapets budget går till att täcka ÅHS kostnader. Utskottet anser det nödvändigt att se över verksamheten och dess strukturer i stort och återkomma i budget med ändringsförslag och nya prioriteringar. Utskottet har fattat beslut om stycket efter omröstning som utfallit (4-3), varvid beslutet biträdades av ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg samt Ingrid Johansson. Reservation har lämnats av ledamöterna vtm Veronica Thörnroos, Stephan Toivonen och Lars Häggblom.

Utbildnings- och kulturpolitik

Grundskolan

I budgetförslaget anges att en god start i skolan ger en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas och utgöra grund för skolornas undervisning och verksamhet. Basfärdigheterna att läsa, skriva, räkna, liksom digital kompetens, adekvata kunskaper och en bred allmänbildning ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad.

Utskottet betonar vikten av flickors och pojkars individuella behov att förkovra basfärdigheter i framförallt läsning. Läsningen är grunden för allt vidare lärande. Landskapsregeringen bör verka för att kommunerna viker tillräckligt av skolornas resurser för detta.

Högskolan på Åland

Landskapsregeringen anger i budgetförslaget att högskolans utbildnings- och forskningsuppdrag är att i samarbete med det lokala näringslivet och offentliga sektorn generera kunskap som utvecklar samhället och näringarna på Åland och skapar tillväxt.

Utskottet betonar vikten av att Högskolan på Åland fortsättningsvis bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Det är viktigt med samarbete mellan högskolan och det lokala näringslivet. Landskapsregeringen bör analysera och överväga vilka utbildningar högskolan ska tillhandahålla.

Närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitik

I budgetförslaget anges att näringslivet, arbetsmarknadens parter, tredje- och den offentliga sektorn är viktiga delar för att tillsammans skapa ett gott företagsklimat på Åland. De övergripande målen är en gynnsam ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och att det finns arbetsplatser för en ökande befolkning som är spridd runt hela landskapet.

Utskottet betonar vikten av ekonomisk tillväxt i det åländska näringslivet. Landskapets viktigaste uppgift är att tillse näringslivets förutsättningar att bedriva konkurrenskraftig verksamhet. Affärsidéer och entreprenörskap utvecklas om förutsättningarna är de rätta.

Utskottet önskar i sammanhanget lyfta upp turistsektorns betydelse eftersom den har stor betydelse som enskild bransch men också genom sin positiva inverkan på många andra branscher på Åland. Utskottet betonar vikten av fortsatt engagemang från landskapsregeringens sida att bidra till utvecklingen av turistsektorn.

Livsmedelsklustret är en viktig exportnäring på Åland. Branschen är tillsammans med primärproduktionen en stor sysselsättare som bidrar till det åländska näringslivets tillväxt. Utskottet konstaterar att landskapsregeringen avser utveckla upphandlingsreglerna för att stöda det åländska livsmedelsklustrets nytänkande och satsningar på ekologisk produktion. Utskottet betonar även vikten av närproduktion.

Infrastruktur- och transportpolitik

Utskottet önskar att landskapsregeringen gör investeringar som är kostnadsinbesparande på sikt. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att fastställa kortruttsystem innan nytt tonnage beställs. Reservation har lämnats av ledamoten vtm Veronica Thörnroos.

Motionerna

Med hänvisning till betänkandets och budgetförslagets allmänna motivering föreslås att budgetmotionerna nr 16, 18, 20 och 26 förkastas. Därtill föreslår utskottet att övriga budgetmotioner förkastas.

EKONOMISK ÖVERSIKT

Den globala ekonomin

Den snabba inbromsningen av den ekonomiska utvecklingen i Kina har i höst ändrat utsikterna för den globala ekonomin och pressat de internationella räntorna. Den goda tillväxten i den amerikanska ekonomin väntas hålla i sig ett par år framöver. Det låga ränteläget har även inneburit att tillgångspriser (aktier, fastigheter) drivits upp av kapital på jakt efter högre avkastning, vilket innebär en risk för uppblåsta värden. Övåntat svaga sysselsättningssiffror i september och centralbankens (FED) beslut att inte höja styrräntan kom dock som en påminnelse om den underliggande osäkerheten också i den ekonomi som för tillfället agerar draglok för världsekonomin.

Det tredje stödpaketet till Grekland har minskat risken för att landet ska lämna eurosamarbetet. I Euroområdet drivs BNP-tillväxten av en ökande inhemsk efterfrågan och investeringar, även om nivån är jämförelsevis låg (kring 1,5 procent år 2015 och kring 2,0 procent de kommande två åren).

Oljepriset har under sensommaren pressats neråt. I nuläget ser det ut som om priset på råolja (Brent) kommer att ligga på ett medelvärde under 55 USD per fat detta år för att stiga obetydligt år 2016. I det något längre perspektivet kan man räkna med att det låga oljepriset höjer hushållens disponibla inkomst och stödjer företagets lönsamhet och därmed den totala ekonomiska tillväxten.

Inflationen i euroområdet förväntas stiga under åren 2016 och 2017 i takt med att ekonomin återhämtar sig och med stöd av en lägre eurokurs och av ett något stigande oljepris (0,1 procent i år, 1,1 procent år 2016 och 1,7 procent år 2017).

Bedömningen angående tre av de stora tillväxtmarknaderna (Brasilien, Ryssland och Kina) är att det kommer att vara fortsättningsvis trögt under det närmaste året. Även den japanska ekonomin saktar nu in efter ett gott första kvartal. Sammantaget innebär detta en svag tillväxt av den globala handeln.

Finland

Utsikterna för den finländska ekonomin är fortsatt dämpade. Konjunkturindikatorn för produktionen har trendmässigt sjunkit sedan år 2012 och ligger under 2010 års nivå. Möjligtvis tar recessionen slut under år 2015. BNP-tillväxten ser enligt Finansministeriet ut att bli knappt positiv år 2015 (0,2 procent), kring 1,0 - 1,5 procent år 2016 och något lägre år 2017. Det förbättrade läget i Europa, den låga eurokursen och det låga oljepriset ger en potentiell tillväxtkraft. Orsaken till att tillväxten ändå förväntas bli så pass svag är främst de osäkra utsikterna för exporten till följd av den svaga tillväxten av handeln med investeringsvaror i världen och att handeln med Ryssland fortsätter att sjunka. Dessutom har den relativa konkurrenskraften gentemot Sverige försämrats i och med att den svenska kronan försvagats mot euron.

Till det kommer, menar många, en svag produktivitet utveckling och en fortsatt låg investeringstakt inom finländsk industri (antalet nya lån har minskat i förhållande till fjolåret). Dessutom inverkar demografiska faktorer i form av en fortsatt krympande arbetskraft menligt på tillväxten.

Finansministeriet förväntar sig i sin senaste prognos att tillväxten kommer att vara "historiskt låg även på medellång sikt", i praktiken innebär detta att den förväntas ligga över 1,0 procent men under 1,5 procent fram till år 2020. Arbetslösheten kommer dock att sjunka gradvis under samma period.

Att den finländska ekonomin nu allt mer ser ut att vara i otakt med den övriga Eurozonen bådär inte gott för de närmaste två åren. I synnerhet om ECB skulle genomföra en räntehöjning med en trolig förstärkning av euron som följd skulle det ytterligare försvåra en finländsk återhämtning. Grundscenariot är ändå att den finländska exporten efterhand får draghjälp av den förbättrade konjunkturen i Europa.

Den stigande arbetslösheten, svaga löneökningen, en försämrad köpkraft och fortsatta åtstramningar håller tillbaka den inhemska efterfrågan. Arbetslösheten fortsätter att stiga och kan komma att närma sig 10-procentsgränsen nästa år.

Olika förtroendeindikatorer visar svagt förtroende inom tillverkningsindustrin, en liten förbättring inom byggsektorn och mer positiva tongångar inom tjänstesektorn som litar på den inhemska efterfrågan. Indikatorn som mäter hushållens förtroende nådde i våras tillfälligt över långtidsmedelvärdet, men har sedan dess pekat neråt och ligger nu återigen under det värdet.

Sverige

Sveriges ekonomiska tillväxt är stark och ser ut att fortsättningsvis vara så de närmaste två åren. Tillväxten ser ut att hamna kring 3,0 procent år 2015 för att 2016 - 2017 mattas ett par tiondelar per år. Denna förväntat fördelaktiga utveckling borde i princip bidra till stärkt köpkraft visavi åländska tjänster och produkter, men

den svaga kronkursen verkar åt andra hållet. Riksbankens lågräntepolitik har hållit nere kronkursen som i september stod i 9,40 för 1 euro. Med tanke på den förväntat starka svenska ekonomiska utvecklingen framöver och att några ytterligare räntesänkningar den närmaste tiden blir allt mindre troliga, ligger det nära till hands att förvänta sig en återgång till en nivå på växelkursen kring, eller till och med något under, långtidsmedelvärdet 9,20.

Trenden i hushållens förväntningar har sjunkit något i Sverige, men från en hög nivå, och ligger nu kring långtidsmedelvärdet, vilket kan tolkas som att man tror att det ekonomiska läget blir fortsatt fördelaktigt.

Åland

Den åländska ekonomins öde är förbundet med den finländska. Det syns bland annat genom att kostnads- och prisutvecklingen i de två ekonomierna följs åt mycket nära. Den synnerligen svaga finländska utvecklingen efter finanskrisen år 2008 har hämmat utvecklingen av den åländska ekonomin.

BNP och befolkningstillväxt

Åland hade en negativ BNP-tillväxt från år 2011 till år 2012 (Tabell 1). Efter det har tillväxten enligt preliminära beräkningar legat på plussidan. Rent allmänt kan sägas att det i första hand var det privata näringslivet som drog ner resultatet åren 2011 - 2012. Om ÅSUB:s prognoser och preliminära beräkningar slår in ligger det privata näringslivets BNP-tillväxt på cirka minus 1,0 procent i medeltal per år under perioden efter finanskrisen år 2008, medan den offentliga sektorns BNP ligger någon enstaka tiondel på plus.

Några exportinriktade företags goda eller hyfsade resultat motverkas av de mestadels hemmamarknadsinriktade företagens övervägande mindre goda bidrag till BNP. Rederiernas bränslekostnader efter att tillämpningen av svaveldirektivet inleddes i januari 2015 har inte ökat så mycket som förväntades i våras, vilket bidragit till att ÅSUB reviderat upp sin prognos för årets och fjolårets tillväxt. Revideringen innebär att man nu räknar med en svagt positiv tillväxt båda åren; 0,5 respektive 0,8 procent (Tabell 1).

I nuläget ser det ut som om att befolkningstillväxten kan komma att minska år 2015 (Tabell 1). Flyttningsnettot har varit lågt och antalet avlidna relativt sett många. En minskning av befolkningen i förhållande till fjolåret är inte utesluten. Orsakerna till denna förväntade nergång i befolkningstillväxt är svåra att bedöma, men de stigande lönenivåerna i tidigare emigrantländer kan påverka.

Tabell 1. Nyckeltal för den åländska ekonomin 2010-2015

	2011	2012	2013*	2014*	2015**
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	-6,1	-6,5	1,3	0,5	0,8
Befolkningsförändring (antal personer)	348	147	164	250	-50 till +50
Arbetslöshetsgrad, öppen (årlig tillväxt, %)	2,8	3,1	3,5	4,0	3,8
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	3,6	2,3	1,2	1,1	0,1
Kort ränta (Euribor 3 mån, %)	1,4	0,6	0,2	0,2	0,0
Råolja (Brent, USD/fat)	111	112	109	99	55

*) Preliminära uppgifter för BNP **) Prognoser

Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser), Finlands bank, *US Energy Information Administration*

Efter en gradvis uppgång i arbetslöshetsgraden efter år 2008 ser trenden ut att brytas i år (Tabell 1). På kort till medellång sikt kommer en sjunkande deltagandegrad på arbetsmarknaden och minskande arbetskraftsinvandring att pressa ner arbetslösheten. Utan en stark inflyttning och med växande avgångar från arbetsmarknaden minskar arbetskraften och arbetslösheten hålls på så sätt nere.

I matchningen mellan arbetssökande och tillgängliga platser finns fortsättningsvis en stor utmaning för arbetsmarknadspolitikerna.

Den privata konsumtionen har stagnerat under de senaste åren. ÅSUB räknar med en något ökande hushållskonsumtion i år, vilket bl.a. syns i en liten ökning av antalet nyregistrerade bilar. Konsumtionen ökar endast marginellt nästa år. En svag löneutveckling, avtagande befolkningstillväxt och stora pensionsavgångar håller nere den samlade privata konsumtionen och efterfrågan i ekonomin.

Den offentliga sektorn

Skatteintäkterna ger en uppfattning om den ekonomiska utvecklingen. Enligt preliminära uppgifter från skatteförvaltningen kommer kommunalskatterna öka med 4,8 procent för de åländska kommunerna år 2014 jämfört med år 2013. Motsvarande siffra för hela Finland är 3,7 procent. Över hälften av ökningen av de åländska skatteintäkterna förklaras dock av höjda skattesatser. Samfundsskatterna väntas år 2014 öka med cirka 20 procent för de åländska kommunerna, vilket även det är högre än för hela Finlands kommuner sammantaget, vars ökning väntas bli cirka 14 procent. Enligt ÅSUB:s prognoser väntas sedan samfundsskatterna ligga på en relativt oförändrad nivå år 2015.

För år 2014 fastställde Ålandsdelegationen avräkningsbeloppet till 214,5 miljoner euro. Detta var en höjning med ca 3,2 procent från år 2013. Enligt uppgifter från statsbudgetförslaget för år 2016 förväntas avräkningsbeloppet bli 221,0 miljoner euro år 2015, vilket skulle innebära en ökning med 3,0 procent. År 2016 väntas avräkningsbeloppet sedan minska marginellt och utgöra 220,8 miljoner euro.

Skattegottgörelsen till landskapet blir aktuell då de i landskapet debiterade inkomstskatterna överstiger 0,5 procent av motsvarande skatt för hela Finland. År 2012 uppgick skattegottgörelsen till 5,3 miljoner euro, medan den år 2013, som är det senaste år som skattegottgörelsen fastställts för, uppgick till knappt 7,0 miljoner euro. Skattegottgörelsen beräknas växa till 9,1 miljoner euro för år 2014 och sedan ytterligare till ca 10,0 miljoner euro för skatteår 2015. För skattegottgörelsen är systematiken sådan att 2014 års belopp tas upp i 2016 års budget.

För år 2014 var summan av avräkningsbeloppet och skattegottgörelsen 219,8 miljoner euro. År 2015 beräknas summan av de två stiga till 228,0 miljoner euro och år 2016 till 229,9 miljoner euro.

Det privata näringslivet

ÅSUB bedömer att utsikterna för det privata näringslivet har förbättrats något i förhållande till våren 2015. Det privata näringslivet på Åland består av jämförelsevis små företag som hitintills kunnat anpassa sig rätt bra till lågkonjunkturen utan att skära desto mera i personalstyrkan. Dessutom är andelen serviceföretag stor på Åland och dessa har i allmänhet klarat sig bättre än övriga sektorer. Undantaget är handeln som även på Åland utvecklats svagt under flera år i följd. Till detta kan läggas att en stor del av den tillverkningsindustri som finns på Åland är smalt nischad mot en internationell, utomnordisk marknad där efterfrågan hållits stabil.

För sjöfartens del är bunkerkostnaderna lägre än väntat. I regeringens budgetförslag ligger sjöfartsstödet kvar, vilket är positivt för de åländska färjerederierna.

Passagerarrederierna kommer med stor sannolikhet att kunna uppvisa ett något förbättrat rörelseresultat för år 2015 i förhållande till fjolåret. De lägre bunkerkostnaderna under andra halvan av år 2015 och ett bra passagerarunderlag har en stor roll i detta. En försvagad krona och dålig köpkraftsutveckling hos de finländska hushållen motverkar dock köpkraften hos stora kundgrupper.

Även den åländska tankerverksamheten har gynnats av de lägre bunkerpriserna och av en högre fraktnivå. Den starka dollarn har även den givit en positiv nettoeffekt hittills under år 2015. Internationella index för branschen visar att fraktratena trendmässigt steg under det första halvåret 2015 för att därefter falla tillbaka till nivåerna som rådde i början av år 2015. Den åländska tankerverksamheten framstår som den mest investeringsintensiva av alla näringslivets branscher. Tankerrederierna agerar långsiktigt och har under hösten beställt ytterligare nytt tonnage från Japan.

Rederierna inom ro-ro går skilda vägar. Å ena sidan avveckling och försäljning, å andra en långsiktig optimism. Det renodlade ro-ro rederiet har genom att säkra några mellanlånga kontrakt till viss del lyckats ersätta de långa kontrakten med svensk och finländsk skogsindustri som upphört.

Omsättningstillväxten inom transportbranschen som helhet förväntas återhämta sig något år 2015 efter ett jämförelsevis svagt föregående år (2014). Tillväxten ser ut att kommande vinter kunna närma sig den långsiktiga trenden under 2000-talet. För att passagerasjöfarten på allvar ska börja ”dra” igen krävs dels att bunkerkostnaderna hålls på en låg nivå, men också att kundunderlaget och efterfrågan ökar vilket i sin tur skulle underlättas av en stärkt krona men också av en allmän uppgång i den finländska konjunkturen och köpkraften hos hushållen.

Hotell- och restaurangbranschen lider sedan flera år tillbaka av dålig lönsamhet. Tillväxten i lönesumman för år 2014 och det första halvåret 2015 var svag och tyder på att branschen fortsätter att stagnera.

Handelsbranschen, som står för cirka en fjärdedel av omsättningen i det privata näringslivet, har under den utdragna lågkonjunkturen inte fått någon hållbar fart på tillväxten av omsättningen. Förväntningarna inom branschen i våras var att tillväxten av omsättningen och personalen skulle komma att utvecklas svagare än året innan. I synnerhet inom dagligvaruhandeln har utvecklingen varit svag under flera år. Handeln inom varaktiga konsumtionsvaror har utvecklats något starkare.

Den internationellt inriktade delen av försäkringsverksamheten har fortsättningsvis mött hård konkurrens och överkapacitet. Marknadsutsikterna för försäkringsverksamheten som helhet, med sin blandning av export- och hemmamarknad är stabil, och branschen står finansiellt stark.

Den åländska bankverksamheten sammantagen har klarat den långa lågränteperioden förvånansvärt bra och kunnat räkna in goda resultat såväl på placeringssidan som när det gäller inlåningen. Man har kunnat registrera stigande räntenetton trots det fortsatt unikt låga ränteläget. Utsikterna för den finansiella sektorn överlag är fortsatt goda.

Branschen företagstjänster rymmer ett brett spektrum av verksamheter och såväl mindre hemmamarknads- som några större exportinriktade företag inom bland annat IT. Enligt ÅSUB:s analys av registeruppgifter om momsinsbetalningar och löner under år 2015 har den totala omsättningen och lönesumman börjat växa, vilket är helt i linje med de övervägande positiva förväntningarna branschföretagen hade i våras.

Branschen personliga tjänster som mestadels består av småföretagare inom tvätterier, privat hälso- och sjukvårdsverksamhet etc., men där även det åländska spelbolaget ingår var överlag mycket optimistiska i början av året. Mot bakgrund av att den sammanlagda omsättningens tillväxt avtagit under de två första kvartalen 2015 i förhållande till året innan ser förhoppningarna ännu inte ut att infrias.

Byggbranschens omsättning ser ut att ha ökat under det första halvåret 2015 och ligger nu kring långtidstrenden för perioden efter år 2000. Branschen hör även till dem som haft bäst lönsamhet under de senaste åren. Ett investeringsbehov inom offentlig sektor kommer säkert att bidra till att hålla den goda efterfrågan på byggföretagens tjänster uppe under de närmaste 12 månaderna.

Utvecklingen för tillverkningsindustrin skiljer sig beroende på om man granskar livsmedelsindustrin eller den övriga industrin. Livsmedelsindustrin har enligt ÅSUB:s registeruppgifter haft en svag omsättningsutveckling under de två första kvartalen 2015. Inom övrig industri, med bland annat företag som fungerar som underleverantörer till den internationella medicinska industrin, ser utvecklingen ut att ha varit något starkare.

I bedömningen av det ekonomiska läget kvarstår flera orosmoln. Bland dessa det fortsatt osäkra internationella läget, men också att det välbehövliga tillskottet till den åländska arbetskraften kan komma att minska och att den långsiktiga uppåtgående trenden i konkurser ser ut att fortsätta.

Den sammanfattande bedömningen är ändå att man ser en viss ljusning för den åländska ekonomin, och följaktligen har BNP-prognosen för år 2015 reviderats upp från negativ till svagt positiv.

SJÄLVSTYRELSEUTVECKLING

Självstyrelselagsrevision

Den 13 januari 2015 avgav Ålandskommittén 2013 sitt delbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling". I delbetänkandet formulerar kommittén riktlinjer för sitt fortsatta arbete med att reformera självstyrelsesystemet och i enlighet med sitt uppdrag föreslå hur

- självstyrelsesystemet och självstyrelselagen kan moderniseras
- den ekonomiska självstyrelsen kan utvecklas
- behörighetsfördelningen och överföring av behörighet kan förenklas samt
- bedöma förhållandet mellan medborgarskap i Finland och hembygdsrätten samt kravet på medborgarskap för vissa tjänster.

Lagtinget har behandlat betänkandet i samband med självstyrelsepolitiska nämndens yttrande till landskapsregeringen (yttrande nr 1a/2014-2015) i enlighet med lagtingsordningens 21 §.

Landskapsregeringen har för sin del i ett utlåtande till Justitieministeriet givit sina synpunkter i anledning av betänkandet och konstaterat att riktlinjerna ger en god grund för den fortsatta beredningen.

Utgående från delbetänkandet och utlåtanden över detta som inkommit från remissinstanserna i riket och landskapet fortsätter kommittén sitt arbete i avsikt att avge ett slutbetänkande i form av en regeringsproposition senast den 30 april 2017.

I föreliggande förslag till budget ingår dels anslag för de kostnader i form av löner för de tjänstemän som inom lagberedningen arbetar med revisionen dels anslag för de utredningar som kan behövas i sammanhanget och som inte bekostas av staten. Landskapsregeringen har därtill beredskap att bistå kommittén inom ramen för de resurser som allmänt finns inom förvaltningen.

Justering av avräkningsgrunden

Finansministeriet och landskapsregeringen begärde i juli 2015 i samförstånd Ålandsdelegationens utlåtande huruvida de förändringar som vidtagits i statsbokslutet, efter det att den nuvarande självstyrelselagen trätt i kraft, beträffande dels hanteringen av inkomster från statsbolag och dels beträffande hanteringen av inkomster från fonder utanför budgeten är av sådan principiell natur som avses i 47 § 2 mom. i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationen anser i sitt utlåtande att stadgandet i fråga utgör en allmän bestämmelse, som anger när avräkningsgrunden ska höjas eller sänkas. De i 47 § 3 och 4 mom. angivna grunderna utgör endast exempel

på när ändringar ska göras. Ålandsdelegationen konstaterar att lagstadgandena är översiktliga och allmänt formulerade och således ger rum för en relativt vid juridisk prövning. Också den omständigheten att det ankommer på riksdagen att i en lag med lagtingets samtycke stadga om ändring av avräkningsgrunden tyder på detta. Ålandsdelegationen anser inte att det ankommer på dem att uttala sig om vilka konkreta ändringar som är av sådan art att de ska aktualisera en ändring av avräkningsgrunden men konstaterar även att avräkningsgrunden inte ändrats under den tid självstyrelselagen varit i kraft. En översyn av avräkningsgrunden är därför befogad.

Landskapsregeringen konstaterar att i utlåtandet inte framkommit något som skulle ändra landskapets argumentering i själva saken. Samtidigt har utlåtandet klargjort att slutsatsen om att avräkningsgrunden ska justeras bör bekräftas genom en politisk överenskommelse med statsmakten.

Tillgång till svenskt medieutbud

En av grunderna för landskapets självstyrelse är att säkerställa det svenska språket och kulturen. Det är därför viktigt att landskapets befolkning har tillgång till ett omfattande och varierat programutbud med svenskt tal och svensk textning. Den tekniska utvecklingen har de senaste åren medfört en ökad programdistribution över internet. Detta har i praktiken begränsat ålänningarnas möjligheter att ta del av programinnehåll, eftersom internetbaserade sändningar omfattas av upphovsrättsliga regelverk som inte möjliggör att programmen sänds utanför det land som definieras i upphovsrättsavtalet.

Förutom de upphovsrättsliga problemen har den tekniska utvecklingen medfört s.k. geoblockering, d.v.s. att man automatiskt definierar det geografiska område för vilket ett företag köpt rättigheterna för ett program eller där ett företag väljer att utöva sin verksamhet. Det innebär att områden som inte ligger inom det definierade geografiska området stängs ute. En del av problematiken handlar även om att vissa företag väljer att inte tillhandahålla sina tjänster på Åland, varför ålänningar utesluts från företagets tjänsteutbud.

För tillfället pågår inom EU ett arbete med att revidera upphovsrättslagstiftningen, inklusive lagstiftningen om geoblockering. Det är ett omfattande arbete där det finns motstridiga intressen mellan olika aktörer och dessutom är stora ekonomiska intressen involverade. Arbetet beräknas att fortgå under flera års tid.

Landskapsregeringen arbetar aktivt med att föra fram de åländska problemen och hitta lösningar genom kontakter såväl till statsmakten som till EU:s institutioner och andra intresseorganisationer. Från landskapsregeringens sida kommer under året att krävas kontinuerliga arbetsinsatser för att påverka beslutsfattandet inom EU samt även för att försöka lösa vissa frågor på annat sätt, genom bilaterala lösningar eller genom förhandlingar direkt med företag.

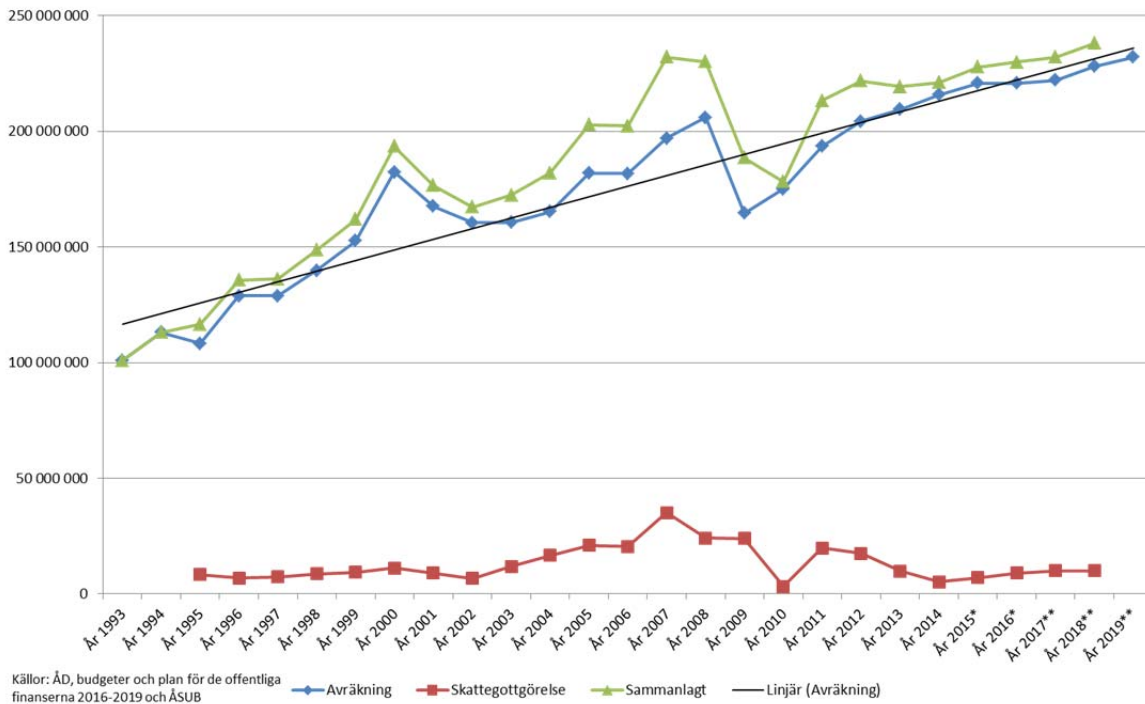
EKONOMISK POLITIK

Budgetsituationen

Ålandsdelegationen har fastställt förskottet på avräkningsbeloppet för år 2016 till 220.758.000 (221.568.000) euro. Utgående från statens plan för de kommande årens inkomstutveckling förväntas avräkningen öka marginellt till år 2017 för att åren därefter öka något snabbare.

Skattegottgörelsen för skatteår 2014 bedöms, utgående från förhandsuppgifter om beskattningen uppgå till drygt 9,1 miljoner euro, vilket belopp upptagits som inkomst i föreliggande budgetförslag. Beloppet är därmed drygt 2,1 miljoner euro högre än beloppet för skatteår 2013 som erhållits under år 2015. Enligt ÅSUB:s bedömningar förväntas skattegottgörelsen öka ytterligare något de närmaste åren. Skattefinansieringens förväntade utveckling de kommande åren framgår av grafen nedan.

Skattefinansieringens utveckling enligt utbetalningsår (budgeteringsår)

Det fördelningsbara beloppet som består av avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet, återförda medel samt från tidigare år ofördelade medel uppgår i föreliggande budgetförslag till 20,8 (20,7) miljoner euro. Utgående från nu kända uppgifter och antaganden bedöms avkastningen av Ålands penningautomatförenings verksamhet kunna uppgå till 10 - 15 miljoner euro i budgeterna för åren 2017 och 2018.

Det budgeterade överskottet för år 2016 uppgår till ca 90,4 (-12,4) miljoner euro. Resultatet för år 2016 förbättras med 108 miljoner euro till följd av en extraordinär intäkt som uppstår vid bildandet av landskapets fastighetsverk.

Årsbidraget uppgår till ca -6,2 miljoner euro, vilket är en försämring med ca 9,4 miljoner euro i förhållande till budgeten inkl. antagna tilläggsbudgeter för år 2015. Värt att notera är att övergången till ett fastighetsverk medför att de övriga verksamhetskostnaderna ökar med 17,3 miljoner euro till följd av internhyror. Övergången inverkar dock sänkande på landskapets avskrivningar som visas nedanför årsbidraget. Avskrivningarna bedöms sammanlagt minska med ca 4,1 miljoner euro från år 2015 till år 2016. I sammanhanget kan noteras att nivån på de totala avskrivningarna är svårbedömd bl.a. till följd av ändring av redovisningsprinciperna för aktivering av anläggningstillgångar samt att implementeringen av anläggningsregistret i landskapets nya ekonomisystem har fördröjts.

Vid bedömningen av förändringar mellan åren måste beaktas att det är stora strukturella förändringar som inverkar på budgeterna för närvarande. År 2015 togs en helt ny ekonomimodell i bruk och vissa redovisningsprinciper förändrades. Budgeterna påverkas också av driftsprivatisering av färjelinjer där det är en successiv övergång från drift i egen regi till inköp av tjänster. Även bildandet av Åda Ab medför ändringar så att det numera handlar om inköp av tjänster där det tidigare var frågan om investeringar i systemanskaffningar.

I föreliggande budgetförslag hålls överföringen från pensionsfonden på samma nivå som år 2015, d.v.s. 18,5 miljoner euro. Detta medför en nettokostnadsökning om 2,3 miljoner euro för pensionerna.

Värt att notera är att de finansiella intäkterna ökar från år 2015 till år 2016 p.g.a. att en intäktspost om drygt 6,3 miljoner euro ingår som avkastning av landskapets fastighetsverk.

Skatteinkomsterna ökar sammanlagt med ca 1,8 miljoner euro.

Nedan visas resultaträkningen i enlighet med budgetförslaget för år 2016. Som jämförelse visas budgeten för år 2015 inkl. fjärde tillägget till budgeten. Observera även att åren inte är helt jämförbara till följd av bl.a. ändrade kontoplaner och redovisningsprinciper samt att detaljgraden i budgetförslagen varierar. Rörande verksamhetens kostnader såväl år 2015 som 2016 kan det noteras att fördelningen mellan olika kostnadsslag till viss del är schablonmässig och att fördelningen ännu kan ändra något – totalbeloppet ändrar dock inte.

RESULTATRÄKNING BUDGET 2015 OCH FÖRSLAG 2016

	Budget 2015 inkl. tb 4 enligt budgetframställning		Lr:s förslag 2016	
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	16 446 000		10 165 893	
Avgiftsintäkter	+		8 715 740	
Understöd och bidrag	+		1 075 000	
Övriga verksamhetsintäkter	2 077 000	18 523 000	1 161 367	21 118 000
Tillverkning för eget bruk		0		0
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader				
Löner och arvoden	-88 534 922		-86 026 192	
Lönebikostnader				
Pensionspremier	-15 937 816		-15 328 697	
Övriga lönebikostnader	-2 417 461		-2 256 725	
Personalersättningar och övr. rättelseposter	-		866 766	
Köp av tjänster	-47 048 400		-52 360 492	
Material, förnödenheter och varor	-18 398 950		-17 620 303	
Övriga verksamhetskostnader	-5 460 450		-21 644 357	
Överföring av kostnader för aktivering		-177 798 000		-194 370 000
Pensionsintäkter och -kostnader				
Pensionsintäkter	18 500 000		18 500 000	
Pensionskostnader	-29 000 000	-10 500 000	-31 300 000	-12 800 000
Intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar				
Europeiska Unionen	4 217 000		4 319 000	
Återbetalning av överföringar	50 000		50 000	
Övriga intäkter av inkomst- och kapitalöverföringar	3 949 000	8 216 000	4 188 000	8 557 000
Kostnader för inkomst- och kapitalöverföringar				
Undervisning, kultur och idrott	-17 796 000		-18 503 000	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-47 082 000		-49 303 000	
Arbetsmarknad	-704 000		-730 000	
Bostadsproduktion	-345 000		-230 000	
Primäringar	-10 744 000		-11 445 000	
Övrigt näringsliv	-8 729 000		-6 043 000	
Allmänna stöd	-6 070 000		-6 035 000	
Övriga överföringskostnader	-6 252 000	-97 722 000	-6 420 000	-98 709 000
Verksamhetsbidrag		-259 281 000		-276 204 000
Skatteinkomster				
Avräkningsbelopp	221 568 000		220 758 000	
Skattgottgörelse	6 987 000		9 100 000	
Återbäring av lotteriskatt	9 995 000		10 500 000	
Apotekavgifter	580 000		580 000	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	+	239 130 000	+	240 938 000
Finansiella intäkter och kostnader				
Ränteintäkter	+		778 000	
Övriga finansiella intäkter	23 600 000		28 507 000	
Räntekostnader	-		-11 000	
Övriga finansiella kostnader	-225 000	23 375 000	-216 000	29 058 000
Årsbidrag		3 224 000		-6 208 000
Avskrivningar och nedskrivningar				
Avskrivningar enligt plan	-15 500 000		-11 400 000	
Nedskrivningar	-	-15 500 000	-	-11 400 000
Extraordinära poster				
Extraordinära intäkter	200 000		108 000 000	
Extraordinära kostnader	0	200 000	0	108 000 000
Räkenskapsperiodens resultat		-12 076 000		90 392 000
Ökning (-) eller minskning (+) av reserver		-300 000		0
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		-12 376 000		90 392 000

Sammantaget innebär det liggande budgetförslaget att landskapet Åland uppvisar ett budgeterat negativt årsbidrag på cirka 6,2 miljoner euro. Landskapsregeringens långsiktiga budgetmål är att uppnå ett positivt årsbidrag som är minst lika stort som de kalkylerade avskrivningarna.

För att nå dit kommer det under den kommande mandatperioden att krävas fortsättningsvis hårda prioriteringar i verksamheten kombinerat med en restriktiv anställningspolitik. Med beaktande av de ekonomiska utmaningarna som en åldrande befolkning innebär i exempelvis minskad skattekraft, ökad efterfrågan på äldreomsorg och hälsovårdstjänster samt ökande pensionskostnader kombinerat med de dämpade utsikterna för den finländska ekonomin, krävs en stor försiktighet i den åländska offentliga ekonomin så att kostnadsdrivande lösningar kan undvikas. Fokus måste ligga på att genomföra reformer som skapar långsiktigt kostnadseffektiva lösningar.

I budgetförslaget upptas anslag för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar till ett nettobelopp om drygt 19,3 miljoner euro. Rörande anslag för infrastrukturinvesteringar ingår ett förslag till principförändring av budgeteringen så att tillgängliga anslag under ett år ska närma sig det faktiska förverkligandet under budgetåret. Med beaktande av det beräknas ca 10 miljoner euro av tidigare budgeterade anslag användas under år 2016 och det beloppet ingår i nedanstående finansieringsanalys under posten kassaflöde för investeringar. I kassaflödet för finansiering ingår främst avkortningar på utgivna lån samt anslag för lån ur penningautomatmedel.

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2016

	Budget 2015 inkl. tb 4	Budgetförslag 2016
Kassaflödet i verksamheten	3 124 000	-6 208 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-22 794 000	-21 984 000
Kassaflödet för finansieringens del	988 000	-7 349 000
Förändring av likvida medel	-18 682 000	-35 541 000

Per utgången av augusti 2015 uppgick de likvida medlen till närmare 56,2 miljoner euro eller ca 2,2 miljoner euro lägre belopp än vid ingången av året. Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget bedöms likviditeten vara tillräcklig under år 2016 bl.a. till följd av förseningar i investeringsprojekt. Dock kan konstateras att den framtida utvecklingen av likviditeten till stor del är beroende av när beslut om inledande av större investeringar fattas, exempelvis anskaffande av ny landskapsfärja samt byggande av geriatrisk klinik och om större lån beviljas ur penningautomatmedel. Under året tas en plan fram för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren.

Landskapet och kommunerna

Reformen av landskapsandelssystemet fortsätter under år 2016. En parlamentariskt tillsatt grupp är knuten till projektet och den kommunala sektorn är involverad i styrgruppen.

Det bör finnas en beredskap att vid behov kunna vidta åtgärder för de mest utsatta kommunerna även i fortsättningen. Det prövningsbaserade finansieringsunderstödet till kommunerna kommer därför under år 2016 att i första hand inriktas på denna typ av åtgärder. Fokusområden är också

- IT-projekt som genomförs i samarbete med Åda Ab
- projekt som bidrar till att förverkliga LL om en kommunalt samordnad socialtjänst och
- projekt som bidrar till tryggnad av viktiga gemensamma samhällsfunktioner.

Reformen av hemvårdsstödet uppskattas till totalt 916.000 euro, varav kommunerna står för 504.000 euro och landskapsregeringen för 412.000 euro. Kostnadsökningen för kommunerna är till viss del teoretisk eftersom vissa kommuner redan betalar ut ett högre hemvårdsstöd än det lagstadgade.

Landskapsregeringen gav år 2015 ett lagförslag om skyddshem, vilket behandlats och godkänts i lagtinget (LTB 89/2015). Lagen tryggar tillgången till skyddshem för personer som har drabbats av våld i nära relationer. Lagen lägger finansieringsansvaret för skyddshemsverksamheten på landskapet i stället för på kommunerna, vilket medför att alla ålänningar oberoende av hemkommun får samma möjlighet till boende på skyddshem. Landskapsregeringen avser att lagen ska tillämpas från och med år 2016.

Landskapets uppskattade kostnad för skyddshemsverksamheten är 150.000 euro år 2016. Den ekonomiska effekten av lagförslaget för andra kommuner än Mariehamns stad är att kommunerna inte längre kommer att betala en avgift om 298 euro per dygn när kommuninvånare använder sig av skyddshemsverksamheten på Tallbacken. Kommunernas kostnader för skyddshemsverksamheten är idag underlag för beräkning av de särskilda landskapsandelarna för socialvård. Landskapet täcker kommunernas kostnader efter avdrag för självrisk som varierar från kommun till kommun. När kostnaderna för skyddshemsverksamheten överförs till landskapet, kompenseras landskapet i viss utsträckning av en automatisk minskning av de särskilda landskapsandelarna för socialvård. Lagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Landskapsregeringen föreslår att kommunerna även år 2016 får ersättning för skolgångskostnader utanför Åland förutsatt att kostnaderna uppstått som en följd av barnskyddsplacering. Ersättningen utbetalas som ett tillägg till landskapsandelen för socialvård för år 2016 med redovisningsår 2014 som grund och uppskattas till 271.000 euro.

Förlängningen av kompensationen för sjukdomskostnadsavdraget innebär en beräknad kompensation till kommunerna på uppskattningsvis 850.000 euro för skatteår 2015.

Sammanlagt avser landskapsregeringen att kompensera kommunerna med ca 708.500 euro för reformer och avdrag, landskapets kostnader för desamma uppskattas till 1.683.000 euro.

HÅLLBAR UTVECKLING

Landskapet har på det sätt som framgår av lagtingets behandling av landskapsregeringens meddelande om strategi för hållbar utveckling antagit målsättningen att Åland utvecklas till ett hållbart, välmående och konkurrenskraftigt samhälle till år 2051. För att målsättningen om ett hållbart Åland år 2051 ska kunna förverkligas måste metoder för att beakta hållbarhetsaspekterna i målsättningarna och det löpande arbetet utvecklas. Genom projektet utvecklings- och tillväxtplan för Åland har landskapsregeringen inlett arbetet med att ta fram en såväl lång- som kortsiktig strategi för att förverkliga detta och uppnå det långsiktiga målet om ett hållbart samhälle. I projektet ingår även att systematiskt planera och koordinera mark- och naturresursanvändningen (se moment 26003).

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV DEN KOMMUNALA SERVICEPRODUKTIONEN

LL om en kommunalt samordnad socialtjänst träder i kraft den 1 januari 2016. Enligt lagen ska kommunerna samordna all socialvård förutom barn- och äldreomsorg.

Lagen inkluderar två lagar, lag 1 och lag 2. På vilket sätt kommunerna väljer att organisera samarbetet med att samordna socialvården lämnas genom lag 1 öppet för kommunerna själva att komma överens om. De kommuner som hör till ett socialvårdsområde ska ingå ett avtal om organiseringen av samarbetet senast den 1 oktober året innan verksamhetsåret. Avtalet ska träda i kraft senast den 1 januari 2018. Landskapsrege-

ringen reserverar medel i form av samarbetsunderstöd för att ekonomiskt stöda kommunernas förverkligande av lagen.

Om inte kommunerna själva inom den angivna tidsfristen lyckas komma överens om ett avtal om hur den föreslagna samordningen ska organiseras, träder lag 2 i förslaget i kraft. Samordningen sker då enligt lag 2 inom ramen för ett kommunalförbund med samtliga åländska kommuner som medlemmar.

En grundläggande utredning om sammanslagning eller samarbete i Finström, Geta och Sund genomförs under hösten 2015. Om kommunerna efter utredningen beslutar sig för samgående tillsätter landskapsregeringen en kommunindelingsutredare på anhållan av kommunerna. Kommunindelingsutredaren ska föreslå de beslut och åtgärder som behövs för kommunernas samgående. Kostnader för kommunindelingsutredaren ska landskapsregeringen stå för enligt kommunindelningsslagen.

UTVECKLING OCH OMSTRUKTURERING AV LANDSKAPSFÖRVALTNINGEN

Omstrukturering av allmänna förvaltningen

Landskapsregeringen fortsätter under året arbetet med att omstrukturera och modernisera förvaltningen i enlighet med den beskrivning som ingår i den allmänna motiveringen till budgetförslaget för år 2015. Riktgivande i detta arbete är att den politiska nivån fattar beslut om riktlinjer och principer medan myndighetsbeslut som berör enskilda fattas på tjänstemannanivå samt att operativ verksamhet inte sköts av den allmänna förvaltningen utan av underliggande myndigheter, affärsverk, aktiebolag eller tredje sektorn.

Denna utveckling medför att även den allmänna förvaltningens organisation successivt behöver utvecklas. Vid ingången av år 2015 genomfördes den reform genom vilken kansliavdelningen och trafikavdelningen ombildades till regeringskansliet respektive infrastrukturavdelningen. Det som nu är infrastrukturavdelningen har sett över tid genomgått stora förändringar från utförare till beställare och upphandlare inom trafiksektorn. Utvecklingen har medfört att ledningen och ansvarsfördelningen i organisationen behöver ses över. Avsikten är att påbörja arbetet som på sikt syftar till att ta fram ett förslag till en ny trafikförvaltning.

Avsikten är därtill att organisationen inom utbildnings- och kulturavdelningen ska förändras fr.o.m. år 2016 så att antalet byråer minskas och det byråöverskridande samarbetet underlättas. Genom detta ges möjligheter till effektivare resursutnyttjande och därmed förbättrad ärendegenomströmning. Organisationsutvecklingen syftar även till att tydligare skilja på kulturarvsförvaltning och museiverksamhet.

En väsentlig del i utvecklingen av den allmänna förvaltningens organisation är att se över bestämmelserna om den högsta tjänstemannaledningen av förvaltningen. Avsikten är att under året ta ställning till ett förslag om hur bestämmelserna om förvaltningschefstjänsten bör förändras med beaktande av att särskilja uppgiften att leda den allmänna förvaltningen från uppgiften att övervaka lagligheten och avge utlåtanden över lagligheten över en åtgärd som landskapsregeringen planerar vidta.

För att förvaltningen ska kunna utvecklas måste det inom personalen finnas förståelse för de centrala målsättningarna och ledningens strävanden. Avsikten är därför att inrikta den för avdelningarna i allmänna förvaltningen gemensamma skolningen på sådant som stöder de centrala utvecklingsprocesserna. Under år 2016 genomförs sålunda personalutbildningar i bl.a. intern styrning och kontroll, hållbar utveckling samt projektstyrning.

Sedan ett antal år pågår utvecklandet av den interna styrningen och kontrollen med en aktionsplan som grund. Planen avses reviderad inför år 2016. Flera av de åtgärder som genomförts respektive planeras innebär omfattande förändringar i arbetssätt, ansvarsfördelning och beslutsnivåer inom förvaltningen. Den nya

budgetsstrukturen och ekonomimodellen ger goda förutsättningar för förbättrade rapporteringssystem och därmed uppföljning men behöver kompletteras med nya IT-system för budgetering och verksamhetsplanering. I det sammanhanget har landskapsregeringen för avsikt att uppmärksamma behovet av att utveckla målsättningarna såväl i budgeten som i förvaltningsenheternas verksamhetsplaner.

Styrning av myndigheter och bolag

En väsentlig uppgift för den allmänna förvaltningen är att bistå landskapsregeringen i styrningen av de underställda myndigheterna och landskapsbolagen.

Av den allmänna motiveringen till budgetförslaget för år 2015 framgår landskapsregeringens syn på behovet av att utveckla styrningen av de underlydande myndigheterna. De erfarenheter som har vunnits under processen att överföra landskapets IT-drift och utveckling till det gemensamma bolaget Åda Ab har tydliggjort behovet av att klarlägga de juridiska förutsättningarna för samordning av de centrala stödprocesserna och därmed vilket behov det kan finnas för precisering av lagstiftningen.

Landskapsregeringen antog den 7 maj 2015 en ägarpolicy och riktlinjer för landskapsägda bolag och penningautomatföreningen. Styrningen av dessa och det fastighetsverk som inleder sin verksamhet år 2016 ska framöver utgå från denna. De två grundläggande målsättningarna i policyn är dels att följa internationella principer, såsom OECD:s Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, och dels att bolagen ska lämna största möjliga värde till ägaren, det åländska samhället. För att uppnå det eftersträvar landskapsregeringen långsiktighet, öppenhet och ansvarsfullhet i sin ägarpolitik. Det innebär bland annat att landskapsregeringen i ägarstyrningen agerar på ett sätt som syftar till att utveckla bolagen och stödja en långsiktig tillväxt i ägarvärdet. Som ägare skapar landskapsregeringen förutsättningarna för det främst genom att tillsätta styrelser med hög kompetens enligt kompetensprofiler som är utformade utifrån varje bolags särskilda behov.

Fastighetsverket

Lagtinget antog den 14 september 2015 lagen om landskapets fastighetsverk (LF 24/2014-2015, LTB 66/2015). I lagen anges att fastighetsverket påbörjar sin verksamhet den 1 januari 2016. Fastighetsverket bildas för att utveckla och effektivisera landskapets fastighetsförvaltning samt att förbättra kvaliteten i serviceverksamheten. Syftet med att bedriva verksamheten i affärsverksform är att uppnå målsättningarna att utvidga ansvaret och beslutsrätten för den operativa ledningen i verksamheten och därmed övergå till en mer företagsliknande organisations- och verksamhetsform. Fastighetsverket kommer därför att fungera betydligt mer självständigt än en enhet inom den allmänna förvaltningen och kommer att skötas av en egen styrelse och vd. Lagtinget sätter ramarna för verksamhetens lånefinansiering samt investeringar och landskapsregeringen styr fastighetsverket i huvudsak enligt de principer som fastställs i ägarpolicyn och utöver det enligt lagen om landskapets fastighetsverk.

Fastighetsverket ska fungera som förvaltare av landskapets fastighetsegendomar inklusive de byggnader som finns på egendomarna. Möckelö-området och Ålands Hälso- och sjukvårds fastigheter överförs inte till fastighetsverket direkt då verksamheten inleds år 2016, men avsikten är att överföringen sker senare. Fastighetsverkets huvuduppgift är att förse landskapets verksamheter med ändamålsenliga lokaler, samt att sköta om fornminnesområden, kulturhistoriska byggnader och naturreservat i landskapets ägo i samarbete med de ansvariga byråerna. Fastighetsverkets huvudsakliga inkomster kommer från internhyror från landskapets egna verksamheter samt skötselanslag för fornminnesområden och naturreservat.

Utöver detta finns det ett antal byggnader som inte används i verksamheten där strävan är att förädla och utveckla användningen så att de ger intäkter eller kan avyttras. Därtill finns det jord-, skogs- och vattenområden som är utarrenderade för jordbruk, jakt och fiske.

Systemutvecklingen

Innan Åda Ab bildades har landskapsförvaltningens olika myndigheter i stor utsträckning på egen hand anskaffat de IT-stöd man haft behov av. Endast vissa centrala system såsom ekonomi- och lönesystem har köpts in centralt för förvaltningens behov. Någon fullständig samordning av landskapsförvaltningens systemanskaffningar har ändå inte gjorts, eftersom Ålands hälso- och sjukvård inte ingått i den samordningen.

I och med att Åda Ab bildats har också en process inletts som kommer att resultera i att hanteringen av landskapsförvaltningens systemutvecklingsprojekt förändras i grunden. Avsikten är att förvaltningen i egenskap av beställare formulerar sina behov av IT-lösningar, levererar dessa beställningar till Åda Ab, som tillsammans med förvaltningen upphandlar och levererar den efterfrågade IT-lösningen som en tjänst till förvaltningen.

Kostnadsmässigt innebär denna förändring att investeringskostnaden lyfts bort från förvaltningen och istället bärs av Åda Ab som i sin tur debiterar förvaltningen för den levererade tjänsten. För förvaltningen innebär detta att investeringskostnaden fördelas jämnare över en längre tidsperiod i form av en årlig driftskostnad.

Förvaltningen får i och med denna omställning en renodlad beställarroll. Landskapsregeringen har därför på finansavdelningen skapat en samordnande IT-beställningsfunktion som stöd för de underställda myndigheterna och deras arbete med att formulera sina IT-utvecklingsbehov, och för samordning av IT-beställningarna till Åda Ab.

Inför år 2016 har landskapsregeringen konstaterat att behovet av systemlösningar är betydligt större än de projekt som föreslås i föreliggande budgetförslag. I syfte att se över prioriteringen av dessa systemutvecklingsprojekt har landskapsregeringen därför valt att i detta budgetförslag enbart föreslå finansiering för redan påbörjade eller av förändringar i lagstiftningen tvingande systemutvecklingsprojekt. Avsikten är dock att i första tilläggsbudgeten för år 2016 återkomma med ett förslag på vilka nya systemutvecklingsprojekt som ska prioriteras under nästa år.

Servicecenter

Målet med ett gemensamt servicecenter för landskapsförvaltningens stödtjänster är bl.a. att uppnå högre kvalitet, kompetens och kostnadseffektivitet. Av prioriteringsskäl har planeringsarbetet försenats, vilket innebär att detta arbete påbörjats först under hösten 2015. Avsikten är att under år 2016 fortsätta planeringsarbetet och bland annat utreda vilka verksamhetsområden som är lämpliga att samordna. Ett servicecenter är möjligt att förverkliga tidigast från år 2018.

Samordnad upphandling

En effekt av beslutet att höja gränsen för direktupphandlingar är att landskapsförvaltningen har behov av att samordna upphandlingar där det totala värdet för varje enskild upphandling förväntas överstiga 50.000 euro. Att genomföra samordnade upphandlingar ökar kraven på att det finns tillräckliga upphandlingsresurser som klarar att möta verksamheternas behov vid upphandling. I gengäld leder samordnade upphandlingar till högre kvalitet på upphandlingarna, samt lägre kostnader för varor och tjänster då direktupphandlingen minskar och större kvantiteter ger bättre pris. Implementeringen som under år 2016 görs av de nya EU-direktiven för offentlig upphandling kommer även att innebära att kraven på upphandlingsverksamheten ökar.

INTEGRATION OCH FLYKTINGMOTTAGNING

Landskapsregeringen konstaterar att inflyttningen till Åland fortsätter att öka och kan bidra till en vitalisering av det åländska samhället, arbetsmarknaden och ekonomin om den går hand i hand med anpassning av tjänster för att passa ett åländskt samhälle som alltmer präglas av mångfald. Med stöd av LL om integrat-

ionsfrämjande (ÅFS 2012:74) fortsätter insatser (så som riktade utbildningar och metodstöd) och vidareutveckling av arbetsområdet. Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande åren 2012 - 2015 kommer under år 2016 behöva en uppdatering i enlighet med lagen.

En undersökning riktad till inflyttade med utomnordiskt ursprung som landskapsregeringen genom ÅSUB låtit genomföra publicerades i början av år 2015. Den ger vid handen att arbete, hälso- och sjukvård, barnens skolgång, svenska språkkunskaper, trygghet och en lämplig bostad rankas som viktiga faktorer för att främja integration. De offentliga tjänster som fick högst betyg var bibliotek, barndagvård och motionstjänster, medan psykiatrisk klinik och hälsocentral fick sämst betyg. En fjärdedel av de svarande uppgav att de blivit diskriminerade, de vanligaste orsakerna är på grund av språket (62%), kön (45%) eller etniskt ursprung (43%). Noteras kan att det är en minskning av upplevd diskriminering jämfört med ÅSUB:s rapport 2010:8 där nästan hälften av de svarande med icke nordiskt modersmål uppgav att de upplevt sig diskriminerade på Åland.

Informationskontoret Kompassen bemannat på deltid i anslutning till SFI-kursverksamheten i Mariehamn fortsätter under år 2016.

Kommunalt flyktingmottagande på Åland kommer att vara aktuellt under år 2016. Åländska kommuner kan besluta att bereda kommunplaceringar åt kvotflyktingar. Det kan även bli aktuellt att erbjuda plats åt personer som sökt asyl i Finland och fått uppehållstillstånd. En kvotflykting är en person som FN:s flyktingorgan UNHCR beviljat flyktingstatus och som får inrese- och uppehållstillstånd i Finland inom ramen för en flyktingkvot som årligen beslutas av den finländska riksdagen. En asylsökande är en person som kommer till Finland på egen hand och begär skydd och uppehållsrätt. Varje asylärende utreds individuellt av finländska migrationsverket. Under tiden som asylförfarandet tar, bor personen på en mottagningscentral (flyktingförläggning) eller ordnar eget boende om möjligheten finns. Om personen beviljas flyktingstatus kan en kommun erbjuda en kommunplacering. Personen har också rätt att själv välja vilken kommun man vill bosätta sig i. De kommuner som ingår avtal om flyktingmottagande med en NTM-central får en stor del av sina kostnader ersatta från riksmyndigheter. Ålands landskapsregering budgeterar för åtgärder som faller inom landskapets verksamhetsområde så som språkundervisning, integrationsutbildning (SFI) och integrationsstöd som betalas ut via Ams. Det finns fortsatt beredskap att bistå åländska kommunala aktörer och andra genom gemensam fortbildning och kompetensutveckling samt framtagande av resursmaterial som kan gagna ett flertal aktörer i det åländska samhället.

Personer som fått s.k. flyktingstatus i Finland faller under lagen om främjande av integration och har samma rättigheter som andra inflyttade som faller under samma lag.

Integration är per definition en ömsesidig och interaktiv process mellan den inflyttade och samhället. Landskapsregeringen konstaterar att uttrycken för främlingsfientlighet i den offentliga debatten på Åland har ökat under det senaste året. Det kommer kräva fortsatt utveckling, arbete och åtgärder för att främja likabehandling och förebygga diskriminering samt främja goda etniska relationer och integration inom landskapet.

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIK

Social hållbarhet handlar om att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där målsättningen är ett till alla delar jämställt samhälle för flickor, pojkar, kvinnor och män. Detta innebär bland annat ett samhälle som är tryggt, fritt från våld, tillgängligt och jämställt och där alla erbjuds möjlighet till delaktighet och inflytande. Jämställdhetsarbetet kan inte bedrivas isolerat utan måste få genomslag på alla politikområden.

Könsuppdelad statistik (grundläggande fakta om kvinnors och mäns, flickors och pojkars situation både skillnader och likheter) är ett nödvändigt verktyg för att göra jämställdhetsanalyser och för att arbeta med jämställdhetsintegrering. Ålands statistik och utredningsbyrå spelar en viktig roll i att kontinuerligt förse beslutsfattarna och andra medborgare med faktaunderlag.

Jämställdhet är en kunskapsfråga. För att få ett demokratiskt och rättvist samhälle måste man ha kunskap om hur samhällets organisering påverkar kvinnor och män, flickor och pojkar men också hur det påverkar människor utifrån andra perspektiv. Utan den kunskapen kan ingen förändring eller utveckling ske. Målsättningen är att offentlig sektor ska bli bättre på att fatta beslut och fördela resurser med alla ålänningar som målgrupp.

Mäns våld mot kvinnor är ett folkhälsoproblem och det yttersta uttrycket för ojämställdhet, hinder för jämställdhet och för kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter. I enlighet med innehållet i Europarådets konvention från år 2011 om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet antog Ålands lagting under år 2015 lagen om tryggnad av tillgång till skyddshem för personer som drabbats av våld i nära relationer. Lagen ger landskapsregeringen en tydlig roll beträffande tillgången på skyddshemstjänster och att samordna och styra skyddshemsverksamheten. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet får ett preciserat ansvar för att övervaka skyddshemsverksamheten. Lagen innebär att det ska införas en reglering av vilka tjänster som ett skyddshem ska erbjuda och vilka kvalifikationer personalen ska ha.

Landskapsregeringen konstaterar att det är samhällets ansvar att vidta åtgärder för att förhindra mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Flickor och pojkar som upplever våld i hemmet är de som ser, hör, hör om och upplever konsekvenserna av det fysiska, psykiska, materiella och finansiella våld som en av deras vårdnadshavare/omsorgspersoner utsätter den andra för.

Samhället måste vidta åtgärder för att skydda och stödja utsatta tillika som man i ett förebyggande arbete måste syna de värderingar, normer och attityder som upprätthåller våldsutövandet. Detta innebär bland annat att det målinriktade och långsiktiga genus- och jämställdhetsarbetet i barnomsorgs- och fritidsverksamheten fortsätter.

Utmaningen är att omsätta den kunskap som finns, och som fortsatt utvecklas, i målinriktade insatser så att de som behöver stöd och hjälp faktiskt får det.

Resurserna finns, kunskapen bör och ska utvecklas inom berörda myndigheter. Rutiner för samverkan och samarbete inom myndigheten och myndigheter emellan bör utarbetas.

SOCIAL OMSORG

Social trygghet för alla

Målet för socialpolitiken är alla människors lika rätt till trygghet under livets alla skeenden. Landskapsregeringen verkar för att alla ska ha tillgång till likvärdiga sociala omsorger och stödinsatser. I enlighet med LL (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården antar landskapsregeringen årligen en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnandet av socialvården i landskapet under de fem följande åren.

Tyngdpunkten under budgetåret kommer att ligga på att ta fram en ny, modern och för de åländska förhållandena ändamålsenlig socialvårdslag och se över annan lagstiftning som bör reformeras i samband med detta. Utgångspunkten är att den nya finländska socialvårdslagen antas med adekvata avvikelser. Arbetet är omfattande och kommer att kräva en stor del av socialvårdsbyråns resurser.

Trots att en stor del av lagstiftningen inom socialvårdsområdet genomgick ett reformarbete i riket under den förra regeringens mandatperiod har den nya regeringen i riket aviserat nedskärningar i såväl kommunernas uppgifter som utgifter och att man, för att uppnå detta, ska se över såväl redan antagen som planerad lagstiftning. Konsekvenser uppstår inte enbart av ändringar i socialvårdslagstiftningen, där Åland långt har egen lagstiftningsbehörighet, men också av ändringar i t.ex. socialförsäkringsrätten.

Ett underlag för ett socialpolitiskt program har tagits fram och arbetet med att ta fram programmet ska inledas år 2016. Det socialpolitiska programmet ska ange den långsiktiga målsättningen för den åländska socialpolitiken.

I riket har regeringen för avsikt att bostadsbidraget för pensionstagare slås samman med det allmänna bostadsbidraget från 1.1.2016. Förslaget ges som en budgetlag. Landskapsregeringen har avgivit ett utlåtande rörande lagförslaget och framhållit att riket inte genom en ensidig ändring av bostadsbidragslagstiftningen kan förändra lagstiftningsbehörigheten i fråga om bostadsbidrag utgående från den behörighetsfördelning som är rådande enligt självstyrelselagen. Riket kan således inte ensidigt vidga kretsen mottagare som ingår i lagen om allmänt bostadsbidrag, och därmed inte heller överflytta det formellt juridiska, ekonomiska och förvaltningsmässiga ansvaret för dessa mottagare till landskapet. Riket har fortsättningsvis på Åland ansvaret för den grupp bidragstagare som enligt gällande bestämmelser omfattas av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare. Det sistnämnda framgår inte på ett tillräckligt tydligt sätt i det remitterade lagförslaget.

Trygga barn och unga

Arbetet med att implementera hemvårdsstödslagen som träder i kraft 1.1 2016 fortsätter. Utgående från rapporten "Elevens och studerandes hälsa och inläring" medverkar landskapsregeringen till, att i samarbete med ÅHS och utbildningssektorn, stärka samarbetet mellan olika myndigheter då barn och unga har psykiska eller fysiska problem.

ÅMHM:s genomförda tillsyn av barnomsorgens personaldimensionering under år 2015 ger vid handen att en lagändring behövs för att bestämmelserna ska avspegla de kvalitetskrav som landskapsregeringen bedömer vara de rätta. Revidering av barnomsorgslagens dimensioneringsparagraf är högt prioriterat och arbetet med denna kommer att inledas snarast.

Som resultat av utvärderingen av riktlinjerna för överföring av barn från barnomsorgen till grundskolan görs nödvändiga revideringar. Kvalitetsarbetet inom barnskyddet förstärks genom anordnande av seminarium i etiska, kvalitativa och juridiska aspekter av barnskyddsarbetet. Genom understöd till Rädda Barnen r.f:s utvecklingsarbete inom barnskydd stöder landskapsregeringen kommunernas socialarbetare i nyttjandet av intressebevakare inom barnskyddet.

Familje- och vuxensocialarbete

ÅSUB har på landskapsregeringens uppdrag följt upp rapporten *Ekonomisk utsatthet och social trygghet* (2007) med en rapport år 2014 om *Ekonomisk utsatthet i barnfamiljer* och *Ekonomisk utsatthet och social trygghet* (2012), vilken utkom år 2015. I den senare konstateras att de ändringar som gjorts i den delen av bidragssystemet som faller under åländsk behörighet (barnbidrag, ensamförsörjartillägg och utkomststöd) och som genomfördes 2008 - 2012 sammantaget har varit ändamålsenliga men att många ändå inte nådde över nivån för låg ekonomisk standard. Efter år 2012 har dock landskapsregeringen fortsatt strävan att underlätta för de ekonomiskt mest utsatta. Från och med år 2013 höjdes grunddelen i utkomststödet så att personer som beviljas stödet på kort sikt ska kunna få sin försörjning ordnad och på längre sikt ges bättre möjlighet att klara sig på egen hand. Trots kraftiga nedskärningar i rikets barnbidrag har landskapsregeringen

bibehållit de åländska barnbidragsnivåerna. Genom antagande av en ny bostadsbidragslag år 2015 (LTB 5/2015) har bostadsbidraget för flertalet bostadsbidragstagare höjts.

Landskapsregeringen betonar att insatser från olika politikområden krävs för att kunna bryta fattigdomen och hjälpa utsatta människor permanent. Bland annat tillgången på arbete, utbildning, lämpliga bostäder och kollektivtrafik samt på vilket sätt uttag av avgifter görs är avgörande för hur väl man lyckas befrämja välfärd och bekämpa fattigdom.

Landskapsregeringen fortsätter föra diskussioner med FPA om möjligheten att överföra det grundläggande utkomststödet till FPA. En överföring från och med 1.1.2016 hade krävt att Åland tillämpar rikslagstiftningen utan väsentliga avvikelser. Avvikelseerna har dock visat sig ha en betydelse i fattigdomsbekämpningen och man borde i så fall hitta andra sätt att kompensera för detta.

Omsorg och stöd till de äldre

Många äldre lever längre och mår bra. Trots att man lämnat arbetslivet har många fortfarande mycket att ge. Landskapsregeringen betonar de äldres kunskaper och erfarenheter som en viktig resurs som i högre grad än idag kunde komma samhället till del.

Landskapsregeringen fortsätter arbeta för att de tjänster äldre är i behov av inom socialvården är likvärdiga och håller god kvalitet. Bland annat bestämmelser om egenkontroll och personalens anmälningsskyldighet i den tänkta nya socialvårdslagen främjar kvaliteten inom äldreomsorgen liksom inom övrig socialvård. För att kunna möta de utmaningar som en längre ålderdom innebär och för att kunna utveckla ett hållbart servicesystem för äldre bör åldrandet beaktas inom samtliga samhällssektorer och i lagstiftningen generellt. Inom utvecklingsarbetet fortsätter dialogen kring vård- och servicekedjor som äldre berörs av. Underlag för arbetet med vård- och servicekedjor för äldre med tillfällig eller kronisk psykisk ohälsa har tagits fram och avsikten är att utveckla servicekedjorna med hjälp av ett projekt i vilket konkreta åtgärder för att minska eller eliminera de svaga länkarna utarbetas och implementeras.

Forskning visar att alkoholkonsumtionen bland den äldre befolkningen har ökat samtidigt som den sjunkit bland yngre personer. Rusmedelsrelaterade problem hos äldre blir ofta osynliggjorda och det råder oklarhet i hur man bör hantera frågan inom vården. Landskapsregeringen avser i samband med den återkommande undersökningen av ålänningars alkohol och narkotikabruk specifikt uppmärksamma detta.

Handikappservice och specialomsorg

Personer med funktionsnedsättning har rätt till ett självständigt och jämlikt liv. Detta förutsätter att arbetsplatser, skolor, bostäder och bostadsområden samt kulturinstitutioner, friluft- och rekreationsanläggningar utformas så att de kan användas av personer med funktionsnedsättning. Landskapsregeringen fortsätter därmed arbetet med att förbättra livsvillkoren för alla i samhället oavsett funktionsförmåga. Landskapsregeringen kommer under år 2016 att arbeta för att förverkliga åtgärdsprogrammet för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2013 - 2016, *Ett tillgängligt Åland*, som baserar sig på FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska kunna ratificeras kommer de bestämmelser som gäller begränsningar av självbestämmanderätten för personer med utvecklingsstörning att revideras i lagen angående specialomsorger. Ändringen av lagen angående specialomsorger planeras träda i kraft våren 2016. Med anledning av FN konventionen är också en stor reform på gång i riket, där handikappservicelagen och lagen om specialomsorger samordnas. Reformen och FN:s konvention kommer, förutom lagstiftningsåtgärder, att kräva implementerings-, informations- och utbildningsåtgärder. Tidtabellen för den fortsatta beredningen av en lag om klienters och patienters självbestämmanderätt, i vilken ingår såväl riks- som åländsk behörighet är ännu inte fastslagen.

Ålands landskapsregering samarbetar med de nordiska länderna och övriga självstyrande områdena inom Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder och det Nordiska expertnätverket för FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning för att verkställa *Handlingsplanen för nordiskt samarbete om funktionshinder 2015 – 2017*.

Handikapprådets roll utvärderas under året.

Risk- och missbruk

Ålands handlingsprogram mot risk- och missbruk 2013 - 2016 innehåller långsiktiga mål och omfattande insatser för att minska alkoholkonsumtionen och dess skadeverkningar, att höja alkoholdebütåldern samt skapa ett narkotikafritt Åland. Handlingsprogrammet förverkligas av arbetsgrupper samt en operativ grupp, en styrgrupp och en politisk referensgrupp. Landskapsregeringen fortsätter stöda samordningsprojekt för de åtgärder som rör det kommunala, frivilliga och offentliga preventionsarbetet inom missbruk. Inom ramen för detta erbjuds information, handledning, utbildningstillfällen och kampanjer. En ny undersökning om åläningars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor sammanställs, vilken följer upp undersökningar utförda åren 2001, 2005 och 2011. Landskapsregeringen fortsätter sitt arbete med att utöka kunskapen om och att motverka spelberoende. En arbetsgrupp tillsätts för att reda ut alternativ till sprutbytesverksamhet på Åland. Revideringar av risk- och missbruksområdets lagstiftning är aktuella.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Landskapsregeringens mål med hälso- och sjukvården är att främja förutsättningarna för en god hälsa hos befolkningen, förebygga sjukdomar och trygga en tillräckligt god hälso- och sjukvård. Det patientnära arbetet utförs i Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) regi. I samordnad av landskapsregeringens målsättningar och det mångfacetterade arbetet inom ÅHS har social- och miljöavdelningen och speciellt hälso- och sjukvårdsbyrån en viktig uppgift. ÅHS kommer under år 2016 att ytterligare arbeta med att förbättra patientbemötandet, samt att optimera remitteringen för vård utanför Åland. Under året intensifieras förberedelserna för införandet av e-recept och det nya vårdinformationssystemet.

Landskapsregeringen fortsätter att arbeta med, utveckla samt utvärdera de under år 2014 påbörjade folkhälsoprojekten mot tobaksanvändning "Tobakskampen" och spridning av sexuellt överförbara infektioner "www.klamydia.ax". Under året kommer också medel att anslås för medicinska utvecklingsprojekt i landskapet vilka beviljas på ansökan och efter bedömning av hälso- och sjukvårdsbyrån. Förslag till en ny skärpt tobakslag som följer det nya EU-direktivet kommer att tas fram i samarbete med näringsavdelningen och lagberedningen.

Allmän tandvård fortsätter att utvecklas. Landskapsregeringen konstaterar utgående från ÅSUB:s rapport (2014:7) att åtgärder krävs för den befolkningsgrupp som har en disponibel årsinkomst under 15.800 euro. Under år 2016 överväger landskapsregeringen att utöka ÅHS:s tandvård till alla som har en disponibel årsinkomst under 15.800 euro, som är den relativa fattigdomsgränsen på Åland.

Landskapsregeringen följer i samarbete med övriga aktörer inom hälsosektorn upp folkhälso rapporten och stöder implementeringen av den nya förordningen (2015:28) om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga.

Landskapsregeringen satsar resurser på att stödja utvecklingen av bättre samverkan, samarbete och samordning inom och mellan verksamheter som berör och stöder elevers och studerandes hälsa, välfärd samt skolgång och inläring.

I det nordiska samarbetet inom statistisk utvärdering av hälsovården fästs speciell uppmärksamhet vid användning av antibiotika på Åland i jämförelse med de andra nordiska länderna. Antibiotikaanvändningen på Åland kartläggs.

MILJÖ

Miljöarbetets övergripande målsättning är ett ansvarsfullt användande av våra tillgångar för att bevara naturen och livsbetingelser för människan som en del av naturen. Visionen är ett hållbart, välmående och konkurrenskraftigt Åland. Miljöarbete som utförs ska främja detta syfte.

Rent vatten

Landskapsregeringen vill förbättra vattenkvaliteten i hav, sjöar och grundvatten och skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning. Ett övergripande mål är att minska utsläppen av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i Östersjön i enlighet med HELCOM:s åtgärdsprogram. För att uppnå målen ska skadlig påverkan minskas och fortgående övervakning av vattenkvaliteten ske.

Tyngdpunkten under året kommer att ligga på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. Arbetet för ett renare hav, skyddet av dricksvattentäkter samt arbete med att förbättra avloppshandling har högsta prioritet. Förverkligande av vattenvårdsåtgärdsprogrammet inleds. Vattenlagsstiftning revideras för att göra den enhetlig och konsekvent.

Livskraftig natur

Målsättningen är att bevara och uppnå livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer som traditionellt jordbruk har skapat. Landskapsregeringen är även bunden till EU:s biodiversitetsstrategis målsättning att 15 procent av skadade ekosystem restaureras före år 2020.

Olika inventeringar genomförs för att kunna rikta skydds- och restaureringsåtgärder på rätt sätt. Karteringar av undervattensnatur påbörjas för att även kunna bevara viktiga marina arter och biotoper för att uppfylla kraven i EU-direktiv. Naturvårdslagstiftningen utvecklas för att hindra utrotning av arter och försämring av biotoper. Genomförandet av Natura 2000 programmet effektiviseras.

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Åtgärder vidtas för att genomföra EU-förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Ansvarsfull avfallshandling

Att förebygga att avfall uppstår och att främja återanvändning är högt prioriterat i landskapsregeringens miljöarbete. Enligt avfallsdirektivet ska alla medlemsländer minska avfallets miljöpåverkan, mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Även resursanvändningen måste minska för att minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön som uppstår vid deponering och behandling av avfall.

Åtgärder som förbygger att avfall uppkommer prioriteras i landskapsregeringens arbete. Under året fortsätter landskapsregeringen att informera om cirkulär ekonomi och öka medvetandet om vårt sätt att konsumera. Dessutom planeras sammanställning av avfallsstatistik, vilken utförs av ÅSUB.

Miljöhälsa

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att främja en god djurhälsa och förhindra spridning av smitta mellan djur samt från djur till människor. Under året kommer arbete att inledas för att upprätta en beredskapsplan för smittsamma djursjukdomar. År 2016 kommer landskapsregeringen koncentrera bekämpningen till varroakvalster, dvärgbandmask (*Echinococcus multilocularis*) och viral hemorragisk septikemi (VHS). Varroa är en parasit på bin som leder till missbildningar och således till försämrade förutsättningar för biodlingen. Nödvändig övervakning görs för att behålla landskapets varroafria status. Ett övervakningsprogram inleds också för rävens dvärgbandmask på Åland. Dvärgbandmasken kan infektera även människor via tamdjur som hund och katt. VHS drabbar framförallt odlad regnbåge. Programmet ska genomföras åren 2016 - 2020. Även antibiotika-användningen inom djurhållning kartläggs.

Stöd för miljöprojekt

Landskapsregeringen använder penningautomatmedel för främjande av hållbar utveckling och miljöskydd särskilt genom att stödja ideella organisationers miljöverksamhet. Även projekt med syfte att samla kunskapsunderlag för miljöskydd eller stöda landskapsregeringens hållbarhetsstrategi kan finansieras med penningautomatmedel.

Tillsyns- och förenklingsarbete

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM) har under de senaste åren fått många nya uppgifter. Målet är att myndighetens tillsynsarbete utförs på ett effektivt sätt och att avgifterna på bästa sätt motsvarar det arbete som myndigheten utför. Under år 2016 kommer ÅMHM att inleda ett kvalitetsarbete som utgör grunden till uppdateringen av myndighetens avgiftssystem. Landskapslagen om ÅMHM planeras revideras bland annat för att tydliggöra gränsdragningen mellan landskapsregeringen och myndigheten. Även behovet av att revidera miljöskyddslagstiftningen utreds.

UTBILDNINGS- OCH KULTURPOLITIK

Kunskap och innovation är en förutsättning för ett livskraftigt och konkurrenskraftigt samhälle. En god och likvärdig utbildning är en av grundstenarna i välfärdssamhället. Utbildningen ger barn och ungdomar de kunskaper och färdigheter de behöver för ett självständigt liv. Vuxnas behov av fortbildning och omskolning är viktig för att arbetsmarknaden ska fungera väl och för individernas möjligheter till ett livslångt lärande. Utbildningen ska gynna kreativitet, initiativförmåga och entreprenörskap och särskilt främja en ökad integration. En ökande kunskapstillväxt inom ramen för smart och hållbar utveckling är ett uttalat mål i internationella sammanhang. Inom Norden omnämns kunskapstriangeln, d.v.s. den samverkan som skapats mellan utbildning, innovation och forskning medan man i en vidare europeisk kontext lyfter fram den s.k. EU2020-strategin.

Landskapsregeringen har i sitt utbildningspolitiska program fokuserat på framtida utmaningar i utbildningssystemet främst gällande hållbarhet, flexibilitet, digitalisering, jämställdhet och jämlikhet, entreprenörskap och integration.

Det åländska utbildningssystemet ska främja barns, ungas och vuxnas kunskaper, färdigheter och kompetens, förhindra utslagning samt tillgodose individens behov av ett livslångt lärande. Framtida kompetenser som utbildningssystemet ska utveckla är förutom de grundläggande kompetenserna, analysförmåga, initiativförmåga, kommunikativ förmåga, entreprenörmässigt tänkesätt samt mediekompetens. Landskapsregeringen avser att stärka skollärdskapet genom att erbjuda en skollärdutbildning från hösten 2016.

Genom landskapsregeringens satsning på den framtida skolan fortsätter satsningar inom digitaliseringen av skola och utbildning, främst genom att stöda och samordna IKT-utvecklingen i såväl grundskolan som land-

skapets egna skolor. Under året prioriteras samordning av system för elevdata och skapandet av ett nytt elevtagningssystem till utbildning på gymnasienivå. Vidare kommer insatser för att öka eleverns och studerandes välmående i skolan att prioriteras. Med anledning av den nya basutställningen i Ålands museum kommer ett projekt att starta som utvecklar skolornas möjligheter att använda basutställningen i undervisningen.

Medie- och informationskunnighet (MIK) är ett nytt område inom digital kompetens. MIK innebär att förstå mediernas roll i samhället, kunna finna, analysera och kritiskt värdera information samt själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier. MIK spelar en allt viktigare roll när undervisningen går mot användningen av digitala läroobjekt och öppna lärresurser och en ökad delningskultur. Landskapsregeringen avser under året att ta fram en vision och målsättningar för MIK.

Kreativitet är ytterligare ett tyngdpunktsområde inom utbildningen under de kommande åren. Landskapsregeringen deltar i det nordiska Biophilia-projektet, i vilket kreativitet ska användas som verktyg för undervisning och forskning, och där naturvetenskaperna, musik och teknologi samverkar på ett innovativt sätt. Projektet syftar till att inspirera barn (9 - 14 år) att utveckla den egna kreativiteten och lära sig mer om musik, natur och vetenskap genom ny teknologi. Nordens institut på Åland kommer att ansvara för projektledningen i landskapet.

Sjöfartsutbildningen på Åland har samordnats till en effektiv helhet med avseende på materiella och personella resurser i Ålands sjöfartsakademi (ÅSA) vid Högskolan på Åland. En struktur för undervisningsarbete och tillgodoräknande av tidigare studier och kunnande utvecklas inom sjöfartsutbildningens olika nivåer. Utbildningsvägen från manskap till befäl blir tydlig. Samordningen berör i första hand sjöfartsutbildningen i Högskolan på Åland och i Ålands yrkesgymnasium. Målet är att utbildningen ska bedrivas med samordnade resurser utifrån synkroniserade läro- och kursplaner för att uppnå en effektiv resursanvändning i alla delar av sjöfartsutbildningen. Ålands sjösäkerhetscentrum och skolfartyget m/s Michael Sars utgör gemensamma stödresurser för sjöfartsutbildningens behov och inkluderas stegvis i samordningen. Rederifunktionen för skolfartyget förs därför över till Sjösäkerhetscentret.

Stödfunktionerna kring elever och studerande i de åländska skolorna har utretts under år 2015. Utredningen har syftat till att hitta samverkansformer mellan de aktörer som stöder eleverns och studerandes hälsa och inlärning och föreslår olika insatser, både förslag till fortbildning, påvisar behov av förtydligade anvisningar, samt ger förslag till fortsatt utredningsarbete.

Antal erkännanden av yrkeskvalifikationer fortsätter att öka. Myndighetsutövningen utvecklas under året och lagstiftningen anpassas efter aktuella EU-direktiv.

Grundskolan

En god start i skolan ger en stabil plattform för det livslånga lärandet. Flickors och pojkars individuella behov och förutsättningar, begåvning och olikheter ska beaktas och utgöra grund för skolornas undervisning och verksamhet. Basfärdigheterna att läsa, skriva, räkna, liksom digital kompetens, adekvata kunskaper och en bred allmänbildning ska betonas i takt med elevernas ålder och mognad. Särskild vikt läggs vid utveckling av digital kompetens och mediekompetens. Grundskolornas huvudmän, kommunerna, har samtidigt i uppgift att i samklang med landskapsförvaltningens styrdokument stöda flickors och pojkars psykiska och fysiska hälsa på bästa sätt. För elever med särskilda behov ska stödåtgärder verkställas i ett tidigt skede i enlighet med nya implementerade läroplansanvisningar.

Tyngdpunkten i kartläggningen av skolornas inlärningsresultat (PISA-undersökningen) ligger i bedömningen av elevernas kunskaper och färdigheter. Ett läroplansutvecklingsarbete inleds under året och inriktas på

målformuleringar för att utveckla framtida krav på kunskaper, färdigheter och kompetenser. För att möta samhällets utveckling påbörjas arbetet med att se över grundskolelagen.

En utvecklingsinsats för breddad kompetens, ökat samarbete och förändrade arbetsätt görs för att trygga grundutbildningsbehovet i de perifera områdena i landskapet och trygga en likvärdig grundskola. Projektet stöder utveckling av metoder och arbetsätt med hjälp av IT för att säkerställa en kvalitativ undervisning i de skolor som på grund av sviktande elevunderlag har svårigheter att driva en optimal undervisning. Projektet en flexibel grundskola inleds om ESF-medel beviljas.

Gymnasienivån och vuxenutbildningen

Landskapsregeringen kommer under året att sammanställa en utvärdering av den reform som ledde fram till skapandet av myndigheten Ålands gymnasium. Myndigheten fortsätter under året att utveckla sin organisation och sina former för den interna kommunikationen, operativa styrningen och ledningen. Omläggningen av undervisningen mot ett utökad samarbete med arbetslivet och anpassningen av yrkesutbildningens läroplaner till ett periodsystem fortgår.

Användningen av digitala verktyg i undervisningen lyfts genom fortsatta kompetensutvecklingsinsatser där även en förberedelse inför digitaliserade studentexamensprov från år 2016 ingår. Övergripande styrdokument såsom läroplansgrunder och bedömningsanvisningar utvecklas för vuxenutbildningen. Ålands gymnasium utvecklar sin vuxenutbildning inom behörighetsgivande utbildning och skapar ett flexibelt och varierat utbildningsutbud som möter arbetslivets och vuxna individers efterfrågan och behov av kompetenshöjning. Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbildning.

En revidering av läroplansgrunderna för gymnasieutbildningen fortgår för att uppnå en anpassning till de processer som pågår inom EU och omkringliggande regioner samt till förändringar i den allmänbildande utbildningens läroplan inklusive timfördelningsplan. En fortsatt revidering av grunderna ska ske med avseende på de långsiktigt centrala frågorna som lyfts i det utbildningspolitiska programmet, omformningen av de yrkesinriktade utbildningsprogrammen från studieveckor till kompetenspoäng, utformningen av den studieförberedande utbildningshelheten HUTH samt revideringen av läroplanen i allmänna ämnen.

En översyn gällande övergången mellan grundskolan och gymnasienivån för elever med funktionsnedsättning har genomförts under året. I arbetet med att säkerställa tillgången till studieplatser och utbildningsalternativ föreslås insatser som innebär förbättringar och utvecklar samarbetet mellan olika aktörer. Målet är att utnyttja den totala kompetensen och de erfarenheter som finns av att undervisa och boendeträna elever med utvecklingsstörning.

Landskapsregeringens mål är att erbjuda en lämplig studieplats på gymnasienivå åt alla ungdomar under 20 år. Insatser som riktas till ungdomar som hotas av utanförskap prioriteras. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd kommer under året att följas upp och utvecklas.

Högskolan på Åland

Högskolans utbildnings- och forskningsuppdrag är att i samarbete med det lokala näringslivet och offentliga sektorn generera kunskap som utvecklar samhället och näringarna på Åland och skapar tillväxt. Högskolan bedriver yrkesinriktad utbildning på hög nivå som efterfrågas i det åländska samhället. Inom högskolan utvecklas speciellt IKT som ett profilområde. Sjöfartsutbildningen stärker sin internationella prägel genom att planera ett engelskspråkigt utbildningsprogram inom elektroteknik. Genom att höja kvaliteten och kvantiteten på arbetskraft och kunskap bidrar Högskolan på Åland till att stärka existerande industri- och tjänstekluster och skapa nya i vilka innovationer i form av nya produkter, tjänster och affärsmodeller uppkommer. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland. Under år 2015 har ett

underlag för en eventuell bolagisering av högskolan tagits fram. Beslut kring detta tas under början av år 2016. Utbildningsavtalet mellan landskapsregeringen och högskolan löper ut vid årsskiftet 2015 - 2016. Landskapsregeringen avser att förlänga nuvarande avtal med ett år. Nytt långsiktigt avtal tecknas då beslut om eventuell bolagisering fattats.

Högskolan utvecklar sitt utbildningsutbud och sin forskningsverksamhet i samarbete med relevanta universitet och yrkeshögskolor i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning stöder i första hand utbildningen och utvecklingen inom arbetslivets olika sektorer. Möjligheten att fördjupa forskningsarbetet med inriktning på frågor av särskilt intresse utifrån den åländska autonomin, lagstiftningen och det geografiska läget utreds vidare under året. Ett nytt forskningspolitiskt program utarbetas.

Kultur och kulturarv

Kulturpolitiken omfattar konstarterna, kulturarvet, bildningssträvandena, inkluderande biblioteks- och arkivverksamhet samt fritt bildningsarbete, och till viss del medierna. Nyckelord i landskapsregeringens kulturpolitik är mångfald, tillgänglighet, delaktighet och förnyelse.

Som övergripande målsättningar gäller jämställdhet och hållbarhet även inom kulturpolitiken. Kulturen har dels ett stort egenvärde och dels ger konst och kultur viktiga möjligheter inom det småskaliga åländska näringslivet, och inte minst för besöksnäringen. Under år 2016 avser landskapsregeringen undersöka hur de kreativa näringarna kan främjas på ett målmedvetet och långsiktigt sätt. Dessa näringar involverar ett stort antal konstnärliga företeelser såsom bland annat film, konsthantverk och (grafisk) design.

Sedan år 2010 har finländska och svenska filmproduktionsbolag visat ett ökande intresse för att förlägga delar av sina filminspelningar till Åland. Landskapsregeringen har beviljat bidrag till ett flertal av dessa produktioner. Bidragen baseras till stor del på hur mycket tid som produktionen tillbringar på Åland, och dels på hur många ålänningar som involveras. Genom detta förfarande har både enskilda personer och lokala företag haft nytta av dessa filminspelningar i och med att produktionsbolagen behöver köpa både varor och tjänster lokalt för sina inspelningar. De färdiga produktionerna ger också Åland marknadsföring där filmerna visas. Under åren 2014 och 2015 har ett utredningsarbete pågått som syftar till att dra upp riktlinjerna för en vidare utveckling av möjligheterna till att få flera produktioner till landskapet och dessutom att höja intresset och kunskapen lokalt för filmproduktion. Tanken är att ett mångsidigt filmresurscentrum ska byggas upp stegvis för att ta tillvara ett ökande intresse för film på Åland. En viktig separat satsning är också "det digitala filmarkivet", alltså överförandet av äldre dokumentärt filmmaterial och ljudupptagningar till digitalt format. På det sättet räddas de analoga filmerna från att bli förstörda och allmänheten ges en möjlighet att se dessa filmer även i framtiden.

Sedan år 2015 finns ett betänkande beträffande grundläggande utbildning i scenkonst. Tanken är att Ålands musikinstitut blir ansvarig för utbildningen och tilläggsutrymmen för institutet är under planering. Landskapsregeringens strävan är att en detaljerad läroplan ska utarbetas så att utbildningen är klar för start så snart de nya utrymmena är färdiga att tas i bruk. Detta kan sannolikt ske tidigast under år 2017.

Ett regelbundet och mångsidigt utbyte med omvärlden är viktigt för dynamiken i kulturlivet. Landskapsregeringen avser att under år 2016 utarbeta riktlinjer för ett regelverk kring stöd till åländska kulturproduktioner och enskilda utövares framträdanden utomlands. Kulturdelegationen ansvarar för utarbetandet av dessa riktlinjer.

Biblioteksverksamheten är genom sin mångsidighet fortsättningsvis en prioriterad del av det åländska kulturlivet. Under år 2016 avser landskapsregeringen att i samråd med kommunerna se över möjligheterna till längre öppethållning av biblioteken. Detta kan ske genom teknisk utrustning under obemannad tid. Enligt

gällande centralbiblioteksavtal är även medie- och kommunikationskunnighet något som bör utvecklas som ett led i den tekniska utveckling som bibliotekens service genomgår.

Landskapsregeringen konstaterar att ett flertal lagar inom kultur- och fritidssektorn delvis är föråldrade. Tanken är att dessa lagar ska revideras under perioden 2016 - 2019.

Kulturarvet är våra gemensamma minnesnycklar som vi tillsammans har ett ansvar att bevara, utveckla och bruka så att framtidens generationer också kan få ta del av det. Under året öppnar museibygnaden för den publika verksamheten med nya basutställningar som presenterar Ålands kulturhistoria och konst.

Ett museums främsta uppgift är att för framtiden bevara de viktiga material som de olika samlingarna utgör. Med nya klimatanläggningar i museifastigheten stärker landskapet Åland sin långsiktiga samlingsvård för de samhällsägda samlingarna. Detta arv ska tillgängliggöras för flera genom ökad satsning på digitalisering. Meningen är att förenkla åtkomsten till magasin och arkiv genom databaser och internet.

Hållbar utveckling innebär att ekonomisk utveckling, social välfärd och sammanhållning förenas med en god miljö. I landskapet finns materiella spår och berättelser från olika generationer. Dessa kulturmiljöer ger oss både kunskap och perspektiv i vardagen och även inför framtiden. Genom samhällsplanering tas kulturmiljöerna tillvara. En komplettering av kunskapsläget är aktuellt, då kulturmiljöer är attraktiva livsmiljöer men ändliga resurser som tjänar samhället och människor på flera sätt och bör därför användas med eftertänksamhet.

Under år 2015 har arbetet med att utveckla Bomarsunds fästningsområde återupptagits. Under ledning av Visit Åland r.f. har en projektansökan inom ramen för Central Baltic-programmet gällande en digital visualisering inlämnats. En arbetsgrupp har också granskat tidigare planer på ett besökscentrum. Landskapsregeringen avser att under år 2016 ta fram ett förnyat förslag på hur ett besökscentrum kunde skapas för Bomarsunds fästningsområde.

Idrott

Idrotten är en folkrörelse med uppskattningsvis 14.000 utövare på olika nivåer. I likhet med kulturpolitiken ska även idrottspolitiken beakta jämställdhet, hållbar utveckling, regional rättvisa och öppenhet för nya idéer. Särskilt prioriteras pojkar och flickors möjligheter till idrott och motion. Sistnämnda är en viktig faktor för folkhälsan och kräver särskilt fokus. Det är också viktigt att uppmärksamma de idrottsframgångar som Åland har på elitnivå i nationella och internationella sammanhang då de i stor utsträckning fungerar som inspiration för idrottsutövande unga kvinnor och män.

Landskapsregeringen konstaterar att flera goda exempel finns på gott samarbete mellan idrott, motion, kultur och näringsliv. Genom systemet med evenemangsstöd uppmuntrar landskapsregeringen dylika samarbeten vilka ger positiva synergier för samtliga parter. Sedan år 2014 har landskapsregeringen fastställt övergripande riktlinjer för idrottens finansiering. Utgående från dessa riktlinjer avser landskapsregeringen utarbeta ett mera täckande idrottspolitiskt program. Arbetet är tänkt att inledas under år 2016 i samverkan med takorganisationen Ålands idrott.

Ungdom

Ungdomspolitikerna ska ses som en integrerad del i samtliga politikområden och ska utgå från ungdomsperspektivet. Skolan är ett forum som samlar de flesta ungdomar, men inte alla, varför det är viktigt att hitta nya kanaler som leder fram till målgruppen. En viktig aspekt i sammanhanget är också behovet att nå ut till alla, oavsett kulturell eller språklig bakgrund.

NÄRINGS-, ARBETSMARKNADS- OCH REGIONALPOLITIK

Näringslivet, arbetsmarknadens parter, tredje- och den offentliga sektorn är alla viktiga delar för att tillsammans skapa ett gott företagsklimat på Åland. De övergripande målen är en gynnsam ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och att det finns arbetsplatser för en ökande befolkning som är spridd runt hela landskapet. Företag etablerade på Åland bidrar till samhällets välbefinnande genom att generera affärer för andra företag, erbjuda arbetsplatser, öka utbudet av varor och tjänster, generera export som förbättrar bytesbalansen samt delta i finansieringen av de offentliga välfärdstjänsterna. Landskapsregeringens mål är att stötta olika initiativ både med investeringskapital i olika former men även med kompetens via olika tillväxtprojekt.

Sjöfart

Ålands kärnkompetens och ekonomiska bas är uppbyggd kring de maritima näringarna med sjöfarten som primus motor. De maritima näringarna på Åland har tyngdpunkten på rederiverksamhet, men det finns ett stort kunnande inom ett bredare sjöfartsområde så som fartygsdrift, konstruktion, kundservice, logistik, informations- och kommunikationsteknologi, finansiella och försäkringstjänster för att nämna några. Ålands sjöfartsakademi erbjuder ett närmast komplett utbildningsutbud inom sjöfartsutbildningen och vid högskolan bedrivs ett forskningsprojekt om miljövänliga och kostnadseffektiva transportsystem. Landskapsregeringen har inlett ett långsiktigt arbete att stärka den maritima sektorn och främja den potential som finns inom företagen. Ambitionen är att hitta samarbetsformer som tillgodoser såväl de ekonomiska aktörernas intressen som samhällsintressen. Preliminära samarbetsområden i en kommande handlingsplan är internationellt konkurrenskraftig kompetens, nya globala affärer, att skapa relevanta dialog- och nätverksplattformar samt forskning och utveckling.

Landskapsregeringens målsättning är att sjöfartens verksamhetsramar ska utformas och gälla globalt t.ex. inom miljöområdet så att konkurrenskraften för den åländska och finländska sjöfarten inte urholkas. Aktuella reformer som är på gång är t.ex. IMO:s barlastkonvention som när den har ratificerats av tillräckligt många länder innehåller regler för hantering av fartygens barlastvatten. Syftet är att förhindra spridning av vattenlevande organismer från ett vattenområde till ett annat utanför dess naturliga utbredningsområde. Det innebär ytterligare kostnadsökningar för investeringar i reningsanläggningar för att kunna släppa ut barlastvatten, vilket belastar särskilt mindre fartyg med täta hamnanlöp. Lättnader borde införas vad gäller trafik i områden med liknande vattenorganismer. En annan reform som är under beredning gäller hur uppföljning och rapportering av koldioxidutsläpp från fartyg ska ske på ett sätt som både är hanterligt och kostnadseffektivt för fartygen och som ger relevant information som sedan kommer till användning. Av särskild vikt för den åländska och finländska sjöfartens konkurrenskraft och den gynnsamma utvecklingen av antal fartyg under finländsk flagg är att de nationella åtgärderna inom ramen för gemenskapens riktlinjer om sjöfartsstöd upprätthålls.

De nordiska länderna har presenterat maritima strategier där sjöfartens betydelse för de nationella ekonomierna framhålls och det finns en bred samstämmighet om koordinering och samarbete i överstatliga och internationella organ vad gäller sjöfartspolitik.

Landskapsregeringen är medarrangör av Sjöfartens Dag som går av stapeln den 12 maj 2016.

Tillväxt och utveckling

Landskapsregeringens satsning på Team Åland-processen leder till ett närmare samarbete mellan företag och myndigheter, gemensam uppföljning av uppnådda resultat samt långsiktigare satsningar för tillväxt och utveckling. Målsättningen med utvecklingsprojekten är att de ska stimulera entreprenörskap, utveckla och förstärka varumärket Åland så antalet besökare, inflyttare och affärspartners ökar samt stimulera innovation och digitalisering genom satsningar på kreativa sektorer.

Fram till år 2020 kan nya initiativ finansieras med näringslivs- och kompetensprogrammen vilka delvis finansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Landskapsregeringen kan även delfinansiera företags eller andra åländska aktörers deltagande i internationella utvecklingsprojekt. Initiativen för att lyfta upp och avdramatisera företagandet som Sommarlovsentreprenörer, Ungt Företagande, Business Lab Åland och Skraknästet har varit framgångsrika och har dessutom visat sig locka många kvinnor att starta företag. Erfarenheterna används till att vidareutveckla de näringslivsfrämjande insatserna. Kompetens och specialkunnande är viktiga konkurrensfaktorer för företag och kompletterar investeringar i fysiska tillgångar. Finansiering omfattar företagsfinansiering i form av bidrag (till exporterande företag och för kompetens), lån, garantier och riskkapital samt projektfinansiering. Landskapsregeringen och Ålands Utvecklings Ab tillhandahåller finansiering.

Lantbruket främjas genom stöd till investeringar och miljö. Målsättningen är att bidra till en hållbar ekonomisk utveckling på Åland och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Landsbygdsutvecklingsprogrammet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de goda natur- och miljöförhållandena samt stärka Ålands attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns livsmedel för konsumenterna och råvaror för Ålands livsmedelsindustri såväl den småskaliga som de stora exportföretagen. De utmaningar som lantbruket och delar av förädlingsindustrin har ställts inför följs noga av landskapsregeringen som även bevakar de åländska intressena i förhållande till åtgärder som vidtas på finländsk nivå eller inom EU.

Finansieringen av skogsvården prioriteras så att största vikt läggs vid de grundläggande långsiktiga insatserna som röjning, markberedning och rådgivning. En ny lag om Ålands skogsvårdsförening tas fram och föreningens framtida finansieringsformer löses. Avverkningen är lägre än den största hållbara avverkningsmängden, skogsföretagen och organisationerna är utvecklingsbenägna och skogsägarna certifierade. Detta innebär att det finns förutsättningar att öka avverkningarna, ta tillvara mer bioenergi samt utveckla industrin med nya produkter både på bygg- och energisidan. Visionerna förankras i ett nytt skogsprogram för Åland. Effektiviseringen av skogsbruksplaneringen nås genom den laserscanning och digitalisering av material som genomförts.

Landskapsregeringens målsättning är att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. Landskapsregeringen har även beredskap att delta i finansieringen av större projekt inom fiskerinäringen. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet.

Arbetsmarknad

Läget på arbetsmarknaden har under året förbättrats med sjunkande arbetslöshet, glädjande nog även bland unga under 25 år. Den reformerade arbetsmarknadslagstiftningen träder i kraft vilken innebär fler möjligheter till kompetenshöjande insatser för arbetslösa, åtgärder som underlättar etablering på arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga och sammantaget ökar utbudet av arbetsmarknadsservice. Särskilda fokusgrupper under året är långtidsarbetslösa och personer som hotas av långtidsarbetslöshet. Arbetsmarknadsservicen för flyktingar och andra nya ålänningar utvecklas.

Rekryteringen av arbetskraft till expanderande branscher är en viktig uppgift. Rekryteringsinsatserna förstärks i samarbete med företag och andra arbetsplatser bland annat genom deltagande i en rekryteringsmessa i Nederländerna. Antalet högskolepraktikantplatser ökas för att skapa fler och bättre kontaktytor mellan arbetsplatser och framtida arbetskraft.

Kompetens och delaktighet i samhället är viktiga komponenter på en funktionell arbetsmarknad. Genom finansiering från Europeiska socialfonden genomförs bl.a. utbildningsinsatser i företag, skapas en arbets-

marknad för personer som står längre från den reguljära arbetsmarknaden och insatser för unga vuxnas sysselsättning.

Regionerna

Genom landskapsregeringens utvecklingsprojekt att ta fram en Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland med fokus på samhällsplanering, tillväxt, ökad skattekraft och en hållbar utveckling skapas långsiktiga förutsättningar och verktyg för en gynnsam utveckling av hela Åland.

Landskapsregeringen tar ansvar för att skärgårdsbefolkningens grundläggande behov tillgodoses. Ändamålsenlig infrastruktur i form av transporter, tillgång till vård, omsorg och skola är grundläggande för en året runt bosatt befolkning. Dessutom är det viktigt att lyfta upp skärgårdsungdomarnas tillgång till kultur och fritidsaktiviteter. Landskapsregeringen betonar att initiativ från de som närmast berörs har de bästa förutsättningarna att bli långsiktiga och hållbara varför det är positivt att Företagsam skärgård r.f. numera axlar ansvaret för en del av Skärgårdsnämndens uppgifter och har resurser för näringslivsutveckling.

Skärgårdsstödet som har beviljats till nya företag i skärgården samt stödet i form av befrielse från socialskyddsavgifter för vissa arbetsgivare i skärgården fortsätter och det viktiga stödet till de året-om öppna skärgårdsbutikerna fortsätter på den högre nivån.

Landsbygdens vitalitet och entreprenörsanda stöttas genom bl.a. Team Åland-finansiering och särskilda projekt inom landsbygdsutveckling och s.k. Leader-projekt. Småföretagaranda, stolthet kring lokalt producerande råvaror och nyuppfunna lokala tjänster ger en positiv grogrund för livskvalitet och goda förutsättningar för en spridd bosättning på Åland.

Mariehamns roll som Ålands fönster mot världen och urbant centrum förstärks till nytta för hela Åland. Det samarbete som har etablerats mellan fastighetsägare, företag, myndigheter och Mariehamns stad stöds bl.a. genom Team Åland-finansiering.

INFRASTRUKTUR- OCH TRANSPORTPOLITIK

Trafiksäkerhet

Trafiksäkerhetsarbetet är centralt inom det trafikpolitiska området. Utvecklingsarbetet fortsätter under år 2016 med samordnande insatser för att skapa en säkrare trafikmiljö i syfte att nå noll-visionen, d.v.s. inga svåra olyckor eller dödsfall i trafiken. Trafiksäkerhetsfrämjande insatser kommer genomföras i trafiknätet och arbetet med att öka kunskapen bland trafikanterna fortsätter.

Väghållning

Genom åren har stora summor investerats i det åländska vägnätet. Det är därför av största vikt att långsiktiga planer för underhåll och reparationer kontinuerligt tas fram. I annat fall reduceras vägnätets livslängd. Som ett led i att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad, fortsätta utbyggnaden av gång- och cykelvägar samt grundförbättra och belägga glesbygdsvägar på landsbygden och i skärgården, kommer landskapsregeringen att fortsätta tillämpningen av kostnadseffektivare förbättringsmetoder så kallad stabiliseringsfräsning, där det är möjligt. Detta görs i syfte att uppnå flera kilometer ombyggd, förbättrad och belagd väg än med traditionell byggnadsteknik.

Utveckling av sjötrafiken

I linje med tidigare planer och enligt landskapsregeringens inriktningsbeslut slutförs konkurrensutsättningen av den frigående färjetrafiken med målsättning att sänka driftkostnaderna. Planen är att alla frigående färjor

drivs av privata redare från och med februari 2016. Detta under förutsättning att Marknadsdomstolen avslår besvären på södra linjen.

Vid driftsprivatiseringen av skärgårdstrafiken minskar de direkta driftskostnaderna exkl. bränsle för fartygen. Kalkylen av vad den egna driften skulle ha kostat över avtalsperioden grundar sig på vissa antaganden om framtiden. Totalinbesparingen uppskattas till ca 3,1 miljoner euro/år då alla frigående linjer är driftsprivatiserade.

Linje	Besparing i %	Besparing avtalsperiod	Besparing per år
m/s Doppingen	-23 %	ca 400 000 euro (3 år)	ca 133 000
m/s Skarven	-38 %	ca 2 800 000 euro (4 år)	ca 700 000
Hummelvik-Torsholma	-33 %	ca 3 900 000 euro (4 år)	ca 975 000
Åva-Osnäs	-28 %	ca 1 400 000 euro (4 år)	ca 350 000
Södra linjen (under besvär)	-32 %	ca 4 100 000 euro (4 år)	ca 1 025 000

Tonnage

En långsiktigt stabil bastrafik är en förutsättning för en levande skärgård. Landskapets tonnage är dock ålderstiget, kan inte möta dagens behov och kräver allt större underhållsresurser. Det systematiska underhållet fortsätter därför och befintligt tonnage uppdateras enligt nya regelverk för att upprätthålla befintlig flotta i tillfredsställande skick. För att bättre kunna möta dagens behov planeras att ingå ett kontrakt under år 2016 för inköp av ett modernt frigående fartyg med dual fuel-teknik, med LNG och diesel, samt batteridrift om det visar sig ekonomiskt försvarbart.

Broar och hamnar

Vårdöbron är i dåligt skick till följd av kalla förhållanden vid gjutning och alkali-kiselreaktion i betongen. En ny bro kommer att byggas invid den gamla och den gamla bron kontrolleras och underhålls så att trafiken i begränsad omfattning kan fortsätta använda den gamla bron tills den nya är klar. En projektorganisation har byggts upp och byggstart sker år 2016.

Den 1.10.2013 höjdes största tillåtna fordonsvikt i Finland och på Åland. För Ålands del är detta en utmaning då 22 av 53 broar inte klarar av de nya viktbestämmelserna. Viktbegränsning har därför införts på ett flertal broar i landskapet. Enligt ett reinvesteringsprogram finns ett investeringsbehov om ca 30 miljoner euro fördelat på 10 - 12 år och omfattande 17 broar, exklusive Vårdöbron och Karlbybron där ny bro redan var planerad. Om programmet inte genomförs kommer ytterligare viktbegränsningar att behöva införas inom 2 - 8 år på minst 12 broar. Tunga transporter inom och genom skärgården blir då omöjliga att genomföra, även rutten Mariehamn-Långnäs omfattas. Därför avsätts medel och en projektorganisation byggs upp för att genomföra reinvesteringsplanen och säkerställa broarnas funktion och trafikanternas säkerhet.

Förändringen av största tillåtna fordonsvikt påverkar även linfärjfasten och färjfasten för frigående färjor. Samtliga linfärjor och färjfasten, förutom en, klarar inte den nya största tillåtna fordonsvikten. För de frigående färjfastena gäller problematiken främst de justerbara klaffarna. Ett åtgärdsprogram tas fram under år 2016.

Korttrutt

Arbetet fortsätter enligt den strategi landskapsregeringen presenterat till lagtinget i meddelande nr 6/2013 - 2014. Målsättningen är att skapa en trygg förutsägbar trafik som beaktar de bofastas, näringslivets och fritidsboendets behov samtidigt som kostnaderna för skärgårdens transportförsörjning ska minska. Den beräknade kostnadsminskningen är såpass stor att investeringarna kan finansieras genom att omfördela medel från driftsutgifter till investeringar under en 15-års period utan att höja det totala budgetuttaget för samma tidspe-

riod. Under år 2016 fortsätter planeringen för projekten östra och västra Föglö samt Prästösund. Planeringen för projekten med nya färjfasten på västra eller nordvästra Sottunga samt på södra Snäckö inleds.

Flyg- och kollektivtrafik

En välfungerande, kontinuerlig reguljär flygtrafik är mycket viktig för det åländska samhället som helhet, men avgörande för det åländska näringslivet. Ett nytt avtal kommer att ingås under våren 2016. Ålands landskapsregering har valt att upphandla året-runt trafik eftersom sommaruppehållet har ställt till problem för näringslivet och turismen. Därutöver har anbud begärts på nuvarande flygplansmodell med 30 sittplatser eller alternativt ett plan med 60 sittplatser.

Kollektivtrafiken på Åland är en del i omställningen till ett hållbart samhälle i linje med landskapsregeringens ”Strategi för hållbar utveckling”. Kollektivtrafiken är ett viktigt verktyg för att kunna kombinera ekonomisk utveckling med långsiktiga miljö- och klimatmål, men för detta krävs ekonomiska resurser. Omställningen av stödsystemet för kollektivtrafiken och bildandet av en kollektivtrafikmyndighet fortsätter med målsättningen att det nya systemet kan tas i bruk från år 2018.

Ett förbättrat oljeskydd

Oljeskyddet är ett behörighetsområde som är delat mellan riket och landskapet. Därtill är ledningsfunktionen vid en räddningsoperation delad beroende på om oljan finns till havs eller har nått land. Det är därför av största vikt att räddningsarbetet är välkoordinerat och effektivt för att därigenom minimera risken för skador på djur, natur och miljö. En oljeskyddsplan för åren 2015 - 2019 antas, utgående från vilken landskapsregeringen arbetar vidare med att inskaffa och uppdatera oljeskyddsutrustning samt utveckla beredskap och lagstiftning.

Bostäder

Målsättningarna för bostadspolitiken är att verka för en god tillgång på ändamålsenliga bostäder för olika målgrupper och i olika regioner samt skapa förutsättningar för ett bostadsbestånd som ger möjlighet till ett livslångt, hälsosamt och miljömässigt hållbart boende. För att uppnå dessa målsättningar används olika stödformer vars uppgift är att stimulera till ändamålsenliga investeringar i nybyggda bostäder samt reparationer och energieffektiviserande åtgärder av det befintliga bostadsbeståndet.

FÖRNYELSEBARA ENERGIKÄLLOR OCH EFFEKTIVERING

Energifrågorna har identifierats som en av de viktigaste miljöfrågorna. Landskapsregeringen avser med denna satsning att försärka el- och energiområdet inom landskapet i syfte att nå ett hållbarare samhälle. En målsättning och strategi för satsningen tas fram i syfte att rikta insatserna och således uppnå största möjliga nytta.

I juni 2013 nåddes en politisk överenskommelse med Finlands regering som innebär att riket deltar i finansieringen av ett åländskt stödsystem för vindkraft. Sedan dess har arbetet med att införa stödsystemet i såväl rikets som landskapets lagstiftning pågått. Stödsystemet har anmälts till kommissionen genom en notifiering om statligt stöd i december 2014 och notifieringsprocessen pågår fortfarande. Både rikets lagstiftning och landskapets lagstiftning kommer att träda i kraft efter det att kommissionen godkänt stödordningen.

För närvarande pågår förhandlingar med riksmyndigheterna om kvarstående tekniska frågor. Landskapsregeringen avser att återkomma till lagtinget med förslag om bemyndigande att godkänna vindkraftverk för tariffsystemet i landskapet då lagstiftningen sätts i kraft.

PERSONALPOLITIK

Landskapsregeringen behöver kunnig personal för att fullfölja sina åtaganden gentemot medborgarna i en alltmer dynamisk och krävande miljö.

Det är därför viktigt att landskapsregeringen har ett gott anseende som arbetsgivare för att kunna säkerställa kontinuerlig tillgång på kompetent arbetskraft. Ett kontinuerligt förbättringsarbete pågår med beaktande av detta bl.a. inom områdena rekrytering, ledarskap, arbetsmiljö- och hälsa samt kompetensutveckling. En gemensam värdegrund för ledarskap och medarbetarskap som behandlar kvinnor och män likvärdigt inom förvaltningen har antagits. Som grund för personalpolitiken finns sålunda ett antal handlingsprogram och policyer såsom

- Handlingsprogram för främjande av arbetsförmågan- handlingsplan för uppföljning av sjukfrånvaron/ handlingsmodell för tidig intervention av sjukfrånvaro
- Handlingsplan för hantering av alkohol- och drogproblem
- Handlingsplan för hantering av trakasserier och osakligt bemötande samt
- Policy för ledarskap och medarbetarskap (allmänna förvaltningen).

Landskapsregeringen fortsätter sin satsning på att erbjuda högskolestuderande praktikplatser som ett led i det långsiktiga rekryteringsarbetet.

Arbetsmiljön kartläggs och utvecklas i samband med kontinuerliga medarbetarundersökningar. För att förebygga problem i ett tidigt skede och minska risken för ohälsa och sjukskrivningar tillämpar landskapsregeringen ett handlingsprogram för främjande av arbetsförmåga och uppföljning av sjukfrånvaro. Olika friskvårdsinsatser som subventionerade motionsaktiviteter, föreläsningar och kampanjer bidrar till bättre hälsa men tillika också bättre trivsel. Under år 2016 kommer landskapsregeringen, bl.a. utgående från rekommendationer från en partssammansatt arbetsgrupp med uppgift att komma med förslag, följa upp och stöda åtgärder som gynnar de anställdas arbetshälsa så att de orkar arbeta fram till den lagstadgade pensionsåldern, att i samverkan med tjänstemannaorganisationerna överväga vilka möjligheter som finns för att åstadkomma mer flexibla lösningar i vad gäller arbetstider och möjligheter att arbeta hemifrån.

Arbetsvärdering

Landskapsregeringen anser det vara viktigt att personalpolitiken och lönesättningen är likvärdig i landskapets alla verksamheter och myndigheter. Ett viktigt instrument för detta är det arbetsvärderingsprojekt som startats under år 2015. Varje enskild myndighet arbetar under år 2015 med att göra arbetsbeskrivningar och arbetsvärderar, d.v.s. bedömer svårighetsgraden av de tjänster som finns inom myndigheten. Det arbetet ska vara genomfört i början av år 2016. Myndigheternas arbetsvärderingar bearbetas därefter centralt så att det finns ett helhetsperspektiv och tjänster grupperas enligt kravnivå så att tjänster med samma svårighetsgrad bildar en grupp. Det här arbetet ska vara klart 1.5.2016.

Efter att arbetsvärderingen är klar ska lönekartläggning göras inom varje kravgrupp. Lika lön för likvärdigt arbete betyder att tjänster i samma grupp på sikt ska ha lika lön eller lönespann och tjänster i grupp med högre kravnivå ska ha högre lön än tjänster med lägre kravnivå. Omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor samt likvärdiga tjänster inom samma kravnivå ska på sikt utjämnas.

INTERN HYRA, BUDGETSTRUKTUR OCH REDOVISNINGSPRINCIPER

Det kan konstateras att övergången till en ändrad budgetstruktur kommer att ske stegvis så att budgeten och underlaget utvecklas under de kommande åren. I föreliggande budgetförslag har budgetstrukturen förändrats så att den modell som den kommunala sektorn använder ligger till grund, men anpassningar har gjorts bl.a.

för de betydande överföringsutgifterna, där även EU-delfinansierade program och bidrag ur penningautomatmedel ingår. Budgetförslaget påverkas även till stora delar av bl.a. förändrade redovisningsprinciper och redovisningssätt samt organisationsförändringar där en stegvis övergång till ett fastighetsverk är centralt. Även överföringen av IT-driften till ett bolag för IT-relaterade tjänster medför förändringar där IT-investeringar inte längre kommer att göras inom landskapsförvaltningen utan det är framöver inköp av tjänster från nämnda bolag. I anslagen ingår i vissa fall betydande belopp av interna transaktioner, t.ex. för färjetrafiken och väghållningen. Dessa har inte till fullo kunnat särskiljas i budgeten och de påverkar därför i viss mån nivån på intäkterna och inköp av tjänsterna i resultaträkningen. Under år 2016 kommer ett systemstöd för att förbättra och förenkla processen med uppgörande av budgetförslaget att anskaffas.

Det kan konstateras att år 2015 blev ett övergångsår vad gäller tvååriga reservationsanslag, och att dessa år 2016 inte längre är tillgängliga.

Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån även tillämpas i budgeten. I budgetförslaget för år 2016 har eventuella effekter av periodisering av semesterlöner inte särskilt beaktats i anslagen.

Övergången till ett fastighetsverk och inverkan på budgetförslaget presenteras i bilaga 3.

BUDGETEN OCH LÖNEUTGIFTERNA

Löneutgifterna har beräknats med beaktande av gällande kollektiva avtal och enligt det faktiska löneläget den 1.8.2015. Ny tjänstekollektivavtalsperiod inleddes 1.4.2014 och avtalen för de flesta yrkesgrupper löper t.o.m. 31.1.2017. Avtalet är uppdelat i två perioder där lönejusteringarna i den första som gäller t.o.m. 31.1.2016 är reglerade. Avtalet följer det avtal som mer än 90 % av löntagarna i landet följer. Grundlönen höjs från 1.4.2014 med 20 euro och ytterligare en justering sker från 1.8.2015 då grundlönen höjs med 0,3 %. För den andra perioden 1.2.2016 - 31.1.2017 gav förhandlingarna som avslutades 30.9.2015 en generell allmän förhöjning av grundlönen om 13 euro, dock minst 0,43 %.

Pensionspremierna enligt LL om landskapet Ålands pensionsfond har beräknats enligt 18 % av de av förskottsinnehållning underkastade löneutgifterna. De som nyanställts efter den 1.1.2008 försäkras i ett privat arbetspensionsbolag. De direkta sociala avgifterna har beaktats för de flesta med 2,65 %.

Från år 2014 har den nya tjänstemannalagen tillämpats. Inrättande och indragning av tjänster görs genom en behovsprövning och för de externa myndigheterna avger avtalsbyrån ett utlåtande om förslaget. Genom att landskapsregeringen inom fastställda ramar för verksamheten kan fatta beslut om tjänsteregleringarna skapas ett flexibla system utan att tjänsteinnehavarnas rättsliga ställning i förhållande till arbetsgivaren i sak förändras. I informationssyfte anges antalet anställningsförhållanden och deras art i en tabellstatistik över personal per huvudtitel 2012 – 2016.

TOTALT EXKLUSIVE TIMLÄRARE

År	Inrättade tjänster		Tillfälliga tjänster		Personal i arbetsavtalsförhållande		Totalt exkl. vakanta	
	Huvudsyssla	Bisyssla	Huvudsyssla	Bisyssla	Huvudsyssla	Bisyssla	Huvudsyssla	Bisyssla
2012	1 441,00	****	61,00		306,50	7,00	1 803,50	7,00
2013	1 442,00	*	49,25		265,00	**	1 752,25	6,00
2014	1 446,00	*	47,25		245,00	***	1 731,25	4,00
2015	1 463,00	*	47,00	*	168,00	*	1 669,00	-
2016	1 459,50	***	45,00		167,50	**	1 667,00	-

* 3 vakanta

** 1 vakant

*** 4 vakanta

**** 5 vakanta

Inkomst i form av dagpenningar som inflyter vid en anställds tjänsteledighet med lön på grund av sjukdom och moder-/faderskap har i budgetförslaget beaktats netto under respektive moment för personalutgifter. Nettoföringen av dagpenningar innebär samtidigt att kostnader för eventuella vikarier i nämnda fall ska belastas respektive moment för personalutgifter.

ANSLAGENS BETECKNINGAR OCH JÄMFÖRELSER ÅRSVIS

Budgetförslaget indelas i följande avsnitt:

Allmän motivering

Verksamhet – detaljmotivering

Överföringar – detaljmotivering

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar – detaljmotivering

Bilagor inkl. sifferstat

Detaljmotiveringsavsnitten är indelade så att först visas allmänna förvaltningens avdelningar, därefter fristående enheter och myndigheter.

- I verksamhetsavsnittet ingår inkomster och utgifter för landskapets egen verksamhet som antingen bedrivs i egen regi eller genom upphandling av tjänster. Exempel på sådana utgifter är löner och lönebikostnader, köp av varor och tjänster samt anskaffning av maskiner och inventarier under 50.000 euro. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I överföringsavsnittet ingår utgifter som inte ger någon direkt motprestation, men indirekt hjälper landskapet att fullfölja sina uppgifter. Hit räknas t.ex. bidrag och överföringar till kommuner, övrig offentlig sektor, näringslivet, hushållen, allmännyttiga sammanslutningar samt bidrag från EU-fonderna. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I avsnittet om skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter upptas t.ex. inkomster av avräkning och skattegottgörelse samt ränteintäkter och dividender. Även anslag för avskrivningar upptas i avsnittet, förutom till den del de hör till fastighetsverket. Posterna ingår i resultaträkningen.
- I avsnittet om investeringar, lån och övriga finansinvesteringar ingår olika typer av budgetutgifter som ger landskapet tillgångar av olika slag. Förslitning underkastade tillgångar överstigande 50.000 euro upptas som en investering och aktiveras i balansräkningen och kostnadsförs genom

planmässiga avskrivningar. Anslag upptas i allmänhet endast för det som ska förverkligas under året, dock så att man i planen uppger totalkostnaden för ett projekt som inleds under budgetåret och som fordrar anslag under kommande år för att kunna förverkligas. Lån och övriga finansinvesteringar används för lån som beviljas av landskapets medel samt t.ex. för inköp av aktier och värdepapper. I avsnittet ingår även inköp av eller intrångsersättning för naturskyddsområden. Posterna ingår i balansräkningen.

I såväl detaljmotiveringen som sifferstaten betecknas förslagsanslag med (F), vanliga reservationsanslag med (R) och EU-programanslag med (R-EU).

Förslagsanslag används främst för lagbundna utgifter vars omfattning är svår att bedöma. De får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Reservationsanslag används för utgifter som sträcker sig över flera år, dock högst 4 år. Dessa får inte överskridas, men oanvänd del kan överföras till senare budgetår. Anslagstypen används främst för investeringar, lån och övriga finansinvesteringar, men även för vissa anslag för överföringsutgifter där det är av vikt att ett årsskifte inte ska vara ett hinder för verkställandet.

De bidrag som beviljats och registrerats enligt förbindelseprincipen, men som inte kommer att utbetalas, återbokas för budgetmoment som hör till EU-programmen för åren 2007 – 2013 respektive 2014 - 2020 mot det moment där bidrag beviljats. Denna återföring beskrivs inte separat under berörda moment. Ett reservationsanslag som är avsett att finansiera ett EU-program, betecknas (R-EU), kan användas till dess att programmet avslutats, samt får överskridas om det är nödvändigt för att uppfylla det aktuella anslaget ändamål.

Anslag utan beteckning är årliga och får inte överskridas eller överföras till ett senare budgetår.

För varje moment anges uppgifter om motsvarande anslag i bokslutet för år 2014 och budgeten för år 2015, inklusive de justeringar som gjorts i första till fjärde tillägget till budgeten för år 2015. För anslagen anges även under bokslutsuppgiften för år 2014 hur mycket som under året använts av tidigare års anslag samt på motsvarande sätt under uppgiften om budgeten för år 2015 hur mycket som finns tillgängligt av tidigare års anslag. Rörande bokslutsuppgifterna för år 2014 bör det beaktas att det har "översatts" från en annan ekonomimodell, som skiljer sig från den nu tillämpade. Om ett anslag tidigare inte varit upptaget i budgeten anges detta med texten "Momentet nytt" i detaljmotiveringen. Då ett moment utgår ur budgeten anges detta i detaljmotiveringen.

Ett anslags bindningsnivå framkommer av detaljmotiveringen för respektive moment. Budgetmomentnumreringen är lika såväl för inkomster som för utgifter. Budgeten uppgörs så att den som huvudregel är bindande på bruttonivå, d.v.s. inkomster och utgifter skilt för sig. Om det finns särskild anledning kan nettobudgetering undantagsvis tillämpas. Undantaget framgår då klart i motiveringen med en hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §). Budgeten uppgörs i mervärdesskattehänseende netto, d.v.s. så att mervärdesskatten inom gottgörelsesystemet inte belastar respektive budgetmoment. Endast icke avdragbar mervärdesskatt så som representation, eller kostnader för uthyrningsfastigheter ska belasta budgeten.

För att tydliggöra behovet av finansiering med budgetmedel visas inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Anslagen under momenten visas endast som totalanslag.

Med hänvisning till ovanstående får landskapsregeringen vördsamt föreslå

att lagtinget antar följande förslag till budget för landskapet Åland under år 2016 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Mariehamn den 21 oktober 2015

L a n t r å d

Camilla Gunell

Vicelanråd

Roger Nordlund

Bilagor:

1. Sifferstaten
2. Översikt över landskapets och kommunernas investeringsplaner 2015 - 2017
3. Övergången till ett fastighetsverk
4. Kvinnors och mäns villkor i dagens demografiska förändringar

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Ärendets behandling

Lagtinget har den 18 november 2015 inbegärt finans- och näringsutskottets yttrande över budgetförslaget och budgetmotionerna.

Motioner

I anslutning till budgetförslaget har utskottet behandlat följande budgetmotioner:

Kulturarvs- och museiverksamhet

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 1/2015-2016

Tydliga politiska direktiv till ÅMHM

Ltl Axel Jonsson m.fl. budgetmotion BM 2/2015-2016

Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 3/2015-2016

Utgifter för drift och underhåll av vägar

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 4/2015-2016

Återhållsamhet i skärgårdstrafiken

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 5/2015-2016

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 6/2015-2016

Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 7/2015-2016

Grundskoleväsendet

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 8/2015-2016

Skrotbilspremie

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 9/2015-2016

Minskning av intäkter från pensionsfonden

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 10/2015-2016

Minskning av inkomst från Ålands penningautomatförening

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 11/2015-2016

Minskning av lagtinget, verksamhet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 12/2015-2016

Minskning av Landskapsregeringen, verksamhet

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 13/2015-2016

Minskning av renoveringskostnaderna för lagtingsbyggnaden

Ltl Stephan Toivonens budgetmotion BM 14/2015-2016

Ökat vårdssamarbete med privata aktörer

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 15/2015-2016

Inför utmanarrätter

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 16/2015-2016

Fortsatt förverkligande av turismstrategin

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 17/2015-2016

Bilateralt fokus för att säkra tillgången till svensk TV

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 18/2015-2016

En åländsk språkombudsman

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 19/2015-2016

En åländsk skattekommitté

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 20/2015-2016

Inga externa lån utan kontroll över inkomsterna

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 21/2015-2016

Förstärkta lagberedningsresurser

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 22/2015-2016

Köpstopp på nya markområden

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 23/2015-2016

Undersökning av möjligheten att privatisera Guttorp

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 24/2015-2016

Sälj ut gamla statliga fastigheter

Ltl Brage Eklunds m.fl. budgetmotion BM 25/2015-2016

Proaktiv inställning till finska reformer

Ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion BM 26/2015-2016

Ålands polismyndighet, verksamhet

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 27/2015-2016

Främjande av livsmedelsproduktion

Ltl Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion BM 28/2015-2016

Hörande

Utskottet har i ärendet hört lantrådet Camilla Gunell, vice lantrådet Roger Nordlund, ministern Carina Aaltonen, ministern Johan Ehn, ministern Veronica Thörnroos, ministern Wille Valve, myndighetschef Stig Abrahamsson från ÅMHM, vvd:n Johanna Backholm från PAF, byråchefen Petra Bengts, forskaren Birgitta Berg-Andersson från Näringslivets forskningsinstitut (ETLA)(per telefon), vd:n Lotta Berner-Sjölund från Visit Åland, förvaltningschefen Katarina Dahlman från ÅHS, ordföranden Ann-Louise Djupsund från Ålands näringslivs turismutskott, vd:n Anders Ekström från Ålands Näringsliv r.f, överinspektören Sten Eriksson, lagtingsdirektören Susanne Eriksson, vd:n Anders Ingves från PAF, rektorn Edvard Johansson från Högskolan på Åland, avdelningschefen Linnéa Johansson, avdelningschefen Rainer Juslin, byråchefen Mikael Korpela, vd:n Anna-Lena Landereng från ÅDA ab, utvecklings- och hållbarhetsstrategen Mikael Larsson, budgetplaneraren Robert Lindblom, chefsläkaren Jaana Lignell från ÅHS, vd:n Henry Lindström från Ålands producentförbund r.f., myndighetschefen Tomas Lundberg, ekonomichefen Mari Lövgren från ÅHS, avdelningschefen Bengt Michelsson, finanschefen Conny Nyholm, utredaren dr Richard Palmer från ÅSUB, projektledare Tiina Robertsson, personalchefen Pia Schauman-Hansén, lagberedningschefen Hans Selander, konsultativa tjänstemannen Sari Sontag från den ekonomiska avdelningen vid finansministeriet (per telefon), avdelningscontrollern Tony Sjöberg, avtalschefen Jukka-Pekka Tyni, vd:n Olof Widén från Rederierna i Finland r.f. och avdelningschefen Yvonne Österlund.

Närvarande

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Tage Silander, vice ordföranden Göte Winé och ledamöterna John Holmberg, Lars Häggblom, Ingrid Johansson, vtm Veronica Thörnroos samt Stephan Toivonen.

Reservationer

Följande reservationer har fogats till betänkandet:

Fem reservationer har fogats till betänkandet. Ledamoten Stephan Toivonen har inlämnat en reservation. Vtm Veronica Thörnroos har inlämnat en reservation. Ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen har inlämnat en gemensam reservation. Två reservationer har inlämnats av vtm Veronica Thörnroos samt ledamöterna Lars Häggblom och Stephan Toivonen.

Utskottets förslag

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2016 samt bemyndigar landskapsregeringen att uppta för budgetens förverkligande erforderliga lån,

att lagtinget förkastar budgetmotionerna nr 1-28 samt

att lagtinget beslutar att budgeten för år 2016 ska tillämpas från och med den 1 januari 2016 i den lydelse den har i lagtingets beslut.

Mariehamn den 10 december 2015

Ordförande

Tage Silander

Sekreterare

Niclas Slotte

Till Ålands lagting

**Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2015-2016
gällande budget för landskapet Åland 2016**

Finansieringslån

Vi anser inte att landskapet utan särskilt bemyndigande ska uppta lån för att förverkliga budgeten för år 2016.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi

att sjätte stycket under rubriken "Landskapets budgetekonomi" i betänkandets allmänna motivering stryks och ersätts med följande: "Det föreligger ingen grund att år 2016 uppta några som helst lån och regeringen måste klara förverkligandet av budgeten med till buds stående medel." samt

att första klämman i utskottets betänkande får följande lydelse:

"att lagtinget antar landskapsregeringens förslag till budget för landskapet Åland under år 2016,".

Mariehamn den 10 december 2015

Lars Häggblom

Stephan Toivonen

Till Ålands lagting

Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2015-2016 gällande budget för landskapet Åland 2016

Ålands hälso- och sjukvård

De divergerande synpunkter som landskapsregeringen ger uttryck för vad gäller den för ålänningarna så viktiga verksamheten vid Ålands hälso- och sjukvård har skapat stor oro. Det har kommit signaler om privatiseringar, avgiftshöjningar, omstruktureringar, nedskärningar m.m. Med anledning av detta är det viktigt att ålänningarna får besked om vad som är planerat.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi

att andra stycket under rubriken "Hälso- och sjukvård" i betänkandets allmänna motivering får följande lydelse:

"Utskottet betonar vikten av ÅHS verksamhet och noterar att en stor andel av landskapets budget går till att täcka ÅHS kostnader. Med anledning av detta uppmanar utskottet landskapsregeringen att i ett meddelande återkomma till lagtinget och närmare beskriva sina intentioner. Detta meddelande bör lämnas före, den av landskapsregeringen aviserade tilläggsbudgeten förs till lagtinget, vilket enligt uppgift torde vara under första halvan av 2016."

Tidpunkt för lagtingsval

Vi ifrågasätter det ändamålsenliga och det demokratiska i att landskapsregeringen inte skulle tillstålla lagtinget ett meddelande om sina överväganden gällande en eventuell flytt av tidpunkten för lagtingsvalet innan ett lagförslag i saken förs till lagtinget för behandling.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi

att stycket under rubriken "Självstyrelseutveckling" underrubriken "Tidpunkt för lagtingsval" i betänkandets allmänna motivering får följande lydelse:

"Under remissdebatten uppmärksammades problemet med att en avgående regering överlämnar en budget som styr landskapets verksamheter för en tillträdande regering. I remissdebatten förslogs som exempel på lösning en flytt av tidpunkten för lagtingsvalet i syfte att harmoniera med budgetåret och nya politiska prioriteringar. Utskottet framhåller att även andra lösningar kunde övervägas. Utskottet uppmanar landskapsregeringen att utreda och analysera frågeställningarna och därefter återkomma till lagtinget med ett meddelande om sina överväganden gällande en ändring av lagstiftningen."

Mariehamn den 10 december 2015

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Lars Häggblom

Till Ålands lagting

**Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2015-2016
gällande budget för landskapet Åland 2016**

Självstyrelserevision

Arbetet i Ålandskommittén avancerar framåt och landskapsregeringen bör ta en aktivare roll.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi

Att stycket under rubriken "Självstyrelseutveckling" underrubriken "Självstyrelserevision" i betänkandets allmänna motivering för följande lydelse:

"Den 13 januari 2015 avgav Ålandskommittén sitt delbetänkande "Ålands självstyrelse i utveckling". Utgående från delbetänkandet och utlåtanden från remissinstanserna i riket och landskapet fortsätter kommittén sitt arbete i avsikt att avge ett slutbetänkande i form av en regeringsproposition senast den 30 april 2017. Utskottet betonar vikten av utvecklingen av självstyrelsen. Beskattningsfrågorna är en central del av detta. Utskottet anser för sin del att landskapsregeringen ska klargöra vilken skattebehörighet Åland eftersträvar och därefter återkomma till lagtinget i form av ett meddelande där regeringen redogör för vad man önskar åstadkomma avseende en egen åländsk beskattning."

Mariehamn den 10 december 2015

Veronica Thörnroos

Stephan Toivonen

Lars Häggblom

Till Ålands lagting

Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2015-2016 gällande budget för landskapet Åland 2016

Strykning av renoveringskostnaderna för lagtingsbyggnaden.

Vid lagtingets högtidliga öppnande sade landshövding Lindbäck: "Det nyvalda lagtinget har också andra krävande utmaningar framför sig. Trots de försämrade ekonomiska realiteterna är samhällets förväntningar på den offentliga sektorn – som alltid – ständigt växande. En omöjlig ekvation som kommer att tvinga självstyrelsens politiker att våga göra smärtsamma prioriteringar."

Enligt min mening så borde vi börja med att sänka våra egna arvoden, landskapsregeringens löner och kostnaderna för renoveringen av lagtingsbyggnaden för att senare ha lättare att vid behov kunna sänka andra kostnader.

Kostnaderna för renoveringen syns inte i budgetförslaget utan de finns enbart i en hänvisning med texten: "renoveringen av lagtingshuset under år 2016. Projektet genomförs inom ramen för det planerade fastighetsunderhållet och kräver således inget eget budgetanslag för genomförandet, utan finansieras i sin helhet av internhyressystemet som togs i användning budgetåret 2015". Detta sker med stöd av en fullmakt enligt 6 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk för att under budgetåret 2016 genomföra investeringar i fastigheter och byggnader om högst 7 miljoner euro.

I budgeten föreligger inte några exakta uppgifter om omfattningen av detta renoveringsprojekt eller tidtabeller och kostnader; inte heller hur lång tid renoveringen kommer att ta eller vad den kommer att innehålla. Var lagtinget skall vara under renoveringstiden eller vad detta kommer att kosta framkommer inte heller ur budgeten.

Enligt uppgift har 4 miljoner budgeterats för renoveringen av lagtingsbyggnaden. Detta belopp finns inom ramen för den fullmakt som fastighetsverket har begärt för investeringar i fastigheter och byggnader.

Med hänvisning till det anförda föreslår jag

att motiveringen under moment 89230 Landskapets fastighetsverk under avsnittet "Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter – detaljmotivering", ändras enligt följande: "Renoveringen av lagtingsbyggnaden utgår och fullmakten för fastighetsverket under budgetåret 2016 att genomföra investeringar i fastigheter och byggnader sänks till 3 miljoner euro. Kansli Kommissionen uppmanas att via landskapsregeringen återkomma i en tilläggsbudget om vilka delar av projektet, som bör prioriteras och till dess exakta kostnadsramar."

Mariehamn den 10 december 2015

Stephan Toivonen

Till Ålands lagting

**Reservation mot finans- och näringsutskottets betänkande nr 4/2015-2016
gällande budget för landskapet Åland 2016**

Infrastruktur- och transportpolitik

Landskapets fartygsflotta är föråldrad, därtill är kapaciteten för liten och det blir allt svårare att uppfylla de säkerhetskrav som nationella myndigheter ställer.

Med hänvisning till ovanstående föreslår jag

att stycket under rubriken "Infrastruktur- och transportpolitik" i betänkandets allmänna motivering får följande lydelse:

"Utskottet uppmanar landskapsregeringen att i samband med investeringar beakta den fem hållbarhetsprinciperna som ett enigt lagting slagit fast. Utskottet uppmanar därtill landskapsregeringen att säkerställa trygga och säkra transporter för skärgårdsbor och andra brukare av skärgårdstrafiken. Det är av största vikt att landskapsflottan förnyas och arbetet med beställningen av det nya tonnaget bör därför fortgå."

Mariehamn den 10 december 2015

Veronica Thörnroos

Verksamhet – detaljmotivering

---

100 LAGTINGET**101 LAGTINGET**

Budgetåret 2016 är det nyvalda lagtingets första verksamhetsår. Under delar av året kommer lagtingshuset att vara föremål för renovering och viss ombyggnad vilket inte har någon större inverkan på lagtingets budget eftersom projektet förverkligas av fastighetsverket och finansieras inom ramen för internhyran.

Kärnverksamheten

Lagtinget utövar lagstiftnings-, budget- och kontrollmakt i enlighet med självstyrelselagen samt lagtings- och arbetsordningen. Det egentliga lagtingsarbetets omfattning beror i hög grad på det antal ärenden som republikens president och landskapsregeringen överlämnar till lagtinget samt på i vilken utsträckning ledamöterna själva utövar sin initiativrätt. Ledamotskapet i lagtinget kräver även insatser från ledamöterna i form av grupparbete, nordiska och övriga internationella kontakter, behov att läsa in material och följa med information samt utbildning på olika områden.

Utåtriktad verksamhet

Med tanke på självstyrelsens utveckling är det angeläget att lagtinget och dess ledamöter skapar och upprätthåller kontakter till politiker utanför landskapet bland annat genom att ta emot besökare och företa studie- och arbetsresor.

Lagtingshuset

Planeringen av lagtingshusets ombyggnad fortskrider i samråd med lagtingets kanslikommission, med sikte på byggstart under första halvåret 2016. Ombyggnaden av lagtingshuset, som inte har genomgått någon omfattande renovering sedan invigningen år 1978, syftar till att garantera ett fortsatt ändamålsenligt utnyttjande samtidigt som fastighetens status och arkitektoniska grundvärden respekteras. Medel för ombyggnaden upptas hos fastighetsverket liksom kostnaden för hyra av ersättande lokaler. Under lagtingets moment reserveras vissa belopp för att täcka eventuella kostnader till följd av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden.

E-demokrati – ett integrerat kommunikationssystem

Lagtinget eftersträvar en ökad öppenhet i förhållande till och dialog med medborgarna. Målet är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati, där det ska vara lättare att navigera i ett ärende och i realtid möjligt att följa lagtingets plenum via lagtingets hemsida.

Medel har för föregående budgetår avsatts för kartläggning, dokumentering och framtagande av prototyper med sikte på utvecklingen av ett integrerat dokument- och ärendehanteringssystem. Projekteringen har nu framskridit och projektet har gått in i en genomförandefas som temporärt kommer att kräva högre anslag i enlighet med en av kanslikommissionen antagen femårig budgetplan.

Ledamöternas arvoden och kostnadsersättningar

I början av år 2015 antog lagtinget en ny landskapslag om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar enligt vilken ersättningarna ska fastställas av en arvodeskommission. Kommissionen har den 9 september 2015 som sitt förhandsbesked meddelat att den har för avsikt att i sitt kommande beslut bestämma lagtingsledamöternas arvoden i nivå med det som gäller under innevarande mandatperiod, med en liten justering för utskottsordförandena och gruppordförandena. Med hänvisning till att ett förhandsavgörande ska inhämtas från skattemyndigheten om resekostnadsersättningarna avser arvodeskommissionen att be-

sluta att samma regelverk som tillämpas under innevarande mandatperiod kommer att gälla under det första arbetsåret under nästa mandatperiod, d.v.s. från den 1 november 2015 till den 31 oktober 2016. När det gäller ersättningar för merkostnader på grund av dubbelt boende har arvodeskommissionen ännu inte behandlat frågan och kan därför inte ge något förhandsbesked vid den här tidpunkten. Mot bakgrund av förhandsutlåtandet utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2016 som år 2015.

10100

Lagtinget, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-1 360 006	-1 808 000	-1 895 000
- tidigare års anslag	-403 053	-434 993	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 763 059	-2 242 993	-1 895 000

Utgifter

Under momentet upptas främst medel för lagtingsledamöternas arvoden och ersättningar samt för täckande av lagtingsledamöternas kostnader för resor till och från möten i lagtinget. Anslaget under momentet inryms även medel för talmannens eventuella representationsersättning.

Mot bakgrund av förhandsutlåtandet från lagtingets arvodeskommission utgår budgeteringen från att samma arvodesregler ska tillämpas under år 2016 som år 2015. Lagtingsledamöternas arvode beräknas således fortsättningsvis betalas som ett årsarvode som utgör 67 % av grundlönen och sex ålderstillägg i landskapets löneklass A 28. Till talmannen utbetalas ett arvode på helårsbasis medan vice-talmännen och utskottsordförandena, gruppordförandena och medlemmarna i Nordiska rådet samt ordföranden för BSPC-delegationen erhåller en förhöjning om fem procent på sina arvoden. I anslagsökningen ingår en reservation för eventuella arvodesförhöjningar.

Medel anslås vidare för en skattepliktig kommunikationsersättning om 120 euro per ledamot och månad för att täcka ledamöternas kostnader för mobilsamtal, datorförbindelser m.m. Ur anslaget betalas också de hälsovårds- och utbildningstjänster som ledamöterna erhåller samt utbildning för ledamöterna. Under anslaget upptas även medel för lagtingsledamöternas resekostnader. I anslagsökningen ingår en reservation för eventuella förhöjda reseersättningar på grund av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden.

I anslaget under momentet ingår även medel för att täcka kostnaderna för arvodeskommissionens medlemmar samt eventuella övriga utgifter för arvodeskommissionens verksamhet.

Anslaget beräknas i övrigt täcka ledamöternas resekostnader utom Åland, dagtraktamenten och logiersättningar, förutom kostnaderna för medlemmarna i Nordiska rådet samt den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) som påförs separata moment.

Övrig anslagshöjning föranleds huvudsakligen av de kollektivavtalsenliga förhöjningarna av den löneklass till vilken lagtingsledamöternas arvoden är kopplad.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Stephan Toivonens budgetmotion nr 12/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet sänks med 5 procent till 1 800 000 euro.

Utskottet konstaterar att en arvodeskommision enligt landskapslagen (2015:25) om lagtingsledamöternas arvoden och kostnadsersättningar har att bestämma ledamöternas kostnadsersättningar. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

111 LAGTINGETS KANSLI**11100 Lagtingets kansli, verksamhet**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	238	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-28 756	-748 000	-803 000
- tidigare års anslag	-583 579	-713 244	
- PAF-netto			
Anslag netto	-612 097	-1 460 244	-802 000
Internhyra		-641 000	-641 000
Sammanlagt	-612 097	-2 101 244	-1 443 000

Inkomster

Lagtingets inkomster består huvudsakligen av avgifter för prenumeration av lagtingshandlingar. Eftersom de inkomster som inflyter är mycket små ligger anslaget på lägsta möjliga nivå.

Utgifter

I anslaget ingår avlöningsutgifter för den ordinarie kanslipersonalen samt medel för tillfälliga uppdrag vid tidvis förekommande arbetsanhopning. Vidare ingår i anslaget utgifter för kopiering och tryckning av lagtingshandlingarna och övrigt tryckarbete, post- och teleavgifter, kontorsmaterial och servicearbeten, personalens resor och fortbildning, sedvanlig förnyelse av kontors-, data- och teleutrustning för kansliet och lagtingsledamöterna samt representation på tjänstemannanivå. I anslagsökningen ingår en reservation för eventuella tekniska omkostnader och höjda reseersättningar på grund av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden. Ur anslaget under momentet stöds även verksamheten i lagtingets veteranförening. Vidare kan medel ur anslaget under momentet användas för konstanskaffningar enligt beslut av kanslikommissionen.

Under november - december 2015 pågår en försöksverksamhet med TV-sändningar av lagtingets plenum. För att bereda möjlighet till fortsatta sändningar efter utvärderingen av försöksverksamheten ingår det i anslagsökningen en reservation för eventuella framtida TV-sändningar lagtingets plenum.

Momentet belastas med internhyra som gottskrivs fastighetsverket. Internhyran avser lagtingsbyggnaden eller ersättande lokaler.

11130 Lagtingets bibliotek, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-8 195	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag	-15 355	-21 805	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 550	-51 805	-30 000

Utgifter

Föreslås ett anslag om 30.000 euro som avser kostnader för inköp av litteratur och prenumerationer till lagtingets och centrala ämbetsverkets handbibliotek, inbindning, datakatalogisering, informationssökning, anslutning till avgiftsbelagda databaser och användartjänster, fjärlån, post- och tullavgifter, kontorsutgifter och övriga konsumtionsutgifter. I anslaget ingår även kostnader för skanning av gamla lagtingshandlingar. Anslaget är oförändrat i förhållande till år 2015.

Enligt planerna för ombyggnaden av lagtingshuset kommer biblioteket att efter renoveringen flytta till husets entréplan vilket möjliggör en utveckling av bibliotekets informationsverksamhet. Under budgetåret fortgår planeringen av det omplacerade bibliotekets verksamhet inkluderande utvecklingen av den utökade informationsverksamheten. Under året kommer vidare digitaliseringen av gamla lagtingshandlingar att inledas.

11150 E-demokrati - utvecklingsprojekt

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	
Kostnader:			
- årets totalt		-220 000	
- tidigare års anslag	-184 719	-220 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	-184 719	-440 000	0

Momentet utgår. Se moment 911150 i investeringsdelen.

112 LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

Under kapitlet upptas medel bland annat för Landskapsrevisionens verksamhet, för stöd av lagtingsgruppernas verksamhet samt för lagtingets representation.

Landskapsrevisionen är en oberoende revisionsmyndighet som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna och landskapsregeringens revisionsbyrå.

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11200 Lagtingets övriga utgifter

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-168	-6 000	-7 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-168	-6 000	-7 000

Utgifter

Anslaget avser kostnader för sakkunnigutlåtanden till utskott och övriga organ inom lagtinget samt för översättnings- och tolkningsuppdrag och liknande. I anslagsökningen ingår en reservation för eventuella höjda reseersättningar till sakkunniga på grund av utlokaliseringen av lagtinget under ombyggnadstiden.

11210 Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 276	-25 000	-25 000
- tidigare års anslag	-1 991	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-12 267	-25 000	-25 000

Utgifter

Lagtingets samarbete inom ramen för den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har blivit allt viktigare och ger lagtinget en god plattform att på jämbördig nivå tillsammans med övriga parlament runt Östersjön bidra till en positiv utveckling av regionen. Lagtinget deltar b.l.a. i den årliga konferensen, den ständiga kommitténs möten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Därutöver kan BSPC utse rapportörer från lagtinget för olika ärenden. Så har t.ex. skett i fråga om de maritima frågorna. Anslaget utgörs främst av resekostnader, omkostnader, arrangemang av olika möten samt representation.

11220 Dispositionsmedel

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 739	-70 000	-50 000
- tidigare års anslag	-16 012	-58 260	
- PAF-netto			
Anslag netto	-27 752	-128 260	-50 000

Utgifter

Anslaget avser medel för gästbesök, uppvaktningar, vissa resekostnader i anslutning till inbjudningar, arrangemang och motsvarande. Anslaget var under år 2015 70.000 euro och föreslås temporärt sänkt eftersom antalet besök torde minska

under verksamhetsåret mot bakgrund av att lagtinget inte verkar i egna utrymmen.

120 LANDSKAPSREVISIONEN

Landskapsrevisionens granskning sker i form av *årlig revision* och *effektivitetsrevision*. Den årliga revisionen har till syfte att bedöma om årsredovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och ger en rättvis bild av landskapets ekonomiska situation samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut. Effektivitetsrevisionen har till syfte att bedöma om budgetmedlen har använts i enlighet med principerna om sparsamhet, effektivitet och ändamålsenlighet. Granskningen ska främja en sådan utveckling att landskapet med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Landskapsrevisionen ansvarar även för *granskningen av EU-stöd*, vilka beviljas inom ramen för EU:s strukturfondsprogram på Åland, i enlighet med de krav som EU-kommissionen ställt.

12010 Landskapsrevisionen, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-119 940	-210 000	-200 000
- tidigare års anslag	-40 872	-120 059	
- PAF-netto			
Anslag netto	-160 812	-330 059	-200 000

För Landskapsrevisionens verksamhet föreslås ett anslag om 200.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser medel för myndighetens verksamhet såsom personalutgifter, administrativa utgifter, utbildning, tjänsteresor samt inköp av revisionstjänster och övriga experttjänster.

Landskapsrevisionens granskningsrapporter publiceras på landskapsrevisionens webbplats www.revisionen.ax.

130 ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET

Verksamheten vid delegationen och delegationssekretariatet bedrivs med stöd av landskapslagen (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet.

Liksom föregående år sköts sekreteraruppgifter och kansligöromål vid delegationen av en utskottssekreterare respektive byråsekreterare vid lagtingets kansli.

13010 Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 878	-85 000	-34 000
- tidigare års anslag	-12 389	-20 122	
- PAF-netto			
Anslag netto	-23 267	-105 122	-34 000

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 34.000 euro. Delegationen deltar b.l.a. i nordiska rådets sessioner, utskottsmöten, olika arbetsgruppsmöten samt vid behov i sekretariatets möten. Anslaget utgörs främst av delegationens resekostnader, omkostnader och representation. Anslaget har beretts av Ålands delegation i Nordiska rådet.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**200 LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER**

För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en landskapsregering bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. På landskapsregeringen ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befodra lagtingets beslut och övriga förfoganden.

Landskapsregeringen bedriver verksamheten utgående från sitt regeringsprogram och strävar efter att i planeringen och beslutsfattandet beakta principerna för ett hållbart samhälle. Genom att beakta jämställdhet i planering och beslutsfattande, främjas att kvinnor och män har samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Landskapsregeringen och dess medlemmar biträds av landskapsregeringens allmänna förvaltning i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på landskapsregeringen.

20010 Landskapsregeringen, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-881 683	-990 000	-1 000 000
- tidigare års anslag	-68 205	-98 316	
- PAF-netto			
Anslag netto	-949 888	-1 088 316	-1 000 000

Under momentet föreslås ett anslag om 1.000.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen antas under året bestå av lantrådet jämte sex ministrar. Ar-

vodet till landskapsregeringsledamöterna utgår enligt landskapslagen (1985:17 ändrad 2000/64) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

Under momentet upptas även anslag för avlönande av förvaltnings- och utvecklingschef och ministersekreterare samt för resekostnader och övriga verksamhetsutgifter.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Stephan Toivonens budgetmotion nr 13/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet sänks med 5 procent till 950 000 euro.

Utskottet konstaterar att landskapsregeringens medlemmar erhåller arvode enligt landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands landskapsregering. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

20020

Dispositionsmedel

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-58 255	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-58 255	-70 000	-70 000

Under momentet föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser främst landskapsregeringens kostnader för kontakter med myndigheter och organisationer samt kostnader i samband med representationsuppdrag.

210

REGERINGSKANSLIET

I riktlinjerna för medarbetarskap och ledarskap inom landskapsregeringens allmänna förvaltning framgår att motiverad och engagerad personal är en förutsättning för att uppfylla mål och åstadkomma goda arbetsresultat. Regeringskansliet fortsätter under år 2016 arbetet med samhörighet genom att pröva och verkställa nya former för kommunikation, delaktighet och engagemang tillika som man utvecklar och tillvaratar tillgänglig kunskap och erfarenhet.

Ålandskontorens ställning och status har förändrats och är från och med år 2016 Ålands landskapsregerings representationskontor i Helsingfors och i Stockholm.

21010

Regeringskansliet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	83 662	75 000	105 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 999 491	-2 581 000	-1 834 000
- tidigare års anslag	-157 800	-666 721	
- PAF-netto	329 997	855 000	
Anslag netto	-1 743 632	-2 317 721	-1 729 000

Under momentet föreslås inkomster om 105.000 euro och ett anslag om

1.834.000 euro.

Inkomster

Momentet avser inkomster av försäljning av intyg och utdrag ur register, försäljning av böcker, broschyrer samt inkomster för avgiftsbelagda prestationer vid regeringskansliets allmänna byrå. En inkomst om ca 30.000 euro från fastighetsverket för tjänster gällande serviceenhetens funktioner förutom städfunktionen har beaktats.

Utgifter

Förutom direkta personalutgifter upptas anslag för tjänstemäns resor, prenumerationer, diverse inköp och andra verksamhetsutgifter inklusive avdelningens representation. Därtill ingår anslag för avdelningens utgifter för den yrkesspecifika personalutbildningen, det fortsatta utvecklingsarbetet på regeringskansliet och personalens kompetensutveckling i övrigt.

Ett anslag om 10.000 euro föreslås därtill för att färdigställa, utveckla och förverkliga landskapsregeringens strategiplan för speltillsynsverksamheten. Strategiplan för speltillsynsverksamhet är en förberedande handling med syfte att förbereda inför skapandet av en oberoende lotteriinspektion. I anslaget ingår även kostnader för utbildning inom speltillsynsområdet.

Minskningen av utgifter under momentet föranleds av att kostnader för systemutveckling har överförts till moment 39000 samt av att det i budgeten för år 2015 ingick anslag för samhällsservicereformen.

215 KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET

Landskapsregeringens kommunikationsverksamhet utgår från offentlighetsprincipen. I enlighet med fastslagen kommunikationsstrategi ska förvaltningen ha beredskap att aktivt, korrekt, snabbt och lättillgängligt både internt och externt informera om arbetet och presentera beslut och åtgärder.

Landskapsregeringens kommunikationsenhet hör till regeringskansliet och är landskapsförvaltningens centrala kommunikationsenhet. Enheten utvecklar, samordnar och förmedlar intern och extern information om regeringens arbete och förvaltningens verksamhet. Enheten svarar för samordning, planering och uppföljning av kommunikationen och agerar aktivt stödjande till hela förvaltningen. Kommunikationsenheten ansvarar också för att redaktionellt samordna landskapsregeringens gemensamma kommunikationskanaler och varumärke.

Målet är att fördjupa kunskapen om och förståelsen för Åland, självstyrelsen och landskapsregeringens verksamhet samt få till stånd ett smidigt samarbete med media och olika externa samarbetspartners.

Målsättningar för år 2016

- att stärka landskapsregeringens visuella identitet genom att ta fram en ny och modern grafisk manual samt
- att uppdatera informationsmaterial för olika behov.

21500

Kommunikationsverksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-61 959	-95 000	-75 000
- tidigare års anslag	-37 834	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-99 793	-95 000	-75 000

Föreslås ett anslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för personalens mediautbildning, produktion av informationsmaterial, översättningar, köp av reklambyråtjänster, utgifter för omvärldsbevakning och för andra kostnader som uppkommer i samband med kommunikationsinsatser.

21510

Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	35 831	36 000	36 000
Kostnader:			
- årets totalt	-211 790	-210 000	-217 000
- tidigare års anslag	-470	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-176 430	-174 000	-181 000

Föreslås en inkomst om 36.000 euro och anslag om 217.000 euro för Ålandskontoret i Helsingfors.

Inkomster

Inkomsten består av hyresbetalningar från underhyresgästerna Ålandsdelegationen och Ålandsbanken.

Utgifter

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens representationskontor och ansvarar för kommunikation och kontakter med målgrupper i Helsingfors och riket i övrigt. Kontoret ligger centralt och har utrymmen för möten och mottagningar samt erbjuder arbetsutrymmen för landskapsregeringens tjänstemän på tjänsteresa i Helsingfors.

Kontoret sköter uppgifterna inom sitt ansvarsområde i enlighet med kontorets verksamhetsplan, landskapsregeringens handlingsprogram och kommunikationsstrategi. Uppföljningen av lagtingsvalet och den pågående reformen av självstyrelselagen kräver särskilda insatser under år 2016.

21520 Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	11 000
Kostnader:			
- årets totalt	-70 932	-72 000	-85 000
- tidigare års anslag	-6 089	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-77 021	-72 000	-74 000

Föreslås en inkomst om 11.000 euro och ett anslag om 85.000 euro för Ålandskontoret i Stockholm.

Inkomster

Inkomsten utgörs av ersättning för uppdraget i Nordiska ministerrådets Gränshinderråd.

Utgifter

Stockholmskontoret är Ålands landskapsregerings representationskontor i Sverige. Verksamheten delas tidsmässigt mellan Stockholm och Mariehamn. En koordinering av arbetsuppgifterna med det nordiska samarbetet har kontakt- och innehållsmässiga fördelar då nätverk, ärenden och uppdrag till stora delar är lika eller kompletterar varandra. En verksamhetsplan uppgörs för år 2016 där intressenter och målgrupper i Sverige och på Åland definieras utifrån behovet hos myndigheter, organisationer, näringsliv, media och privatpersoner.

Åtgärder

- delta i planeringen inför Finlands 100-årsfirande i Sverige inom ramen för Team Finland
- genomföra aktiviteter med svenska riksdagen och lagtingets vänförening samt
- etablera självstyrelsedagsfirande i Stockholm och att därmed sprida Ålandsinformation till målgrupperna.

220 FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN

Den övergripande målsättningen för landskapsregeringens ramprogram för jämställdhetsarbetet i landskapet (2012 - 2015) är att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetsintegrering och riktade insatser är strategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska målsättningarna.

Jämställdhetsintegrering innebär att jämställdhetspolitiken inte kan formas isolerad från andra politikområden. Förslag, beslut och annan verksamhet ska utarbetas och analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv för att klargöra möjliga konsekvenser för kvinnor respektive män.

Tillgång till grundläggande fakta om flickors, pojkars, kvinnors och mäns situation är därför en förutsättning för att kunna arbeta med jämställdhetsintegrering och för att göra riktade insatser.

Expertrådet för jämställdhet tillför kunskap från medlemmarnas respektive områden för att utveckla jämställdhetspolitiken.

Jämställdhetsarbetet på Åland är kunskapsbaserat, målmedvetet och långsiktigt.

Målsättningar för år 2016

- uppföljning av ramprogrammet för jämställdhet 2012 - 2015
- handlingsplaner, strategier och rutiner för arbetet mot våld i nära relationer hos alla berörda myndigheter
- uppföljning och utvärdering av verksamheten Alternativ till Våld
- på basen av LL om skyddshem utfärdas förordning
- kunskaps- och kompetensutveckling i landskapet gällande olika aspekter av genus och jämställdhet samt
- ny, utökad upplaga av statistikpublikationen "På tal om jämställdhet – kvinnor och män på Åland".

22000

Främjande av jämställdheten, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-56 953	-175 000	-175 000
- tidigare års anslag	-3 244	-28 047	
- PAF-netto		100 000	100 000
Anslag netto	-60 197	-103 047	-75 000

Föreslås ett nettoanslag om 75.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för såväl konkreta åtgärder och andra former av insatser inom prioriterade områden i ramprogrammet för det åländska jämställdhetsarbetet som för arbetet med jämställdhetsintegrering.

Anslaget inkluderar kostnader för Kvinnofridslinjen, Alternativ till våld samt utgifter för Kvinnofridskommittén och Expertrådet för jämställdhet.

Anslaget inkluderar även kostnader för statistikpublikationen "Ett jämställt Åland" samt övriga kommittéer och arbetsgrupper med olika uppdrag i syfte att främja genus- och jämställdhetsarbetet i landskapet.

Anslaget ska täcka kostnader som uppstår i samband med det nordiska samarbetet på jämställdhetsområdet.

Projekten "Jämställd barnomsorg" och "Jämställd fritid" finansieras med penningautomatmedel uppgående till 50.000 euro under moment 44510 i överföringsdelen.

Det treåriga projektet "Jämställt Åland" finansieras med penningautomatmedel uppgående till 100.000 euro, som upptogs i budgeten för år 2015 under moment 35000. Fokus i projektet är i första hand offentlig sektor. Målsättningen med projektet är att alla som nyttjar skattefinansierade verksamheter ska känna trygghet i att bemötande och service utformas och att resurser fördelas likvärdigt så att de svarar mot köns behov, förutsättningar och livsvillkor. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet gottskrivs med dessa inkomster.

FRÄMJANDE AV INTEGRATION

Det övergripande målet för integrationspolitiken i landskapet Åland definieras i landskapsregeringens program för främjande av integration 2012 - 2015: "Alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling. De inflyttades levnadsvillkor ska på centrala delområden (inkomst, utbildning, sysselsättning och deltagande) vara på samma nivå som den övriga befolkningens." Denna målsättning är i linje med syftet i LL om integrationsfrämjande (2012:74) som trädde i kraft 1 januari 2013. Ett nytt program kommer att utarbetas under år 2016 för perioden 2016 - 2019.

Integration är per definition en ömsesidig och interaktiv process mellan den inflyttade och samhället. Nya erfarenheter och lärdomar görs löpande vad gäller vilka åtgärder och processer som kan ses som främjande av integration. Landskapsregeringen har genom ÅSUB låtit genomföra en s.k. invandrarbarometer och tagit fram statistiskt material som publicerades i början av år 2015. För att komplettera underlaget utförs med början hösten 2015 även service-enkäter med berörda kommunala myndigheter, Ams, ÅHS och Ålands gymnasium. Analys och uppföljning kommer att fortskrida under år 2016 med syfte till kontinuerligt lärande och utveckling av det integrationsfrämjande arbetet. Vidare kommer fortsatt kompetensutveckling, fortbildning och dialog med de inflyttade att vara ett prioriterat område. Dialog och samarbete med tredje sektorn är också prioriterat.

Flyktingmottagande på Åland kommer att vara aktuellt under år 2016. Landskapsregeringen har beredskap för sina berörda områden under år 2016. Utöver detta reserveras i detta moment av budgeten ett schablonbelopp för riktade kompetensinsatser och framtagande av resursmaterial direkt kopplat till flyktingmottagning. Se även allmänna motiveringen.

Målsättningar för år 2016

- inflyttade till Åland har ökad kännedom om rättigheter och skyldigheter i det åländska samhället, speciellt gällande arbetsliv och samhällets servicesystem
- offentligt anställda har fortsatt stärkt sina kunskaper om integration och hur de kan bidra till att främja integration i sitt arbete
- stärkt samarbete med tredje sektorn inom integrationsfrämjande och för att förebygga främlingsfientlighet
- flyktingmottagande på Åland genomförs på bästa sätt. Landskapsregeringen stöttar berörda relevanta parter inom ramen för sitt uppdrag samt
- erfarenheter och lärdomar av integrationsarbetet tas tillvara i vidareutveckling av politikområdet.

22500

Främjande av integration

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-31 388	-75 000	-65 000
- tidigare års anslag	-34 747	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-66 135	-75 000	-65 000

Föreslås ett anslag om 65.000 euro.

Utgifter

Anslaget inkluderar totalt kostnader om 50.000 euro för informationspunkt och informationsträffar för inflyttade, översättning av informationsmaterial och utbildnings- och kompetenshöjande insatser för olika berörda målgrupper så som offentligt anställda inom landskapsregeringen, Ams och kommunerna. Vissa kostnader för nätverkande och samarbete med tredje sektorn upptas också.

Anslaget omfattar 15.000 euro för extra fortbildningsinsatser och framtagande av resursmaterial vid flyktingmottagande på Åland under år 2016.

230 LAGTINGSVAL
23000 Lagtingsval

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-200 000	-50 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto		35 000	
Anslag netto	0	-165 000	-50 000

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser fortsatt valreformsarbete inför lagtingsvalet och kommunalvalet 2019. Anslaget avser anställning av administratör på deltid, resor och andra kostnader i samband med utredningsarbetet, planering, information och studiebesök, införskaffande av experttjänster eller andra tjänster samt kostnader för arbetsgrupp och referensgrupp.

240 BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för att den kommunala räddningsverksamheten i landskapet bedrivs effektivt och organiseras i enlighet med räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Det sker genom att landskapsregeringen leder och utövar tillsyn över räddningsverksamheten. Landskapsregeringen har tillsatt en räddningsdelegation som har till uppgift att biträda landskapsregeringen i ärenden som rör räddningsverksamheten och bekämpningen av miljöskador i landskapet.

24000

Brand- och räddningsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	4 950	2 000	2 000
Kostnader:			
- årets totalt	-28 700	-30 000	-40 000
- tidigare års anslag	-7 044	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 794	-28 000	-38 000

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås ett nettoanslag om 38.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 2.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Landskapsregeringens målsättningar är att

- skapa förutsättningar för kurser, information, planering och övningar för myndigheter och personal som deltar i räddningsverksamhet
- upprätthålla en räddningsdelegation för räddningsverksamhet med uppgift att följa med i utvecklingen och ta initiativ till utveckling inom området samt att samordna räddningsväsendet
- tillsammans med Statens Ämbetsverk på Åland upprätthålla en organisation för befolkningsskyddet samt utföra och initiera förberedelser för förhållanden och händelser som avviker från det normala
- utföra utredningar och utarbeta regelverk med syfte att förbättra säkerheten i samhället och effektiviteten hos räddningsmyndigheterna samt
- genomföra anskaffningar av utrustning och uppgifter för räddningsverksamhet, befolkningsskydd och säkerhet där särskilda motiv finns.

250

PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ

Personalenheten är en stab som stöder chefer och personal inom landskapsförvaltningen i olika personal- och arbetsgivarfrågor. Enligt LF (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning ankommer följande uppgifter på personalenheten:

- utveckla, samordna och följa upp landskapsregeringens personalpolitik
- stöda chefer i rollen som arbetsgivare
- verka som stödjande funktion och rådgivare inom det personaladministrativa området
- ansvara för personalbokslut, kompetensutveckling, arbetsmiljö, den personalpolitiska jämställdhetsplaneringen, företagshälsovård och friskvård samt
- samordna samarbetet mellan personal och arbetsgivare.

Inriktningsmål

Landskapsregeringen har goda arbetsförhållanden och en stimulerande arbetsmiljö för både kvinnor och män. Landskapsregeringens medarbetare har rätt kompetens för sina uppdrag.

Mål för år 2016

- påbörja arbetet med kompetenskartläggning av anställda i syfte att tillgodose organisatoriska och individuella behov av kompetens samt främja likvärdiga möjligheter till utveckling och avancemang
- i samarbete med berörda avdelningar utveckla och effektivisera rutiner och arbetsmetoder inom personaladministrationen samt
- uppdatera det personalpolitiska programmet.

25000

Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		200 000	195 000
Kostnader:			
- årets totalt	-118 950	-544 000	-580 000
- tidigare års anslag	-86 618	-218 702	
- PAF-netto			
Anslag netto	-205 568	-562 702	-385 000

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, § 6) föreslås ett nettoanslag om 385.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Inkomsterna av gottskrivna ersättningar från Folkpensionsanstalten för skäliga kostnader för företagshälsovård och sjukvård har beräknats uppgå till 185.000 euro.

Inkomsterna från Nordiska ministerrådet, motsvarande utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte uppskattas till ca 10.000 euro.

..... *Utgifter* .....

Av anslaget har 360.000 euro beräknats för lagstadgad företagshälsovård (Lag om företagshälsovård FFS 1383/2001) och sjukvård på allmänläkarnivå, första hjälpen-material, mediciner, personalvård och handledning.

För gemensam personal-, ledarskaps-, arbetarskydds- och förstahjälpenutbildning, har beräknats 36.000 euro.

För aktiviteter som främjar personalens trivsel och välmående har 72.000 euro beaktats. I anslaget ingår friskvård, subventionerad träning, förebyggande subventionerad massage samt gemensam julfest.

För övriga utgifter som personalkaffe, arvode till arbetarskyddsfullmäktige, dataglasögon och inköp av tjänster ingår 42.000 euro.

Ett anslag om 20.000 euro har reserverats för intern utbildning riktat till verksamhetsansvariga och budgetansvariga inom landskapsregeringen inom området riskhantering.

Nettoanslag för utgifter för stipendier i samband med Nordiskt tjänstemannautbyte, uppskattas till ca 10.000 euro, samt motsvarande inkomster från Nordiska ministerrådet.

Ett anslag om 40.000 euro har reserverats för personalpolitiska åtgärder vars kostnader det inte är skäligen att belastar de olika enheterna inom förvaltningen där den berörda personalen arbetar eller har arbetat. I anslaget ingår kostnader för åtgärder som syftar till att tillgodose behovet av personal. Sådana åtgärder kan vara både kompetensutveckling för att kunna ta sig an nya arbetsuppgifter och omställningsåtgärder i samband med personalavveckling. Kostnader för åtgärder som syftar till att upprätthålla arbetsförmågan eller underlätta återgången i arbete efter lång sjukledighet samt andra liknande personaladministrativa arrangemang av i huvudsak tillfällig karaktär ingår också i anslaget. Vidare kan anslaget i undantagsfall användas för anställande av vikarier för sjuk- och moderskapsledig personal eller annan tillfällig arbetskraft vid små enheter som inte själva kan täcka oförutsedda kostnader.

252 SERVICEVERKSAMHET

Städtjänsterna för museibyran flyttas från år 2016 till serviceenheten vilket medför att kostnaderna för personal och städmaterial överförs till serviceenheten. Detta medför att hela allmänna förvaltningens städtjänster handhas av nämnda enhet.

I och med att fastighetsbyrån övergår till att bli fastighetsverk från år 2016 finns det vissa kostnader för intern hantering gällande fastighetsfrågor som ska hantteras av allmänna förvaltningen.

25210 Serviceverksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-17 665	-312 000	-320 000
- tidigare års anslag		-12 335	
- PAF-netto			
Anslag netto	-17 665	-324 335	-320 000

Föreslås ett anslag om 320.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser anskaffning och utbyte av möbler, inredningsmaterial, kostnader för städpersonal, städtjänster och -material, kontorsmaterial, post- och teletjänster samt underhåll, försäkringar och bränsle för fordon.

260 LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER

26000 Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-74 685	-240 000	-250 000
- tidigare års anslag	-33 817	-73 813	
- PAF-netto			
Anslag netto	-108 502	-313 813	-250 000

Under momentet föreslås ett anslag om 250.000 euro.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 90.000 euro för arvoden och reseersättningar för lagstadgade delegationer och övriga av landskapsregeringen tillsatta kommittéer, kommissioner och sakkunniga för vilka anslag inte upptagits särskilt.

Därtill ingår anslag för utredningskostnader, utvecklingsprojekt och andra konsultinsatser. Anslaget kan även användas för deltagande i kostnader för utredningar som genomförs av annan men som är i landskapets intresse.

Den av statsrådet den 19.9.2013 tillsatta parlamentariskt sammansatta kommittén, som har till uppgift att modernisera självstyrelsesystemet och självstyrelselagen, fortsätter sitt arbete under år 2016. Kommittén, som består av representanter för såväl riksdagspartierna som partier företrädde i lagtinget, bekostas till största delen av statsrådet dock så att landskapet enligt tillsättandebeslutet till hälften svarar för de egentliga resekostnader som kommittéarbetet föranleder för landskapets kommittémedlemmar, sakkunniga tjänstemän vid landskapsmyndigheterna och den egna sekreteraren. För den del av de åländska kommittémedlemmarnas kostnader som landskapet förutsätts bekosta, möteskostnader i anslutning till revideringsarbetet samt för utredningar som kan behövas men som inte ingår i den gemensamma kommitténs arbete föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslag för avlönande av den egna sekreteraren och dennes resekostnader upptas dock under moment 28010, medan kostnaderna för de sakkunniga landskapstjänstemännens deltagande i arbetet täcks genom de verksamhetsanslag där deras respektive lön budgeteras.

Av anslaget avser ca 50.000 euro externpolitiskt arbete såsom Kontaktgruppen mellan landskapsregeringen och utrikesministeriet, vars uppgift är att utveckla och öka användningen av Ålandsexemplet i internationella sammanhang samt kostnader för utredningar, forskningsuppdrag och övriga uppdrag beträffande Ålandsexemplet och Ålands särställning enligt folkrätten. Därtill ingår kostnader för att upprätthålla ett externpolitiskt nätverk och ytterligare samordna det externpolitiska nätverket vid landskapsregeringen samt kostnader för att delta i de nätverk och seminarier som finns för samarbete inom Östersjöområdet. I beloppet har även beaktats kostnader för en praktikant vid Finlands EU-representation i Bryssel.

Medel för grundfinansiering av Ålands fredsinstituts verksamhet anslås under moment 35000 i överföringsdelen.

I anslaget ingår även ca 1.000 euro för att täcka medlemsavgiften för B7 samarbetet, vars nuvarande verksamhet främst består av att arrangera ö-spelen (B7 games) samt anordnande av ett konst- och kulturprojekt, vilket äger rum vart annat år. Landskapsregeringen har år 2015 övertagit ansvaret för samarbetets ekonomihantering, vilket dock inte föranleder några budgetmässiga åtgärder.

Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden. Språkrådet består av representanter från landskapsförvaltningen, kommunerna, staten och från centrala samhällssektorer där språket har särskild betydelse såsom näringsliv, vård och utbildning. För språkrådets kostnader och utredningar de önskar få utförda har beräknats 20.000 euro. Kostnaderna för sekreterarfunktionen belastas moment 21010.

Anslaget kan ytterligare användas för att täcka eventuella person-, sak- och för-

mögenhetsskador samt juridiska kostnader och andra på förhand oförutsedda kostnader samt på lag baserade utgifter för vilka anslag inte särskilt upptagits.

26001

Interreg IVA Central Baltic Programme 2007 - 2013

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	140 759	71 245	
Kostnader:			
- årets totalt	-75 358	-42 000	
- tidigare års anslag	-66 421	-94 647	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 020	-65 402	0

Momentet utgår.

Central Baltic programmet 2007 – 2013 har avslutats med de sista beviljningarna och utbetalningarna under år 2015.

26002

Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		80 000	85 000
Kostnader:			
- årets totalt	-21 008	-80 000	-85 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-21 008	0	0

Med hänvisning till 6 § finansförvaltningslagen (2012:69) föreslås ett nettoanslag under momentet. Nettoanslaget innefattar anslag och inkomster om 85.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Se nedan.

..... *Utgifter* .....

Central Baltic programmet för 2014 - 2020 omfattar Åland, Sverige (från Gävleborg till Östergötland och Gotland), Finland (södra landskapen), Estland (utom östra delen) och Lettland (Östersjödelen). Programmet består av tre delar av vilka Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). I programmet finns även möjligheter för privata företag och föreningar att söka projektbidrag.

Landskapsregeringen har ingått ett s.k. värdavtal med Egentliga Finlands förbund om placering av ett informationskontor, en contact point, med en heltidsanställd på Åland. Central Baltic programmet står för samtliga av landskapsregeringens kostnader för informationskontoret, såsom lönekostnader, kostnader för ett utrustat kontor, ekonomi-, kommunikations- och andra servicetjänster samt resor. För tillfället förs diskussionen om att övergå till ett system med s.k. flat rate från och med år 2016, vilket innebär att administrationskostnaderna skulle ersättas schablonmässigt med 15 % av de sammanlagda lönekostnaderna. Om ett sådant förfarande införs kommer momentets inkomster och utgifter inte helt och hållet att sammanfalla. Den årliga differensen beräknas uppgå till maximalt omkring 1.000 euro, men sett över tid skulle landskapet sannolikt få samtliga utgifter ersatta.

26003

Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	-250 000
- tidigare års anslag		-200 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-200 000	-250 000

Rubriken ändrad.

Utgifterna under momentet beräknas uppgå till 250.000 euro.

Utgifter

Landskapsregeringen driver under åren 2015 - 2017 i enlighet med tidigare budgetbeslut ett utvecklingsprojekt som syftar till att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Åland med fokus på samhällsplanering, tillväxt, ökad skattekraft och en hållbar utveckling. Projektet är ett resultat av arbetet med samhällsserviceformen och landskapsregeringens ambitioner för en hållbar utveckling. Avsikten med det fortsatta reformarbetet är att med utgångspunkt i gällande lagstiftning utveckla planeringsinstrumentet till ett aktivt verktyg för att uppnå utveckling och tillväxt.

Inom ramen för projektet ska

- befintliga planer, inventeringar och kommunöversikter från alla sexton kommuner sammanställas
- ett översiktligt förslag till koordinerad mark- och resursanvändning tas fram, inom ramarna för 11 § och 15 - 16 §§ Plan- och bygglag (2008:102) för landskapet Åland
- utvecklingsområden identifieras och
- ansvaret för att de framtagna förslagen genomförs anges.

Inom ramen för projektet ska även

- en översiktlig plan för att förverkliga den hållbarhetsstrategi som fastställts i *Omställning Åland - strategisk planering för en hållbar framtid 2013 - 2051* tas fram, beaktande lagtingets beslut i frågan
- konkreta åtgärder och projekt, utgående från hållbarhetsstrategins mål för ekonomisk, social och miljömässig utveckling samt lagtingets beslut som kan genomföras inom de närmaste fyra åren föreslås samt
- utbildning för personal inom främst landskapets allmänna förvaltning genomförs och avdelningsvisa och/eller sektorvisa backcastingprocesser genomförs.

Inom arbetet med samhällsplanering har sammanställningen av befintlig information i digitalt format (GIS, geografiskt informationssystem) inletts under år 2015 för att skapa en grund för det mer utvecklingsinriktade arbetet med utvecklingsområden och planer som avses ske parallellt under år 2016 och 2017.

Ett centralt mål med projektet och med att förverkliga hållbarhetsstrategin är att fokus ska vara på positiv och god ekonomisk utveckling som ger förutsättningar för ett hållbart, välmående och konkurrenskraftigt Åland. Under år 2015 har hållbart livsmedelssystem varit ett prioriterat område.

Mycket av arbetet med hållbarhetsfrågor handlar om att skapa intresse, engage-

mang och kunskap varför en stor del av arbetet under år 2016 omfattar information, kommunikation och utbildning.

Projektet genomförs i dialog med kommuner, myndigheter, tredje sektorn och branschorganisationer.

26004 Ålandsdelegationen

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 119	-10 000	-12 000
- tidigare års anslag	-2 504	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 623	-10 000	-12 000

Föreslås ett anslag om 12.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Anslaget avser landskapets kostnader för Ålandsdelegationens verksamhet.

265 KONSUMENTSKYDD

26500 Konsumentskydd, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-12 345	-18 000	-18 000
- tidigare års anslag	-1 820	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-14 165	-18 000	-18 000

Föreslås ett anslag om 18.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Enligt 30 § 10 punkten självstyrelselagen handhas de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd. Nämndens uppgift är att fungera som ett opartiskt och kostnadsfritt tvistlösningsorgan vid vilket konsumenten kan anhängiggöra ärenden. Kostnaderna anknyter främst till avlöandet av sekreterare för nämnden som sköter den löpande hanteringen av nämndens ärenden.

270 RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

27000 Radio- och TV-verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	2 407 924	2 390 000	2 390 000
Kostnader:			
- årets totalt	-411 490	-463 000	-451 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	1 996 435	1 927 000	1 939 000

Föreslås ett nettoanslag om 1.939.000 euro.

Inkomster

Momentet avser inkomster från avgifter för innehav av televisionsmottagare. Avgiften utgör för närvarande 220 euro/år.

Föreslås med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att kostnaderna för uppbörd och kontroll av avgifterna vilka i huvudsak består av ersättning för uppbörden och avlöning av granskare får belasta momentet. Kostnaderna för uppbörd och kontroll beräknas till totalt 105.000 euro. För att avgifterna ska flyta in som beräknat krävs att kontrollen hålls på minst samma nivå som nu. I uppbördskostnaden ingår även kostnader för överföring av televisionsmottagarregister.

Med beaktande av ovanstående beräknas nettoinkomsterna uppgå till ca 2.285.000 euro vilket föreslås som anslag under momentet.

Utgifter

Landskapsregeringen erlägger enligt avtal med Sveriges television Ab, Sveriges utbildningsradio Ab, Sveriges Radio Ab, Kopioisto r.y. och Säveltäjän tekijänoikeustoimisto r.y. avgift för upphovsrättskostnader i samband med återutsändningar. Landskapsregeringen har likaledes ingått avtal med Sveriges TV 4 och de finländska upphovsrättsorganisationerna Kopioisto r.y. och Teosto r.y. om återutsändning av Sveriges TV 4 över Åland.

För de beräknade ersättningarna föreslås anslag om 346.000 euro. Ökningen av ersättningarna föranleds av avtalsmässiga justeringar av avgifterna.

Se även moment 27000 i överföringsavsnittet.

280 LAGBEREDNINGEN

Under budgetåret kommer två tjänstemän vid lagberedningen att bistå den parlamentariska Ålandskommittén i dess arbete.

Avsikten är att en ny lagsamling i pappersformat ges ut under år 2016. Lagsamlingen kommer liksom tidigare år att göras tillgänglig utan kostnad på landskapets hemsida. Arbetet med att tillhandahålla och förbättra den tekniska utformningen av lagsamlingen även i elektronisk uppdaterad form på landskapsregeringens hemsida fortsätter under året.

28010

Lagberedningen, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	2 807	2 000	5 000
Kostnader:			
- årets totalt	-576 866	-782 000	-923 000
- tidigare års anslag	-129 293	-143 133	
- PAF-netto			
Anslag netto	-703 352	-923 133	-918 000

Under momentet föreslås inkomster om 5.000 euro och anslag om 923.000 euro.

Inkomster

Anslaget under momentet föreslås förhöjt i och med utgivningen av en ny lagsamling. Inkomster om 5.000 euro härrör i huvudsak från försäljningen av lagsamlingen samt från prenumerationerna och försäljningen av ÅFS. Utgivningen av en ny lagsamling i pappersform förväntas däremot inte medföra någon större ökning av inkomsterna, eftersom även den nya lagsamlingen kommer att finnas tillgänglig utan kostnad på landskapsregeringens hemsida. Varken ÅFS eller lagsamlingen bär sina egna kostnader.

Utgifter

Lagberedningsarbetet är personalintensivt och anslaget under momentet är till största delen avsett att täcka personalkostnader. Dessutom ingår bl.a. anslag för tryckningen av ÅFS och den nya lagsamlingen, delgivning av författningarna, laggranskning samt litteratur.

Under arbetet med såväl lagsamlingen 2008 som 2012 verkade en av lagberedarna som redaktör. Eftersom denna lagberedare inte kommer att tjänstgöra vid lagberedningen under den initiala fasen av arbetet med lagsamlingen finns det i anslaget beaktat att motsvarande redaktörstjänst ska kunna upphandlas.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 22/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet ökas med 82.000 euro.

Utskottet betonar vikten av tillräckliga lagberedningsresurser samt en ändamålsenlig organisering av lagberedningsfunktionen. En ny tjänst finns med i budgetförslaget. Det är av största vikt att tillvarata självstyrelsens möjligheter samt utvecklandet av densamma. Utskottet ber landskapsregeringen göra en översyn av eventuella ytterligare behov och eventuellt återkomma i budgetet.

300

FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

300

ALLMÄN FÖRVALTNING

Finansavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är, enligt LL (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning (2006/91), landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet.

Finansavdelningens övergripande målsättningar är

- en offentlig budgetekonomi som med beaktande av de sociala och ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling är i ekonomisk balans
- att budgetförslag och annat beslutsunderlag ska vara sådant att det främjar beslut som står i överensstämmelse med visionen och principerna för en hållbar utveckling samt
- en rättvis lönepolitik som skapar förutsättningar för att behålla och nyrekrytera personal, verkar för jämställdhet i arbetslivet samt främjar effektivitet och produktivitet i landskapets verksamhet.

Några mätetal som i viss mån beskriver utvecklingen har beräknats respektive uppskattats enligt följande:

	2013*)	2014*)	2015**)	2016
Bokförda dokument	65.076	60.633	60.000	58.000
varav:				
Inkommande fakturor	42.631	39.316	39.000	38.000
Utfakturerade fakturor	12.841	13.502	13.500	13.500
Övrigt	9.604	7.815	7.500	6.500
Lön- och arvodestagare ***	2.015	1.938	2.000	1.900
Mottagare av pension, studiestöd och arbetslöshetsersättning	5.937	6.116	6.100	6.200
Utestående lån	278	239	350	330
Räntestödslån	543	469	460	420

*) Uppgifter från landskapsregeringens berättelse 2013 respektive landskapsregeringens årsredovisning 2014.

***) Uppgifter enligt budgeten för år 2015.

****) Antalet löntagare är mätt genom antalet utgivna skatteinnehållningsbevis varvid samma person kan vara såväl lön- som arvodestagare.

Avdelningen kommer under året att bilda landskapets fastighetsverk och i samarbete med Åda arbeta för en fortsatt samordning av IT-frågor.

Mål för år 2016

Systemstöd för verksamhetsstyrning

- att i samarbete med Åda slutföra upphandlingen av en budgetlösning i början av år 2016. Systemstödet implementeras därefter så att det kan tas i bruk för arbetet med budgetförslaget för år 2017. I arbetet ingår även t.ex. att anpassa rutiner och arbetsprocesser samt utbildning för användare av systemet.

Upphandlingar

- att implementera ett elektroniskt upphandlingsverktyg i samarbete med Åda våren 2016. Systemstödet ska effektivisera och förenkla det praktiska tillvägagångssättet vid upphandling
- att utarbeta en tillsynsfunktion för landskapsförvaltningens upphandlingar över EU:s tröskelvärde enligt de nya EU-direktiven inom upphandling samt
- att vid upphandlingar i större utsträckning beakta miljö och hållbarhet för produktens/tjänstens hela livscykel - från produktion till återvinning.

Det ekonomiska systemet i revisionen av självstyrelselagen

- att ha beredskap för utredningsarbete i Ålandskommitténs fortsatta arbete.

Ägarstyrning

- att utreda behov av lagstiftning kopplat till ägarstyrningen och förvaltningen av landskapets tillgångar.

Ålands Penningautomatförening

- att göra en översyn av hur regelverket avseende Penningautomatföreningens verksamhet behöver ändras.

Löne- och personaladministrativt system

- att i samarbete med Åda förbereda implementering av systemet år 2016.

Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland

- att inleda arbetet med att implementera ett hållbarhetsperspektiv i budgeten. Under året kommer avdelningen att delta i grundläggande hållbarhetsutbildning, varefter arbetet med att inarbeta hållbarhetskriterier i budgeten påbörjas. Målsättningen är att förvaltningen ska tillämpa hållbarhetskriterierna i arbetet med budgeten för år 2018.

Revideringen av landskapsandelssystemet

- att bereda ett lagförslag om ett reviderat landskapsandelssystem så att det kan överlämnas till lagtinget i slutet av år 2016 så att lagen kan utfärdas våren 2017 och träda i kraft den 1 januari 2018.

Utveckling och omstrukturering

- att förenhetliga och stärka styrningen av de underställda myndigheterna samt
- att fortsätta planeringen av ett servicecenter med målsättningen att verksamheten kan inledas år 2018.

Arbetsvärdering och lönekartläggning i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete

- att genom arbetsvärdering fortsätta utreda på vilken kravnivå arbeten är placerade och sedan kartlägga hur dessa löner ligger i förhållande till varandra i syfte att uppnå lika lön för likvärdigt arbete inom landskapets förvaltning genom utjämning av omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor samt likvärdiga tjänster.

Kollektivavtal

- att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över möjligheten att införa flexibla arbetstidsformer
- att tillsätta en arbetsgrupp som ska se över bestämmelserna kring uttag av semester i periodarbete
- arbetsgruppen för ett förnyat läkaravtal fortsätter sitt arbete
- att tillsätta en arbetsgrupp som ska utarbeta ett nytt tjänstekollektivavtal för Högskolan på Åland samt
- att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda kostnaderna och avge textförslag om ett införande av lärarna vid Ålands folkhögskola till årsarbetstidssystem.

Pensioner

- att utarbeta ett förslag till en ny landskapslag om tillämpning av den nya pensionslagen för den offentliga sektorn. Lagen ska träda i kraft 1.1.2017 då den nuvarande lagen om statens pensioner upphävs till följd av pensionsreformen 2017 samt
- att fortsätta utreda behovet av ett nytt program för pensionsdataregistret med beaktande av nya krav som eventuellt kommer med den nya pensionslagstiftningen.

30010

Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	105 206	85 000	118 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 133 746	-2 525 000	-2 713 000
- tidigare års anslag	-279 551	-455 415	
- PAF-netto	24 875	50 000	
Anslag netto	-2 283 216	-2 845 415	-2 595 000

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §), ett nettoanslag om 2.595.000 euro.

Inkomster

Föreslås att pensionsfonden fortsättningsvis debiteras för de lönekostnader som administrationen av värdepappersportföljerna medför. Anslaget kan även gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för prestationer utförda inom ramen för samarbete med andra offentliga organisationer eller offentligt ägda bolag. I förslaget har beaktats att momentet gottskrivas med ersättning för det arbete som utförs vid avdelningen för landskapets fastighetsverks räkning.

Momentet kan även påföras inkomster för vilka inte upptagits särskilda anslag.

Utgifter

I anslaget ingår bl.a. personalkostnader, tjänsteresor, kostnader för avdelningens officiella delgivningar, utbildning samt tryckning av budgetförslag och årsredovisning.

I anslaget ingår kostnader för det fortsatta arbetet med arbetsvärdering och lönekartläggning samt kostnader för arbetet med revidering av landskapsandelssystemet.

I anslaget ingår även den beräknade ersättningen till skatteförvaltningen, ca 256.000 euro, för de merkostnader som avvikelser i den åländska beskattningen i förhållande till beskattningen i riket föranleder. I budgetförslaget har uppskattade merkostnader för uppbörden av skogsvårdsavgiften beaktats.

I anslaget ingår därtill drygt 70.000 euro avsett att finansiera beställningar i enlighet med ingått ramavtal för utredningar från ÅSUB.

I samband med att EU har kommit med nya direktiv för offentlig upphandling kommer det från och med nästa år behövas tillsynstjänst för upphandling. I enlighet med 83.3 Art. i direktiv 2014/24/EU ska en rapport om uppkomna svårigheter och oklarheter, rättsosäkerhet, de vanligaste skälen till felaktig tillämpning eller om små och medelstora företags medverkan i upphandlingar m.m., skickas till EU-kommissionen vart tredje år. Första rapporten ska skickas den 18 april 2017. De nya EU-bestämmelserna om offentlig upphandling ska vara genomförda i medlemsstaternas lagstiftning senast i april 2016. Genomförandet av dessa nya EU-bestämmelser i den åländska rättsordningen kommer att medföra förändringar i landskapslagstiftningen om offentlig upphandling. Landskapsregeringen återkommer med förslag i tilläggsbudget för de kostnader under år 2016 som förändringen medför.

I anslaget har beräknats ca 19.000 euro för förtroendemannaarvoden samt övriga

arvoden och ersättningar för facklig verksamhet inom allmänna förvaltningen i enlighet med gällande kollektivavtal. Därtill ingår anslag för bank-, indrivningskostnader m.m. om ca 38.000 euro. Anslag för motsvarande utgifter upptogs under moment 39000 i 2015 års budget.

380

PENSIONER OCH PENSIONSavgIFTER

Målet är en effektiv pensionsadministration och en bra pensionsservice.

Nedan visas utvecklingen av antalet personer som de senaste åren beviljats respektive lyft landskapspension.

År	2011			2012			2013			2014		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	196	122	318	154	96	250	200	122	322	198	91	289
varav												
ålderspens.	125	86	211	87	76	163	125	85	210	136	64	200
Utbet. i dec.	1322	799	2 121	1637	823	2 190	1447	869	2 316	1522	900	2 422

Under första halvåret 2015 har 173 personer beviljats pension varav 123 personer har beviljats ålderspension.

I augusti 2015 fördelade sig pensionsutbetalningarna enligt följande:

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal mottagare	1.637	931	2.568
Utbetalt belopp (euro)	1.281.845	1.072.470	2.354.315
Utbetalt belopp i genomsnitt (euro)	783	1.152	917

Förväntade antal ålderspensionsansökningar.

År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År	År
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
200	232	296	241	243	230	252	244	254	236	235	210

Det ökande antalet pensionstagare innebär även ökade pensionsutgifter. Enligt prognosen inom arbetspensionssystemet i Finland ökar den förväntade medellivslängden snabbare än man tidigare beräknat och enligt statistiken verkar dödligheten minska i synnerhet i de äldre åldersklasserna. Trenden är densamma inom landskapets pensionssystem.

38000

Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		18 500 000	18 500 000
Kostnader:			
- årets totalt	-10 601 329	-471 000	-488 000
- tidigare års anslag	-836	-10 836	
- pensioner		-29 694 000	-31 300 000
Anslag netto	-10 602 165	-11 675 836	-13 288 000

Rubriken ändrad.

Föreslås inkomster om 18.500.000 euro som överföring från landskapet Ålands pensionsfond för täckande av pensionsutgifter under år 2016 samt anslag om 31.788.000 euro för pensioner och pensionsrelaterade utgifter.

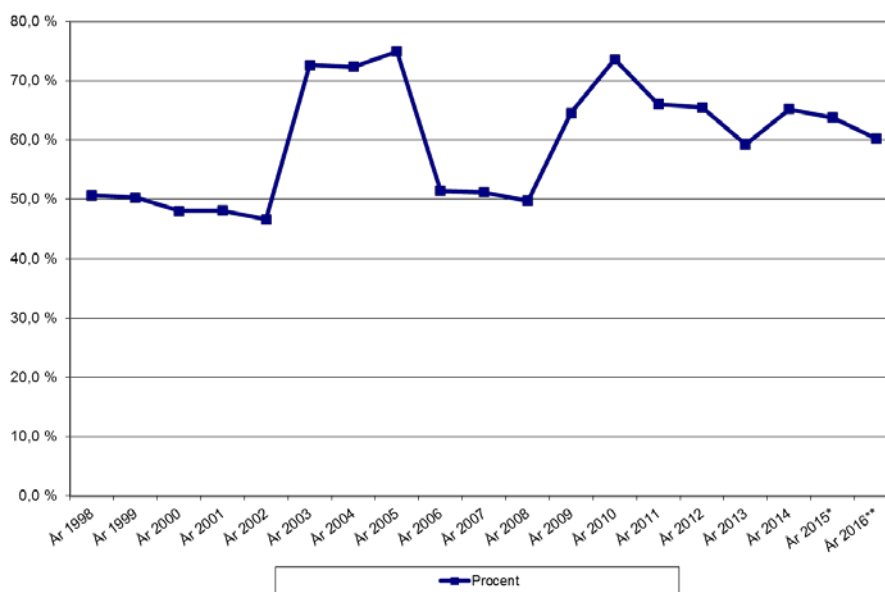
Inkomster

Enligt LL (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond ska för dem som hör till landskapets pensionssystem pensionspremier och pensionsavgifter betalas till fonden medan från fonden till budgeten kan överföras ett belopp som får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter. Landskapsregeringen föreslår att det under år 2016 överförs ett belopp från pensionsfonden till landskapets budget som uppgår till ca 60,3 % av de beräknade pensionsutgifterna. Landskapsregeringen konstaterar att överföringen från pensionsfonden till landskapets budget överstiger summan av de pensionspremier och -avgifter som inbetalas till fonden med ca 3,6 miljoner euro. I uppskattningen av premieinflödet har beaktats att andelen för vilka pensionspremier inbetalas till pensionsanstalt successivt ökar.

Med beaktande av förslaget uppskattas totalbehållningen i fonden vid slutet av år 2016 till ca 403 miljoner euro (ca 392 miljoner euro vid slutet av år 2015) värderat enligt marknadsvärde.

Andelen av pensionskostnaderna som har finansierats respektive avses finansiera med överföringen från pensionsfonden framkommer av nedanstående figur:

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

- 488.000 euro för köp av pensions Servicetjänster från Keva. Det handlar om uträknings-, registrerings- och sakkunnigtjänster samt IT-system och datakommunikation med andra pensionsanstalter, pensionsutdrag på nätet samt beräkningstjänster för uppföljning av pensionsansvaret. Därtill ingår landskapsregeringens andel av Pensionsskyddscentralens kostnader samt
- 600.000 euro avseende pensionsbaserad KomPL-betalningsandel (tidigare KTAPL) enligt lagen om kommunala pensioner. Landskapet övertog betalningsansvaret i samband med ÅHS-reformen, varför avgiften således är att betrakta som betalning av Ålands folkhälsöförbunds och Ålands vårdförbunds skuld till Keva.

Föreslås därtill ett anslag om 30.700.000 euro för lagbundna pensionsutgifter

(ÅFS 2007:4 m.fl.). Det används för ålderspensioner, invalidpensioner och rehabiliteringsstöd, deltidspensioner och familjepensioner samt rehabiliteringspenning och andra utgifter i samband med yrkesinriktad rehabilitering. Anslaget avser även landskapets del av de kostnader som fördelas mellan pensionsanstalterna för pensionsandelar som tjänats in för oavlönade perioder från år 2005. Anslaget får även vid behov användas för att bekosta specialundersökningar om arbetsoförmåga och rehabiliteringsbehov för personer som söker invalidpension.

390 GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER

Rubriken ändrad.

39000 IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	-36 483	30 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-471 717	-1 069 000	-1 285 000
- tidigare års anslag	-328 859	-718 385	
- PAF-netto			
Anslag netto	-837 059	-1 757 385	-1 225 000

Rubriken ändrad.

Intäkter och kostnader som inte är IT-relaterade har överförts till moment 30010. Se även moment 939000 i investeringsdelen.

Föreslås inkomster om 60.000 euro samt anslag om 1.285.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser avgifter för registrering av domännamn. Dessutom ingår ersättning för IT-relaterade tjänster från landskapets fastighetsverk.

Utgifter

Anslaget innehåller kostnader för systemanskaffningar, systemutveckling, inköp av IT-drifts- samt supporttjänster från Åda, anskaffning av datorutrustning och kontorsmaskiner.

Anskaffningar av nya system kommer att göras inom ramen för Åda och kostnaderna för dessa tas initialt av Åda, aktiveras och debiteras sedan ägarna. För ägarna specifika anpassnings- och implementationskostnader samt underhållsavtal belastar ägarna.

I anslaget ingår kostnader för följande systemanskaffningar och -utveckling under år 2016

- anskaffning av löne- och personaladministrativt system
- anskaffning av system för budgethantering samt verksamhetstyrning,
- implementering av ett elektroniskt upphandlingsverktyg
- utveckling av system för den förändrade administration av ax-domänen som föranleds av ändrad lagstiftning
- förnyelse av landskapsregeringens, inklusive lagtingets samt underordnade myndigheters e-post och kommunikationsplattform samt
- fortlöpande utveckling och underhåll relaterat till övriga landskapsregering-

ens befintliga IT-system, exempelvis ärendehantering, ekonomisystem, GIS samt hemsida.

I anslaget ingår en uppskattad kostnad om 355.000 euro för IT-drifts- och supporttjänster från Åda. Beloppet baseras sig på en preliminär kalkyl över kostnaderna. Då de debiteringsprinciper och kostnadsnivåer som Åda kommer att tillämpa under år 2016 ännu inte är fastställda kan kostnaden komma att ändras.

I anslaget ingår även kostnader för datanätförbindelser, internet-konnektivitet samt serviceavtal för befintlig hårdvara och IT-system som redan är i drift hos landskapsregeringen.

Kostnaden för systemanskaffningar och -utveckling som belastar momentet beräknas till ca 595.000 euro. Det verkliga utfallet blir känt först efter att upphandlingar genomförts eftersom licenskostnader samt tidsåtgången för respektive systemimplementation baserar sig på översiktliga ej bindande uppgifter från presumtiva leverantörer alternativt egna uppskattningar. Likaså finns en osäkerhetsfaktor i hur snabbt implementationsprocesserna kommer att avancera.

Landskapsregeringen avser återkomma i en tilläggsbudget under år 2016 ifall kostnaderna för systemutveckling visar sig bli högre än kalkylerat, om implementationsprocesserna avancerar snabbare än förväntat eller om kostnaderna för inköp av tjänster från Åda överstiger uppskattat belopp och anslagsbehovet därmed ökar.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Anslaget innehåller kostnader för systemanskaffningar, systemutveckling, inköp av IT-drifts- samt supporttjänster från ÅDA, anskaffning av datorutrustning och kontorsmaskiner. Utskottet konstaterar i detta sammanhang att det är av stor vikt att landskapsregeringen tillsammans med de övriga ägarna i ÅDA ser över målformuleringarna för verksamheten och skapar förutsättningar för bolaget att uppnå målen.

39050

Förändring av semesterlöneskuld (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Föreslås att anslaget kan påföras förändring av semesterlöneskulden som uppstår under året.

Utgifter

Anslaget avser förändring av semesterlöneskulden för alla landskapets verksamhetsenheter förutom Ålands hälso- och sjukvård (moment 84000). Om skulden minskar under året minskar kostnaderna och vice versa. Någon uppskattning av förändringen har i detta skede inte gjorts. Föreslås att anslaget för förändring av semesterlöneskuld är ett förslagsanslag så att det vid behov kan överskridas.

39099

Internhyra

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0
Internhyra		-5 214 000	-5 285 000
Sammanlagt	0	-5 214 000	-5 285 000

Föreslås ett anslag om 5.285.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser internhyra för kanslihuset med flera fastigheter. Hyran erläggs fr.o.m. år 2016 till landskapets fastighetsverk.

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning:

Kanslihuset	1 403 000 euro
Specialobjekt (Eckerö post- och tullhus, Ålandica, Eckerö allhall, Bergsskyddet, Ålands sjöfartsmuseum m.fl. mindre objekt)	3 193 000 euro
Utvecklingsobjekt (Jomala Gård, Naturbruksskolan, sjöbevakningsstationer)	689 000 euro
Sammanlagt	5 285 000 euro

Fullmakt för om- och tillbyggnad

Enligt arkivlagen utgör Ålands landskapsarkiv slutarkivet för landskapets och dess underlydande myndigheter, statliga myndigheter på Åland, församlingarna samt ett antal övriga arkivbildare och den kommunala förvaltningen. Utöver detta tar Ålands landskapsarkiv emot – i enlighet med lagstiftningen – privata arkiv, såväl enskilda personers, föreningars som företags arkiv.

Behovet av magasinsutrymmen som uppfyller de krav som ställs på Åland och inom EU på utrymmen som är avsedda för lagstadgad varaktig förvaring av handlingar är stort. Stora leveranser från externa och underlydande samt fristående myndigheter är aktuella inom de närmaste åren varför situationen på längre sikt är ohållbar. Samtidigt har Ålands landskapsarkiv varit tvunget att förvara sina handlingar i utrymmen som landskapsregeringen hyr utanför förvaltningen.

Genom en tillbyggnad som omfattar 240 m² kan förvaringsutrymmet ökas med ca 3.000 hyllmeter. Efter tillbyggnaden kan de upphyrda utrymmena lämnas. Samtidigt kan Ålands landskapsregering uppfylla kvalitetskrav i enlighet med internationell standard.

Som en del av lagtingets renovering planeras därför en tillbyggnad av landskapsarkivet, till största delen under marknivån. Projektet medför en ökning av självstyrelsegårdens internhyra om 37.000 euro från och med budgetåret 2017.

Med hänvisning till ovanstående föreslår landskapsregeringen att projektet med att förverkliga en tillbyggnad av landskapsarkivet kan fortgå och att de ökade årskostnaderna om preliminärt ca 37.000 euro täcks med ökade anslag under fö-

religgande moment fr.o.m. år 2017.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

400 ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är enligt LL (1998:70) om Åland landskapsregerings allmänna förvaltning att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgifter är därför att planera, leda, utveckla, samordna och följa upp verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård och miljövård. Avdelningen underlydande myndigheter är Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) och Ålands miljö- och hälso-skyddsmyndighet (ÅMHM).

Vid socialvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av socialvården ankommer på landskapsregeringen. Landskapsregeringen fullgör sin planerings- och ledningsfunktion inom den sociala verksamheten bland annat genom att kontinuerligt se över och vid behov revidera lagstiftningen inom området, informera om förändringar inom lagstiftningen, ordna viss utbildning och kompetensutveckling och samordna tillämpningen av regler och bestämmelser. Det långsiktiga målet för socialpolitiken är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället. Vidare ska avdelningen verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Vid hälso- och sjukvårdsbyrån handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Den övergripande målsättningen med hälso- och sjukvården är att främja en hållbar utveckling genom satsningar på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder samt för att verka för att kvinnor och män, flickor och pojkar har tillgång till en god hälso- och sjukvård.

Vid miljöbyrån handläggs ärenden som gäller vattenvård, avfallsfrågor, luftvård och annan miljövård, miljökonsekvensbedömningar, främjande av den allmänna miljömedvetenheten, naturvård, förvaltning av naturreservaten, landskapsvård, utnyttjande av naturen för rekreation, hälsoskydd, kemikalier, produktsäkerhet, djursjukdomar, djurskydd och livsmedel. Den övergripande målsättningen med landskapsregeringens miljö- och hälsoskyddsarbete är att bidra till att nå ett hållbart samhälle.

40010 Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	42 359	35 000	42 000
Kostnader:			
- årets totalt	-894 753	-1 358 000	-1 589 000
- tidigare års anslag	-354 528	-323 347	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 206 922	-1 646 347	-1 547 000

Föreslås en inkomst om 42.000 euro och ett anslag om 1.589.000 euro.

Inkomster

Av de föreslagna inkomsterna är 32.000 euro en årlig ersättning av landskapsregeringen utförda uppgifter med stöd av Republikens presidents förordning (2010:2) om vissa förvaltningsuppgifter inom hälso- och sjukvården i landskapet Åland. 8.000 euro är ett kalkylerat nettobelopp för uppburna avgifter för utfärdade tillstånd, mottagna anmälningar och övrig registerhantering. 50 procent av de uppburna bruttoavgifterna betalas till staten (Valvira). Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) att nämnda betalningar påförs momentet.

Därtill ingår inkomster från avgifter för anmälan och rapportering till producentregistret.

Utgifter

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling för avdelningens personal, tjänsteresor och handledning samt för litteratur, information, utbildning, utredningar, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation.

Rättsområdet som socialvårdsbyrån hanterar är komplext och omfattar ett 20-tal lagar och socialpolitiken är föremål för ett intensivt reformarbete som förväntas ta år i anspråk. Kommunerna och tredje sektorn ställer krav på att socialvårdsbyrån ska vägleda och ge ut anvisningar och riktlinjer för olika sociala delområden vilket inte med nuvarande personalresurs är möjligt. Socialvårdsbyrån behöver en nivåhöjning av kompetens och kontinuitet. Socialvårdsbyrån påföres också mer uppgifter genom den nya lagstiftningen om skyddshem.

Miljöbyrå har bl.a. ansvarsområden hälsoskydd, djursjukdomar, djurskydd, livsmedel och annan veterinärvård. Smittsamma sjukdomar hos husdjur är rikets lagstiftningsbehörighet men landskapets förvaltningsbehörighet. Alla uppgifter som enligt rikslagstiftningen ska skötas av jord- och skogsbruksministeriet, livsmedelsverket eller regionförvaltningsverket ska på Åland skötas av landskapsregeringen. Landskapsregeringen har således ett stort antal myndighetsuppgifter inom smittskyddet. Dessutom har landskapet lagstiftningsbehörighet och förvaltningsuppgifter inom hälsoskydd, livsmedel och djurskydd. Landskapsregeringen har ansvar för den högsta ledningen och styrningen inom alla dessa lagstiftningsområden samt för tillsynen av ÅMHM.

410

ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER

I kapitlet ingår anslag för verksamheter som främjar utvecklingen av en hållbar socialvård i syfte att främja social välfärd och förebygga sociala problem. Även understöd för familjepolitiska förmåner, tryggandet av skälig utkomst samt för förverkligandet av handlingsprogrammet mot risk- och missbruk ingår. Anslag för understöden redovisas i överföringsdelen.

41000 Övriga sociala uppgifter

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-109 000	-128 000
- tidigare års anslag	-34 099	-79 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	-34 099	-188 000	-128 000

Föreslås ett anslag om 128.000 euro.

Utgifter

Den sociala lagstiftningen genomgår stora reformer. Den primära målsättningen under budgetåret är därför att ta fram underlag för ny lagstiftning och olika insatser för att kvalitetssäkra implementeringen av ny lagstiftning. Arbetet omfattar bl.a. ny socialvårdslag och lagar som ändrar i samband med detta samt förnyande av handikappservice-/specialomsorgslagstiftningen. Även uppföljning och utvärdering av redan vidtagna åtgärder samt fortsatt kvalitetssäkring i form av informations- och fortbildningsinsatser riktade till framför allt de kommunala verksamhetsutövarna genomförs i mån av möjlighet liksom framtagande av beslutsstöd i form av anvisningar, riktlinjer och rekommendationer.

Handikapprådet avser att under år 2016 fortsättningsvis arbeta med tillgänglighet och med att främja personer med funktionsnedsättnings ekonomiska levnadsvillkor samt följa upp hur åtgärdsprogrammet för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik 2013 - 2016 *Ett tillgängligt Åland* förverkligas. Landskapsregeringen samarbetar med berörda parter gällande t.ex. ny lagstiftning bl.a. genom tillsättande av kommittéer och arbetsgrupper.

Anslaget omfattar de extra kostnader som posten debiterar för distribution av post till personer med funktionsnedsättning.

Kommunerna ersätts för stöd direkt eller genom uppdragsavtal för vård av barn i hemmet som bor i EU- eller EES-länder eller i Schweiz då rätt till förmån från landskapet Åland uppkommer enligt rådets förordning (EEG) nr 1408/71 eller nr 883/2004 om tillämpningen av systemen för social trygghet.

420 ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

I kapitlet ingår anslag för folkhälsoarbete som initieras, utvecklas eller verkställs av landskapsregeringens hälso- och sjukvårdsbyrå.

42000 Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-18 464	-70 000	-70 000
- tidigare års anslag		-20 705	
- PAF-netto	19 295		
Anslag netto	831	-90 705	-70 000

Föreslås ett anslag om 70.000 euro.

Anslaget avser hälso- och sjukvårdsbyråns handläggning av ”ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar” enligt LF (2011:35) om landskapsregeringens allmänna förvaltning. Medel kan till exempel användas för övergripande projekt och för folkhälsoprojekt samt även för mera specifika medicinska ändamål som bedöms falla inom ramen för folkhälsoarbetet.

Anslaget kan användas för samarbetsprojekt med andra aktörer inom förvaltningen, med folkhälsoorganisationer eller andra aktörer.

För år 2016 föreslås att anslaget bland annat används för en fortsatt satsning på arbete för att minska förekomsten och spridningen av sexuellt överförbara infektionssjukdomar.

Föreslås att det år 2016 ägnas särskild uppmärksamhet åt att stimulera utvecklingsarbete inom området livsstil, kost och motion för att i brett samarbete på lång sikt främja folkhälsan på Åland.

Föreslås även att ett anslag om 20.000 euro används för stöd till sådant utvecklings- eller forskningsarbete med specifik åländsk anknytning vilket befrämjar folkhälsan och/eller hälso- och sjukvården på Åland. Motsvarande anslag beviljades för år 2015 och gavs på basen av skriftliga ansökningar till två projekt, ett vid ÅHS och ett vid Högskolan på Åland. Syftet med detta anslag är att förbättra förutsättningarna för god hälsa bland invånarna och god hälso- och sjukvård inom landskapet. Detta projektbundna anslag kan beviljas verksamhetsutövare inom hälso- och sjukvården eller inom forskningsinstitution på Åland. Anslaget kan även användas för samarbetsprojekt. Beviljade medel förpliktigar till löfte om formlunden rapportering till landskapsregeringen om projektets framskridande, användning av beviljade medel samt redogörelse för projektets resultat.

430

ALLMÄN MILJÖVÅRD

Den övergripande målsättningen är en hållbar utveckling och att miljön skyddas och vårdas i så hög grad som möjligt. I arbetet med att uppnå målsättningen krävs insatser för bevarande och skyddande, kartläggningar och utredningar av nuläget, utvecklingsarbete samt informationsinsatser.

Målsättningar för år 2016

- utveckla lagstiftningen som styrmedel av miljö- och hälsoskyddsområdet så att den är relevant, tillräcklig och tydlig
- informationsarbete inom miljö- och hälsoskyddsområden
- öka personalens kompetens t.ex. genom kurser och facklitteratur samt
- att påbörja ett långsiktigt program för uppföljning och utvärdering av LBU-programmets påverkan på miljö och biologisk mångfald.

43000

Allmän miljövard, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. fb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-15 208	-120 000	-30 000
- tidigare års anslag	-14 351	-24 791	
- PAF-netto		80 000	
Anslag netto	-29 559	-64 791	-30 000

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser arbete inom sådana av miljöbyråns ansvarsområden, som inte har eget budgetmoment, såsom hälsoskydd, livsmedel, produktsäkerhet, luftvård, främjande av den allmänna miljömedvetenheten, utnyttjande av naturen för rekreation, kemikalier, djurskydd samt allmän veterinärvård. Med anslaget finansieras även bränslekvalitetskontroller som tullen utför. Därtill används anslaget till t.ex. facklitteratur och fortbildning som ökar personalens kompetens inom miljöarbete.

440

NATURVÅRD

Naturvårdens målsättning är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungsarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer som traditionellt jordbruk har skapat. Naturskyddet syftar också till att tillförsäkra allmänheten mark för rekreation.

Både EU-lagstiftning och nationell lagstiftning förutsätter att man utreder förekomster av hotade arter och biotoper på Åland för att sedan skydda och bevara dem. Detta främjar också den biologiska mångfalden samt bevarar viktiga genurer till kommande generationer.

Nya skyddsområden inrättas för det mesta inom ramen av det interuropeiska Natura 2000-programmet. Det åländska Natura 2000-programmet borde ha varit genomfört år 2011, men fortfarande saknar ca 30 områden lagskydd. Dessa borde enligt naturvårdslagen skyddas antingen som naturreservat eller genom avtal med markägaren. Områden måste således köpas eller intrångsersättning betalas till markägaren. En utredning och sakkunnig uppskattning måste göras om de totala kostnaderna för genomförandet av programmet.

Många av befintliga naturreservat är formade av äldre jordbruksmetoder och bete. Under senare år har delvis igenväxta kulturbiotoper inom reservaten röjts och hävden enligt äldre principer utökats. Hävden får inte utebli eftersom de naturvärden som enligt EU-lagstiftningen måste bevaras då i rask takt äventyras. Fortsatt uppföljning av utvecklingen av naturvärdena inom naturreservaten genom systematiska naturinventeringar samt genom framtagning av andra bedömningsunderlag är också av stor vikt för att på bästa sätt administrera och övervaka samt för utveckling av både återställande och kontinuerlig skötsel.

Restaureringsåtgärder sker nu i begränsad omfattning men måste ökas. EU:s biodiversitetsstrategis målsättning 2 är att restaurera 15 procent av skadade ekosystem. Restaureringsåtgärder inom nya områden måste dock föregås av en inventering så att skötselåtgärder kan riktas på rätt sätt.

Det finns omkring 12.000 främmande arter i miljön i unionen och andra europeiska länder varav ungefär 10 - 15 % betraktas som invasiva. Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster, särskilt i geografiskt och evolutionärt isolerade ekosystem, som exempelvis små öar. Invasiva främmande arter kan också ha stora negativa effekter på människors hälsa och ekonomin.

Ett fungerande system för bekämpning av invasiva arter på Åland måste utvecklas för att skydda vår natur och näringar. Detta behöver göras även p.g.a. att Europaparlamentet och Rådet 22.10.2014 utfärdade en förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter (EU 1143/2014, konventionen om biologisk mångfald samt konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter och deras naturliga miljöer).

Målsättningar för naturvårdsarbetet år 2016

- en plan och kostnads kalkyl utarbetas för inrättandet av sådana Natura 2000-områden som ännu inte har lagskydd
- tre Natura 2000-områden ges lagskydd under år 2016
- två till tre av Ålands Natura 2000-områden inventeras
- statusen för naturvärden och uppfyllelsen av fredningens syfte följs upp genom systematiska naturinventeringar inom fem naturreservat
- före år 2019 karteras de åländska förekomsterna av alla de arterna och biotoperna som enligt direktivet 92/43/EEG måste bevaras. På basen av karteringarna utarbetas bevarandeplaner
- naturvårdslagstiftningen utvecklas så att den ger skydd till alla mest hotade arter och biotoper samt uppfyller kraven som direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG ställer om skyddet av vissa arter och biotoper
- kunskapsunderlag genereras för marin planering, åtaganden enligt direktiven 92/43/EEG och 2009/147/EG samt för eventuella nya skyddsområden
- en analys av spridningsvägar för oavsiktlig introduktion och introduktion av främmande arter och biotoper görs. Behörighetsfrågor kring lagstiftningen om invasiva arter klagörs
- enligt direktivet 92/43/EEG är naturskogar ett prioriterat habitat. Lämpliga skyddsåtgärder och -metoder för de kvarvarande åländska naturskogarna väljs samt
- olika tillstånd handläggs och tillsyns- och övervakningsuppgifter enligt naturvårdslagen utförs.

44000

Naturvård

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	3 406	1 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-151 960	-60 000	-85 000
- tidigare års anslag	-55 738	-30 274	
- PAF-netto			
Anslag netto	-204 292	-89 274	-85 000
Skötselanslag		-254 000	-254 000
Sammanlagt	-204 292	-343 274	-339 000

Under momentet föreslås ett anslag om 85.000 euro samt skötselanslag om 254.000 euro.

Föreslås ett anslag om 50.000 euro för främjande av biologisk mångfald samt för övervakningen av arter och biotoper som landskapsregeringen enligt både nationell och EU-lagstiftning ska utföra. Anslaget används för inventeringar, utredningar samt bevarande- och skötselplaner för arter och biotoper. Anslaget avser öka kunskapsnivån om åländska förekomster av de arter och biotoper som enligt direktivet 92/94/EEG ska bevaras.

Bekämpning av invasiva arter

Föreslås ett anslag om 15.000 euro för att organisera bekämpning av invasiva arter. Anslaget kan användas till anställning av en person som leder och samordnar arbetet, till upphandling av inventeringar och utredningar av utbredning och spridning av invasiva arter eller till hanterings- och utrotningsåtgärder.

Naturreservat

Föreslås ett skötselanslag om 254.000 euro för den kontinuerliga tillsynen, skötseln och restaureringen av landskapets naturreservat inklusive byggnader och anläggningar. Anslaget överförs till fastighetsverket.

Övervakning av naturreservaten och Natura 2000-områden

Föreslås ett nytt anslag om 20.000 euro för administration, vetenskaplig uppföljning och övervakning av naturreservat och Natura 2000-områden. Detta görs för att säkerställa att man enligt habitatdirektivets (92/43/EEG) sjätte artikel bibehåller den gynnsamma bevarandestatusen samt förhindrar försämring av livsmiljöerna inom skyddsområden. Målsättningen är också att arbeta med utvecklingen av vissa områden så att deras bevarandestatus förbättras. För arbetet krävs bl.a. specifika naturinventeringar inom nämnda områden, kontinuerlig bedömning av livsmiljöers och arters bevarandestatus samt bedömning av vilka åtgärder som skulle vara de mest lämpliga för bevarande. I vissa fall behövs även återställningsåtgärder. Utomstående konsulter behöver kunna anlitas för framtagning av specifika underlag och stöd för bedömning.

450

VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

Landskapsregeringens målsättning är uppnå god vattenkvalitet i hav, sjöar och grundvatten och att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar vattenförvaltning.

Tyngdpunkten ligger på lagstadgat vattenvårdsarbete som utgår från krav i olika EU-direktiv. I arbetet ingår att genomföra nya åtgärdsprogram för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav för åren 2016 – 2021 och att utveckla samarbeten inom och utom Åland. Målet är att på ett kostnadseffektivt sätt utveckla vattenvården och genomföra vattenförbättrande åtgärder. Arbetet är i linje med landskapsregeringens målsättningar rörande hållbar utveckling. Viktiga verktyg är dialog med berörda verksamhetsutövare, samt samarbete och samordning med övriga avdelningar inom förvaltningen.

Under året planeras start av två internationella samarbetsprojekt. Projektet *Smart tillväxt och hållbar förvaltning i kustområden*, *Smart Coast*, syftar till att ta fram verktyg för en kostnadseffektiv förvaltning i dialog med verksamhetsutövare och därigenom bidra till en smart, grön tillväxt. *Baltic Blue Growth* undersöker möjligheten till storskalig musselodling och syftar bland annat till att öka användningen av kretsloppsfordon inom fiskodlingen. Om projekten beviljas finansiering återkommer landskapsregeringen till lagtinget med ett tilläggsbudgetförslag.

Arbetet för ett renare hav och skyddet av dricksvattentäkter har hög prioritet. Arbetet bedrivs dels genom konkreta åtgärder lokalt och dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är att klargöra utsläppsutrymmet av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i kust och hav i enlighet med lagstadgade krav och internationella förpliktelser.

Målsättningar för år 2016

- genomföra lagstadgade åtgärdsprogram 2016 - 2021 för grundvatten, sjöar, kustvatten och hav
- slutföra revideringen av vattenlagstiftningen med utgångspunkt i vattendirektivets och marina direktivets/vattenlagens miljömål i syfte att göra lagstiftningen mer tydlig och enhetlig
- i samarbete med övrig förvaltning, kommuner samt verksamhetsutövare utveckla vattenvårdsarbetet inom de viktigaste sektorerna jordbruk, fiskodling, sjöfart och båttrafik samt avloppsvattenbehandling. I detta ingår att klargöra utsläppsutrymmet för olika sektorer
- utveckla modellverktyg som gör det möjligt att på ett kostnadseffektivt sätt bedöma vattenkvaliteten och klargöra möjligheter och förutsättningar för att uppnå god vattenkvalitet under nästa verksamhetscykel 2022 - 2027. Det innebär att Åland utvecklar sin vattenförvaltning till samma nivå som i Sverige och riket vilket är en förutsättning för att på ett tillförlitligt sätt genomföra de krav som ställs i lagstiftning och EU-direktiv. Arbetet genomförs framförallt inom ramen för projektet Smart Coast
- aktivt medverka till ett miljömässigt hållbart jordbruk. I arbetet ingår att ta i bruk ett program för uppföljning och utvärdering av miljöåtgärder och – investeringar inom jordbruket
- tillsammans med jordbruksbyrån medverka till att ett fungerande system med riktad rådgivning till jordbruket införs för att styra insatser mot de åtgärder som är mest effektiva ur miljösynpunkt
- fortsätta arbetet för en miljömässigt hållbar fiskodling inklusive ökat utnyttjande av kretsloppsfoder. Arbetet planeras genomföras bland annat inom projektet Baltic Blue Growth, vilket föreslås i ett tilläggsbudgetförslag om det beviljas finansiering
- säkerställa långsiktigt skydd av dricksvatten genom att utarbeta reviderade och nya vattenskyddsplaner för dricksvattentäkter
- genomföra undersökningar av grundvattenförekomster som underlag för beslut om skyddsområden för grundvattenområden
- utveckla hanteringen av avloppsvatten genom att ta fram en VA-plan för hela Åland i samarbete med Ålands Vatten Ab och de åländska kommunerna. I arbetet ingår att klargöra behovet av och vid behov stöda utbyggnad av reningsverk och ledningsnät samt att stöda kommunerna i deras tillsynsansvar gällande enskilda avlopp
- stöda utvecklingen av miljömässigt hållbar sjöfart. I detta ingår att arbeta för förbud mot utsläpp av avloppsvatten från kryssningsfartyg, vid behov stöda förbättrad avloppsvattenmottagning i småbåtshamnar samt arbeta för minskade luftutsläpp från fartyg
- delta i det internationella vattenvårdsarbetet främst genom deltagande i möten i HELCOM och Nordiska ministerrådet
- medverka i arbetet med handlingsplan för skyddet av den marina biologiska mångfalden samt hantering av invandrande invasiva arter
- slå fast, genomföra och utveckla det lagstadgade programmet för vattenövervakning. Programmet utvidgas något p.g.a. EU-krav på ökad provtagning av kemikalier. Utvecklingen genomförs i så hög grad som möjligt inom projektet Smart Coast, vilket föreslås i ett tilläggsbudgetförslag om det beviljas finansiering
- fortsätta det mer än 50-åriga forskningsrelaterade samarbetet med Husö biologiska station i enlighet med avtalet mellan Ålands landskapsregering och

- Åbo Akademi. Samarbetet utvecklas genom att införa en särskild årlig makrofytkartering utgående från krav i vattendirektivet. Samarbetet finansieras genom penningautomatmedel, se moment 44520 i överföringsavsnittet
- utarbeta och starta upp ett tilläggsprogram för övervakning, skydd av marina områden och insatser för att stöda och genomföra fysisk planering av kust och hav som komplement till hittillsvarande åtgärder på området. Arbetet görs i samarbete med fiskeribyrån och finansieras inom ramen för operativa programmet för fiskerinäringen åren 2014 – 2020, se moment 62500
  - sammanställa och presentera information om den övervakning och forskning som genomförs, dels via internet, dels på minst ett publikt evenemang årligen samt
  - genomföra fortlöpande rapportering till EU utgående från krav i olika EU-direktiv.

45000

Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	70 062	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-214 474	-232 000	-265 000
- tidigare års anslag	-56 874	-87 588	
- PAF-netto			
Anslag netto	-201 285	-319 588	-265 000

Föreslås ett nettoanslag om 265.000 euro. I anslaget ingår en ökning om 8.000 euro för ökade EU-krav på provtagning av farliga kemikalier.

Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för seminarier och deltagande i projekt som arrangeras inom ramen för verksamheten samt belastas med motsvarande anslag.

..... *Inkomster* .....

Se ovan.

..... *Utgifter* .....

Anslaget fördelas enligt följande:

Vattenövervakning 225.000 euro

- vattenövervakning som genomförs av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium samt
- annan övervakning på grund av krav i vattenlag och EU-direktiv.

Vattenförsörjning och vattenvård 40.000 euro

- genomförande av förvaltningsplan och nya åtgärdsprogram för de åländska vattenområdena
- genomförande av grundvattenundersökning
- införande av datormodeller för belastning och vattenkvalitet
- sammanställning och utvärdering av övervakningsdata
- driften och underhållet av grundvattenstationen i Jomala
- information samt
- annat arbete med vattenvårdsfrågor.

460 AVFALLSHANTERING

Enligt avfallsdirektivet (2008/98/EG) ska alla medlemsländer minska avfallets miljöpåverkan och mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Avfallsmängderna måste minska för att minimera resursanvändningen och de negativa effekterna på människors hälsa och miljön som uppstår vid generering av avfall. Avfallshierarkin ska tillämpas på det sätt som ger bäst resultat för miljön. Att förebygga att avfall uppstår och att förbereda för återanvändning är högst prioriterat.

Avfallshierarki:

- förebyggande
- förberedelse för återanvändning
- materialåtervinning
- annan återvinning, t.ex. energiåtervinning samt
- bortskaffande.

46000**Avfallshantering**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 726	-21 000	-21 000
- tidigare års anslag	-2 448	-9 274	
- PAF-netto			
Anslag netto	-14 174	-30 274	-21 000

Föreslås ett anslag om 21.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för

- medlemskap i branschorganisationen Avfall Sverige
- sammanställning av avfallsstatistik (ÅSUB)
- informera om cirkulär ekonomi och öka medvetandet om att dagens sätt att konsumera leder till stora mängder avfall och brist på resurser
- åtgärder i enlighet med avfallsplanen och renhållningslagen (1981:3) samt
- annat arbete för att förebygga avfall, förbättra avfallshanteringen och resursanvändningen.

470 MILJÖHÄLSOVÅRD

Kapitlet nytt.

Miljöhälsovårdens övergripande målsättning är att främja en god djurhälsa och förhindra spridning av smitta mellan djur samt från djur till människor.

Arbetet består främst av lagstadgade uppgifter och styrs av flertalet EU-förordningar samt lagen om djursjukdomar (FFS 441/2013).

Målsättningar för år 2016

- inleda arbetet med utarbetande av lagstadgad beredskapsplan för smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa
- organisera ett lagstadgat beredskapslager för bekämpande av smittsamma djursjukdomar
- ordna utbildning av veterinärer för beredskap för smittsamma djursjukdomar
- övervaka samt organisera provtagning och inspektioner av bisjukdomen

- varroa för bibehållandet av landskapets varroafria status
- inleda ett övervakningsprogram för rävens dvärgbandmask
- leda utrotningsprogrammet för fisksjukdomen VHS som ska genomföras mellan 2015 - 2020
- övervaka märkning och registrering av produktionsdjur.

47000

Miljöhälsovård

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. th	Budget 2016
Intäkter		0	91 000
Kostnader:			
- årets totalt		0	-146 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-55 000

Momentet nytt.

Föreslås inkomster om 91.000 euro och anslag om 146.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Föreslås inkomster om 91.000 euro för att genomföra ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS (viral hemorragisk septikemi).

..... *Utgifter* .....

Bekämpning av djursjukdomar

Föreslås ett anslag om ca 45.000 euro för bekämpning av smittsamma djursjukdomar.

Enligt lagen om djursjukdomar FFS (441/2013) ska landskapsregeringen planera, leda, övervaka samt genomföra bekämpningen av djursjukdomar.

Utrotning av VHS

Mellan åren 2015 och 2020 genomförs ett utrotningsprogram för fisksjukdomen VHS. Utrotningen genomförs i samarbete med åländska fiskodlare och kostnaderna omfattar laboratorieanalyser, provtagningar, saneringskostnader, samt inspektioner. Offentlig medfinansiering kommer att sökas från europeiska fiskerifonden men förskottas från miljöbyrån.

Föreslås ett anslag om 91.000 euro för genomförande av utrotningsprogrammet för VHS. Avsikten är att genomföra det femåriga utrotningsprogrammet om totalt 335.000 euro med offentlig medfinansiering från europeiska fiskerifonden under åren 2015 - 2020. Kostnaderna budgeteras enligt det av EU godkända utrotningsprogrammet och balanseras av projektintäkter. Projektet genomförs under förutsättning att kostnaderna som föranleds av det planerade projektet täcks till fullo.

ID-övervakning

Föreslås ett anslag om ca 10.000 euro för övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur. Motsvarande anslag upptogs under moment 43000 i 2015 års budget.

Identifieringsförordningen 1760/2000/EU kräver övervakning av märkning och registrering av produktionsdjur (ID-övervakning). ID-övervakningen sköts genom överenskommelseförordning (2012:13) av Statens ämbetsverk på Åland som

fakturerar miljöbyrån för de utförda uppgifterna.

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE

500 ALLMÄN FÖRVALTNING

50010 Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	82 020	12 000	118 000
Kostnader:			
- årets totalt	-3 011 734	-2 882 000	-3 104 000
- tidigare års anslag	-17 254	-371 667	
- PAF-netto	144 653	250 000	
Anslag netto	-2 802 315	-2 991 667	-2 986 000

Föreslås inkomster om 118.000 euro och ett anslag om 3.104.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Föreslås en inkomst om 12.000 euro. Momentet gottskrivs med inkomster från arbetet inom ramen för Nordplus-programmet samt vissa hyresinkomster. Momentet gottskrivs även med inkomster från försäljning av läromedel och inkomster från seminarieavgifter och liknande som arrangeras inom ramen för verksamheten.

Föreslås att ett anslag om 106.000 euro upptas för inkomster från det ESF-stödda projektet *En flexibel grundskola*.

..... *Utgifter* .....

I anslaget ingår avdelningens samlade personalkostnader. En organisationsutveckling genomförs inom avdelningen i syfte att samordna kanslifunktionerna och effektivisera verksamheterna, med särskild fokus på kultur- och kulturavdelningens förvaltning. Anslaget omfattar överföring av personalkostnaden för avlöning av institutssekreteraren vid Nordens institut från moment 51010 samt personalresursjustering gällande fastighetsförvaltningen. Medel för inköp av experttjänster, personalutbildning och omvärldsbevakning ingår även. Utgifter för nordiskt samarbete täcks till vissa delar med motsvarande inkomster.

Anslaget omfattar 20.000 euro för utvecklande av processerna och ordnandet av vissa kompletterande studier.

För täckande av licenskostnader för lärplattformen Fronter reserveras 20.000 euro och för årlig uppdatering av arbetsmarknadsbarometern och databasen för kartläggning av utbildningsbehov 10.000 euro.

Samarbetet kring undersökningarna av fornfynd i Kvarnbo prioriteras fortsättningsvis.

Antal erkännanden av yrkeskvalifikationer ökar kontinuerligt. Myndighetsutövningen utvecklas under året och lagstiftningen anpassas efter aktuella EU-

direktiv.

I anslaget ingår också ett anslag om 210.000 euro för avdelningens utvecklingsarbete. I anslutning till utbildningslagstiftningen (1995:18 och 1997:52) strävar landskapsregeringen genom allmänt tillsyns- och utvecklingsansvar för grundskolan samt lednings, tillsyns- och utvecklingsansvar för utbildningen på gymnasienivå att främja en hållbar utveckling inom bl.a.

- säkerhet och trygghet i lärmiljön, specialundervisning, kreativa arbetssätt, samt arbetsplatslärande
- tillsyn, uppföljning, utvärdering samt kvalitetsledning av undervisningen och verksamheten samt
- utveckling av strukturer för vägledning.

Föreslås att ett anslag om 106.000 euro upptas för att finansiera det ESF-stödda projektet *En flexibel grundskola*. Projektet stöder utveckling av metoder och arbetssätt med hjälp av IT för att säkerställa en kvalitativ undervisning i de skolor som på grund av sviktande elevunderlag har svårigheter att driva en optimal undervisning

- nätbaserade arbetssätt och metoder, öppna digitala läresurser,
- utveckling av styrdokument för grundskola, gymnasialstadium och högskola samt
- utbildning för skolledare.

Landskapsregeringen avser att återkomma i tilläggsbudget såvida pågående förstudier kan leda till upphandling eller framtagande av antagnings- och studieadministrativa system som ska anpassas i enlighet med regelverk och åländsk utbildningslagstiftning.

505

BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET

Landskapsregeringen och Mariehamns stad upprätthåller gemensamt Centralbibliotek för Åland. Avtalet mellan parterna förnyades år 2015 och gäller till och med år 2017. Centralbibliotekets uppgift är att främja och utveckla den allmänna biblioteksverksamheten i landskapet. De allmänna biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier i enlighet med LL (1997:82) om allmänna bibliotek. Biblioteksverksamheten påverkas av IT-utvecklingen för närvarande, och det finns orsak att fortlöpande följa med och anpassa sig till utvecklingen för att allmänheten ska få en modern och relevant biblioteksservice.

Landskapsarkivet utgör en specialfunktion inom landskapsregeringen beträffande dokumenthantering. Verksamheten regleras i Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland. Arkivet utför även utredningar och ordnar utställningar baserade på de handlingar som förvaras i arkivet.

Från år 2016 föreslås att arbetet med kommuners och myndigheters arkivplaner åter ges större tyngd. På grund av arbetets art har arkivets egen personal inte möjlighet att praktiskt handleda de berörda arkivbildarna i den utsträckning som behövs för att arbetet ska gå framåt med tillfredställande fart. Föreslås därför att medel för en tillfällig resursförstärkning anslås för detta ändamål.

Under år 2016 fortsätter även satsningen på digitalisering av ljud- och bildupptagningar (det audiovisuella arkivet), ett projekt som genomförs i samarbete med Ålands Radio och TV Ab. Uppskattningsvis ca 20 upptagningar ska digitaliseras årligen. Syftet är att

- överföra dokumentärt bild- och ljudmaterial från analogt till digitalt format för att trygga materialets tillgänglighet även i framtiden

- tillgängliggöra materialet för allmänheten samt
- utarbeta en långsiktig plan för digitalisering av det viktigaste materialet.

I landskapsarkivets verksamhet beaktas ett jämställdhetsperspektiv. Nedan visas en könsmässig fördelning av forskarservicen år 2014 där F är forskare och T är tjänstemän. Siffror inom parentes är jämförelse med år 2013.

Lånade handlingar	Forskare (F)	Tjänstemän (T)
2130 (1472)	1592 (813)	538 (659)
Besök totalt	Kvinnor	Män
1615 (1552)	897 (747)	718 (805)

50500

Bibliotek, arkiv

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	46	1 000	1 000
Kostnader:			
- årets totalt	-112 675	-179 000	-179 000
- tidigare års anslag	-19 811	-20 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	-132 440	-198 000	-178 000

Föreslås inkomster om 1.000 euro och anslag om 179.000 euro.

Inkomster

Föreslås ett anslag om 1.000 euro i form av inkomster från utredningar och avgifter för kopior.

Utgifter

Av anslaget föreslås 130.000 euro för centralbibliotekets kostnader, däribland licenskostnader för datasystem, lönekostnader för en bibliotekarie och upprätthållande av Alandicasamlingen i enlighet med gällande biblioteksavtal med Mariehamns stad.

För landskapsarkivets ordinarie verksamhet samt utvecklingsarbetet *det audiovisuella arkivet* föreslås totalt 49.000 euro.

Se även moment 39099 rörande om- och tillbyggnad av landskapsarkivet.

510

ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET

Kommunerna och landskapsregeringen skapar gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds genom landskapsandelar till kommunerna.

Förutom lagstadgade uppgifter upptas under detta kapitel även andra anslag för kulturverksamhet. Till dessa hör Nordens institut på Åland vars administrativa kostnader bekostas av landskapsregeringen. Detta i enlighet med ett avtal från 1984 med Nordiska ministerrådet. Dessutom innehåller kapitlet verksamheter och utredningar där landskapsregeringen är huvudman eller medarrangör.

51010 Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-120 070	-139 000	-100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-120 070	-139 000	-100 000

Föreslås ett anslag om 100.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser täckande av Ålands kulturdelegations verksamhetskostnader samt Nordens instituts administrationskostnader. I anslaget ingår även kostnader för kulturdelegationens sakkunnignämnder, d.v.s. litteratur- respektive musiknämnden. Minskningen under momentet föranleds av att personalkostnaden överförs till moment 50010.

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

Landskapsregeringen fokuserar i sin ungdomspolitik särskilt på aktivt medborgarskap. I detta arbete involverar landskapsregeringen relevanta parter. Några gånger per år ordnas så kallade ungdomsforum på särskilda teman. Ett annat årligen återkommande evenemang är Sommarträffen som riktas till unga studerande ålänningar på eftergymnasial nivå. Under år 2016 avser landskapsregeringen se över upplägget för de återkommande ungdomsevenemangen.

Landskapsregeringen har sedan år 1999 samverkat med Ålands idrottsförbund i idrottsfrågor. Förbundet har en självständig roll i bland annat fördelning av verksamhetsmedel till sina medlemsföreningar. Under år 2014 utarbetades kriterier för idrottens finansiering i samarbete med idrottsförbundet. Under år 2016 avser landskapsregeringen utgående från dessa kriterier utarbeta ett mera heltäckande program för idrottspolitiken i landskapet.

I allt arbete för ungdom och idrott ska jämställdhet, tillgänglighet, hållbarhet beaktas liksom ungdomsarbetets och idrottens integrerande potential.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-39 467	-50 000	-52 000
- tidigare års anslag	-5 727	-15 892	
- PAF-netto			
Anslag netto	-45 194	-65 892	-52 000

Föreslås ett anslag om 52.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser avlöning av en ungdomskonsulent på heltid och täckande av kostnader för aktiviteter som riktas till unga.

516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET
51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	1 325	2 000	3 000
Kostnader:			
- årets totalt	-72 942	-90 000	-252 000
- tidigare års anslag	-35 697	-18 584	
- PAF-netto			
Anslag netto	-107 314	-106 584	-249 000

Föreslås inkomster om 3.000 euro och ett anslag om 252.000 euro.

Inkomster

Beräknade inkomster uppgår till 3.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 60.000 euro ett film- och mediaresurscentrum. Kostnaderna omfattar administration samt lön för en person på deltid. I förslaget beaktas även medel för en långsiktig uppbyggnad från Team Åland.

Verksamheten vid Eckerö Post och tullhus beräknas kosta 90.000 euro och ett planerat nytt avtal med Gävle symfoniorkester 45.000 euro. Även medlemskostnad i Filmregion Stockholm-Mälardalen ingår i momentet liksom annonseringskostnader (20.000 euro). För att slutföra satsningen på läsfrämjande för pojkar och flickor föreslås ett anslag om 20.000 euro. Projektet ska utmynna i att varje skola tar fram en plan som säkrar kontinuiteten i projektets syfte.

Kulturdelegationen förfogar dessutom över ett anslag om 17.000 euro för självstyrelsedagsfirandet, materialinköp och övriga dispositionsmedel.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Utskottet betonar vikten av läsfrämjande åtgärder för både pojkar och flickor och konstaterar att det är viktigt att projekt och åtgärder i detta syfte fortgår.

530 UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN

Utbildning efter grundskolan avser utbildningsformerna gymnasieutbildning, högskoleutbildning samt fri bildning som förmedlas i skolform.

Landskapsregeringens uppdrag framgår i den utbildningsspecifika lagstiftningen, LL (2011:13) om gymnasieutbildning, LL (1998:59) om läroavtalsutbildning, LL (1999:53) om Ålands folkhögskola, LL (1995:80) om Ålands musikinstitut samt LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Sjösäkerhetscentrets verksamhet regleras

av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum.

Landskapsregeringen har ett allmänt lednings-, tillsyns- och utvecklingsuppdrag över utbildning efter grundskolan. Landskapsregeringen utövar sitt uppdrag genom att pedagogiskt stöda undervisningen, utarbeta mål, strategier, styrdokument och regelverk för de olika utbildnings- och verksamhetsformerna samt följa upp deras verksamhet. Landskapsregeringens utvecklingsarbete ska systematiskt och kontinuerligt stimulera utvecklingen inom utbildning och forskning och underlätta samverkan mellan de enskilda delarna i den s.k. kunskapstriangeln (utbildning, forskning och innovation). En utbildningsdelegation avser att avlämna ett utbildningspolitiskt program med målsättningar och strategier för kommande utbildningspolitik.

Utbildningen på gymnasienivå och i högskolan ska beakta variationer i efterfrågan på utbildning och av yrkesutbildad arbetskraft inom olika områden. Utbildningsutbudet ska tillgodose både kvinnors och mäns behov av utbildning. Landskapsregeringen strävar efter att kunna erbjuda en studieplats åt alla. Insatser som riktas till ungdomar som hotas av utanförskap prioriteras. Utbildningsalternativ för studerande med behov av särskilt stöd samt inom yrkesträningsundervisningen kommer under året att följas upp och utvecklas. Ett samarbete med institutioner utanför Åland ska utredas.

Utbildningen inom sjöfartsområdet är under året föremål för fortsatt utvecklingsarbete inom Ålands sjöfartsakademi (ÅSA) för att dels samordna resursanvändningen inom Högskolan på Åland och Ålands gymnasium och dels tydliggöra profileringen av utbildningsområdet. Samarbetet mellan landskapets skolor på gymnasial nivå vidareutvecklas för att gemensamt utnyttja och använda sig av skolornas specifika kompetenser. Ansvaret för driften av skolfartyget m/s Michael Sars överförs till Ålands sjösäkerhetscentrum.

Inom den yrkesinriktade gymnasieutbildningen införs kompetenspoäng som bedömningsgrund för utbildningens omfattning. Kompetenspoängen anger svårighetsgrad och betydelse för kravet på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen. Ändringen innebär att omfattningen av en treårig grundläggande yrkesutbildning som leder till en yrkesinriktad grundexamen blir 180 kompetenspoäng.

Tyngdpunkten i det pedagogiska utvecklingsarbetet ligger på att främja nätbase-rade arbetssätt och metoder i undervisningen, tillgängliga öppna digitala lärresurser, fortsätta utveckling av fortbildningssystemet MIP (Media och IT i pedagogiken), användningen av Fronter som pedagogisk plattform samt utvecklandet av en mediekompetens (MIK). Samordning av aktiviteter rörande undervisningsmetoder med hjälp av IT prioriteras. Lösningar för att ta fram strukturer för gemensamma elevdatabaser och antagningsystem för hela undervisningssektorn prioriteras.

För utbildningen betonas särskilt följande gemensamma mål på lång och medellång sikt

- en hållbar utveckling i utbildningssystemet
- en flexibel skola i ett flexibelt utbildningssystem utifrån den enskilda individens behov och förutsättningar
- en digital skola som möter den snabba förändringstakten i samhälle och arbetsliv
- en jämställd och jämlik skola
- en entreprenörmässig skola samt
- en integrerad skola.

Under budgetåret sätts speciellt fokus på att

- utarbeta ett forskningspolitiskt program
- utveckla läroplansgrunder för vuxenutbildning
- utveckla ett system för tjänster inom vägledning till studier för unga och vuxna
- främja den pedagogiska utvecklingen av nätbaserade arbetsätt och metoder genom fortbildning, seminarier, workshops samt utveckla digitala läromedel och öppna lärresurser
- skapa system för gemensamma elevdatabaser och antagning av studerande
- stöda införandet av kompetenspoäng inom yrkesinriktad utbildning och främja utvecklingen av arbetsplatslärande
- utvärdera och följa upp undervisningen och den övriga verksamheten samt
- utarbeta underlag för lagändringar gällande högskoleutbildning, utvärdering av utbildning samt erkännande av utländsk examina.

53000

Kostnader för skolfartyg

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	35 000
Kostnader:			
- årets totalt	-259 678	-460 000	-470 000
- tidigare års anslag	-227 201	-124 321	
- PAF-netto			
Anslag netto	-486 879	-584 321	-435 000

Med hänvisning till LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning föreslås ett nettoanslag om 435.000 euro.

Inkomster

Föreslås ett anslag på 35.000 euro i intäkter för uthyrning av skolfartyget.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 470.000 euro för drift och underhåll. I driftsanslaget ingår kostnader för bl.a. klassningar, smärre renoveringar och uppgradering av utrustning.

Det operativa ansvaret för driften och samordningen av m/s Michael Sars överförs till Ålands sjösäkerhetscentrum från 1 januari 2016, dels för att uppnå en aktiv utförsäljning av ledig kapacitet i skolfartyget, dels för att Rederienheten i.o.m. driftsprivatiseringarna av skärgårdstrafiken upphör.

535

VUXENUTBILDNING

Vuxenutbildningens tvärsektoriella karaktär, mångfald och komplexitet gör det nödvändigt med en integrerad utbildningsstrategi som omfattar alla intressenter, arbetsmarknadsparter och organisationer, på såväl lokal som regional nivå. Utbildning syftar inte enbart till en yrkeskarriär utan har även ett bildningsperspektiv samt bidrar till personlig utveckling och social kompetens. Olika utbildningsnivåer och områden utgör i praktiken viktiga instrument för upprätthållandet av samhällets utveckling. Vuxenutbildningen omfattar alla former av lärande som vuxna ägnar sig åt efter avslutad grundutbildning. Ett utvecklat system för vägledning och vägledningstjänster är en förutsättning för vuxnas tillgång till utbild-

ning.

Den tekniska utvecklingen påverkar såväl arbetsliv som privatliv samtidigt som den ökande valfriheten ställer krav på förmågan att inhämta och kritiskt granska information. Samhället förutsätter med andra ord aktiva och kunniga medborgare, som kan tillvarata sina fri- och rättigheter. Ett särskilt utvecklingsområde är att skapa utbildningsmöjligheter för inflyttade och utveckla utbildningsformer som motsvarar behoven.

53500

Vuxenutbildning

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-80 013	-660 000	-450 000
- tidigare års anslag	-271 231	-569 987	
- PAF-netto	80 013	660 000	
Anslag netto	-271 231	-569 987	-450 000

Föreslås ett anslag om 450.000 euro för utgifter inom vuxenutbildningen. Insatserna förverkligas med stöd av tidigare års anslag (350.000 euro ur penningautomatmedel för samhällsutveckling).

Utgifter

Av anslaget föreslås med stöd av LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning ett anslag avseende dels köp av utbildningstjänster enligt avtal och dels särskilda utbildningsinsatser enligt följande

- lokal utbildning i svenska för inflyttade (SFI), enligt avtal med Medborgarinstitutet, ca 380.000 euro
- utbildning för flyktingar, ca 160.000 samt
- köp av enskilda studieplatser inom yrkesinriktad utbildning enligt avtal, utbildningsinsatser i form av läroavtal samt utbildningsinsatser för att möta akuta behov föranledda av konjunkurläget, ca 200.000 euro.

Av anslaget föreslås ett nettoanslag på 10.000 euro för kostnader som uppkommer i samband med insatser för att befrämja kulturell förståelse och integration av nya medborgare.

Anslaget är tänkt att användas dels för köp av utbildningstjänster enligt avtal med Medborgarinstitutet och dels för särskilda utbildningsinsatser enligt följande:

- språkcoaching på arbetsplatser för inflyttade personer, i samarbete med arbetsgivare på Åland, enligt avtal, ca 10.000 euro
- undervisning i svenska för inflyttade analfabeter och personer med annat alfabet, ca 40.000 euro samt
- utbildningsinsatser för att stöda inflyttade personer utanför arbetslivet och utanför arbetsmarknadsstöd.

540

KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET

Rubriken ändrad.

Utbildnings- och kulturavdelningens omorganisering innebär att museibyråns verksamhet framöver indelas i två enheter och blir en del av kulturbyrån. Den ena enheten kommer att bli Ålands museum och den andra blir enheten för kulturarvsförvaltning. Målet är att tydliggöra uppdrag och rollfördelning mellan byråns

olika verksamheter.

- Enheten Ålands museum är ett led i att stärka och tydliggöra förmedlingen av kulturarvet på Åland med en ändamålsenlig organisationsform som kan ta ett större verksamhetsansvar för alla landskapsägda sevärdheter och museer. Ålands museum förvaltar de landskapsägda samlingarna. Enheten bedriver kontinuerlig kunskapsuppbyggnad i form av olika undersökningar samt insamling, katalogisering och konservering. Arbetet resulterar i materiella samlingar av olika slag som förvaltas i fysisk form i magasin, arkiv och utställningar. De olika samlingarna tillgängliggörs för landskapet och dess besökare genom utställningar, publikationer, museipedagogik, visningar, hemsidor och sociala medier.
- Enheten för kulturarvsförvaltning ansvarar för frågor som rör kulturmiljö, samhällsplanering och kulturarv. I uppdraget ingår att verka för att kulturvärdena i bebyggelse och landskap tas tillvara. Vidare bevakar enheten kulturarvsfrågorna i samhällsplaneringen och ser till att lagar och andra regelverk till skydd för kulturmiljön följs samt utövar tillsyn över landskapets fornlämningar, byggnadsminnen samt kyrkor. Uppdraget består i att skydda och informera om landskapets fornlämningar och byggnadsarv. Enheten prövar också ansökningar och ger tillstånd till förändringar i ett fornlämningsområde. Enheten upprätthåller ett fornminnesregister, handlägger ärenden relaterade till skogsbruk och dykning. Utöver det sammanställer och tillhandahåller enheten underlagsmaterial om olika förhållanden som är viktiga att känna till vid samhällsplanering och byggande som berör fornlämningar, kulturmiljöer och byggnadsarv.

Uppdraget är att i stöd med gällande lagstiftning vara landskapets kunskapscentrum för kulturhistoria, kulturmiljö- och byggnadsarv samt konst. Fokus ligger på bevarande av kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling om det åländska kulturarvet och dess kulturmiljöer.

Mål för år 2016:

Öppningen av de nya basutställningarna som presenterar Ålands kulturhistoria samt konst kommer att stå i fokus under verksamhetsåret. Iordningsställandet inkluderar även entré och museibutik, pedagogiskt utrymme, filmsal och inledningsrum. I samband med invigningen tillkommer kostnader för representation samt besök i och med de nordiska museichefernas årsmöte.

En övervägande del av den ordinarie personalens arbetsinsatser kommer att inkludera koordinering, montering och uppställning av ett tusental föremål av olika material, installation av teknisk utrustning, belysningsarbete och uppsättande av det grafiska textmaterialet, trycksaker m.m. i samband med den kulturhistoriska basutställningen.

I och med installationen av klimatanläggningar i museimagasinen (som innehåller allmänna- kulturhistoriska/ärkeologi, textil, metall, foto, konst och böcker) behöver utrymmena återställas från dess olika skyddsåtgärder som vidtogs i samband med renoveringen och iordningsställas. Den personal som varit utlokaliserad flyttar tillbaka till museibyggnaden.

Önskemål om att öka tillgängligheten till sevärdheterna ute i skärgården bemöts genom att Hermas och Skolmuseets öppethållning föreslås utökad även till lördagar.

Under året inleds en större flerårig satsning på digitaliseringsåtgärder som omfattar digitalisering, skanning, registervård, fotografering, registrering i databas av

arkivmaterial, fotografiskt material samt föremål från samlingarna. Även investeringar i teknik och mjukvara är aktuella. Meningen är att förenkla åtkomsten till samlingar och arkiv genom interna databaser och internet. Förväntade effekter är en ökad interaktion med omvärlden/och fler användare.

Samarbete med Ams formaliseras där personer med särskilda behov ges möjligheter att utföra ett meningsfullt och värdefullt arbete vilket leder till ökad självkänsla och livskvalité. Denna typ av arbetsmarknadsåtgärd har stor betydelse för kulturarvsinstitutioner för att kunna möjliggöra större digitaliseringsinsatser av de samhällsägda samlingarna.

54000

Kulturarvs- och museiverksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	225 123	180 000	200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-546 796	-523 000	-599 000
- tidigare års anslag	-163 846	-65 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	-485 519	-408 000	-399 000
Skötselanslag		-608 000	-608 000
Internhyra		-857 000	-857 000
Sammanlagt	-485 519	-1 873 000	-1 864 000

Rubriken ändrad.

Föreslås inkomster om 200.000 euro och anslag om 599.000 euro för kulturarvsrelaterade och museala verksamhetsutgifter samt skötselanslag om 608.000 euro och 857.000 euro i internhyra.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 200.000 euro för biljettintäkter vid de landskapsägda museerna, uppdragsverksamhet, avgiftsbelagda tjänster samt försäljning av informations- och souvenirprodukter.

Av biljettintäkterna beräknas de nyöppnade basutställningarna i museibygnaden stå för ca 30.000 euro för andra halvåret.

Anslaget kan även påföras inkomster av uppdragsverksamhet, se även motiveringen nedan.

Utgifter

Under momentet föreslås ett anslag om 599.000 euro. I anslaget ingår kostnader för nyöppnandet av museets basutställning, marknadsföring, framtagning av publikation och kostnader för öppningsceremoni.

I anslaget ingår också kostnader för andra bemannade sevärdheter, utställningsverksamhet, informationsmaterial, expert- och utredningstjänster inom verksamhetsområdet samt vård av museiföremål och samlingar bl.a. genom konserveringsåtgärder.

Förslaget inkluderar återbudgetering av anslag för åtgärder i anledning av vrakfynd om totalt 59.000 euro.

Föreslås ett nettoanslag för uppdragsverksamhet. Genom nettobudgering finns möjlighet att öka intäkterna genom att debitera exploatören i samband med arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan påföras såväl kostnader som intäkter för uppdragsverksamhet.

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

600 ALLMÄN FÖRVALTNING

Näringsavdelningens verksamhetsområde är att främja näringarna, sysselsättningen och en regional balans. Till avdelningens uppgifter hör därmed att allmänt planera, leda, utveckla, samordna, följa upp och utöva tillsyn inom områdena utveckling av näringarna och innovationssystem, regional utveckling, arbetsmarknadsfrågor, jordbruk med binärningar, fiske, fiskodling, fiskevård, skogsbruk, jakt och viltvård.

Från år 2016 flyttas förvaltning av landskapets fiskevatten, vilka inte ingår i naturreservat, till affärsverket Fastighetsverket.

Med beaktande av EU:s regelverk stöds det åländska näringslivets utveckling med såväl finansieringshjälp som andra främjande åtgärder. Även deltagandet i det internationella arbetet kommer att fortsätta.

Avdelningens målsättningar under år 2016 är att

- förbättra servicen till och kommunikationen med kunder och införa fler e-tjänster.

60010 Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter	275 158	291 000	347 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 805 845	-2 306 000	-2 383 000
- tidigare års anslag	-315 998	-446 098	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 846 685	-2 461 098	-2 036 000

Under momentet föreslås en inkomst om 347.000 euro och ett anslag om 2.383.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst om 25.000 euro vilket främst avser inkomst från försäljning av skogsbruksplaner, avgifter för prövning av ansökan samt inkomster av provfiske. Därtill ingår hyra för utrustning för försöksodlingsverksamhet, se moment 61500.

De direkta stödberättigande kostnaderna för administrationen av EU-program belastas moment 60010 medan anslag för tekniskt stöd upptas under kapitel 621, 631, 623, 633 respektive 625 och 635. Med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster för tekniskt stöd om 322.000 euro.

I anslaget ingår utgifter för personalkostnader, inköp av tjänster, kompetensutveckling, tjänsteresor, litteratur, material, förnödenheter, teletjänster, annonsering och representation. Anslag för utredningar och arrangemang av möten och konferenser i anslutning till näringsavdelningens verksamhet finns även upptagna under momentet.

Föreslås att ca 30.000 euro av de centrala förvaltningskostnaderna för jaktadministrationen täcks med influtna jaktvårdsavgifter, se även moment 65000.

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

Landskapsregeringens näringspolitiska roll är att skapa förutsättningar för en hög ekonomisk hållbar tillväxt genom att entreprenörer och företag startar nya och utvecklar befintliga företag. Den övergripande målsättningen är att ge förutsättningar för

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser i skärgård och landsbygd
- ökad export av tjänster och varor
- diversifiering av näringsstrukturen i landskapet och stimulera tillväxtbranscher som kan ge fler jobb samt
- utvecklade möjligheter till fortbildning och omskolning.

Politikområden som bidrar till att skapa gynnsamma omständigheter för företagande är bl.a. utbildning, kommunikationer, bostadsförsörjning samt integrations- och arbetsmarknadspolitik.

Inom näringsavdelningens förvaltningsområde består kärnan i de näringslivsutvecklande åtgärderna av

- projekt- och företagsfinansiering (näringslivets främjande och regional utveckling)
- destinationsmarknadsföring
- Ålands utvecklings Ab (riskkapital)
- Ålands fastighets Ab samt
- Ålands landsbygdscentrum.

Tyngdpunkten i arbetet ligger under år 2016 på genomförande av det nya programmet som kommissionen godkänt för perioden 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF) samt avslutandet av de EU-delfinansierade program som godkänts för perioden 2007 - 2013, Regional konkurrenskraft och sysselsättning (ERUF, ESF) samt landsbygdsutvecklingsprogrammet (LBU).

Arbetet med att avsluta den gamla perioden har skjutits fram till år 2016 för att möjliggöra en så hög nyttjandegrad som möjligt av programmets finansieringsram. Enligt unionens regelverk kan finansiering ur de gamla programmen användas till och med 31.12.2015. Projekt kan således ännu slutredovisas under första kvartalet 2016. Uppstarten av det nya programmet gjordes år 2015 och under hösten 2015 tas beslut om de första projekten.

REGIONAL UTVECKLING

Den regionalpolitiska målsättningen är att näringslivet i hela skärgården ska vara livskraftigt. Landskapsregeringen eftersträvar en fortsatt spridd bosättning i landskapet och en befolkningsutveckling i alla regioner.

Tjänsten som näringslivsutvecklare är ett instrument i arbetet att utveckla näringslivet i skärgården. Ålands skärgårdsnämnd har till uppgift att behandla övergripande skärgårdsfrågor inför behandling och beslut i landskapsregeringen. Sekretariatet med tillhörande kostnader finansieras från år 2015 genom en överföringsutgift för skärgårdsutveckling. Reglementet för nämnden reviderades år 2015 i syfte att stärka kommunernas representation. Ålands landskapsregering tecknade också år 2015 ett särskilt resultatavtal med Företagsam skärgård r.f. gällande driften vilket föreslås fortsätta utifrån ett liknande resultatavtal år 2016. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren, näringslivsutvecklaren och företagens intresseorganisationer.

Landskapsregeringen föreslår att det särskilda driftsstöd för den årliga verksamheten samt ett särskilt riktat investeringsstöd för sådana investeringar som behövs för detaljhandelsverksamheten i skärgården fortsätter. Skärgårdsstödet som har beviljats nya företag i skärgården samt stödet i form av befrielse från socialskyddsavgifter för vissa arbetsgivare i skärgården fortsätter.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-23 085	-2 000	-32 000
- tidigare års anslag	-34 663	-18 577	
- PAF-netto			
Anslag netto	-57 748	-20 577	-32 000

Föreslås ett anslag om 32.000 euro.

Utgifter

Inom ramen för genomförandet av Ålands Turismstrategi 2012 - 2020 drivs nätverksarbetet vidare för att höja kvaliteten och servicegraden. Innovationstävlingen Skraknästet genomförs. Arbetet med att stärka Ålandsbilden och varumärket Åland fortsätter.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 17/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet stryks.

Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering och föreslår att motionen förkastas.

61100 Ålands landsbygdscentrum

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter	46 509	252 870	59 000
Kostnader:			
- årets totalt	-158 277	-235 000	-205 000
- tidigare års anslag	-53 188	-55 517	
- PAF-netto			
Anslag netto	-164 957	-37 647	-146 000

Föreslås en inkomst om 59.000 euro och ett anslag om 205.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna härrör sig till ett nytt matprojekt med inriktning på hållbar matproduktion. Projektet delfinansieras med EU-medel.

Övriga inkomster härrör sig från infobladet Landsbygdsnytt, där inkomsterna motsvarar utgifterna.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för landsbygdsutveckling och koordinering vid Ålands Landsbygdscentrum. Fokusområden är livsmedel och matkluster.

Landsbygdsutveckling drivs genom olika projekt. Ett nytt matprojekt planeras med inriktning på hållbar matproduktion. Konceptet REKO där producenter säljer sina produkter direkt till konsument utan mellanhänder samordnas av landsbygdsutvecklaren. En längre kurs för mathantverkare planeras i samarbete med de övriga svenskspråkiga regionerna i Finland. På Åland är Ålands gymnasium projektägare till kursen och landsbygdsutvecklaren är involverad i projektet som sakkunnig. Finland arrangerar för första gången en produkttävling för Mathantverkare, som samtidigt är öppen för alla nordiska länder. Landsbygdsutvecklaren ingår i arrangörsgruppen för tävlingen. I arbetet ingår även att värva flera deltagare även från Åland.

Visionen för Nordiska Ministerrådets program Ny Nordisk Mat (NNM) är att det nordiska köket ska inspirera till matglädje, smak och mångfald. NNM bygger på det nordiska köksmanifestet med värdeord som rent, friskt, enkelt och etiskt. Anslaget används också för landsbygdsutvecklarens arbete inom NNM på nordisk nivå.

Under år 2016 firar Ålands Landsbygdscentrum 20 år, vilket firas med en Landsbygds gala i mars där olika personer eller företag uppmärksammas under en prisutdelning.

Landsbygdsutveckling

Verksamhetsidé

- att utveckla och bredda näringsverksamheten på landsbygden och i skärgården.

Affärsidé

- att koordinera resurser och stimulera till samarbete för att på effektivaste sätt bidra till en positiv utveckling av landsbygden och dess näringar.

Ansvarsområde

- att inspirera, initiera och driva projekt för att utveckla landsbygdsföretagen
- att stärka konsumentförtroendet och öka försäljningen av åländska produkter bl.a. genom matprojekten samt
- att fungera som koordinator för Ålands Landsbygdscentrum.

FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION

Primärnäringarna tillsammans med den nära sammankopplade livsmedelsindustrin har som helhet stor betydelse för den åländska ekonomin, det åländska samhället, miljön och landskapet. Övergripande målsättning för lantbruket och livsmedelsproduktionen är en hållbar, ekonomisk och smart utveckling som bidrar

till en tillväxt på landsbygden och inom de ”gröna” näringarna.

Det öppna och av djur hävdade landskapet har konstaterats vara en betydande kollektiv tillgång för samhället. Betande djur är av betydelse för ett bibehållande av landskapsbildens traditionella drag. Landskapsregeringen stimulerar djurhållning med betande djur genom stöd, rådgivning och stöd för privat avbytarservice. En allmän utveckling av djursektorerna är också nödvändig för att behålla underlaget för livsmedelsindustrierna på Åland.

Livsmedelssäkerhet och -kvalitet är aktuella ämnen och prioriteras inom avdelningens ansvarsområden rörande fodermedel, kvalitetskontroll av grönsaker, certifiering av ekologiska livsmedel samt hantering av bekämpningsmedel och växtinspektionsverksamhet.

61500

Främjande av livsmedelsproduktion

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	3 946	-14 000	-14 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	3 946	-14 000	-14 000

Föreslås ett anslag om 14.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.000 euro användas för ersättningar och inspektionsverksamhet enligt LL (2013:98) om tillämpning av lagen om skydd för växters sundhet samt LL (2013:101) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om plantmaterial. Anslaget används även för kostnader i samband med den ökande inspektions- och provtagningsverksamhet som fordras enligt LL (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion och dess ändring LL (2012/29) om ändring av landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, LL (2007:96) om tillämpning i landskapet Åland om gödsselfabrikat, LL (2010:83) om tillämpningen i landskapet Åland av foderlagen och LL (2001:25) om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

Föreslås ett anslag om 2.000 euro med hänvisning till 37 § LL (1978/54 samt ändringar 1995/22 och 1995/47) om främjande av gårdsbruk. Förvaltningsarvodet utgör ersättning för bankers skötsel av gårdsbrukslån beviljade t.o.m. år 2007.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tfl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 28/2015-2016 föreslås att motiveringen under momentet får följande lydelse: ”Under 2016 skall en handlingsplan med åtgärder framtas som säkerställer mjölkböndernas och köttproducenternas verksamhetsförutsättningar”.

Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering och föreslår att motionen förkastas.

61550 Avbytar-service

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	86 411	0	
Kostnader:			
- årets totalt	-306 182	-162 000	
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-219 772	-162 000	0

Momentet utgår då avbytar-systemet enligt LL (2014:53) om avbytarstöd implementeras.

633 **EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING**

Ålands landskapsregering har under perioden 2007 - 2013 samt under övergångsåret 2014 genomfört program för landsbygdens utveckling. Programperioden och programmet har avslutats med de sista beviljningarna och utbetalningarna under år 2015.

63300 Nationellt tekniskt stöd (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-10 525	-186 486	
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 525	-186 486	0

Föreslås att inget ytterligare anslag upptas.

640 **FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET**

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att upprätthålla ett hållbart skogsbruk på Åland. Med detta avses, förutom ekonomisk virkesproduktion, även beaktande av den biologiska mångfalden, landskapsvärden, vattenvården, fornminnesvärden och skogens mångsidiga sociala funktioner.

Det åländska skogsbruket är certifierat enligt skogscertifieringssystemet PEFC (programme for the endorsement of forest certification). Kriterierna för PEFC certifieringen har förnyats och de nya kriterierna ska tillämpas från år 2016. Parallellt med detta fortsätter även skogsnäringen arbetet med en FSC-certifiering (forest stewardship council) för intresserade skogsägare i skogsvårdsföreningens regi.

För att främja den privata skogsnäringen strävar landskapsregeringen till att öka användningsmöjligheterna av skogsdata som insamlats genom fjärranalys av den åländska skogsbruksmarken.

Målsättningen för plant- och ungskogsröjningen är en areal om 800 ha per år. Under de senaste åren har röjning utförts i Ålands skogsvårdsförening r.f:s regi på följande arealer:

2012	2013	2014
799 ha	735 ha	817 ha

Understöden till skogsbruket är viktiga för de grundläggande skogsvårdsarbetena. En ny LL (2015:32) om stöd för hållbart skogsbruk trädde i kraft 1.7.2015 och ska under året finna sina former. Arbetet med en revidering av LL (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening har påbörjats och landskapsregeringen avser överlämna en lagframställning till lagtinget i mars 2016. Vidare finns ett lagstiftningsbehov gällande tillämpningen av EU:s timmerförordning (EU) nr 995/2010.

Landskapsregeringen har även som målsättning att under början av året anta ett nytt skogsprogram för Åland.

64000

Främjande av skogsbruket

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-162 060	-135 000	-25 000
- tidigare års anslag	-4 332	-33 476	
- PAF-netto	46 314	25 000	
Anslag netto	-120 077	-143 476	-25 000

Föreslås ett anslag om 25.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av fordon, maskiner och redskap, skogsbruksplanering, informations- och försöksverksamhet samt övriga kostnader för verksamheten. Se även moment 64000 i överföringsdelen.

650

JAKT- OCH VILTVÅRD

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att verka för en god jaktkultur med aktiv viltvård, bra möjligheter till övningsskytte och sunda viltstammar i landskapet. Viltet är en ekologisk och närproducerad naturtillgång som bör förvaltas och nyttjas på ett hållbart sätt. Till detta hör som exempel information, rådgivning och lagstiftningsåtgärder samt stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet.

Landskapsregeringens målsättning är att stimulera jaktvårdsföreningarnas arbete med att informera och utbilda jägarkåren, speciellt när det gäller skydds- och viltvårdsåtgärder för sjöfågel samt tillvaratagning och hantering av vilt.

Arbetet med de vetenskapliga sjöfågelundersökningarna fortsätter. Syftet är att ytterligare stärka befintligt inventeringsdata till försvar av den traditionella jakten på sjöfågel.

Landskapsregeringen avser att färdigställa förvaltningsplanen för lodjursstammen, samt ta fram lagstiftning och riktlinjer gällande skydds jakt och ersättning av

skador förorsakade av stora rovdjur. Det nya studiematerialet för jägarexamen färdigställs. Användningen av viltkameror i viltförvaltningen utvecklas. Viltkameror kan användas till inventering av lodjur och vildsvin samt underlätta viltvårdsprojekt som begränsar skador förorsakade av de invasiva arterna mink och mårhund.

65000

Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	168 056	174 000	166 000
Kostnader:			
- årets totalt	-18 368	-55 000	-52 000
- tidigare års anslag	-8 629	-97 646	
- PAF-netto			
Anslag netto	141 059	21 354	114 000

Under momentet föreslås inkomster om 166.000 euro och ett nettoanslag om 52.000 euro.

Inkomster

Föreslås en inkomst från jaktvårdsavgifter och jägarexamen om 155.000 euro. Inkomsterna beräknas fördela sig enligt följande:

Jaktvårdsavgift ca 4.400 st. x 35 euro	154.500 euro
Jägarexamenskompendium	<u>500 euro</u>
	155.000 euro

Jaktåret 2013 - 2014 löste 4.400 personer jaktkort, en liten uppgång jämfört med de senaste åren. En stor andel av dessa utgörs av personer bosatta utanför Åland (947 personer). Av den åländska jägarkåren ligger andelen jaktkortslösande kvinnor stabilt på 6 % (208 personer).

Föreslås, med hänvisning till jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland 56 § 2 mom. 4 p., att 30.000 euro av inkomna jaktvårdsavgifter används för att täcka centrala förvaltningskostnader för jaktadministrationen under moment 60010.

Föreslås en inkomst om 11.000 euro från hjortdjursavgifter för älg. Anslag för bidrag för hjortdjursskador upptas under moment 65000 i överföringsdelen.

Utgifter

Föreslås ett nettoanslag om 52.000 euro.

Anslaget ska användas så som 56 § i jaktlagen (1985:31) föreskriver som t.ex. prenumeration av tidningen Jägaren, jägarförsäkring för alla jaktkortsinnehavare, viltvårdsprojekt m.m. Högt prioriterade projekt är utveckling av användningen av viltkameror i viltförvaltningen och inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Stöd för jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor tas upp under moment 65000 i överföringsdelen.

Anslaget kan även användas för inköp av utbildnings- och informationsmaterial som saluförs till självkostnadspris till jägarkåren. Med hänvisning till LL (2012:69, § 6) om landskapets finansförvaltning föreslås inkomsterna från motsvarande försäljning få gottskrivas momentet.

Vidare kan anslaget användas för kostnader som uppkommer i samband med förnyelsen av jägarexamen.

670 FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN

Landskapsregeringen arbetar för att den åländska fiskerinäringen ska vara konkurrenskraftig, ekonomiskt lönsam samt ekologiskt och socialt hållbar. De fiskbestånd och ekosystem som nyttjas av näringen ska skyddas och vårdas för att även i framtiden kunna tillhandahålla närproducerad råvara för livsmedel av hög kvalitet. I syfte att stödja en långsiktigt hållbar förvaltning och nyttjande av fiskresurserna planeras fortsatta insatser för kunskap om de kustnära fiskbeståndens tillstånd.

Under våren 2015 godkändes (beslutsnummer C(2015)2065 och CCI 2014FI14MFOP001) det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) för perioden 2014 - 2020. De första beviljandena av stöd från det nya programmet kommer att kunna ske under hösten 2015. Huvudsyftet med den EHFF är att stöda de mål som fastställts för den gemensamma fiskeripolitiken och till vissa delar även den integrerade havspolitik. Programmet ska även stödja förverkligandet av den åländska vattenbruksstrategin som antogs under år 2014.

67000 Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 990	-28 000	-28 000
- tidigare års anslag	-28 000	-23 010	
- PAF-netto			
Anslag netto	-32 990	-51 010	-28 000

Föreslås ett anslag om 28.000 euro.

Utgifter

Anslaget innefattar kostnader för lagstadgad fiskeriövervakning samt uppdatering och underhåll av för fiskerinäringen nödvändiga register.

Anslaget får även användas för information, möteskostnader, arvoden och lantmäteri samt mindre anskaffningar av material och förnödenheter. Anslaget innefattar därtill ca 8.000 euro för fiskeribiologiska undersökningar i samarbete med Husö biologiska station samt 10.000 euro för köpta tjänster och kostnader i anslutning till andra utredningar och provfiske. Anslaget kan också användas för åtgärder för att främja sportfiske och fisketurism.

680 ÅLANDS TEKNOLOGI- OCH ENERGICENTRUM

Rubriken ändrad.

Energifrågan är en av de viktigaste miljöfrågorna. Resurserna för energiutvecklings- och effektiviseringsarbete förstärks genom att ÅTC byter namn till ÅTEC. Satsningen är ett led i att uppnå ett hållbart samhälle. Under år 2016 tas mål och strategi fram för satsningen så att resurserna tydligt kan riktas mot de insatser

som ger störst effekt.

Landskapsregeringen har under år 2015 inlett projektsamarbete med det finländska teknologi- och miljöklustret CLIC Innovation Ltd. ÅTEC kommer under år 2016 att fortsätta ha en roll i detta arbete som avser att utveckla Åland till ett demonstrationsområde för smarta elnät och flexibla energisystem. Den gemensamma målsättningen är en testplattform för utvecklandet och förverkligandet av ett flexibelt energisystem och särskilt ett smart elnät på Åland. Genom samarbetet förväntas gynnsamma förutsättningar skapas för näringsliv, forsknings- och utbildningssektor samt ett ramverk för att utveckla hållbara energilösningar.

68000

Ålands teknologi- och energicentrum

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		54 000	5 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 560	-138 000	-100 000
- tidigare års anslag	-163 694	-137 440	
- PAF-netto			
Anslag netto	-165 254	-221 440	-95 000

Rubriken ändrad.

Föreslås, med hänvisning till LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 95.000 euro för Ålands teknologi- och energicentrums verksamhet.

..... *Inkomster* .....

Verksamheten vid ÅTEC kan delfinansieras genom inkomster från projektverksamhet med andra finansieringskällor.

..... *Utgifter* .....

Anslaget avser kostnader för verksamhet i enlighet med den i kapitel motiveringens angivna inriktningen.

700

INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

700

ALLMÄN FÖRVALTNING

Infrastrukturavdelningens uppdrag är att upprätthålla och utveckla landskapets trafiksystem på ett så miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses. Avdelningen sköter även plan- och bygglagsfrågor, geografiska informationssystem (GIS), bostadsärenden samt el- och energifrågor. Avdelningen är organiserad som en beställar-utförarorganisation, och består av tre byråer och tre fristående enheter. Därtill finns två underliggande myndigheter, Energimyndigheten (tidigare Elmarknadstillsynsmyndigheten) och Motorfordonsbyrån.

Avdelningen fortsätter att genomgå stora interna förändringar i och med driftsprivatiseringen av de frigående färjorna, vilket i början av året leder till att rederienheten övergår till en enhet för linfärjornas personal. Även vägförvaltningen

läggs under åren 2015 - 2016 om till en renodlad beställarorganisation, varefter all mätning och projektering handlas upp.

Mål för år 2016:

Allmänna byrån har som målsättning att vara ett starkt administrativt, juridiskt och ekonomiskt stöd med en snabb och rättssäker ärendehandläggning och en kompetent utvecklare av lagstiftningen. Byrån har områdesansvar för utvecklingen inom el-, energi-, plan- och byggområdet.

Utvecklingsinsatser under år 2016 är

- uppföljning görs av den uppdaterade byggbestämmelsesamlingen
- energimyndigheten organiseras samt
- EU-harmonisering och kvalitetssäkring av metadata genomförs för övergång till lantmäteriets webbtjänst.

Trafikbyrån har som målsättning att vara en kompetent beställare som tar fram motiverat beslutsunderlag för att sen upphandla varor, tjänster och entreprenader.

Utvecklingsinsatser under år 2016 är

- vägförvaltningen ställs om till en renodlad beställarorganisation under perioden 2015 - 2016
- ett nytt digitalt vägregister som fyller dagens krav upphandlas
- funktions- och standardbeskrivningen för vägunderhållet fastställs
- nytt avtal för flygtrafiken på linjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda träder i kraft 1.3.2016
- förslag på en ny kollektivtrafiklag läggs, omfattande bl.a. tilldelning och en ny kollektivtrafikmyndighet i enlighet med EU:s regler
- södra linjen övergår i privat drift
- avtalsuppföljning i fält för skärgårdstrafiken införs
- trafikledningen utvecklas för att minska konsekvenserna av störningar i färjetrafiken
- före det ingås avtal för beställningstrafiken för Lemlands skärgård bör trafiken utvärderas
- linjefärjedriften för Ängösundslinjen upphandlas och ett nytt avtal från den 15.5.2016 tecknas
- arbetet med ett digitalt farledsregister som inleddes år 2015 fortsätter
- hållbara, förenklade och enhetliga avgifts-, boknings- och avbokningsregler vidareutvecklas
- arbetet med en funktionsbeskrivning samt kravlista för en gemensam boknings-, biljetterings- och faktureringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken i syfte att förnya systemen och se över organisationen fortsätter. I samband med detta tas ett gemensamt zon- och betalningssystem för bussbiljetter fram, där även stadstrafiken omfattas
- web-bokningssystemet utvecklas för att öka användningsgraden ytterligare samt
- oljeskyddet förbättras i enlighet med fastställd oljeskyddsplan, vilket bland annat innebär förnyande av oljeskyddsutrustning och översyn av lagstiftningen.

Produktionsbyråns mål är att vara en yrkeskunnig, serviceinriktad och effektiv utförare av tjänster inom linjefärjedrift, verkstad, lager och vägunderhåll.

Utvecklingsområden under år 2016 är:

- rederienheten ställs om till en enhet för linjefärförare, och efter samarbetsförhandlingar då linjefärförarna flyttas inom produktionsbyrån läggs enheten ned

- utvecklingsmöjligheterna för verksamheten i Möckelö utreds vidare
- vägnätet, broar och hamnar underhålls så resurseffektivt som möjligt enligt funktions- och standardbeskrivningen för driftsområde Åland samt
- varje färja tas ur trafik för dockning och översyn enligt uppgjort docknings- och översynsschema och trafiken sköts under tiden med ersättande tonnage.

70010

Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	112 285	60 000	60 000
Kostnader:			
- årets totalt	-971 417	-1 465 000	-2 060 000
- tidigare års anslag	-81 794	-823 954	
- PAF-netto	3 428		
Anslag netto	-937 498	-2 228 954	-2 000 000

Föreslås ett nettoanslag om 2.000.000 euro bestående av inkomster om 60.000 euro samt utgifter om 2.060.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består av inkomst från trafiksäkerhetsarbete, avgifter för myndighetsbeslut m.m.

Utgifter

Anslaget används för personalutgifter, registerhållning, trafiksäkerhetsarbete, konsultarvoden och organisationsutveckling samt verksamhetsrelaterade utgifter.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 3/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet minskas med 1.000.000 euro.

Utskottet har erfarit att kostnadsökningen är till följd av att personal har överförts från andra delar av förvaltningen. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

710

PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET

Landskapsregeringens mål är att ha ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt ett ändamålsenligt geografiskt informationssystem (LRGIS) med beaktande av samhällsutvecklingen och motsvarande regler i omvärlden.

Under år 2015 uppdaterades Ålands byggbestämmelsesamling och en uppföljning planeras under år 2016. Arbetet med revideringen av plan- och bygglagen och -förordningen påbörjades under år 2015 och fortsätter under år 2016.

Utvecklingen av den webbaserade GIS-plattformen GeoSecma fortsätter med fokus på ökad prestanda, förbättrade rutiner för lagring och kvalitetssäkring av geografisk data samt extern åtkomst av geodata. För att upprätthålla en bättre aktualitet på bakgrundskartor och fastighetsdata planeras en övergång till lantmäteriverkets webbaserade visningstjänster av kartdata. Arbetet med kvalitetssäkring och beskrivning av landskapets GIS-data, s.k. metadata, vilket påbörjats under år 2015 fortsätter även under år 2016.

71000

Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-32 282	-75 000	-50 000
- tidigare års anslag	-48 935	-64 718	
- PAF-netto			
Anslag netto	-81 217	-139 718	-50 000

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget används för att utveckla och upprätthålla ett modernt regelverk inom plan- och byggnadsväsendet samt för införskaffande av standarder och motsvarande dokument, underhållsavtal för programlicenser, uppdatering av fastighetsdata från lantmäteriverket samt anpassningar och utveckling av programvara inom GIS.

720

ELSÄKERHET OCH ENERGI

Den övergripande målsättningen är att 20 % av energiförbrukningen inom EU ska komma från förnyelsebara energikällor. Utgående från detta har en uppdelning skett mellan nationerna där vissa nationers krav är lägre än 20 % medan andra nationer har krav som är högre än 20 %. För Finlands del har åtagandet fastställts till 38 %. Basen för fördelningen sker enligt uppskattning av naturliga och ekonomiska resurser för respektive nation. Landskapsregeringens mål är att ta sin del av det nationella åtagandet och sträva till en effektivare energianvändning.

72000

Elsäkerhet och energi

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	52 421	65 000	37 000
Kostnader:			
- årets totalt	-8 194	-26 000	-37 000
- tidigare års anslag		-81 425	
- PAF-netto	575		
Anslag netto	44 801	-42 425	0

Föreslås, med hänvisning till LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 0 euro.

Inkomster

De förväntade inkomsterna från elinspektionsverksamheten uppgår till ca 7.000 euro och de förväntade inkomsterna från utsläppsauktioner i den gemensamma auktionsplattform som skapats för utsläppshandelsperioden 2013 - 2020 uppgår till ca 30.000 euro.

Utgifter

Anslag motsvarande inkomsterna används för övervakning och utveckling av el-

säkerheten och elmarknaden, omfattande bl.a. besiktningsverksamhet, utbildning, information, examensprov, registerhållning och kontroll av elmaterial samt för utvecklingsinsatser inom el- och energiområdet.

740 ÅLANDSTRAFIKEN

Enheten Ålandstrafiken, som ligger under trafikbyrån, sköter administrativa uppgifter rörande skärgårdsfärjornas och kollektivtrafikens turlistor, bokning av bilplatser, hantering av årskort och biljetter, faktureringsunderlag, biljettredovisningar, överföring av intäkter, pakethantering mm.

Mål för år 2016 är

- att arbeta med en funktionsbeskrivning för en gemensam boknings-, biljetterings- och faktureringsplattform för skärgårdstrafiken och kollektivtrafiken tas fram i syfte att förnya systemen och översynen av organisationen fortsätter. I samband med detta tas ett gemensamt zon- och betalningssystem för bussbiljetter fram, där även stadstrafiken omfattas
- att utveckla användningsgraden för onlinebokning/företalning ytterligare samt
- att hållbara, förenklade och enhetliga avgifts-, boknings- och avbokningsregler testas och tas i bruk i samband med ett nytt integrerat system.

74000 Ålandstrafiken, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-385 955	-405 000	-415 000
- tidigare års anslag		-20 045	
- PAF-netto			
Anslag netto	-385 955	-425 045	-415 000

Föreslås ett anslag om 415.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser Ålandstrafikens verksamhetsutgifter.

745 OLJESKYDD

74500 Oljeskydd

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-86 558	-165 000	-140 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-86 558	-165 000	-140 000

Föreslås ett anslag om 140.000 euro.

Inkomster

Eventuella ersättningar vid oljesanering kan påföras momentet.

Utgifter

Anslaget avser utgifter för genomförande av oljeskyddsplanen för åren 2015 - 2019.

Oljeskyddsberedskapen sköts utgående från oljeskyddsplanen i samarbete med räddningsmyndigheterna och Ålands Sjöräddningssällskap r.f. Landskapet har ansvaret för att den första akuta saneringen sker vid en oljeolycka.

Anslaget avser kostnader för landskapets oljeskyddsfarkoster, underhåll av övrig oljebekämpningsutrustning samt driftskostnader för oljebekämpningsverksamheten och oljeskyddslagret. Ifall en oljeolycka sker, återkommer landskapsregeringen med förslag på tilläggsanslag.

Se även moment 974500, oljeskyddsinvesteringar.

750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75010 Upphandling av sjötrafik

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter	1 154 219	1 000 000	1 000 000
Kostnader:			
- årets totalt	-16 178 728	-14 895 000	-14 607 000
- tidigare års anslag	-1 115 202	-2 205 490	
- PAF-netto			
Anslag netto	-16 139 712	-16 100 490	-13 607 000

Föreslås, med hänvisning till LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 13.607.000 euro för att vid inledningen av året täcka kostnaden för egen färjedrift samt för att sköta avtalen som landskapsregeringen tecknat med entreprenörer inkluderat bunkerkostnaden, reparationer och underhåll av fartygen. Anslaget används för upphandling och beställning av sjötrafik med frigående färjor utgående från av landskapsregeringen fastställd turlista, beställnings- och menförestrafik, bränsletransporter samt för tekniskt underhåll av landskapsregeringens tonnage.

Inkomster

Inkomsterna består av biljett- och fraktintäkter samt eventuella kostnadsregleringar gentemot upphandlade entreprenörer. Nettoanslaget förutsätter intäkter om 1.000.000 euro.

Utgifter

Totalkostnaden beräknas uppgå till 14.607.000 euro. Av summan har 380.000 euro tillräknats landskapets rederienhet för drivande av södra linjen under januari 2016. Den privata entreprenören förväntas ta över driften under februari 2016.

För tekniskt underhåll av tonnage, exklusive investeringar i tonnage, avsätts 1.100.000 euro. Bränsletransporterna sköts till största delen med eget tonnage under ordinarie turlista och med begränsat passagerarantal. På mellan- och högsäsong till Föglö samt högsäsong till Sottunga och Kökar behövs externt tonnage för bränsletransporterna för att inte begränsa passagerarkapaciteten på existerande turer.

Anslaget är beräknat på ett bränslepris om 0,50 euro/liter netto, vilket ger en kostnad på 3.300.000 euro. Med beaktande av osäkerhetsfaktorerna vid uppgörandet av budgetförslaget återkommer landskapsregeringen vid behov med förslag till korrigeringar i en tilläggsbudget.

Som ett led i driftsprivatiseringen startas avtalsuppföljning i fält upp och trafikledningssystemet ses över för att minska konsekvenserna vid driftsstörning. Driftsentreprenaderna för trafiken på linjen Åva-Jurmo, Svinö-Degerby, Åva-Osnäs samt Hummelvik-Torsholma fortsätter. Enligt plan borde södra linjen vara driftsprivatiserad i början av februari 2016, förutsatt att marknadsdomstolens utslag ger landskapsregeringen rätt att verkställa upphandlingen. Åva-Jurmo trafiken handlas upp med nytt avtal från 1.9.2016, varför anslaget är räknat på en uppskattning för perioden 1.9 - 31.12.2016.

Totalentreprenaderna för passagerarbåts-, beställnings- och menförestrafik i södra skärgården samt Getas skärgård fortsätter. Beställningstrafiken för Lemlands skärgård ses över och beslut fattas om den framtida omfattningen. Anslaget är beräknat på en minskad omfattning av trafiken. Trafiken på Kumlinge-Enklinge och Asterholma-Lappo-Torsholma fortsätter på totalentreprenad. Tvärgående linjen drivs även den som totalentreprenad, vilket har förbättrat lastkapaciteten på linjen och möjliggör avyttring av landskapsregeringens äldre tonnage.

Efter södra linjens driftsprivatisering drivs landskapsregeringens samtliga frigående linjer av privata entreprenörer. Landskapsregeringen har fortsättningsvis ansvaret för landskapsregeringens tonnage och planerar och utför fartygens dockningar och större tekniska underhåll, samt har det tekniska kontrollansvaret för att driftsentreprenörerna sköter fartygens löpande tekniska underhåll. Trafikbyrån följer aktivt upp att entreprenörerna utför sina avtalsenliga åtaganden. Rederiet ställs om till en enhet för linfärjepersonal när södra linjen går i privat drift.

Av nedanstående tabell framkommer statistikuppgifter samt uppgifter om tonnage och driftsform:

Frigående färjor

Norra linjen

Sträcka	Vårdö-Enklinge-Kumlinge-Lappo-Torsholma				
Tonnage 2014	m/s Alfågeln, m/s Knipan				
Driftsform 2014	Egen regi, Produktionsbyrån, Rederiet				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	117 950	121 604	105 782	99 648	105 101
Fordon	51 363	55 962	51 396	51 363	55 277

Sträcka	Asterholma-Lappo-Torsholma				
Tonnage 2014	m/s Frida II, m/s Spoven och m/s Bärö i reserv				
Driftsform 2014	Totalentreprenad (Rederi Ab Ansgar)				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
passagerare	12 787	12 738	6 088	5 913	5 725
Fordon	5 796	5 980	3 050	2 838	2 960

Sträcka	Åva-Jurmo				
Tonnage 2014	m/s Doppingen				
Driftsform 2014	Driftsentreprenad (Sundqvist Investments Oy Ab)				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	20 107	21 418	23 986	21 813	19 115
Fordon	9 229	10 779	11 544	9 809	8 961

Sträcka	Osnäs-Åva				
Tonnage 2014	m/s Vigger				
Driftsform 2014	Egen regi, Produktionsbyrån, Rederienheten				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	99 810	92 073	78 514	72 364	65 422
Fordon	38 763	37 061	33 337	32 466	33 162

Sträcka	Enklinge-Kumlinge				
Tonnage 2014	m/s Rosala II, m/s Bärö i reserv				
Driftsform 2014	Totalentreprenad (Rederi Ab Ansgar)				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	9 632	11 704	13 663	11 787	12 237
Fordon	4 797	6 473	7 828	6 753	7 318

Tvärgående linjen

Sträcka	Snäckö-Överö under 45 veckor, Långnäs-Bergö-Överö-Sottunga-Snäckö under 7 veckor				
Tonnage 2014	m/s Ejdern eller m/s Grisslan				
Driftsform 2014	Egen regi, Produktionsbyrån, Rederienheten				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	24 170	22 680	24 249	8 598	9 651
Fordon	11 743	13 293	14 445	5 833	6 642

Södra linjen

Sträcka	Långnäs-Överö-Sottunga-Husö-Kyrkogårdsö-Kökar-Galtby				
Tonnage 2014	m/s Gudingen, m/s Skiftet, m/s Ejdern				
Driftsform 2014	Egen regi, Produktionsbyrån, Rederienheten				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	102 525	100 259	84 044	87 392	98 403
Fordon	43 177	42 387	40 557	40 810	38 799

Föglölinjen

Sträcka	Svinö-Degerby				
Tonnage 2014	m/s Skarven				
Driftsform 2014	Driftsentreprenad (Ansgar Ab)				
Trafikvolym	2002	2007	2012	2013	2014
Passagerare	188 866	182 130	196 511	184 338	178 091
Fordon	100 950	100 804	113 902	108 229	110 752

75030

Upphandling av linfärjetrafik

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-772 234	-1 002 000	-2 325 000
- tidigare års anslag	-1 413 673	-1 490 766	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 185 907	-2 492 766	-2 325 000
Internhyra			-48 000
Sammanlagt	-2 185 907	-2 492 766	-2 373 000

Föreslås ett anslag om 2.325.000 euro och 48.000 euro för internhyra. Avtalet på Ängösundslinjen sträcker sig fram till den 14.5.2016 och en ny upphandling kommer att påbörjas i slutet av år 2015.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, att kostnadsregleringar gentemot upphandlade driftsentreprenörer gottskrivs anslaget.

Utgifter

Anslaget täcker alla kostnader för både drift och tekniskt underhåll av samtliga linfärjor. Kostnaderna är beräknade med ett uppskattat bränslepris på 0,50 euro/liter netto, varvid bränslekostnaderna beräknas uppgå till 212.000 euro. Trafiken bedrivs i egen regi på linjerna Töftö, Seglinge, Embarsund och Björkö, medan trafiken bedrivs av upphandlade entreprenörer på linjerna Ängösund och Simskåla.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser färjstugor.

Av nedanstående tabell framkommer statistikuppgifter samt uppgifter om tonnage och driftsform:

Linfärjor			
Björkö-linjen			
		2013	2014
Passagerare		11 275	9 786
Fordon		8 000	6 778
Driftsform 2014	Egen regi		
Embarsunds-linjen			
		2013	2014
Passagerare		57 031	55 816
Fordon		39 256	38 726
Driftsform 2014	Egen regi		
Seglinge-linjen			
		2013	2014
Passagerare		24 496	24 293
Fordon		15 196	15 671
Driftsform 2014	Egen regi		
Simskåla-linjen			
		2013	2014
Passagerare		32 545	31 105
Fordon		18 953	17 909
Driftsform 2014	Driftsentreprenad (Ålands linfärjetrafik)		
Töftö-linjen			
		2013	2014
Passagerare		372 990	350 366
Fordon		256 029	217 282
Driftsform 2014	Egen regi		
Ängösunds-linjen			
		2013	2014
Passagerare		11 450	14 794
Fordon		7 479	9 701
Driftsform 2014	Driftsentreprenad (Ålands linfärjetrafik)		

760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

76010 Utgifter för drift och underhåll av vägar

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 882 558	-2 500 000	-2 633 000
- tidigare års anslag	-93 267	-492 441	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 975 825	-2 992 441	-2 633 000

Föreslås ett anslag om 2.633.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att kunna handha landskapsregeringens ansvar som väghållare för drift och underhåll av det allmänna vägnätet. Grundförbättringar, ombeläggningar och övriga avskrivningsbara investeringar finansieras under moment 976000, Infrastrukturinvesteringar.

Trafikbyrån har ansvar för upphandling och beställning av vägunderhållet. Anslaget möjliggör drift av vägnätet enligt Infrastrukturavdelningens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Driften utförs av produktionsbyråns vägunderhållsenhet och av upphandlade privata aktörer, se även moment 87200, Vägunderhållsverksamhet.

Vid en jämförelse mellan åren 2015 och 2016 bör beaktas att det år 2016 ingår ersättning för vägunderhållets kostnader för internhyra för vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tft. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 4/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet minskas med 400.000 euro.

Utskottet har erfarit att kostnadsnivån var ovanligt låg år 2014 bl.a. tack vare mindre plogningsbehov. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

76030 Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrrar

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-144 653	-200 000	-1 450 000
- tidigare års anslag	-5 450	-756 346	
- PAF-netto			
Anslag netto	-150 103	-956 346	-1 450 000

Föreslås ett anslag om 1.450.000 euro.

Utgifter

För underhåll av landskapets grunda farleder och tillhörande sjömärken, kummel, linjemarkeringar och radarmärken reserveras 200.000 euro. Under år 2015 har ett nytt drifts- och underhållsavtal för de grunda farlederna ingåtts för perioden 1.8.2015 - 31.7.2019 med option på perioden 1.8.2019 - 31.7.2020. Kostnaderna

för att hålla linjetavlor och kummel i skick beräknas stiga främst på grund av att flera av sjösäkerhetsanordningarnas trästommar börjar närma sig slutet av sin livslängd. Anslaget omfattar även inspektioner och farledsundersökningar samt kostnader för kontroll av att entreprenadavtalet fullföljs.

Med beaktande av tidigare beviljade anslag för det omfattande arbetet med att upprätta ett digitalt farledsregister för landskapsregeringens farleder föreslås ett anslag om 1.250.000 euro. Med detta anslag är ännu 550.000 euro ofinansierat av den beräknade totalkostnaden om 2.400.000 euro för projektet. Ytterligare medel budgeteras under åren 2017 och 2018. Att digital farledsinformation finns är ett villkor för att farlederna ska redovisas i officiella sjökort i framtiden.

76050

Utgifter för drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och byggnader

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	9 296	9 000	0
Kostnader:			
- årets totalt	-415 841	-659 000	-733 000
- tidigare års anslag	-165 576	-288 454	
- PAF-netto			
Anslag netto	-572 122	-938 454	-733 000
Internhyra			-17 000
Sammanlagt	-572 122	-938 454	-750 000

Föreslås ett anslag om 733.000 euro samt 17.000 euro för interhyra.

Utgifter

Anslaget avser drift och underhåll av färjfasten, bryggor, broar, hamnar och lastbryggor vid frigående färjfasten samt regleringsdammen i Vargsundsådran. Driften beställs enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland i huvudsak av Produktionsbyråns vägunderhållsenhet och verkstad- och lagerenhet.

Anslaget för interhyra till fastighetsverket avser väntsalar.

Kostnaderna för att underhålla broar, hamnar, färjfasten, bryggor m.m. stiger årligen främst på grund av anläggningarnas stigande ålder och slitage. Drift och underhållsåtgärder som berör trafikanternas säkerhet och anläggningarnas funktion prioriteras fortsättningsvis. Anslaget föreslås även bära kostnaderna för att upprätthålla ett tekniskt broregister samt de broinspektioner som utförs enligt avdelningens inspektionsplan. Dessa kostnader har tidigare burits av investeringsanslaget för infrastrukturinvesteringar.

8

FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

820

ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrås (ÅSUB) huvuduppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet. Fokus i kunskapsproduktionen ligger på demografiska, sociala och ekonomiska särdrag och utvecklingsförutsättningar hos det åländska

samhället, något som i sin tur kräver god kännedom om de ekonomiska och geopolitiska sammanhang som Åland är en del av. ÅSUB är en på objektiv statistik och vetenskaplig forskning baserad kompetensmiljö som regelbundet nyttjas av landskapsregeringen och dess myndigheter. Institutets kompetens efterfrågas också utanför Åland, varför ÅSUB även genererar intäkter till Åland i form av tjänsteexport.

Såväl ÅSUB:s statistik- som utredningsverksamhet sker enligt de prioriteringar som finns i ÅSUB-direktionens verksamhetsprogram. Programmet konkretiseras varje år i löpande verksamhetsplaner. Personalen omfattas även av ett kompetensutvecklingsprogram.

Uppgiften som officiell statistikmyndighet och de åtaganden som detta medför i form av bl.a. produktion, sammanställning och spridning av centrala uppgifter om Åland även i Norden, EU och FN, finansieras av det från lagtinget erhållna (netto-)budgetanslaget. Anslaget finansierar den officiella åländska statistiken inom 24 produktionsområden gällande bl.a. befolkning, offentlig ekonomi, arbetsmarknad, turism, sjöfart, kommunal verksamhet, boende, miljö och val. I åtagandet ingår även produktionen av Ålands KPI och BNP, all kommunal ekonomi- och verksamhetsstatistik samt viss prognosverksamhet. All statistikproduktion gällande individer insamlas, redovisas och analyseras - där så är möjligt av data- och sekretesskäl – uppdelat efter kön. Det fasta anslaget finansierar även den kontinuerliga uppdateringen av hemsidan och de över 220 interaktiva statistikdatabastabeller som finns där samt den statistiska årsboken och fickstatistiken ”Åland i Siffror” som ges ut på fem språk. Huvuddelen av utredningsverksamheten sker på projektbasis där beställaren också står för kostnaderna. Även inom statistikverksamheten åtar sig ÅSUB projektbaserade uppdrag.

Under år 2016 beräknas ÅSUB producera 4 statistikrapporter och 54 statistikmeddelanden förutom ”Statistisk Årsbok” för Åland, ”Åland i siffror” och leveranserna till utomåländska statistikmyndigheter (Statistikcentralen, det nordiska statistiksamarbetet samt FN:s statistiska byrå). Härtill kommer ett växande antal webbpubliceringar med olika typer av statistik, vilka under budgetåret beräknas bli 25 stycken. Antalet databastabeller med lättillgänglig statistik växer kontinuerligt och är nu 226 stycken. Därtill upprätthålls ett hundratal databastabeller som presenterar resultat från olika projekt. Inom analys- och forskningsverksamheten planeras 9 rapporter. Under år 2014 introducerades en ny publikationsserie: ”Översikter och indikatorer”. Under år 2016 beräknas 4 publiceringar inom ramen för denna.

En sammanställning över publiceringsverksamheten under de senaste åren samt de preliminära planerna för år 2016 finns i tabellen nedan:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
					Plan	Plan
Utredningsrapporter	8	8	4	9	7	8
Statistikrapporter	7	5	7	4	7	4
Statistikmeddelanden	57	53	50	57	58	54
Översikter/indikatorer	-	-	-	3	4	4
Webbpublicering	17	18	23	21	22	25
Övrigt	5	7	6	4	5	3
Totalt	94	91	90	98	103	98

82000

Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	284 282	287 000	292 000
Kostnader:			
- årets totalt	-759 028	-833 000	-845 000
- tidigare års anslag	-27 659	-59 253	
- PAF-netto			
Anslag netto	-502 406	-605 253	-553 000

Under momentet föreslås, med hänvisning till LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 553.000 euro för ÅSUB:s verksamhet under år 2016.

Utgifter

De totala externa inkomsterna under år 2016 uppskattas uppgå till 264.000 euro. Dessa kommer från uppdrag från landskapsregeringens förvaltning, andra externa beställare inom och utanför Åland samt från försäljningen av ÅSUB:s olika produkter. Härtill kommer ett från föregående år beräknat förskott på externa projektintäkter om 28.000 euro. De sammanlagda intäkterna för året uppgår således till 292.000 euro och den totala budgetomslutningen uppgår enligt förslaget till 845.000 euro.

822

DATAINSPEKTIONEN**Övergripande mål och beskrivning av verksamheten**

Till grund för Datainspektionens uppdrag och verksamhetsplan ligger landskapslag (2007:89) om Datainspektionen.

Datainspektionen arbetar genom sin tillsynsverksamhet för att behovet av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet. Myndigheten utövar tillsyn och inspektioner, följer den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och tar nödvändiga initiativ, informerar om gällande regler samt ger anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter. I Datainspektionens uppdrag ingår även att följa utvecklingen på IT-området när det gäller frågor som rör integritet och ny teknik. Datainspektionen bidrar till utvecklandet av en effektiv och rättssäker förvaltning där både kvinnors och mäns samt flickors och pojkers intressen tillvaratas genom att särskilt bevaka och synliggöra integritetsfrågorna.

För att underlätta arbetet med att följa utvecklingen inom datatillsynsområdet samverkar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå i Helsingfors och Datainspektionen i Stockholm samt med övriga datatillsynsmyndigheter i Norden. Samverkan sker bland annat genom att delta i nordiska datachefsmöten och möten med de handläggande tjänstemännen inom de nordiska tillsynsmyndigheterna samt genom att delta i konferenser och annan utbildning inom sakområdet. Vidare samarbetar Datainspektionen med Dataombudsmannens byrå för att ge ålänningarna god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan de båda myndigheterna.

Målsättningar för året

Datainspektionen arbetar fortlöpande med att kartlägga myndighetsregister för att bättre kunna följa upp om landskapets och de kommunala myndigheterna kan uppvisa att verksamheten är så organiserad att bland annat information om behandling av personuppgifter på ett snabbt, effektivt och rättsäkert sätt kan lämnas

ut till medborgarna. Arbetet med kartläggningen sker i samarbete med myndigheterna och efter att de genom riktade utbildningsinsatser informerats om det ansvar de har enligt lagstiftningen. Datainspektionen följer upp att de registeransvariga myndigheterna vidtar de åtgärder som lagstiftningen förutsätter.

Verksamheten vid myndigheten bedrivs huvudsakligen genom att bland annat förmedla kunskap, sprida medvetenhet, varna för risker, ge råd och hjälp samt granska och säkerställa att myndigheterna hanterar personuppgifter på ett lagligt sätt. Några områden där behandling av personuppgifter förekommer som är särskilt viktiga är e-förvaltning, hälso- och sjukvård, socialförvaltning, skolförvaltning samt internet.

Genom myndighetsutövning och förebyggande arbetssätt gällande tolkning och tillämpning av landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen arbetar Datainspektionen bl.a. genom media, nyhetsbrev, utbildning och genom att ge råd i utvecklingsarbete. Arbetet med att förbättra och effektivisera arbetsrutinerna pågår kontinuerligt.

Några mätetal som i viss mån beskriver utvecklingen har beräknats respektive uppskattats enligt följande:

	År 2014	År 2015	År 2016
<u>Synliggörande av integritetsfrågorna</u>	20	25	23
<u>Informationsverksamhet</u> bl.a. information och muntlig rådgivning	70	75	72
<u>Löpande verksamhet</u> antalet kontakter	85	90	100
<u>Rådgivning och yttranden</u> skriftlig rådgivning och yttranden	20	22	21
<u>Tillsyn</u>	<u>2</u>	<u>2</u>	<u>2</u>
Totalt	197	214	218

Förmedling av kunskap och medvetenhet, varning för risker, rådgivning samt granskning och rättelse uppnås genom

- fortsatt utbildning i registerhantering (registerbeskrivningar) inom landskapets och de kommunala myndigheterna
- utgivning av pressmeddelanden och nyhetsbrev samt
- genom att följa med landskapsregeringens arbete med e-förvaltning.

82200

Datainspektionen, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-34 387	-121 000	-136 000
- tidigare års anslag	-54 354	-65 613	
- PAF-netto			
Anslag netto	-88 741	-186 613	-136 000

Föreslås ett anslag om 136.000 euro.

Anslaget avser täcka Datainspektionens verksamhetskostnader under året. Ökningen föränleds av att föregående års anslag inte längre kan användas samt att anlåtande av experttjänster planeras i högre mån på grund av mera omfattande inspektioner.

823

ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET

Rubriken ändrad.

Genom en ändring (2012/38) av ellagen (1982:38) för landskapet Åland inrättades elmarknadstillsynsmyndigheten som en landskapsregeringen underställd myndighet som ska främja en effektiv, säker och miljömässigt hållbar elmarknad för konsumenter och elhandlare. Lagtinget antog i juni 2015 LL om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftning om elmarknaden (LTB 42/2015). Vid tidpunkten för beredningen av budgetförslaget var denna lag ännu inte ikraft. I samband med ikraftträdandet kommer LL (1982:38) om elmarknaden i landskapet Åland att upphävas. Samtidigt antog lagtinget även LL om Ålands energimyndighet (LTB 43/2015) och inte heller denna lag var i kraft när föreliggande budgetförslag uppgjordes. Avsikten är enligt lagförslagets detaljmotivering att lagarna ska träda i kraft fr.o.m. 1 januari 2016.

Ålands energimyndighets uppgift är tillsyn och övervakning av elmarknad, energifrågor samt utsläppshandel med växthusgaser. Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde även främja målen för landskapets energipolitik, följa energifrågornas utveckling, ta initiativ till utveckling av lagstiftningen samt ge utlåtanden och bistå landskapsregeringen i beredningen av ärenden. Ålands energimyndighet sköter tillsyns- och övervakningsuppgifter samt beslutar i de ärenden som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om elmarknaden. Vissa uppgifter avses även överföras på riksmyndighet enligt överenskommelseförordning.

82300

Ålands energimyndighet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-7 613	-30 000	-44 000
- tidigare års anslag		-22 387	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 613	-52 387	-44 000

Rubriken ändrad.

Föreslås ett anslag om 44.000 euro.

I händelse att ikraftträdelsetidpunkten för den nya lagstiftningen skulle försenas kan anslaget användas för elmarknadstillsynsmyndigheten.

ÅLANDS POLISMYNDIGHET

Polisverksamheten i landskapet bedrivs i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26, 2000:34), samt enligt ett av styrelsen för Ålands polismyndighet fastställt reglemente. I 1 § i polislagen (2013:87) för Åland stadgas om polisens uppgifter.

Polismyndigheten är uppdelad i en polissektor och en tillståndssektor. Polissektorn kan indelas i avdelningar enligt vad som stadgas i sektorns arbetsordning. Polisens kansliavdelning är underställd tillståndssektorn. Landskapsalarmcentralen utgör en del av polissektorn.

Inriktningsmål för år 2016

Ungdomspolisprojektet som påbörjades under år 2015 fortsätter år 2016 med två utsedda ungdomspoliser. Verksamheten utvecklas och effektiveras ytterligare. Genom god planering lösgörs och inriktas resurserna på effektiv övervakning av bl.a. ungdomars bruk av alkohol och narkotika, speciellt i samband med storhelger och evenemang. Sociala medier används på ett verkningsfullt sätt i kontakten med allmänheten och speciellt ungdomar.

Gällande polismyndighetens allmänna verksamhet betonas prioritering av tillgänglighet och god service inom verksamhetens alla områden samt fortsatt gott samarbete med övriga myndigheter, samfund och invånare. Inom verksamheten ska också beaktas vikten av polisens närvaro i skärgården. Detta förverkligas genom bibehållande av tillräckliga personalresurser och genom god, informationsbaserad planering av verksamheten. Vikten av förebyggande insatser betonas såväl i förhållande till brottsbekämpning som i förhållande till övrigt arbete var man strävar efter att öka tryggheten i samhället.

Under verksamhetsåret 2016 ska inom polissektorn också prioriteras arbetet mot narkotika genom att involvera fältpersonalen bättre i fältövervakningen av narkotika. Andra prioriterade områden är arbetet mot våld i nära relationer och övrigt brottsförebyggande arbete, särskilt inom området barn och ungdom. Evalueringen av barnhusmodellen ger nya riktlinjer för utredningar där barn ingår. Gällande våld i nära relationer utvecklas verksamheten enligt den modell landskapsregeringen tagit fram.

Inom trafiksäkerhetsarbetet ska fokus läggas på att minimera risken för olyckor, speciellt olyckor med svåra påföljder. Det långsiktiga förebyggande arbetet med att främja en sund samhällsattityd i förhållande till riskbeteende i trafiken betonas.

För alarmcentralen är målsättningen att hålla en hög driftsäkerhet med kompetent personal. Särskild tyngdpunkt sätts på utbildning av personalen och utveckling av tekniska system. Verksamheten ska samverka effektivt med andra myndigheter och frivilligorganisationer.

Inom tillståndssektorn betonas vikten av att erbjuda allmänheten service av hög kvalitet, en hög tillgänglighet samt snabb och korrekt handläggning av tillståndsärenden.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Utskottet har erfarit att ungdomspolisprojektet som påbörjades under år 2015 fortsätter år 2016 med fem utsedda ungdomspoliser och inte som i budgetförslaget med två.

82500

Ålands polismyndighet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	746 450	410 000	410 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 437 542	-6 162 000	-6 277 000
- tidigare års anslag	-34 005	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 725 097	-5 752 000	-5 867 000
Internhyra		-430 000	-430 000
Sammanlagt	-5 725 097	-6 182 000	-6 297 000

Föreslås en inkomst om 410.000 euro och ett anslag om 6.277.000 euro samt 430.000 euro för internhyra.

Inkomster

Inkomsterna består huvudsakligen av tillståndsavgifter för pass. I inkomsten ingår även alarmcentralens inkomster för bl.a. trygghetstelefoner och servicealarm.

Med hänvisning till 6 § i LL om landskapets finansförvaltning (2012:69) föreslås att momentet kan gottskrivas med inkomster av kostnadsersättningar för praktikanter och ersättningar för deltagande i övriga samarbeten och projekt.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att täcka kostnaderna för polismyndighetens verksamhet.

Fullmakt för om- och tillbyggnad

Arbetet med planeringen av polishusets om- och tillbyggnad fortsätter. I den ursprungliga planeringen ingick utrymmen för Arbetsmarknads- och studietjänstmyndigheten (Ams). Med beaktande av polisens behov av utrymmen och den stadsplan som fastställts står det klart att Ams inte kommer att kunna inrymmas i polishuset eftersom byggnadsrätten inte är tillräcklig. Med beaktande av detta avses tillbyggnaden dimensioneras för polismyndighetens behov. I planeringsarbetet ska vikt läggas på att samtliga verksamheter i största möjliga utsträckning ges ändamålsenliga utrymmen.

Under år 2015 ingicks ett förköpsavtal för tomt, en stadsplaneändring har gjorts och rumsprogrammet för tillbyggnaden och för användningen av det existerande polishuset färdigställts. Den slutliga planeringen genomförs under år 2016 och byggandet kan inledas under år 2017.

I föreliggande budgetförslag anhålls på förhand om en fullmakt för de framtida kostnaderna för nybyggnation av polishus. Årskostnaden, som innefattar avskrivning, internränta enligt beräkningsgrunden för år 2015 och skötselkostnad, är beräknad till ca 572.000 euro. Tidpunkten för de nya lokalernas färdigställande beräknas vara år 2018. Under tiden koncentrerar polismyndigheten sin verksamhet till utrymmena på Strandgatan 27 och Strandgatan 23, där tilläggsutrymmen hyrs på grund av att polisens utrymme på Strandgatan 25 försvinner i och med rivningen av huset.

Med hänvisning till ovanstående föreslår landskapsregeringen att projektet med att förverkliga om- och tillbyggnad av polishuset kan fortgå och att de ökade års-

kostnaderna om preliminärt ca 572.000 euro täcks med ökade anslag för polismyndigheten fr.o.m. år 2018.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 27/2015-2016 föreslås att motiveringen under momentet får följande lydelse:

”Landskapsregeringen skall under året säkerställa att de ålämningar som utexamineras som poliser erhåller anställning inom polismyndigheten.

Polismyndighetens verksamhet skall vara öppen mot allmänheten sålunda att kontakt till polisen skall möjliggöras med direktnummer till polisens växel utan att gå via landskapsregeringens växel eller alarmnumret 112.”

Ingen annan yrkesgrupp har heller någon anställningsgaranti. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

826

ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET

Övergripande mål

Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) inledde sin verksamhet 1.9.2014. ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med Landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet, i första hand i arbetslivet inom den offentliga sektorn. ÅOM ska verka för att främja och trygga den enskildes rätt till likabehandling i enlighet med landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. ÅOM ska verka för att främja och trygga barns ställning och rättigheter i enlighet med landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet. ÅOM ska verka för att främja och trygga klientens ställning och rättigheter inom socialvården i enlighet med landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård samt patientens ställning och rättigheter inom hälso- och sjukvården i enlighet med landskapslagen (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter.

ÅOM verkar genom konsumentrådgivning även för att främja och trygga konsumenters intressen i enlighet med vad som föreskrivs i lag om konsumentrådgivning (FFS 800/2008) samt förordning om skötseln i landskapet Åland av uppgifter som gäller konsumentrådgivning (FFS 1180/2009).

ÅOM leds av en myndighetschef, vilken enligt landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet utses av landskapsregeringen på ett femårsförordnande.

Verksamhet och målsättningar år 2016

Ombudsmannamyndigheten kommer under år 2016 att fortsätta sitt påbörjade förankrings- och uppstartsarbete. ÅOM fortsätter även det pågående utvecklings- och effektivitetsarbetet för att skapa en myndighet med både långsiktiga och hållbara rutiner samt arbetsmetoder. Tillika fortsätter varje ombudsman, utifrån respektive verksamhetsområde, att verka för uppfyllandet av givna mål och syften med stöd av givna föreskrifter i landskapslagen (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet.

ÅOM, inom ramarna för barnombudsmannens verksamhetsområde, har i beslut av landskapsregeringen tilldelats ansvaret att fördela medel till BRIS stödfunktion för den åländska målgruppen med start från år 2016.

Arbetsuppgifterna och respektive sakområde för ombudsmännen, vid ÅOM, är fördelade enligt följande; patientombudsman 60%, klientombudsman 40%, dis-

kriminierings- och barnombudsman tillika myndighetschefen 60% samt konsumentrådgivning 60% .

Varje ombudsman fullföljer under år 2016 den verksamhet som planerats inom respektive sektor under år 2015, tillika inom ramarna för uppfyllandet av givna mål och verksamhet med stöd av landskapslagen om Ålands ombudsmannamyndighet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 19/2015-2016 föreslås att motiveringen ges följande tillägg: "Mot bakgrund av de växande utmaningarna för det svenska språkets ställning ges myndigheten i uppdrag att bistå ålänningarna med rådgivning i upplevda brott mot självstyrelselagens språkbestämmelser. Regeringen klarlägger under året behovet av kompletterande lagstiftning."

Utskottet konstaterar att självstyrelsepolitiska nämnden berört frågan. Både utskottet och nämnden finner att frågan är angelägen. Utskottet anser att landskapsregeringen bör överväga olika alternativ till att säkra självstyrelselagens språkbestämmelser. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

82600

Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter	41 857	43 000	43 000
Kostnader:			
- årets totalt	-129 002	-252 000	-260 000
- tidigare års anslag	-25 000	-29 825	
- PAF-netto			
Anslag netto	-112 145	-238 825	-217 000

Föreslås en inkomst om 43.000 euro och ett anslag om 260.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser statens ersättning av kostnaderna för konsumentrådgivningsverksamheten.

Utgifter

Anslaget avser kostnaderna för Ålands ombudsmannamyndighets verksamhet.

830 FASTIGHETSBYRÅN

Kapitlet utgår. Se kapitel 892.

83000 Fastighetsbyrå, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	993 423	17 927 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-1 284 695	-5 548 000	
- tidigare års anslag	-565 800	-619 008	
- PAF-netto	21 924	100 000	
Anslag netto	-835 147	11 859 992	0

Momentet utgår. Se moment 89230.

840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har till uppgift att handha den offentliga hälso- och sjukvården på Åland. ÅHS kan sköta sina uppgifter genom att själv producera vårdtjänster eller genom att köpa tjänster av andra vårdproducenter. ÅHS kan även sälja vårdtjänster om det kan ske utan att försämra myndighetens förutsättningar att fullfölja sina uppgifter.

Verksamhetsidé och vision

ÅHS erbjuder varje enskild patient hälso- och sjukvård av hög kvalitet med egna och/eller samverkande resurser samt i samarbete med övriga samhällsfunktioner. Den aktuella inriktningen framgår av de årliga budgeterna och gällande lagstiftning.

Visionen för verksamheten är att Ålands hälso- och sjukvård ska framstå som en förebild genom vårdkvalitet, patientbemötande och en för samhället god totalekonomi samt en arbetsplats där personalen känner sig motiverad i sina uppgifter.

Budgetramen för år 2016:

Den av landskapsregeringen angivna budgetramen för uppgörande av budgetförslaget var enligt följande:

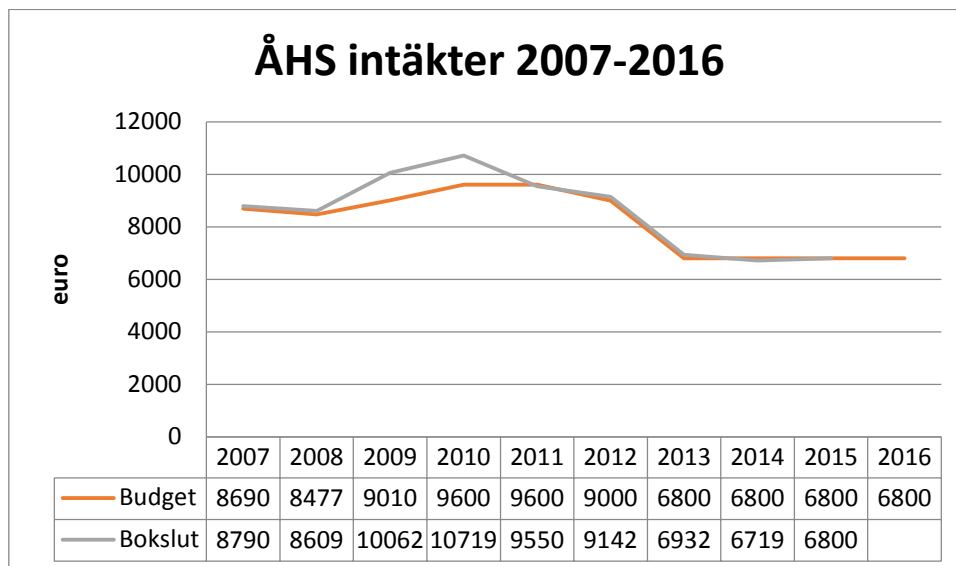
	Bokslut 2014	Budget 2015	Ram 2016
Intäkter	6.718.791	6.800.000	6.800.000
Driftkostnader	80.805.711	87.420.300	89.250.000
Investeringskostnad	1.503.966	5.900.000	2.500.000
Totalram netto	75.590.886	86.520.300	84.950.000

Av ramen utgör 4,2 miljoner euro i finansiering av avskrivningar, vilket tidigare inte redovisats i ÅHS:s budget. Studerandehälsans utrymmen har tidigare be- kostats av Ålands gymnasium. En intern budgetöverföring har gjorts så att ÅHS:s budgetram i och med detta ökar med totalt 101.000 euro.

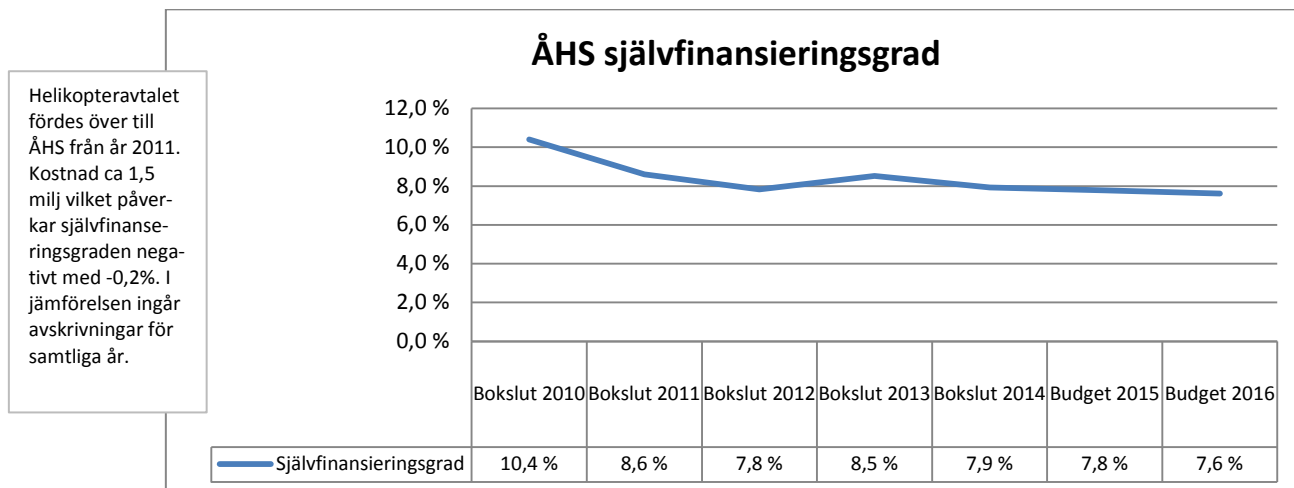
I avsikt att förbättra parkeringssituationen vid ÅHS avses att med Mariehamns stad förhandla om ett markbyte för att skapa 54 nya parkeringsplatser väster om rehabiliterings- och geriatrikliniken. Markbytet förutsätter en stadsplaneändring. Mariehamns stad skulle erhålla ett till ytan motsvarande markområde sydväst om de så kallade läkarvillorna.

Intäkter

Intäkterna för år 2016 budgeteras till samma nivå som år 2015 d.v.s. 6,8 miljoner euro. Vid en jämförelse av intäktsnivån totalt över tid bör noteras att systemet med kommunala ersättningen för vård vid geriatriska kliniken upphörde år 2013 i enlighet med LL om hälso- och sjukvård. Ersättningen uppgick till drygt 2,6 miljoner euro år 2012.

Självfinansieringsgraden beräknas år 2016 bli 7,6 % från att år 2010 varit 10,4 %. ÅHS söker därför ökade möjligheter till självfinansiering för att täcka nya kostnader.

Verksamhetskostnader

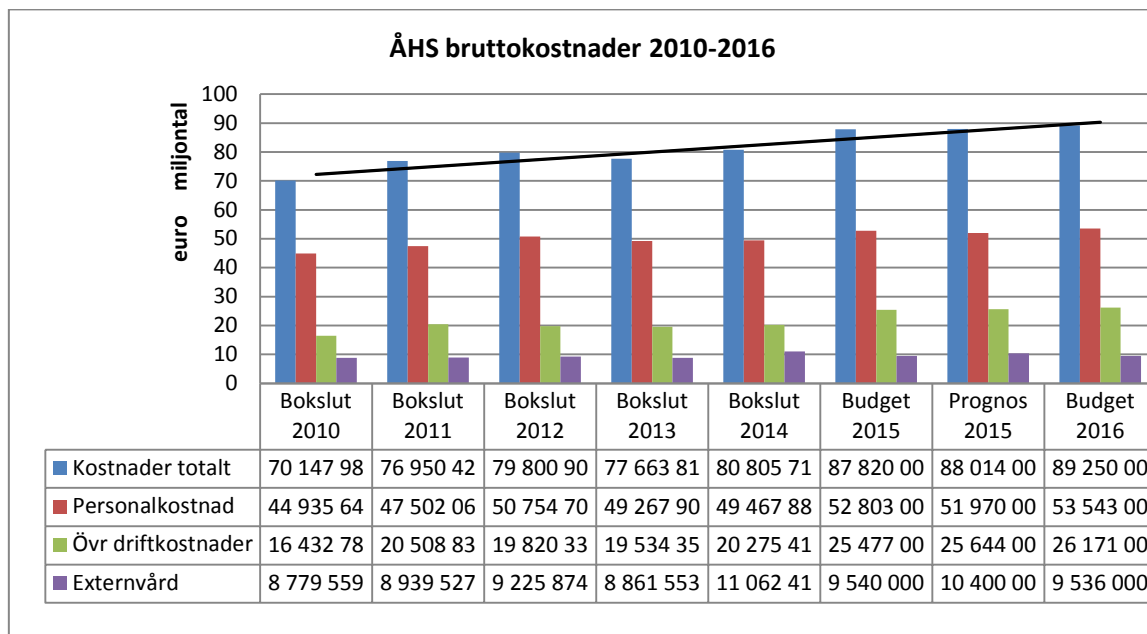
Kostnadsramen uppgår till 89.250.000 euro och innebär en procentuell ökning med 1,6 %. Personalkostnaderna beräknas öka med 1,4 % och övriga driftkostnader med 1,9 %.

Effekten av löneökningarna med anledning av vårdstrejken samt kostnaden för arbetsvärderingen uppgår till 400.000 euro (från år 2015) respektive 640.000 euro från 1.2.2016. Avvikande från budgetanvisningarna har påslaget för semesterpenningen inte beaktats till fullt belopp utan till 5 %.

Övergången till tjänsteköp från Åda istället för investeringar är budgeterade till 600.000 euro. Inom ÅHS finns ett stort behov av förnyad och utökad digitalisering inklusive fortsatt satsning på IT-infrastruktur. ÅHS deltar även i ett flertal

gemensamma projekt inom Åda. Behov finns av att förnya personal- och lönesystem, uppgradera tandvårdssystem, upphandlingsystem, lagersystem, läkemedelslagersystem, budgetsystem, intranätet samt vårdinformationssystem.

Anslaget för externvården är budgeterat till 9.536.000 euro vilket i princip är oförändrad nivå jämfört med år 2015.

ÅHS totala driftkostnader 2010 - 2016 exklusive budgetöverskott från tidigare år men inklusive avskrivningar och internhyra på totalt 4,3 miljoner euro.

84000

Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016:
Intäkter	6 436 995	6 800 000	6 800 000
Kostnader:			
- årets totalt	-76 989 592	-87 325 000	-89 155 000
- tidigare års anslag	-3 534 322	-2 152 611	
- PAF-netto			
Anslag netto	-74 086 920	-82 677 611	-82 355 000
Internhyra		-95 000	-95 000
Sammanlagt	-74 086 920	-82 772 611	-82 450 000

Föreslås att en inkomst om 6.800.000 euro och ett anslag om 89.155.000 euro samt 95.000 euro för interhyra.

Från och med budgetåret 2015 är verksamhetsanslag ettåriga, d.v.s. de är disponibla för verksamhet som bedrivs under det år anslaget är budgeterat för och oanvända budgetmedel vid årets slut går i besparing. Landskapsregeringen konstaterar att verksamheten inom hälso- och sjukvården är av sådan karaktär att en viss buffert för oförutsedda händelser är viktig. Avsikten är att i samband med bokslutet för år 2015 göra en avsättning i form av en driftsreservering om 1 miljon euro för framtida oförutsedda behov, t.ex. för oväntat höga kostnader för vård utom Åland.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till LL (2012:69, 6§) om landskapets finansförvaltning att donationer som ÅHS erhåller kan gottskrivas momentet och användas som finansiering av utgifter i enlighet med donatorns önskemål. Föreslås även att momentet får gottskrivas med inkomster för samarbeten och projekt.

Med beaktande av att ÅHS självfinansieringsgrad sjunkit de senaste åren söker ÅHS ökade möjligheter till självfinansiering för att täcka nya kostnader.

Utgifter

För att på sikt finansiera den förväntade kostnadsutvecklingen krävs att ÅHS egen verksamhet fortsatt omstruktureras. I syfte att effektivisera verksamheten pågår utredningar om verksamheterna akuten-IVA-dagkirurgi, den palliativa vården, rehabiliteringsverksamheten med tyngdpunkt på dagsjukvård och öppenvårdsinsatser, möjliggörande av en dagavdelning i den psykiatriska vården samt mobila insatser. Förändringsarbetet sker med personalen inkluderad och utgår ifrån patienten i fokus och kliniköverskridande lösningar.

Kostnader för implementering av förordningen gällande rådgivningsverksamheten och studerandehälsan ingår i budgeten. Förordningen trädde i kraft den 1.10.2015. Förstärkning av personalresurserna inom primärvården planeras till följd av den nya förordningen. Psykiatriska kliniken förstärks med en överläkartjänst. För arbetet med patienttransporter och gränsöverskridande vård ökas personalresursen. Jouren på akuten är förstärkt med en läkarresurs.

Ett flertal tjänster inom rehabiliterings- och geriatrikliniken nollbudgeteras till följd av tillfällig minskning av antalet vårdplatser från 60 till 52. Av samma anledning nollbudgeteras även en tjänst inom stadenheten.

Uppbyggnaden av dagkirurgi påskyndas eftersom ÅHS annars kommer att få svårt att klara vårdgarantin. Operationskapaciteten finns i ÅHS operationssalar men det behövs utrymmen till för- och eftervård. Planeringen av ett "patientcentra" påbörjas parallellt med förberedelserna inför ett landskapsgemensamt servicecenter.

Upphandlingsprocessen för ett nytt avtal för helikopterverksamheten påbörjas eftersom den tvååriga optionstiden avseende helikopteravtalet börjar nästa år.

IT-utvecklingen sker i samarbete med Åda. Vårdinformationssystemet ska utvecklas för att motsvara dagens krav på patientinformation, patientsäkerhet och tekniska krav. Det lagstadgade e-receptet ska införas inom ÅHS senast 1.1.2017. Invånare bör sannolikt inom snar framtid erbjudas tjänster hörande till e-arkiv.

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Myndighetens uppgifter och organisation har fastställts i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHM). Verksamheten styrs av lagstiftningen och verksamhets- och resultatplanen, vilken fastställs av styrelsen.

ÅMHM förebygger skador på människor och miljö och utjämnar konkurrensförhållandena genom rådgivning, information och lagstadgad prövning, tillsyn och provtagning inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt tillhandahåller ackredite-

rade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö samt veterinärvård i landskapet. Myndighetens arbetsfält är mycket brett och regleras i ett stort antal lagar och förordningar inom landskapets, rikets och gemenskapens lagstiftning.

I ÅMHH:s uppdrag ingår bland annat tillsyn inom områdena hälsoskydd, livsmedel, vatten, tobak, konsumentssäkerhet, djurskydd, socialvård, hälso- och sjukvård och miljö, såväl tillstånd som tillsyn gällande alkoholservering, handläggning av miljötillstånds- och miljögranskningsärenden samt beredskapsfrågor.

ÅMHH Laboratoriet är en viktig del av den åländska förebyggande hälso- och miljövården samt krisberedskapen när det gäller livsmedels- och vattenburen smitta och radioaktivt nedfall. ÅMHH Laboratoriet sköter på uppdrag av landskapsregerings miljöbyrå provtagning och analys enligt det vattenövervakningsprogram som krävs enligt EU:s vattendirektiv. Laboratoriet utför därutöver fysikalisk-kemiska och mikrobiologiska analyser av livsmedel, vatten, jord, foder och djursjukdomar åt myndigheter, företag och privatpersoner.

Vision

ÅMHH:s vision är att vara en modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö.

Verksamhet år 2016

Myndighetens arbete år 2016 kommer förutom de lagstadgade uppgifterna att fokusera på det egna kvalitetsarbetet samt att uppdatera den programvara som är föråldrad.

Införande av EDP Vision

I december 2015 kommer det nuvarande datasystemet MiljöReda att bytas ut mot EDP Vision. EDP Vision är ett nytt modernt ärendehanteringssystem som bland annat kommer att ge nya möjligheter vad det gäller att följa upp tidsåtgång per ärende.

Inskolning och utbildning av personal kommer att fortgå under de sju första månaderna under år 2016 då nya rutiner och funktioner gradvis börjar användas.

Verksamhetssystem

För att kunna uppnå visionen om att vara en modern och effektiv myndighet krävs ett fortgående arbete som säkerställer kvaliteten på myndighetens arbete och medarbetarnas välbefinnande och säkerhet. Miljöaspekter byggs in i systemet.

Genom att utarbeta och införa ett myndighetsövergripande ledningssystem kan man säkerställa att rutiner, instruktioner och arbetssätt ses över och arbetas med på ett systematiskt sätt. Rättssäkerhet, transparens och likabehandling är ledord i myndighetens kvalitetsarbete. Arbetet kommer att involvera alla medarbetare genom bland annat processkarteringar och fastställande av instruktioner och checklistor. Ansvarsfördelningen för olika processer och delprocesser kommer att klargöras. Kostnaderna för projektet under år 2016 kommer främst att vara i form av medarbetarnas tid. Alla grupper kommer att vara involverade och 5 % av arbetstiden beräknas användas till myndighetsgemensamt utvecklingsarbete genom arbetet med verksamhetssystemet.

När verksamhetssystemet är infört kommer det dock att spara mycket tid och resurser genom att rutiner och arbetssätt är väl definierade. Tydliggjorda rutiner kommer att underlätta för inspektörerna att fungera som back-up på varandras områden och nyanställda kommer snabbare komma in i sina arbeten. Projektet kommer att påbörjas under hösten 2015 då en projektorganisation presenteras.

Byte av veterinärsprogram

I slutet av år 2016 kommer support och uppdatering av veterinärernas programvara VetVision att upphöra. Under år 2015 har och kommer endast mindre förarbeten för byte av program att hinnas med. Då det första IT-projektet med EDP Vision är klart kommer bytet av veterinärsprogrammet att inledas.

Taxasystemet

En projektrapport med ett förslag på nytt taxasystem redovisades i mars 2015. I denna rapport konstaterades att det finns behov av ytterligare utredningar. Då projekten med införandet av ett verksamhetssystem och EDP Vision kommer att ge ett bättre underlag för ett nytt taxasystem kommer inga ändringar i det nuvarande taxasystemets struktur att föreslås till år 2016.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 2/2015-2016 första klämman föreslås att motiveringen till kapitlet under rubriken "Taxasystemet" stryks och ersätts enligt följande: "Taxasystemet förändras med utgångspunkt i projektrapporten som presenterades i mars 2015 så att avgifter endast debiteras då faktisk tillsyn utförs. För att kompensera de senaste årens oskäligen avgiftshöjningar genomförs en allmän avgiftssänkning på 25 %."

Utskottet föreslår med hänvisningar till skrivningarna i landskapsregeringens meddelande om "Regeringsprogram för ett hållbart Åland - kraftsamling för stabilitet och förändring" att motionen förkastas.

84810

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	615 978	600 000	600 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 770 293	-2 134 000	-2 154 000
- tidigare års anslag	-110 479	-21 206	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 264 794	-1 555 206	-1 554 000

Föreslås en inkomst om 600.000 euro och ett anslag om 2.154.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna kommer från veterinärvården och prövning och tillsyn enligt miljö-, hälso- och djurskyddslagstiftningen samt från serveringstillstånd. Beräknade inkomster inom veterinärvård, prövning och tillsyn baserar sig på tidigare års utfall, befintlig lagstiftning och de uppgifter myndigheten har över verksamheter som bedöms vara skyldiga att betala tillsynsavgift.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för utförande av den verksamhet som åligger Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet enligt landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 2/2015-2016 andra och tredje klämman föreslås att anslaget under momentet verksamhet minskas med 280 000 euro och att detaljmotiveringen till momentet ges ett tillägg med följande lydelse: "Rege-

ringen arbetar under året fram tydliga direktiv till myndigheten över vilka områden som prioriteras för att sänka verksamhetskostnaderna.”.

Utskottet föreslår med hänvisningar till skrivningarna i landskapsregeringens meddelande om ”Regeringsprogram för ett hållbart Åland - kraftsamling för stabilitet och förändring” att motionen förkastas.

84820

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	375 636	360 000	365 000
Kostnader:			
- årets totalt	-569 102	-706 000	-724 000
- tidigare års anslag	-92 679	-150 898	
- PAF-netto			
Anslag netto	-286 144	-496 898	-359 000
Internhyra		-154 000	-154 000
Sammanlagt	-286 144	-650 898	-513 000

Föreslås en inkomst om 365.000 euro och ett anslag om 724.000 euro samt 154.000 euro för internhyra.

Inkomster

Miljöbyråns ersättning för det stora vattenövervakningsprogrammet för år 2016 blir enligt preliminärt besked 208.000 euro vilket är en höjning med 3.000 euro. Höjningen beror på en utökning av provtagningsprogrammet.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för att bedriva analysverksamhet inom områdena miljö, livsmedel, djur och jordbruk samt internhyra.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 6/2015-2016 föreslås att motivering-
en under momentet får följande tillägg: ”Under 2016 bör landskapsregeringen
undersöka möjligheten att konkurrensutsätta Ålands miljö- och hälsoskyddsmy-
ndighets laboratoriums verksamhet.”.

Utskottet hänvisar till landskapsregeringens meddelande om ”Regeringspro-
gram för ett hållbart Åland – kraftsamling för stabilitet och förändring” och kon-
staterar att möjligheten att införa utmanarrätter ska prövas under mandatperi-
oden. Utskottet föreslår att landskapsregeringen tar ett helhetsgrepp om de olika
verksamheterna och därefter överväger möjligheten till konkurrensutsättning av
vissa verksamheter. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

850

HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

Högskolan på Åland har i enlighet med LL (2002:81) till uppgift att erbjuda hög-
skoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på
beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsar-
bete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och
det åländska samhällets behov.

Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och
det omgivande samhället. Högskolan ska säkra en likvärdig verksamhet för såväl

kvinnor som män. I verksamheten ska det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed ska värnas.

Högskolan på Åland ska vara en motor för samhällsutvecklingen och den ekonomiska tillväxten på Åland. Genom att höja kvaliteten och kvantiteten på arbetskraft och kunskap bidrar Högskolan på Åland till att stärka existerande industri- och tjänstekluster och skapa nya i vilka innovationer i form av nya produkter, tjänster och affärsmodeller uppkommer. Högskolans verksamhet bidrar till att skapa nya jobb och öka inflyttningen till Åland.

Högskoleverksamhetens målsättning, verksamhetsstruktur och kvalitativa och kvantitativa mål ska uttryckas i ett utbildningsavtal mellan landskapsregeringen och högskolan ([Utbildningsavtal mellan Högskolan på Åland och Ålands landskapsregering 2013 - 2015](#)).

För år 2016 gäller följande som de viktigaste målen:

Examensinriktad utbildning

Målsättningen för nybörjarplatser och examination 2014 - 2016 samt data för år 2014 framgår av tabellerna nedan:

Utbildningsprogram	2014	2015	2016
	Nybörjarplatser		
Elektroteknik	24	0	24+16*
Företagsekonomi	24	24	24
Hospitality Management	24	24	24
Informationsteknik	24	24	24
Maskinteknik	24	24	24
Sjöfart	24	24	24
Vård	24	0	24
TOTALT	168	120	184*

Utbildningsprogram	2014		2015		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
	Examination**					
Elektroteknik	0	8	0	3	0	7
Företagsekonomi	5	3	7	4	7	6
Hospitality Management	9	5	6	4	8	4
Informationsteknik	0		2	4	1	5
Maskinteknik	0	9	0	18	1	9
Sjöfart	1	5	2	10	1	13
Vård	16	1	17	0	17	1
TOTALT	31	31	34	43	35	45

Sammanlagt har 781 studerande, 365 kvinnliga och 416 manliga, avlagt yrkeshögskoleexamen på Åland till och med 1 juli 2015.

*) Elektroteknik har antagning vartannat år men nu föreslås antagning till engelskspråkig utbildning vartannat år om extra budgetmedel beviljas för expansion.

***) 2016 och 2015 är prognoser. Fram till och med 1 juli 2015 har sammanlagt 24 män och 18 kvinnor utexaminerats.

Öppen högskoleverksamhet

Målet för Öppna högskolan för år 2016 är att

- förverkliga minst 150 studiepoäng av universitets- eller yrkeshögskolekurser med minst 10 deltagare per kurs (minst 8 deltagare på fortsättningskurser) samt
- ordna minst 5 öppna föreläsningar eller seminarier.

Målet för Öppna högskolans övriga verksamhet (främst fortbildningskurser) är självfinansiering.

Forskning och utveckling

Möjligheten att fördjupa forskningsarbetet med inriktning på frågor av särskilt intresse utifrån den åländska autonomin, lagstiftningen och det geografiska läget utreds.

Högskolan följer landskapsregeringens forskningspolitiska program för 2015 - 2016. Högskolan utvecklar sin forskningsverksamhet i samarbete med relevanta institutioner, universitet och yrkeshögskolor på Åland och i närområdet samt med det åländska näringslivet. Högskolans tillämpade forskning stöder i första hand utbildningen och utvecklingen inom arbetslivets olika sektorer.

Kvantitativa mål

- minst 4 examensarbeten som ingår i forskningsprojekt, per år
- löneanslag för lärarnas forskning minst 3 % av högskolans totala budget
- volymen på extern forskningsfinansiering, minst 3 % av högskolans totala budget
- minst ett kontinuerligt pågående projekt med extern finansiering (ej EU:s strukturfonder)
- minst 5 publicerade artiklar i vetenskapliga tidskrifter med sakkunnigförfarande, per år samt
- ytterligare fortsätter arbetet med Högskolans profilprojekt som går ut på att segla över Atlanten med en självstyrd, autonom segelrobot.

85000

Högskolan på Åland

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	917 983	409 000	393 000
Kostnader:			
- årets totalt	-5 036 449	-6 080 000	-7 633 000
- tidigare års anslag	-902 151	-1 076 996	
- PAF-netto			
Anslag netto	-5 020 616	-6 747 996	-7 240 000
Internhyra		-1 568 000	-2 276 000
Sammanlagt	-5 020 616	-8 315 996	-9 516 000

Under momentet föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §) ett nettoanslag om 7.240.000 euro samt en internhyra om 2.276.000 euro. Ökningen av anslaget föranleds främst av att Ålands yrkesgymnasiums sjöfartsprofil budgeteras för såväl vår- som höstterminen vid Högskolan på Åland år 2016, mot endast höstterminen år 2015.

Landskapsregeringen konstaterar att Högskolan på Ålands verksamhet under ett flertal år har bedrivits så att nettokostnaderna för verksamheten totalt sett har understigit budgeterade anslag. Från och med budgetåret 2015 är verksamhetsanslag ettåriga, d.v.s. de är disponibla för verksamhet som bedrivs under det år an-

slaget är budgeterat för och oanvända budgetmedel vid årets slut går i besparing. Landskapsregeringen konstaterar att det för närvarande finns planer på viss utveckling av verksamheten vid Högskolan, vilket beaktats i föreliggande budgetförslag. Emedan årskostnadsnivån p.g.a. detta ökar till år 2017 är landskapsregeringens avsikt att göra en avsättning i form av en driftsreservering för högskolans verksamhet om 200.000 euro i bokslutet för år 2015.

Utgifter

Fortsatt planering för uppgradering av simulatorer

I enlighet med tidigare budgeter pågår arbetet med en flerårig investeringsplan 2015 - 2019 för att planera och projektera uppgradering av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

På basen av en förstudie har uppskattade hyreskostnader för en om- och tillbyggnad tagits fram. Hösten 2015 kommer det att göras en förprojektering för att beräkna hyresnivån och klargöra eventuella hinder för byggnation.

Enligt de beräkningar som hittills gjorts uppgår hyresnivån till högst ca 327.000 euro/år, enligt följande fördelning:

<u>Årshyra</u>	<u>Rumsyta</u>	<u>Andel</u>
Utökade utrymmen för ÅSAs simulatorer 138 200 EUR	ca 600 m ²	42%
Frigjorda utrymmen för Högskolans utveckling 138 200 EUR	ca 600 m ²	42%
Utökade, ändamålsenliga utrymmen för ÅSC 50 600 EUR	ca 220 m ²	16%

Den inledande förstudien indikerar att den nu outnyttjade "sjömanskolans f.d. simhall" (ca 200 m²) kan utnyttjas såväl som 40 - 80 m² av ÅSC:s existerande utrymmen. Detta innebära en sannolik minskning av hyreskostnaden då hyra redan betalas för dessa utrymmen. Förprojekteringen kommer att klargöra hyresnivån och klargöra hinder och risker i samband med byggnation.

Landskapsregeringen föreslår att planerings- och utredningsarbetet kan fortgå i samråd med fastighetsverket till den del det berör byggnationerna. Landskapsregeringen återkommer till lagtinget i ett senare budgetförslag före projektet kan övergå i en förverkligandefas. Inför ett beslut kommer även den verksamhet som avses bedrivas efter en uppgradering av simulatorerna att presenteras.

851 ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA

Ålands folkhögskola bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1999:53) om Ålands folkhögskola och därutöver har skolans övergripande mål formulerats i ett reglemente fastställt av landskapsregeringen.

Verksamhetens syfte är att

- erbjuda en miljö för allsidigt lärande såväl intellektuellt, emotionellt som socialt
- göra det möjligt för studerande att påverka sin egen livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen
- främja de studerandes studieintresse och eget skapande samt att öka deras delaktighet i kulturlivet
- ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen samt att främja internationell förståelse och fredsvilja samt
- ge de studerande kunskaper och erfarenheter som stärker dem inför kommande fortsatta studier för examina och yrken.

De långsiktiga målsättningarna är att

- skolans markområden ska nyttjas på ett mer ändamålsenligt sätt för att utveckla skolans Art Park till en bestående konstpark. Parken ska erbjuda besökare kulturella upplevelser och interaktion i samklang med skolans pedagogiska verksamhet för allsidigt lärande
- undersöka intresset för distansutbildning inom naturfoto/friluftsliv för vuxna samt
- etablera ett naturfotocentrum där intresserade både från Finland och Sverige kan mötas.

Målsättningarna för budgetåret är att

- utöka antalet ämnen på NYAlinjen med möjlighet att höja vitsorden inom det estetiska området
- starta upp sysselsättningsfrämjande kurser. Kurserna ska rikta sig till långtidsarbetslösa i samarbete med Ams
- upprätta läroplan för studerande med annat modersmål. Undervisningen ges oberoende av gruppstorlek, under 1-2 år. Målgruppen är främst ungdomar 16 år och uppåt samt
- erbjuda kortkurser inom naturfoto, friluftsliv, hantverk samt NYAlinjen i större utsträckning än tidigare år.

Beskrivning av verksamheten

Skolan ger i överensstämmelse med sin folkbildningstradition allmänbildande och studieförberedande undervisning till ungdomar och vuxna enligt principen om livslångt lärande. Skolan har två specialiserade linjer, naturfoto (ettårig) och hantverk (grundår med möjlighet till ett fördjupningsår) och en allmän linje, NYAlinjen (ettårig).

NYAlinjen har sedan sin start läsåret 2012 - 2013 vuxit i popularitet genom möjligheten till individuella kursval och höja vitsordskurserna som är matematik, fysik, svenska, engelska och historia.

Integrationsundervisning ingår om det finns efterfrågan. Den ges till ungdomar som har gått ut grundskolan eller motsvarande men inte har språkliga förutsättningar att klara av studier inom den grundläggande yrkesutbildningen.

Skolans vinterkurs omfattar 170 arbetsdagar som motsvarar 34 arbetsveckor. Studieresor ingår som en del av och kompletterar den ordinarie undervisningen och ger de studerande möjlighet att få en bred och balanserad världsbild.

Under år 2016 kommer fortsättningsvis bara ett internat att hållas öppet för studerande. Det andra används för uthyrning till externa kursarrangörer såväl under sommaren som under vintern. En utredning om framtida användandet av skolans gamla internat samt rektorsbostaden bör tillsammans med fastighetsverket komma till stånd.

Budgetåret 2016 beräknas antalet inskrivna studerande uppgå till totalt 60 på vårterminen och 60 på höstterminen fördelade enligt följande:

Utbildningsprogram	Antal studerande		Utbildningsplatser Ht 2016
	2014/2015 Totalt	2015/2016 Kvinnor/Män	
<u>Allmänna linjen</u>			
NYAlinjen	38	18/20	40
Totalt	38		40
<u>Speciallinjer</u>			
Naturfoto	10	7/3	8
Hantverk åk1/grundår	4	3/1	8
Hantverk åk 2/fördjupningsår	7	6/1	4
Totalt	21		20
Studerande sammanlagt	59		60
Utexaminerade	45		

Studerande med annat modersmål än svenska kan ingå i skolans samtliga linjer.

85100

Ålands folkhögskola, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	112 382	118 000	104 000
Kostnader:			
- årets totalt	-949 392	-881 000	-916 000
- tidigare års anslag	-80 234	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-917 244	-763 000	-812 000
Internhyra		-764 000	-764 000
Sammanlagt	-917 244	-1 527 000	-1 576 000

Föreslås en inkomst om 104.000 euro och ett anslag om 916.000 euro samt internhyra om 764.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Inkomsterna härrör i huvudsak från kurs- och internatsavgifter samt kosthållet. Inkomsterna från sommar- och kortkursverksamheten har under senare år varit vikande.

..... *Utgifter* .....

Anslaget avser kostnader för verksamheten samt internhyra.

852 ÅLANDS MUSIKINSTITUT

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL (1995:80, ändrad 1997/53) om Ålands musikinstitut samt reglemente och läroplan fastställda av landskapsregeringen.

Intresset för att studera vid Ålands musikinstitut är mycket stort och inträdesprovet våren 2014 lockade 129 stycken, varav 96 till musik (52 flickor, 44 pojkar) och 33 till dans (30 flickor, 3 pojkar)

Antalet sökande till läsåret 2015 - 2016 är 124 stycken, varav 92 till musik (59 flickor, 33 pojkar) och 32 till dans (28 flickor, 4 pojkar). Av de sökande till musik kan ca 40 % antas.

Elevantalet för läsåret 2015 - 2016 är planerat till 288 fördelat enligt följande; musikskola och institut 183 elever och dans 105 elever. Musikeleverna fördelar sig mellan 17 instrumentlinjer och danseleverna studerar klassisk balett eller modern dans.

Målsättningar under år 2016 är att:

- fortsätta arbetet med att jämna ut obalansen mellan antalet pojkar och flickor i dansen
- utveckla samarbetet med Ålands gymnasium och Ålands Folkhögskola samt
- starta upp dans och musiklekskola.

85200 Ålands musikinstitut, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	108 702	125 000	112 000
Kostnader:			
- årets totalt	-957 060	-1 026 000	-1 029 000
- tidigare års anslag	-3 045	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-851 403	-901 000	-917 000
Internhyra		-172 000	-172 000
Sammanlagt	-851 403	-1 073 000	-1 089 000

Föreslås en inkomst om 112.000 euro och ett anslag om 1.029.000 euro samt internhyra om 172.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Inkomsten avser terminsavgifter för studerande.

..... *Utgifter* .....

Anslaget avser verksamhetskostnader samt internhyra.

Fortsatt planering av om- och tillbyggnad

I enlighet med budgeten för år 2015, moment 983000, har planeringsarbete rörande en tillbyggnad av Ålands musikinstitut påbörjats. En tillbyggnad innebär ökade möjligheter för att koncentrera verksamheterna till fastigheten samtidigt som de befintliga inriktningarna kan breddas och nya inledas. I korthet innebär

detta att dansundervisningen kan ske i ändamålsenliga egna lokaler och att teaterutbildningen i institutets regi och lokaler kan inledas. Samtidigt kan undervisningen i rytmisk och slagverk utvecklas i nya utrymmen som även disponerar möjligheter för distansundervisning. Tillbyggnaden innebär även att hela fastigheten kan anpassas för funktionshindrade.

Föreslås att musikinstitutet ges fullmakt att framskrida i planeringen i samråd med fastighetsverket. Landskapsregeringen återkommer till lagtinget i ett senare budgetförslag innan projektet kan övergå i en förverkligandefas.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Utskottet noterar att ett planeringsarbete rörande en om- och tillbyggnad av Ålands musikinstitut påbörjats. Utskottet föreslår att landskapsregeringen överväger ändamålsenligheten och nödvändigheten av projektet för att vid behov återkomma till lagtinget i samband med ett budgetförslag.

855

ÅLANDS GYMNASIUM

Ålands gymnasium är nu inne på sitt femte verksamhetsår. Fortsättningsvis råder inom Ålands gymnasium en strikt utgiftspolicy, men en satsning på investeringar är nu nödvändig då ett stort ackumulerat behov finns.

Budgeten för år 2016 har förändrats såtillvida att sjöfartsutbildningens medel numera inte längre finns inom Ålands gymnasium. De studerande kommer dock fortfarande att vara inskrivna vid Ålands gymnasium. Följden av detta är att Ålands gymnasium antar studerande och examinerar dessa samt fattar beslut om att anta läroplanen.

En annan stor förändring är att driften av Ålands gymnasium IT-system fr.o.m. år 2016 sköts av Ålands digitala agenda Ab (Åda).

En satsning på att vidareutveckla digitaliseringsprocessen görs inkluderande fortsatt kompetensutveckling hos lärare för att kunna handleda studerande till att använda digital kunskap på ett tryggt sätt.

Under år 2016 kommer den gemensamma visionen och värdegrunden som tagits fram under våren 2015 att implementeras i varje del av verksamheten. Under år 2016 kommer arbetet med att skapa en klarare, effektivare, rättssäkrare och mer transparent myndighet att fortsätta.

Ålands gymnasium kommer under året att aktivt arbeta för att antagningssystemet ska utvecklas. Ur rättssäkerhet vore det bra om någon extern myndighet har ansvaret för detta.

Ett kvalitetsledningssystem kommer att fortsätta implementeras i organisationen.

En fortsatt satsning på vuxenutbildning görs, utbildningsutbudet för vuxna breddas och medel upptas för utvecklingsprojekt.

Inom Ålands yrkesgymnasium införs kompetenspoäng.

Under budgetåret kommer en plan att utarbetas för hur lärande i arbete (LIA) skall utformas och utvecklas på de olika programmen inom yrkesgymnasiet.

Antagningsprocessen inför läsåret 2015 - 2016 visar ett stort behov av ett bredare utbud av studieplatser för studerande som sökt enligt prövning.

Ålands lyceum kommer under budgetåret att vidareutveckla IT-kompetensen som en följd av att läroplansgrunderna på fastlandet kommer att reformeras fr.o.m. år 2016. Detta innebär att också läroplanen för Ålands lyceum måste omarbetas.

Verksamhetens långsiktiga mål är att i enlighet med Ålands gymnasiums kvalitetspolicy sträva till att

- minst 85 % av alla studerande anser sig ha fått en god eller mycket god utbildning,
- minst 85 % känner att de bemötts med respekt under utbildningen
- minst 85 % bedömer att lärarna är kompetenta och kunniga
- minst 85 % upplever att läroplaner följs och
- minst 85 % av antagna studerande dimitteras med examen inom 3 år.

Verksamhetens långsiktiga mål är att

- ge åländska studerande en kvalitativt hög utbildning för såväl vidare utbildning som yrkesliv
- ha resurser för studerandevård och studiehandledning som stöder ungdomarnas välbefinnande
- ständigt utveckla pedagogiska modeller för att motsvara samhällets krav på kunskaper och färdigheter, detta gäller såväl IKT-stöd i undervisning som andra didaktiska modeller
- befästa en grundsyn som främjar hållbar utveckling, vilket omfattar omsorg om medmänniskor, natur och naturresurser och därmed skapa en handlingsberedskap som utgår från att resurserna är ändliga
- främja jämställdhet, vilket innefattar respektfullt uppträdande mot andra och insikt om att alla människor har lika värde
- uppmuntra kreativitet och entreprenörskap och skapa förutsättningar för att ungdomarna ska se sig själva som intra- och entreprenörer och företagare samt
- lärare och övrig personal i sitt uppträdande är förebilder för studerande i fråga om socialt umgänge, tolerans och respektfullhet, ämneskunskap och yrkesskicklighet.

Målsättningarna för budgetåret är att

- vidareutveckla digitaliseringsprocessen
- fortsätta implementeringen av kvalitetsledningssystemet
- vidareutveckla modeller för lärande i arbete
- implementera värdegrund och vision i hela organisationen
- utveckla organisation och förvaltning
- stärka myndighetens friskvårdsarbete samt
- förbättra myndighetens externa och interna kommunikationskanaler.

85500

Ålands gymnasium, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	614 143	513 000	520 000
Kostnader:			
- årets totalt	-15 840 278	-15 010 000	-14 606 000
- tidigare års anslag	-490 930	-1 589 656	
- PAF-netto			
Anslag netto	-15 717 064	-16 086 656	-14 086 000
Internhyra		-5 319 000	-4 611 000
Sammanlagt	-15 717 064	-21 405 656	-18 697 000

Föreslås inkomster om 520.000 euro och ett anslag om 14.606.000 euro samt internhyra om 4.611.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna består i huvudsak av kursavgifter från vuxenutbildningen samt inkomster från rörelseverksamhet.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för verksamheten samt internhyra.. Minskningen under anslaget föranleds av att sjöfartsutbildningen har överförs till Högskolan på Åland.

856 ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM

Ålands sjösäkerhetscentrum verkar i enlighet med LL om Ålands sjösäkerhetscentrum (17/2003). Ålands sjösäkerhetscentrum (ÅSC) bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av kurser som sjöfartsnäringen, sjöskolorna och övriga aktörer behöver. Internationella konventioner såsom STCW, tillsammans med Trafiksäkerhetsverket i Finland och Transportstyrelsen i Sveriges bestämmelser, anger riktlinjer som ska följas. ÅSC ska arbeta lyhört mot sjöfartsnäringen och kunna leverera aktuella säkerhetsutbildningar.

De långsiktiga målsättningarna för Ålands sjösäkerhetscentrum är att

- erbjuda kursverksamhet inom sjösäkerhetsområdet i enlighet med internationella och nationella krav
- varsebli nya bestämmelser och utbildningskrav som kan komma
- finna nya kundgrupper inom närregionen
- fortsätta en effektiv marknadsföring av centret samt
- garantera en hög säkerhetsnivå vid samtliga kurser.

Målsättningar för år 2016 är att

- ständigt utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa
- leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade för marknaden
- optimera resurserna för att tillgodose marknads behov av kursutbud under år 2016
- hålla ca 155 kurser under året av varierande längd samt
- påbörja arbetet med uppgradering av såväl anläggning som utrustning för att kunna tillgodose gällande kvalitetsnormer och kommande krav.

Landskapsregeringen har beslutat att ÅSC ska ingå i Ålands sjöfartsakademi (ÅSA) i ett nära samarbete med den examensinriktade utbildningen. ÅSC:s uppdrag inom ÅSA är att ordna, marknadsföra och sälja den externa kursverksamheten. Landskapsregeringen har ännu inte tagit slutlig ställning till lämplig associationsform för ÅSC.

85600 Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	457 388	684 000	755 000
Kostnader:			
- årets totalt	-594 897	-686 000	-796 000
- tidigare års anslag		-22 491	
- PAF-netto			
Anslag netto	-137 509	-24 491	-41 000
Internhyra		-300 000	-300 000
Sammanlagt	-137 509	-324 491	-341 000

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 41.000 euro samt internhyra om 300.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna från verksamheten beräknas uppgå till 755.000 euro.

Utgifter

I anslaget har förutom verksamhetskostnader beaktats ett investeringsbehov på 37.000 euro i förnyande av utrustning. Bl.a. evakueringsstrumpa och övningsflottar vilka inte klarar gällande krav. Investeringsbehovet i utrustning uppgår till ca 120.000 euro årligen under en fyraårsperiod från och med år 2017.

Under anslaget för inköp av tjänster ingår inköp av brandkurser från Mariehamns räddningsverk för totalt 240.000 euro.

860 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) verkar i enlighet med landskapslagen (2006:9) om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. De service- och förvaltningsuppgifter som ankommer på Ams samt övergripande mål för verksamheten regleras av landskapslagen (2006:8) om arbetsmarknadspolitisk verksamhet, landskapslagen (2006:76) om studiestöd och landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Ams kan också handha tjänster eller ge service med stöd av budgetbeslut. På den grunden administrerar Ams exempelvis systemet med högskolepraktikanter och tillhandahåller arbetspsykologtjänster. Utgifterna för de studiestöd och studiesociala förmåner som Ams administrerar finns upptagna under kapitel 502.

Huvuduppgiften för landskapets i lag reglerade arbetsmarknadspolitiska verksamheter är att effektivt och ändamålsenligt sammanföra den som söker arbete med den som söker arbetskraft, att främja sysselsättning och kompetensutveckling, att främja en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, att verka för kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor, att motverka diskriminering på arbetsmarknaden, att underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden samt att motverka långa tider utan reguljärt arbete.

I lag angivna sysselsättningsmål är bland annat att uppnå och bibehålla en hög och jämn sysselsättning, som tryggar utkomsten för landskapets befolkning och

som grundar sig på ett fritt val av arbetsplats samt på utförande av ett meningsfullt arbete. Landskapet bör särskilt genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder sträva till att främja efterfrågan och utbudet av arbetskraft i syfte att bekämpa arbetslöshet eller brist på arbetskraft. Arbetsmarknadsservicen och åtgärderna ska också vara tillgängliga för personer med olika former av funktionshinder. Landskapsregeringen antar årligen en verksamhetsplan med närmare inriktning på arbetsmarknadspolitiken i landskapet.

Målet för år 2016 är att

- minska antalet långtidsarbetslösa
- öka antalet användare av Ams:s nättjänster
- fler tjänster görs tillgängliga även via nättjänster
- utveckla stödarbetsmarknaden genom ett fyraårigt ESF-projekt
- studiestöd beviljas och utbetalas senast fem veckor efter att ansökan är komplett
- utveckla de integrationsfrämjande åtgärderna och tjänsterna
- tolkservice erbjuds i tillräcklig omfattning samt
- aktivt arbeta för personalens hälsa så att bland annat sjukfrånvaron minskar.

86000

Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		1 000	149 000
Kostnader:			
- årets totalt	-1 222 776	-1 400 000	-1 572 000
- tidigare års anslag	-17 198	-77 223	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 239 975	-1 476 223	-1 423 000

Föreslås inkomster om 149.000 euro och anslag om 1.572.000 euro.

Inkomster

Föreslås inkomster om 21.000 euro för bl.a. ersättningar för Ams:s handläggning av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och inkomster från försäljning av arbetspsykologtjänster samt vissa andra smärre inkomster.

Föreslås inkomster om 128.000 euro för projektet "SAM". Inkomsterna budgeteras enligt den fastställda projektplanen och balanseras av lika stora projektkostnader, se nedan.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.444.000 euro för Ams:s verksamhetsutgifter, inklusive verksamheten Arbeta & Bo på Åland och arbetspsykologens verksamhet.

Föreslås ett anslag om 128.000 euro för projektutgifter. Avsikten är att genomföra det fyraåriga projektet "SAM - Ett utvecklingsprojekt för den lokala stödarbetsmarknaden" om totalt 611.000 euro med finansiering från ESF under åren 2016 - 2020. Syftet är att arbeta fram en struktur för arbetsträning och yrkesinriktad rehabilitering för att förhindra och minska långtidsarbetslöshet. Kostnaderna budgeteras enligt den fastställda projektplanen och balanseras av projektintäkter.

86050

Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-638 808	-456 000	-510 000
- tidigare års anslag	-72 057	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-710 864	-456 000	-510 000

Föreslås ett anslag om 510.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avses 300.000 euro sysselsättningsfrämjande åtgärder, se även moment 86050 i överföringsdelen.

För praktikantplatser för högskolestuderande föreslås ett anslag om 210.000 euro. Praktikantplatserna används i syfte att ge högskolestuderande möjlighet att er- hålla praktik inom sitt utbildningsområde eller via utredningsarbete knyta kon- takter med arbetslivet på Åland med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Ansla- get är dimensionerat för att erbjuda ca 40 studerande en praktikanställning om ca 2 månader vardera. Praktikanterna är anställda och avlönade av Ams. Praktiken kan genomföras såväl inom privat som offentlig sektor. En studerande kan bevil- jas praktikantplats endast en gång. Anslaget kan även användas för utredning av hur väl syftet med praktikantplatserna har uppfyllts.

865

ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP

Målet för verksamheten är att skapa goda förutsättningar för det småskaliga yr- kesmässiga kust- och skärgårdsfisket samt sportfisket och fisketurismen. Arbetet förutsätter långsiktighet och kontinuitet med faktiska uppgifter om fiskbestånd och efterfrågan som grund.

Verksamheten vid Ålands fiskodling kommer under året huvudsakligen att inrik- tas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske. Föru- tom produktion av yngel för utplantering kommer också verksamheten att om- fatta deltagande i andra åtgärder som avser att skydda och stärka de lokala be- stånden av fisk och kräfta. Det tidigare påbörjade arbetet med att utveckla meto- der för att odla nya arter kommer att fortsätta.

Vissa år är yngelöverlevnaden bättre än beräknat och det blir då ett överskott i produktionen, främst beträffande 1-årig öring. För att främja en utveckling av nya arter inom det åländska vattenbruket kan dessa säljas som sättfisk till den kommersiella matfiskodlingen.

Avsikten är att under år 2016 för utplantering producera ca 120.000 smolt av havsöring samt ca 150.000 1-somriga sikyngel. Behovet av gäddyngel bedöms under året vara ca 2 miljoner varav 1 miljon inköps från privata aktörer och 1 miljon produceras vid Ålands fiskodling.

86500 Ålands fiskodling, Guttorp, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	120 155	84 000	51 000
Kostnader:			
- årets totalt	-489 373	-439 000	-446 000
- tidigare års anslag	-28 569	-60 781	
- PAF-netto			
Anslag netto	-397 787	-415 781	-395 000
Internhyra		-546 000	-546 000
Sammanlagt	-397 787	-961 781	-941 000

Föreslås, med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning, ett nettoanslag om 395.000 euro för driften av Ålands fiskodling samt 546.000 euro för internhyra.

Inkomster

Inkomster härrör från försäljning av fisk.

Utgifter

Anslaget avser löner, driftskostnader samt anskaffningar.

Det är viktigt att utplanteringarna av fisk är tillräckligt stora för att ge önskvärt resultat. et betyder att produktion av yngel sannolikt kommer att vara högre än efterfrågan vilket innebär att en del av produktionen kommer att utgöra allmännyttiga utplanteringar.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 24/2015-2016 föreslås att detaljmotivering till momentet ges följande tillägg: "Under årets undersöks möjligheterna att konkurrensutsätta verksamheten".

Utskottet hänvisar till landskapsregeringens meddelande om "Regeringsprogram för ett hållbart Åland - kraftsamling för stabilitet och förändring" och konstaterar att möjligheten att införa utmanarrätter ska prövas under mandatperioden. Utskottet föreslår att landskapsregeringen tar ett helhetsgrepp om de olika verksamheterna och därefter överväger möjligheten till konkurrensutsättning av vissa verksamheter. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

870 MOTORFORDONSBYRÅN

Den övergripande planen är att tillhandahålla i LL (1975:9) om Motorfordonsbyrå angivna och av landskaparegeringen ålagda tjänster till rimlig kostnad, på god servicenivå och med hög kompetens och öppenhet. För att uppnå detta strävar Motorfordonsbyrå till ett effektivare utnyttjande av informationsteknologin och att hålla väntetiderna för föreexamen och besiktning under en vecka. Målet för året är en fortsatt långsiktig planering av verksamheten, uppnå förbättringar av servicenivån och en personalutveckling som befrämjar fortsatt god effektivitet.

Under året tas en uppkörnings- och övningsbana i bruk invid Motorfordonsbyråns lokaler. Detta kommer att effektivisera verksamheten och göra övning och uppkörning säkrare för såväl kunder som personal.

87000 Motorfordonsbyrån, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	1 326 809	1 280 000	1 380 000
Kostnader:			
- årets totalt	-735 065	-1 204 000	-1 300 000
- tidigare års anslag	-207 137	-460 885	
- PAF-netto			
Anslag netto	384 606	-384 885	80 000

För Motorfordonsbyråns verksamhet föreslås ett nettoanslag om 80.000 euro baserat på budgeterade inkomster om 1.380.000 euro och budgeterade utgifter om 1.300.000 euro.

..... *Inkomster* .....

En höjning av körkortsexamensavgifter och andra avgifter genomfördes år 2011. Den årliga kontrollbesiktningsavgiften höjdes år 2014. För år 2016 föreslås ingen höjning av myndighetens avgifter. Men beroende på vad en kommande körkortslagsändring ger kan dock avgiftshöjningar framöver bli aktuella.

..... *Utgifter* .....

Den kommande körkortslagsändringen kan ge körkortsexamensverksamheten en ökad arbetsmängd. I anslaget ingår bl.a. utgifter för en uppdatering av utrustning och inventarier samt kostnader relaterade till dataprojektet körkort.

871 **REDERIVERKSAMHET****87100** Rederiet, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	15 483 908	7 032 000	376 000
Kostnader:			
- årets totalt	-15 491 752	-7 332 000	-676 000
- tidigare års anslag	-145 271	-298 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	-153 114	-598 000	-300 000

Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, men med beaktande av omställningsåtgärder föreslås ett nettoanslag om 300.000 euro.

..... *Inkomster* .....

Föreslås med stöd av 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att direkt verksamhetsrelaterade inkomster gottskrivs momentet såsom ersättning som överenskommes med beställarna.

..... *Utgifter* .....

Rederiet bedriver trafik med frigående färjor och linjärjor samt sköter land-

skapsregeringens tonnage på beställning av trafikbyrån. Beställningen utgår från av landskapsregeringen fastställda turlistor med tilläggsuppdrag såsom extra turer och menförestrafik, se moment 75010 och 75030. I beställningen ingår drift av fyra linfärjeliner, trafikbåtar samt under januari månad södra linjen.

Eftersom alla frigående skärgårdslinjer från och med februari 2016 enligt plan kommer att drivas på entreprenad har rederienhetens verksamhet minskat till att endast omfatta förare av linfärjor och trafikbåtar. Samarbetsförhandlingar inleds med målsättningen att färjeförarna omplaceras inom produktionsbyrån till halvårsskiftet 2016, varvid enheten läggs ned. I verksamheten ingår från och med år 2016 inte heller längre driften av skolfartyget m/s Michael Sars som tidigare drivits på beställning av i huvudsak Utbildnings- och kulturavdelningen. Enligt förslag ska personalen från och med årsskiftet organisatoriskt omplaceras till Ålands Sjösäkerhetscentrum.

Landskapsregeringen eftersträvar att de personalminskningar som driftsprivatiseringen av skärgårdstrafiken föranleder i så hög grad som möjligt genomförs genom naturlig avgång såsom pensionering och i enlighet med av landskapsregeringen tidigare tillämpade principer.

Behov av omställningsåtgärder kommer att uppstå i samband med personalminskningarna som uppstår då södra linjen börjar drivas på entreprenad.

872 VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET

87200 Vägunderhållsenheten, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	2 453 915	2 750 000	2 773 000
Kostnader:			
- årets totalt	-2 453 915	-2 750 000	-2 510 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	263 000
Internhyra			-263 000
Sammanlagt	0	0	0

Föreslås ett nettoanslag om 0 euro.

Inkomster

Föreslås med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning att de beräknade inkomsterna och ersättningarna för produktionsverksamhet samt de arbeten som utförs åt kommuner och privata kunder om sammanlagt 2.773.000 euro gottskrivs momentet. Verksamhetens utgifter täcks av dess inkomster, varför ett nettoanslag om 0 euro föreslås.

Utgifter

Vägunderhållsenheten inom produktionsbyrån sköter på beställning den praktiska driften och underhållet av lands- och bygdevägar samt underhållet av landskapsregeringens broar, hamnar och färjfasten enligt landskapsregeringens funktions- och standardbeskrivning för driftsområde Åland. Enheten utför uppdrag såväl in-

ternt inom förvaltningen som externt åt kommuner och privata kunder. Åt utomstående utförs arbeten på marknadsmässiga villkor och under förutsättning att den egna verksamheten inte blir lidande. Enheten anlitar även privata underleverantörer för utförandet av de olika uppdragen.

Vägunderhållsenheten är uppdelad i två vägdistrikt, fasta Åland och skärgården. På fasta Åland finns vägstationer i Godby och Möckelö. I skärgården finns fyra vägstationer Brändö, Föglö, Kumlinge och Kökar. På de mindre öarna med lands- och bygdevägar har enheten privata tillsyningsmän som sköter delar av underhållsarbetet.

Anslaget för internhyra till fastighetsverket avser vägstationer, sandlager, maskinhall m.fl. byggnader.

873 VERKSTAD OCH LAGER

87300 Verkstad och lager, verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	797 589	873 000	858 000
Kostnader:			
- årets totalt	-744 464	-873 000	-808 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	53 124	0	50 000

För verkstads- och lagrenheten föreslås ett nettoanslag om 50.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna uppskattas uppgå till 858.000 euro medan kostnaderna uppskattas uppgå till 808.000 euro.

Enheten utför underhåll och reparationer av avdelningens färjor, arbetsfordon, maskiner och hamnanläggningar mot beställning, se bl.a. moment 75010, 75030, 76010 och 76050.

Lagret sköter upplagring av vissa förbrukningsmaterial och reservdelar för hela förvaltningen och finansieras av serviceavgifter och hanteringspåslag på lagerhållna varor. Utvecklingsmöjligheterna för hamnverksamheten i egen eller gemensam regi med det privata näringslivet utreds närmare. Av denna orsak och diskussionerna om organisationens framtida form föreslås fastigheten tillsvidare kvarstå under avdelningen när övriga fastigheter vid årsskiftet övergår till Fastighetsverket.

Med hänvisning till 6 § LL (2012:69) om landskapets finansförvaltning föreslås verkstaden och lagret nettobudgeterade. I inkomsten beaktas de direkta kostnaderna och kapitalkostnaderna motsvarande avskrivningarna på årsbasis på det kapital som är bundet i verksamheten.

Överföringar - detaljmotivering

---

100 LAGTINGET

112 LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER

En viktig förutsättning för att främja demokratin är att det ges tillräckliga och jämlika verksamhetsbetingelser för att bedriva politiskt arbete och politisk opinionsbildning. Ett fungerande samarbete inom ramen för de olika lagtingsgrupperna är tillsammans med kansliresurser här viktiga beståndsdelar. I detta syfte beviljas lagtingsgrupperna ett årligt anslag för att stöda gruppkansliernas arbete som service- och utredningsresurs för grupperna.

11290 Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-255 000	-255 000	-255 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-255 000	-255 000	-255 000

Anslaget utgår som stöd för lagtingsgruppernas verksamhet enligt de nya riktlinjer som antagits av kanslikommissionen och som börjar gälla den 1 januari 2016.

Enligt reglerna ska kanslikommissionen i början av varje kalenderår fördela anslaget mellan grupperna så att varje grupp oavsett storlek får en lika stor fast del. Den fasta delen utgör 25 procent av anslaget och fördelningen sker på basen av antalet grupper vid mandatperiodens början. Resterande del av anslaget delas ut i form av en rörlig del där beloppet som står i relation till antalet ledamöter i gruppen vid varje lagtingsårs början.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Bert Häggblooms m.fl. budgetmotion nr 7/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet minskas med 25.500 euro.

Utskottet konstaterar att medlen behövs för upprätthållande av demokrati och parlamentarism. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET

225 FRÄMJANDE AV INTEGRATION

22500 Främjande av integration

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	0	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Föreslås inget anslag.

230 LAGTINGSVAL

23000 Lagtingsval

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	0	-13 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-13 000	0

Föreslås inget anslag.

232 UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET

23200 Understödjande av politisk verksamhet och politisk information

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	170 000	160 000	148 000
Kostnader:			
- årets totalt	-170 000	-160 000	-158 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-10 000

Föreslås inkomster om 148.000 euro och anslag om 158.000 euro.

..... *Inkomster* .....

I statens budget anslås en summa för understödjande av politisk verksamhet och politisk information av vilken 1/200-del överförs till landskapet Åland.

..... *Utgifter* .....

Föreslås att 74.000 euro utges för understödjande av politisk verksamhet. Föreslås därtill att 74.000 euro för politisk information fördelas till de politiska organisationerna på basis av mandaten i lagtinget.

Därtill föreslås ett anslag om 10.000 euro som stöd för riksdagsledamotens verksamhet.

240 BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET

24010 Landskapsandelar enligt landskapslagen om brand- och räddningsväsendet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-120 000	-348 000
- tidigare års anslag		-150 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-270 000	-348 000

Föreslås ett anslag om 348.000 euro.

.....
Utgifter
.....

Landskapsandelar för materialanskaffningar erläggs enligt förhandsprövning och i enlighet med 12 kap. räddningslagen (2006:106) för landskapet Åland. Härvid är den av landskapsregeringen fastställda anskaffningsplanen riktgivande för brandkårerna i landskapet.

Föreslås ett anslag om 348.000 euro för erläggande av landskapsandelar för materialanskaffningar år 2016. Föreslås därtill att landskapsregeringen ges rätt att under år 2016 ge förhandsbesked om landskapsandelar för materialanskaffningar år 2017 till ett belopp om 282.000 euro.

270 RADIO- OCH TV-VERKSAMHET

27000 Radio- och TV-verksamhet (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 978 000	-2 013 000	-2 013 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 978 000	-2 013 000	-2 013 000

Föreslås ett anslag om 2.013.000 euro under momentet. Se även föreliggande anslag i verksamhetsdelen där inkomsterna av avgifter för innehav av televisionsmottagare och anslag för täckande av upphovsrättskostnaderna redovisas.

.....
Utgifter
.....

Till Ålands Radio och TV Ab överförs i månadsrater under året ett belopp som baseras på de beräknade intäkterna från uppbörden av avgifterna för innehav av televisionsapparat. Föreslås att avgifterna för innehav av televisionsmottagare används för täckande av upphovsrättskostnaderna.

Föreslås inget anslag för understöd för investeringar i radio- och TV-anläggningar år 2016.

300 FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**330 ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA**

Syftet med de allmänna stöden till kommunerna är att minska skillnaderna i ekonomisk bärkraft mellan kommunerna och förbättra förutsättningarna att upprätthålla den kommunala verksamhet som lagstiftningen förutsätter. Se även allmänna motiveringen.

33000 Allmänna stöd till kommunerna (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	4 020 777	3 789 000	3 840 000
Kostnader:			
- årets totalt	-5 450 791	-6 070 000	-6 015 000
- tidigare års anslag	-140 000	-488 082	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 570 014	-2 769 082	-2 175 000

Föreslås inkomster om 3.840.000 euro samt anslag om 6.015.000 euro.

Inkomster

Enligt LL (1993:70, ändr. 2012/84) om landskapsandelar till kommunerna justeras överföringarna mellan landskapet och kommunerna. Justeringsbeloppet har beräknats utgående från ett belopp per invånare som för år 2016 skulle uppgå till 132,41 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Allmänna landskapsandelar till kommunerna	1.825.000	euro
Komplettering av skatteinkomster	2.240.000	euro
Samarbetsunderstöd och särskilt understöd	200.000	euro
Kompensation för utebliven kapitalinkomstskatt	850.000	euro
Kompensation för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag	900.000	euro
Sammanlagt	6.015.000	euro

- 1.825.000 euro för allmänna landskapsandelar till kommunerna enligt LL (1993:70, ändr. 2007/68) om landskapsandelar till kommunerna. Anslaget är beräknat med ett basbelopp om 113,30 euro per kommuninvånare som grund
- 2.440.000 euro för finansieringsunderstöd enligt LL (1993:70, ändr. 2007/68) om landskapsandelar till kommunerna. Finansieringsunderstödet består av komplettering av skatteinkomster samt samarbetsunderstöd och särskilt understöd.
  - ca 2.240.000 euro för komplettering av skatteinkomster utgående från preliminära uppgifter om beskattningen för år 2014
  - 200.000 euro för samarbetsunderstöd och särskilt understöd, från vilka kommunerna kan ansöka om medel för särskilda ändamål. Prioriterade områden för dessa understöd är under år 2016 i första hand åtgärder för de mest utsatta kommunerna. I andra hand samarbets-

projekt inom it som genomförs i enlighet med målsättningarna för Ålands digitala agenda eller projekt med direkt anknytning till reformen Kommunernas socialtjänst

- 850.000 euro avser kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst i enlighet med LL (2007:14, ändr. 2007/75) om kompensation för förlust av skatteintäkter. Anslagsnivån är uppskattad eftersom grunduppgifter för kalkylering inte var tillgängliga vid beredningen av budgetförslaget. Det exakta beloppet som ska kompenseras blir tillgängligt först efter att beskattningen för år 2014 har slutförts samt
- 900.000 euro för kompensation för förlust av skatteintäkter till följd av sjukdomskostnadsavdraget för skatteår 2015 i enlighet med LL (2015:24) om kompensation till kommunerna för sjukdomskostnadsavdraget 2014 och 2015.

340 SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

34000 Särskilda stöd och lån

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		200 000	200 000
Kostnader:			
- årets totalt	-19 231	-200 000	-200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-19 231	0	0

Föreslås inkomster om 200.000 euro samt anslag om 200.000 euro.

Inkomster

Landskapet erhåller danaarv i enlighet med 63 § självstyrelselagen.

Utgifter

Anslaget avser överföring av danaarv till kommun. Föreslås även att landskapsregeringen befullmäktigas att överlåta eventuella fastigheter som tillfaller landskapet genom danaarv till respektive berörd kommun.

34002 Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	5 043 000	37 157 000	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-5 043 000	-37 157 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	0

Föreslås detta år ingen inkomst eller anslag.

Inkomster

I budgeterna för åren 2012, 2013 och 2014 har inkomster av extra anslag om sammanlagt 50.000.000 euro upptagits, vilket motsvarar hela det extra anslag som landskapet beviljats för att utges som bidrag åt Kraftnät Åland Ab för att bygga en likströmsförbindelse mellan Åland och riket.

Utgifter

I budgeterna för åren 2012, 2013 och 2014 har anslag om sammanlagt 50.000.000 euro upptagits för att utges som bidrag åt Kraftnät Åland Ab för att bygga en likströmsförbindelse mellan Åland och riket. Tidigare budgeterade anslag motsvarar hela bidraget om högst 50.000.000 euro.

350**PENNINGAUTOMATMEDEL**

I enlighet med LF (1993:56, 17 §) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet intas årligen i landskapets budget ett anslag som uppskattas motsvara beloppet av Ålands Penningautomatförenings nettoavkastning året före budgetåret.

Ålands Penningautomatförening har i den ordning penningautomatförordningen (1993:56, 17 §) föreskriver meddelat om det fördelningsbara beloppet för år 2015. Med beaktande av ovanstående, återförda medel, från tidigare år ofördelade medel samt oförändrad praxis vad gäller behandlingen av den lotteriskatt som återförs till landskapet föreslås att 20.800.000 euro upptas som inkomst.

Avkastningen föreslås med beaktande av ovanstående i sammandrag fördelat enligt följande:

BIDRAG:

Social verksamhet (kapitel 44510)	3.240.000 euro
Miljöverksamhet (kapitel 44520)	450.000 euro
Ungdomsarbete (kapitel 51500)	512.000 euro
Idrott (kapitel 51500)	1.625.000 euro
Kulturell verksamhet (kapitel 51600)	1.894.000 euro
Leaderbidrag (kapitel 62390)	95.000 euro
Evenemangsbidrag (kapitel 35000)	100.000 euro
Övriga bidrag (kapitel 35000)	2.200.000 euro
Projektbidrag (kapitel 35000)	<u>900.000 euro</u>
	11.016.000 euro

LÅN OCH INVESTERINGAR:

Geriatrisk klinik (moment 984100)	0 euro
Övriga lån (kapitel 935010)	<u>9.784.000 euro</u>
	20.800.000 euro

Fördelningen sker på basis av inkomna ansökningar, varvid beaktas framförallt verksamhetens natur, samhällsintresset av verksamheten, antalet medlemmar och deras aktivitet, frivilliginsatsernas andel av verksamheten och möjligheter att i samverkan med samhällsinsatser möta aktuella behov. Sedan fördelningsrådet på basis av ansökningar har lagt fram ett fördelningsförslag fattas beslut om fördelning av lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. I fördelningsbesluten prioriterar landskapsregeringen förnyelse, jämställdhet, hållbar utveckling och demokrati. Därutöver kommer vid fördelningen av anslaget läg-

gas extra vikt vid projekt som är innovativa, utvecklar samhället, främjar medborgarnas hälsa samt är miljöförbättrande.

Viktiga samhällsinvesteringar kan finansieras med penningautomatmedel.

För att uppnå jämställdhetsmålet vid beviljande av penningautomatmedel så att fördelningen ska ske på jämlika villkor inbegärs uppgifter om fördelning av kvinnor och/eller män eller flickor och/eller pojkar gällande medlemmar och/eller aktiviteter. Utvärdering av målet möjliggörs genom att kartlägga och följa upp hur fördelningen av beviljade medel ser ut ur ett genusperspektiv.

Genom de anslag som budgeteras under detta kapitel främjas de ideella föreningarnas verksamheter som inte naturligt hänför sig till något annat budgetkapitel som finansieras med penningautomatmedel men som har sådan verksamhet som faller inom ramen för fördelningen av penningautomatmedel. Därtill understöds investeringar och projekt som gynnar de verksamheter för vilka penningautomatmedel beviljas och som främjar penningautomatföreningens verksamhet. Under momentet avsätts även medel för medfinansieringen av aktiviteter inom Leader-programmet.

Se även kapitel 445, 515, 516, moment 62390, 935010 och 984100 samt LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet.

35000

Penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 538 003	-3 015 000	-3 200 000
- tidigare års anslag	-2 738 095	-3 657 867	
- PAF-netto	-2 113 603	-6 555 000	
Anslag netto	-7 389 701	-13 227 867	-3 200 000

Föreslås ett anslag om 3.200.000 euro.

Utgifter

Anslaget har beräknats enligt följande fördelning

- 2.200.000 euro, vilket avser bidrag ur penningautomatmedel för ideella föreningar och organisationer vilka inte hänför sig till sociala, miljö-, kultur-, ungdoms- eller idrottssektorn samt penningautomatmedel till landskapsregeringens disposition
- 900.000 euro att utges som bidrag för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande projekt eller andra investeringar som faller inom ramen för principer för fördelning av penningautomatmedel i enlighet med LL (1966:10, 3 §) om lotterier samt
- 100.000 euro att utges som stöd för evenemang. Evenemangsbidrag kan komma ifråga till ideella föreningar eller annan juridisk person som inte utgör företag. Syftet med evenemangsbidrag är att främja satsningar på nya eller befintliga evenemang under ett uppbyggnads- eller utvecklingskedje, som har positiv effekt på besöksnäringen.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**410 ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER**

I kapitlet ingår anslag för understöd för familjepolitiska förmåner samt tryggheten av skälig utkomst.

Implementering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Behov finns av en överenskommelseförordning med riket gällande upprätthållande av mekanismen enligt artikel 33 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som till exempel nationell kontaktpunkt och samordningsorgan. Underlag finns inte i nuläget för att föreslå anslag i budgeten.

41010 Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-10 410 128	-11 098 000	-11 464 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 410 128	-11 098 000	-11 464 000

Förslås ett anslag om 11.464.000 euro att utges som bostadsbidrag, moderskapsunderstöd, barnbidrag, utkomstskydd för personer med diagnosen fibromyalgi, underhållsstöd, stöd för tolkningstjänst för funktionshindrade samt för övertagande av skyddshemstjänster.

.....
Utgifter
.....

Anslaget har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Bostadsbidrag

För bostadsbidrag som enligt LL (2015:4) om tillämpning av lagen om allmänt bostadsbidrag beviljas enligt i riket gällande grunder, föreslås ett anslag om 2.100.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av bostadsbidragsärenden kan påföras momentet.

År	Antal mottagare i medeltal som regelbundet får bostadsbidrag	Regelbundet bostadsbidrag i medeltal per månad
2010	325	282
2011	315	254
2012	321	268
2013	352	279
2014	381	279
2015 - juni	427	285

Moderskapsunderstöd

I enlighet med LL (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd föreslås ett anslag om 80.000 euro. Anslaget har beräknats från ett födelsetal om ca 300, fyra internationella adoptioner och fyra tvilling-

födslar år 2016 samt en kostnad om 151 euro per moderskapsförpackning eller 224 euro i penningersättning. Kostnader för inköp av informationsmaterial kan påföras momentet.

Barnbidrag

Med hänvisning till LL (1994:48, ändring 2008/8, 4 §) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen föreslås ett anslag om 8.640.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av barnbidragsärenden kan påföras momentet.

Barnbidrag per kalendermånad är enligt följande:

Barn enligt åldersordning inom familjen	Barnbidrag euro per månad
1:a barnet	110
2:a barnet	143
3:e barnet	185
4:e barnet	214
5:e barnet och varje följande barn	259
Ensamförsörjartillägg	50

Antalet ensamförsörjare var under år 2014 totalt 540, varav 473 kvinnor och 67 män. Under år 2014 beviljades barnbidrag till 3.252 mottagare, varav 3.031 kvinnor och 221 män.

Utkomstskydd

Föreslås ett anslag om 21.000 euro för att trygga en skälig individuell utkomst för personer med diagnosen fibromyalgi som inte kunde erbjudas yrkesinriktad rehabilitering och således inte kunde komma i åtnjutande av rehabiliteringspenning. Nya utkomstskydd har inte beviljats efter år 2006. Från och med år 2005 får de som idag är utkomstskyddstagare vid uppnådd pensionsålder mellanskillnaden mellan utkomstskyddsbeloppet och det totala ålderspensionsbeloppet från landskapsregeringen.

Underhållsstöd

Med hänvisning till LL (2009:7) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om underhållsstöd föreslås ett anslag om 435.000 euro. Även administrativa kostnader för handläggande av underhållsstödsärenden kan påföras momentet. Antalet mottagare av underhållsstöd vid utgången av år 2014 var totalt 211, varav 181 kvinnor och 30 män. Antalet mottagande barn var 288.

Stöd för tolkningstjänster

Med hänvisning till LL (2010:99) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om tolkningstjänst för handikappade personer föreslås ett anslag om 38.000 euro som ersättning för kostnader för tolkningstjänster för personer med funktionsnedsättning. Även administrativa kostnader för handläggande av tolkningsärenden kan påföras momentet.

Nytt lagförslag om skyddshem

Lagtinget har antagit en lag som tryggar tillgången till skyddshem för personer som har drabbats av våld i nära relationer (LBT 89/2015). I lagförslaget läggs finansieringsansvaret liksom ansvaret för tillgången på skyddshemstjänster och ansvaret för att samordna och styra skyddshemsverksamheten på landskapet i stället för på kommunerna. Föreslås ett anslag om 150.000 euro.

415

AV KOMMUNERNA ANORDNADE SOCIALA TJÄNSTER

I enlighet med landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandelar för socialvården ska landskapsregeringen årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en socialvårdsplan som innehåller riktgivande mål och anvisningar till kommunerna för ordnande av socialvården i landskapet under de fem följande åren. Planen antas i januari.

Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt kalkylerade grunder. Grunderna för landskapsandelarna är basbelopp enligt åldersgrupp som landskapsregeringen fastställer årligen.

Till kommunerna betalas även särskilda landskapsandelar för vardera specialomsorg, barnskydd och missbrukarvård. De särskilda landskapsandelarna fastställs var för sig med nettodriftskostnaderna på vardera område som grund.

Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnandet av socialvård kan på ansökan beviljas kommuner i bosättningsstrukturgrupp 1. Kommunernas ansökningar sammanställs i en projektplan för anläggningsprojekt. Landskapsregeringen fastställer sedan utifrån projektplanen vilka anläggningsprojekt som får inledas under verksamhetsåret.

41500

Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-20 513 526	-20 764 000	-21 940 000
- tidigare års anslag	-103 628	-190 372	
- PAF-netto			
Anslag netto	-20 617 154	-20 954 372	-21 940 000

Föreslås anslag om 21.940.000 euro. Det föreslagna anslaget är ett förslagsanslag förutom vad gäller anslaget för stödundervisning i svenska som är ett fast anslag.

Utgifter

Med hänvisning till 3 kap. LL (1993:71, ändrad 1998/26, 2007/69, 2008/148) om planering av och landskapsandel för socialvården föreslås ett anslag om 21.770.000 euro att utges som landskapsandelar till kommuner för socialvårdens driftskostnader. I förslaget har en höjning av landskapsandelarna beaktats för merkostnader till följd av LL (2015:68) om hemvårdsstöd.

Föreslås att under år 2016 får kommunerna ersättning för skolgångskostnader utanför Åland, förutsatt att kostnaderna uppstått som en följd av barnskyddsplacement. Ersättningen utbetalas som ett tillägg till landskapsandelen för socialvård för år 2016 med redovisningsår 2014 som grund. Med hänvisning till 4 kap. LL (1993:71, ändrad 1998/26, 2007/69) om planering av och landskapsandel för socialvården och den preliminära socialvårdsplanen för åren 2016 - 2020 föreslås att landskapsregeringen skulle befullmäktigas att fastställa nya projekt inom socialvården så att landskapsandelarna för dessa uppgår till totalt högst 110.000 euro.

För stöd till kommunerna för stödundervisning i svenska för flickor och pojkar inom barnomsorgen med annat modersmål än svenska föreslås ett anslag om 60.000 euro. Understödet fördelas enligt antalet berörda barn i kommunerna och

utbetalas efter redovisning vid årets slut.

420 ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER

42000 Övriga hälso-och sjukvårdsuppgifter

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. öb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-30 000	-30 000	-30 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-30 000	-30 000	-30 000

Föreslås ett anslag om 30.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 30.000 euro för att understöda läkemedelsdistributionen i Kumlinge- Brändöregionen.

440 NATURVÅRD

44000 Naturvård

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. öb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-3 000	-2 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-3 000	-2 000

Föreslås ett anslag om 2.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 2.000 euro för ersättning av skador förorsakade av stora rovdjur eller av havs- och kungsörn. Av stora rovdjur har lodjur etablerat sig på Åland medan det är möjligt att i framtiden varg och björn förekommer sporadiskt. Alla stora rovdjur är enligt Rådets direktiv 92/43/EEG arter av gemenskapsintresse och måste enligt artikel 12 åtnjuta strikt skydd. Havsörn är dessutom en särskilt skyddsvärd art enligt LF (1998:113) om naturvård § 1. Eftersom dessa arter anses vara av gemenskapsintresse, bör samhället ersätta skador de förorsakar för enskilda personer. Var och en förutsätts dock ta rimliga förebyggande åtgärder för att hindra skador.

445 **PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET**

44510 **Penningautomatmedel för social verksamhet (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 994 608	-3 260 000	-3 240 000
- tidigare års anslag	-30 704	-25 392	
- PAF-netto			
Anslag netto	-3 025 312	-3 285 392	-3 240 000

För understöd för social verksamhet föreslås ett anslag om 3.240.000 euro att beviljas som understöd för verksamhetsstöd till ideella organisationer inom social- och hälsovårdssektorn.

Utgifter

Inom anslaget beviljas medel för fortsatt upprätthållande av skyddad arbetsverksamhet vid Pelaren och en ny funktion som jobbcoach vid Fixtjänst. Anslaget ska även användas till att fortsatta finansiera den s.k. "Tobakskampen" (år tre av fem), åtgärder mot spelmissbruk (år två av två), samordningsprojekt för förverkligandet av risk- och missbruksprogrammet samt till arbete för en jämställd barnomsorg.

Inom ramen för anslaget finansieras även ett flertal åtgärder för personer med funktionsnedsättning såsom personligt ombud fram till projekttidens slut. Ett treårigt projekt med syfte att stöda äldre med psykisk ohälsa inleds år 2016. I anslaget ingår också åtgärder för att förbättra situationen för personer utan bostad samt för bidrag till forsknings- och utvecklingsprojekt inom barnskyddet.

44520 **Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-241 330	-450 000	-450 000
- tidigare års anslag	-46 300	-108 670	
- PAF-netto			
Anslag netto	-287 630	-558 670	-450 000

Föreslås ett anslag om 450.000 euro att beviljas som verksamhetsunderstöd till ideella organisationer för miljöverksamhet och arbete för hållbar utveckling.

Utgifter

Anslaget används även för finansiering av samarbetet som grundar sig på samarbetsavtal med Åbo Akademi genom Husö biologiska station till en omfattning av 97.000 euro under år 2016.

Anslaget kan även användas för landskapsregeringens finansiering av projekt som innebär insamling av information, inventeringar, kompetenshöjning eller förbättringar på miljöområdet samt för att stöda arbetet med landskapsregeringens hållbarhetsstrategi och en omställning till ett hållbart samhälle.

Vid beslut om fördelning ser landskapsregeringen positivt på nya initiativ som stöder arbetet med en omställning av Åland till ett hållbart samhälle.

450 VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD

45000 Vattenförsörjning och vattenvård

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-110 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-110 000	0

Föreslås detta år inget anslag.

Utgifter

Föreslås inget anslag för räntegottgörelse under år 2016 för tidigare godkända räntestödslån på grund av det aktuella ränteläget. Räntegottgörelsen är 4 procent under de åtta första låneåren och 2 procent under de följande åtta låneåren, dock så att låntagarens ränta är minst 2 procent.

460 AVFALLSHANTERING

46000 Avfallshantering

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-200 000	0
- tidigare års anslag		-165 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-365 000	0

Föreslås detta år inget anslag.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

400
460
46010

SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE
AVFALLSHANTERING
Skrotbilspremie (NYTT)

I tll. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 9/2015-2016 föreslås att ett nytt moment införs i budgeten för år 2016 med rubrik "Skrotbilspremie" och att det under momentet upptas ett anslag till ett belopp om 100 000 €.

Utskottet konstaterar att förslaget är miljömässigt bra men att det måste beredas av landskapsregeringen innan ett sådant system kan införas. Landskapsregeringen kan se på förslaget och vid behov återkomma till lagtinget. Utskottet föreslår därmed att motionen förkastas.

**500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-
OMRÅDE**

502 STUDIESTÖD

50200 Studiestöd

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		50 000	50 000
Kostnader:			
- årets totalt	-7 453 106	-7 450 000	-8 145 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-7 453 106	-7 400 000	-8 095 000

Föreslås inkomster om 50.000 euro och anslag om 8.145.000 euro.

Inkomster

Den beräknade inkomsten av återkrav av studiestöd och av de studielån som landskapet på basen av borgensansvar erlagt till kreditinrättningar uppskattas uppgå till 50.000 euro under år 2016. Se LL (2006:71) om studiestöd.

Utgifter

Inför läsåret 2016 - 2017 kommer indexjusteringen av studiestödsbeloppen att återupptas enligt LL (2012/88) om temporär ändring av 6a § landskapslagen om studiestöd. Den ska baseras på förändring i konsumentprisindex under år 2015, som beräknas till 0,2 %.

De ändringar i beräkningsgrunder och belopp för vuxenstudiepenningen som beräknas träda ikraft fr.o.m. 1.8.2016 ligger som grund för förslaget för vuxenstudiepenning.

Studiepenning, högskola	2.930.000 euro
Studiepenning, ej högskola	1.870.000 euro
Vuxenstudiepenning	705.000 euro
Bostadstillägg	2.500.000 euro
Försörjartillägg	<u>140.000 euro</u>
	8.145.000 euro

I anslaget för bostadstillägg ingår 20.000 euro för att täcka studiesociala förmåner för de ålänningar som inte fyllt 17 år och som studerar på gymnasialstadiet utanför Åland under vårterminen 2016. Fr.o.m. 1.8.2016 kommer Ams att ha hand om bostadstillägg (studiesociala förmåner) även för studerande under 17 år vid åländska skolor. I samband med detta kommer alla bostadstillägg att hanteras inom studiestödssystemet.

505 BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET

De allmänna biblioteken tillgodoser invånarnas behov av kunskap, bildning och förströelse i enlighet med LL (1997:82) om allmänna bibliotek. Biblioteken lånar kostnadsfritt ut böcker och andra medier ur sina samlingar. De ger också handledning i sökning av information. Utvecklingen av den elektroniska informationsförmedlingen är snabb och kräver kontinuerlig uppdatering och sakkunskap.

50510 Understöd för kommunala bibliotek, författare och översättare (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-625 103	-636 000	-642 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-625 103	-636 000	-642 000

Föreslås ett anslag om totalt 642.000 euro.

.....
Utgifter
 .....

Av anslaget avser 615.000 euro landskapsandelar för kommunernas biblioteksverksamhet i enlighet med LL (1993:72 och 2007/71) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet.

Dessutom föreslås ett anslag om 27.000 euro i enlighet med LL (1985:29) om stöd för litterär verksamhet. Medlen motsvarar 10 % av de allmänna bibliotekens sammanlagda medieinköp under år 2014 och kan användas som stipendier till författare och översättare. Stipendierna fördelas av Ålands kulturdelegation.

510 ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET

Enligt gällande lagstiftning skapar landskapsregeringen och kommunerna gemensamt de allmänna förutsättningarna för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet som bedrivs av organisationer och föreningar. Verksamheterna stöds via landskapsandelar till kommunerna.

51000 Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 043 544	-1 053 000	-1 062 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 043 544	-1 053 000	-1 062 000

Föreslås ett anslag om 1.062.000 euro.

.....
Utgifter
 .....

Det föreslagna anslaget är ett förslagsanslag förutom vad gäller anslaget för övriga aktiviteter som landskapsregeringen arrangerar eller medverkar i. Detta an-

slag är ett fast anslag.

Av anslaget föreslås en fördelning i enlighet med LL (1993:72 och 2007/71) om planering av och landskapsandel för undervisning och kulturverksamhet enligt följande:

- för ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet 750.000 euro
- för medborgarinstitutets driftskostnader 282.000 euro

Under momentet föreslås dessutom 30.000 euro för övriga aktiviteter inom ungdoms-, idrotts- och kulturområdena.

515 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT

Enligt LL (1987:86) om ungdomsarbete och Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland, samt LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund fördelas penningautomatmedel till ungdoms- och idrottsorganisationer. I fördelningen prioriteras fortsättningsvis förnyelse av verksamheten. Stor vikt läggs vid att verksamheten beaktar jämställdhet, demokrati samt hållbarhet och tillgänglighet.

Föreningar och organisationer som arbetar med barn och ungdomar och som söker landskapsbidrag för sin verksamhet och sina projekt förutsätts arbeta aktivt för att motverka användning av alkohol och droger. Beträffande idrotten är det Ålands idrottsförbund som ansvarar för uppföljning av föreningarnas drogförebyggande arbete.

I anslaget för understöd till idrottsorganisationer har främjande av idrott och motion för personer med funktionsnedsättning beaktats, liksom medel för idrottsanläggningar och -redskap. Dessa bidrag kan beviljas till såväl föreningar som kommuner.

Beträffande bidrag till idrottsanläggningar läggs särskild vikt vid landskapsregeringens program "Ett tillgängligt Åland" som samlar landskapsregeringens åtgärder inom funktionshinderspolitiken.

Finansieringen av idrotten sker utifrån de riktlinjer som landskapsregeringen fastställde år 2014 i samverkan med Ålands idrottsförbund.

Under år 2016 avser landskapsregeringen påbörja arbetet med ett idrottspolitiskt program.

51500 Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 803 351	-1 910 000	-2 085 000
- tidigare års anslag	-4 425	-11 518	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 807 776	-1 921 518	-2 085 000

Föreslås ett anslag om totalt 2.085.000 euro.

Utgifter

Ca 1.625.000 euro avser idrottsverksamhet, inklusive kostnader för Ålands idrotts verksamhet och maximalt 75.000 euro avser bidrag för idrottsanläggningar och -redskap. Ålands idrottsförbund ansvarar i enlighet med LF (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund för fördelningen till sina medlemsorganisationer.

Resterande del av anslaget, ca 460.000 euro, avsätts för att stöda ungdomsverksamhet inom föreningar och organisationer.

516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

Penningautomatmedel används för kulturell verksamhet och kulturprojekt inom föreningsverksamheten i enlighet med LL (1983:39) om kulturell verksamhet. Prioriteringar och fördelning av medel följer landskapsregeringens kulturpolitiska program från år 2013. Även stipendier till enskilda kulturutövare fördelas ur penningautomatmedlen. Liksom beträffande övriga delar av tredje sektorn är förnyelse av verksamheten, jämställdhet, hållbarhet och tillgänglighet prioriterade områden vid fördelning av bidrag.

Under år 2016 avser landskapsregeringen påbörja uppbyggandet av ett resurscentrum för film och media. Till dess uppdrag hör att utveckla filmintresset och filmverksamheten samt att besluta om de medlen för filmfinansiering som ställs till förfogande.

51600 Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 305 912	-1 593 000	-1 645 000
- tidigare års anslag	-3 967	-366 088	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 309 879	-1 959 088	-1 645 000

Föreslås ett anslag om 1.645.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 975.000 euro utgöra medel för verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Dessa medel inkluderar hyresstöd för Ålands jord- och skogsbruksmuseums lokaler i tidigare Ålands naturbruksskolas utrymmen.

Utöver ovanstående föreslås 40.000 euro som investeringsbidrag till ungdomslokaler, byagårdar och övriga lokaler som används för kulturella eller bildningsändamål. I anslaget har även beaktats kulturpris, självstyrelsedagen, Kultur och hälsa. Vissa administrativa kostnader såsom annonsering ingår. Denna del av momentet, totalt 1.015.000 euro, ansvarar Ålands kulturdelegation för fördelningen.

För Ålands sjöfartsmuseum föreslås ett anslag om 300.000 euro inkluderande museets ordinarie verksamhet och löpande underhåll av museifartyget Pommern

som museet har hand om enligt ett avtal från år 2015 med Mariehamns stad. För större reparationer och renoveringar på Pommern enligt en plan 2012 - 2020 föreslås 100.000 euro.

För Ålands bildningsförbund och Arbetarnas bildningsförbund på Åland föreslås ett anslag om totalt 90.000 euro för verksamhet och 70.000 euro för förbundens särskilda satsningar. Av anslaget föreslås 20.000 euro för en studieplats vid Red Cross United World College.

Dessutom föreslås ett dispositionsanslag om 50.000 euro för kulturell verksamhet, seminarier och konferenser under året.

520

GRUNDSKOLEVÄSENDET

Enligt den åländska grundskolelagen ligger ansvaret för grundskolans undervisning och övrig verksamhet på huvudmännen, det vill säga kommunerna. Ålands landskapsregering ansvarar för både tillsyn och utveckling av grundskolan.

Landskapsregeringens långsiktiga övergripande mål är att

- stärka och utveckla tillsynen då det gäller målsättning att alla elever ska ges möjlighet till en likvärdig utbildning och en god grund för fortsatta studier
- utveckla och stöda undervisningen av inflyttade elever med annat hemspråk än svenska
- i samråd med skolornas huvudmän skapa de förutsättningar som krävs för att eleverna ska nå de mål och kunskapskrav som finns i den centrala läroplanen
- att vända trenden med de senaste årens ökning av elever som läser enligt anpassad lärokurs
- i samråd med skolornas huvudmän öka säkerheten och tryggheten i skolmiljön, arbeta för en ökad hälsa bland barn och unga samt förebygga riskerna för psykisk ohälsa och olika slag av missbruk
- främja kreativitet och entreprenörskap
- utveckla språkundervisningen i syfte att öka andelen elever som läser flera främmande språk samt
- följa med forskning och utvärdering av den åländska grundskolan.

Under budgetåret strävar landskapsregeringen till att

- påbörja en genomgående revidering av den centrala läroplanen som ska bygga på EU:s nyckelkompetenser och det lokala utbildningspolitiska programmet
- inleda revideringen av grundskolelagen och -förordningen
- implementera de nya läroplansanvisningarna kring stöd för inläring och skolgång
- fortsätta stöda projekten för läsfrämjande, nätbaserat lärande och skärgårdskolornas fortsatta utveckling
- inom ramen för utbildningsbyråns egen utvärderingsplan utvärdera jämställdhet i skolan, läsning i åk 5 och 8 samt ordna det s.k. Ålandsprovet i matematik för åk 6
- inom ramen för läsårets tema stöda skolorna i att utveckla arbetssätt som ger motion och rörelse ett utökat utrymme i skoldagen samt
- i samråd med ÅSUB och skolornas huvudmän utveckla statistikuppföljningen av lärarna i grundskolan.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Utskottet konstaterar att projekten för läsfrämjande, nätbaserat lärande och skärgårdskolornas fortsatta utveckling fortsättningsvis stöds enligt budgetförslaget.

52000

Grundskoleväsendet (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-11 975 893	-12 330 000	-12 415 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-11 975 893	-12 330 000	-12 415 000

Föreslås ett anslag om 12.415.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 12.075.000 euro avsett för betalning av landskapsandel för grundskolornas driftsutgifter.

Hösten 2015 är antalet grundskolor 22 (22) och antalet elever 2.850 (2.854).

Grundskolelever höstterminen 2015

	Totalt	Kön		Stadium	
		Flickor	Pojkar	Lågstadiet	Högstadiet
Totalt	2 850	1 370	1 480	1 925	925
Allmän undervisning	2 422	1 210	1 212	1 650	772
Undervisning med specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd					
Över hälften av undervisningen sker inom allmänundervisningen	364	137	227	233	131
Minst hälften av undervisningen sker inom specialundervisningen	43	17	26	28	15
Träningsundervisning	21	6	15	14	7

Källa: ÅSUB Utbildningsstatistik

Enligt uppgifter i befolkningsregistret och enligt ÅSUB:s prognoser beräknas kommuninvånarna i åldersgruppen 6 - 15 år fortsättningsvis minska i någon mån. Storleken på minskningen är beroende av en fortsatt inflyttning. Enligt bestämmelserna i LL (1993:73, ändring 2007/71) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet erhåller kommunerna landskapsandel för sina driftskostnader för grundskolan enligt landskapsandelsprocenterna 20 - 80. Kommunerna, förutom de i bosättningsstrukturgrupp 1, kan inte erhålla en särskild landskapsandel för anläggningsprojekt, utan landskapsandelen ska täcka såväl drifts- som anläggningskostnader.

Landskapsandelen bestäms enligt kalkylerade grunder och utgående från basbelopp per kommuninvånare i åldersgruppen 6 - 15 år. Det preliminära basbeloppet är 9.757,95 (9738,45) euro. För en elev inom träningsundervisningen är det preliminära basbeloppet 27.806,78 (27.751,20) euro.

Under år 2016 beräknas inget grundskole- eller biblioteksprojekt vara aktuellt i kommuner som tillhör bosättningsstrukturgrupp 1, varför inget anslag föreslås.

Av anslaget föreslås högst 300.000 euro att användas som understöd till kommunerna för sådan extra stödundervisning i svenska för elever som flyttat till landskapet från andra länder och regioner som kommunerna anordnar i stöd av 17 § grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland. En höjning beräknas på grund av dels att andelen elever med annat hemspråk fortsätter att öka och dels motta-

gande av flyktingar i landskapet.

För att säkerställa drift av ersättande skolor och elevernas skolgång i dem, föreslås 40.000 euro i händelse av att finansieringen från kommuner i väsentlig grad avviker från uppgjord budget eller överenskommelse. En förutsättning för eventuell ersättning är att landskapsregeringen har granskat verksamheten ifråga.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 8/2015-2016 föreslås att det till motiveringen under momentet införs följande tillägg "Verksamheten i ersättande skolor skall säkerställas och landskapsregeringen ges fullmakt att inkomma med ytterligare anslag såvida nu upptaget anslag inte är tillräckligt."

Utskottet konstaterar att detta är en komplex fråga vilken dessutom kan bli kostnadsdrivande och som därför måste beredas av landskapsregeringen om beslut om detta ska kunna fattas. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

560 EUROPEISKA UNIONEN – SOCIALFONDEN

Programmet avslutas per den 31.12.2015.

56000 Europeiska Unionen - socialfonden

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		62 596	0
Kostnader:			
- årets totalt	-52 570	-240 000	0
- tidigare års anslag	-98 249	-11 429	
- PAF-netto			
Anslag netto	-150 819	-188 833	0

Föreslås att inget anslag upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

600 NÄRINGSÄVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

610 NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE

Se kapitel motiveringen i verksamhetsdelen.

61000 Näringslivets främjande (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 812 115	-2 707 000	-1 507 000
- tidigare års anslag	-279 555	-782 920	
- PAF-netto		1 200 000	
Anslag netto	-2 091 670	-2 289 920	-1 507 000

Föreslås ett anslag om 1.507.000 euro.

Turismens främjande

Turismstrategin 2012 - 2022 är riktgivande för landskapsregeringens arbete med att främja besöksnäringen. Tillsammans med Visit Åland r.f. (VÅ) och Ålands Näringsliv r.f. samordnar landskapsregeringen arbetet genom de årliga handlingsplanerna.

En stor del av finansieringen för att främja besöksnäringen avsätts till destinationsmarknadsföring, som genomförs av VÅ tillsammans med näringen. I uppgiften ingår förutom dessa varumärkesstärkande marknadsföringsaktiviteter på prioriterade huvudmarknader även pressbearbetning samt turistinformationsservice lokalt på Åland.

Utöver destinationsmarknadsföringen kommer utvecklingen av destinationen Åland de närmaste åren att ligga i fokus för VÅ:s arbete. Landskapsregeringen noterar att de säljande aktörerna bör ta ett större ansvar för tjänste- och produktutvecklingen och att en del av finansieringen därför ska gå till att samla näringen och främja utvecklingen av destinationen. Landskapsregeringen stöder näringens intresse och engagemang i utvecklingen av Åland Convention Bureau och arbetet med att främja evenemang på Åland.

VÅ bör utreda möjligheterna att i framtiden delfinansiera destinationsutvecklingsarbetet genom EU-program. Den professionella bedömningen samt uppföljningen av marknadsförings- och utvecklingsinsatserna står VÅ för. VÅ bör tillämpa landskapsregeringens riktlinjer för offentlig upphandling.

För år 2016 - 2018 upprättas ett avtal med VÅ för marknadsföringen och utvecklingen av destinationen. Föreslås att landskapsregeringen reserverar penningautomatmedel om 1.000.000 euro per år för finansieringen under moment 35000.

Skärgårdsutveckling

Av anslaget föreslås 35.000 euro för bidrag till drift av Skärgårdsnämnden, vilket beviljas genom ett särskilt resultatavtal med aktör vald av Skärgårdsnämnden. Tonvikten läggs på utveckling av företag och arbetsplatser i skärgården i samarbete med bl.a. landsbygdsutvecklaren, näringslivsutvecklaren och företagens intresseorganisationer.

Nationellt företagsstöd

Av anslaget föreslås 1.000.000 euro för bidrag till nationellt företagsstöd som ett komplement till insatserna som delfinansieras från EU och genomförs inom ramen för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden perioden 2014 - 2020. Nationellt företagsstöd beviljas inom ramen för av landskapsregeringen fastställda stödordningar och principer, vilka baseras på EU:s gällande regelverk om statligt stöd, näringsstödslag för landskapet Åland LL (2008:110), LL (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om land- skapsgaranti.

Landskapsregeringen avser att prioritera åtgärder som ökar företagens export av tjänster och varor, internationalisering samt åtgärder som stöder en året-runt detaljhandelsverksamhet i skärgården. Detta görs genom bidrag för företagens internationalisering, nationella investeringsbidrag, finansieringsstöd för detaljhandeln i skärgården, stöd till nya skärgårdsföretag samt ersättning av socialskyddsavgifter för vissa privata arbetsgivare i skärgården.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 2.000 euro för räntestöd för företags investeringar. Saldot för utestående räntestöds krediter var 51.000 euro i augusti 2015. Antalet åländska företag med aktiva räntestöds krediter uppgår till 3 st. Nya räntestödslån beviljas inte varför budgetanslaget gradvis kommer att sjunka.

Av anslaget föreslås 20.000 euro för räntestöd för Finnvera Abp:s lån till åländska företag. Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som erbjuder finansiering i form av lån eller garantier samt utvecklingstjänster för små och medelstora företag, främjar export och företagens internationalisering samt befämjar regionalpolitiska åtgärder. Landskapsregeringen betalar räntestöd för gamla, ikraftvarande lån. Räntestödet gäller främst minilån, företagarlån till kvinnor samt investeringslån. Nya räntestödslån beviljas inte via Finnvera Abp varför budgetanslaget gradvis kommer att sjunka. Per augusti 2015 var saldot på utestående räntestöds krediter 618.000 euro. Antalet åländska företag med aktiva räntestöds krediter, lån eller garantier från Finnvera Abp uppgår till totalt 53 st.

Landskapsregeringen och Finnvera Abp ingick i augusti 2014 ett samarbetsavtal som en direkt fortsättning på det tidigare ikraftvarande samarbetsavtalet. Genom avtalet tillhandahålls åländska företag lån och garantier ur Finnveras portfölj.

Internationella utvecklingsprojekt

Under momentet föreslås att 450.000 euro avsätts för landskapsregeringens andel i den nationella finansieringen av bl.a. Interreg projekt. Anslagen från detta moment tilldelas åländska projekt i Interreg-programmet Central Baltic Programme 2014 - 2020. Momentet kan även användas för andra eventuella projekt av internationell karaktär eller för enbart nationellt finansierade utvecklingsprojekt på Åland.

Anslaget föreslås även kunna användas som nationell medfinansiering till åländska företag som deltar i europeiska program såsom Eurostars. Finansiering kan beviljas om 50 % dock högst 200.000 euro av de faktiska kostnader som sökanden har och som inte har annan finansiering.

Finansiering till företag beviljas i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2014 om tillämpning av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 17/2015-2016 första klämman föreslås att anslaget under momentet ökas med 150 000 euro.

Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering och föreslår att motionen förkastas.

615

FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION

Utvecklande av konkurrenskraften genom att utveckla effektiviteten, kvalitets-tänkande samtidigt som naturtillgångarna utnyttjas hållbart kräver en hög kunskapsnivå för att lyckas. I detta sammanhang är rådgivningen och kunskapsutvecklingen genom rådgivning och projekt mycket viktiga varför landskapsregeringen finansierar produktionsrådgivning och utvecklingsarbete inom de olika produktionsinriktningarna. Genomförande av investeringar är avgörande för utvecklande av konkurrenskraften och möjligheten till hållbar produktion inom lantruket. Som ett komplement till åtgärderna inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under kapitel 623 genomförs ett nationellt strukturstöd inriktat på räntestöd riktat till investeringar och nyetablerade jordbruksföretag.

61500

Främjande av livsmedelsproduktion (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 419 437	-940 000	-775 000
- tidigare års anslag		-668 600	
- PAF-netto	805 000	805 000	
Anslag netto	-614 437	-803 600	-775 000

Föreslås ett anslag om 775.000 euro.

Utgifter

Rådgivning

Av anslaget föreslås 685.000 euro för att användas till att finansiera rådgivningen samt försöks- och utvecklingsverksamheten vid Ålands hushållningssällskap r.f.

Rådgivnings- samt försöks- och utvecklingsverksamheten genomförs i enlighet med ett verksamhetsavtal för perioden 2015 - 2020. Avtalet följer de övergripande målsättningarna för livsmedelsproduktionen och lantbruket, d.v.s. fokus på en ekonomisk, smart och hållbar utveckling på landsbygden. Den främsta prioriteringen är att bidra till skapande av konkurrenskraftiga landsbygdsföretag som producerar råvaror av rätt kvalitet till den lokala livsmedelsindustrin och livsmedel till konsumenter.

En del av anslaget avsätts till ersättning av hyra och arrende till landskapsregeringen respektive fastighetsverket för de byggnader, utrustning, maskiner och mark som används inom försöksverksamheten, se även moment 60010.

Räntestöd

Av anslaget föreslås 80.000 euro för att finansiera räntestödet för årets beviljningsfullmakt om lån med räntestöd om 1.500.000 euro och tidigare års beviljade räntestödslån. Målsättningen är att räntestödet medverkar till en mer rationell och effektiv jordbruksproduktion i landskapet.

Räntestöd kan beviljas för lån vid produktionsinvesteringar i byggnader samt för visst lösöre. Räntestöd i samband med investeringar är ett komplement till investeringsstödet till jordbruket inom ramen för landsbygdsutvecklingsprogrammet under moment 62300.

Ett fullt utnyttjande av beviljningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge medföra nominell kostnad för landskapet om ca 240.000 euro under en femton-årsperiod. Lånen förmedlas av kreditinstitut på Åland och räntestödet varierar med marknadsräntorna och är maximalt 4 %.

Räntestöd, lån till lantbruk	Kostnad år 2016	Kostnad år 2017	Beräknad åter- stående kostnad vid ränteläge om 4,8 %	Beräknad återstå- ende kostnad vid ränteläge om 6 % eller högre
Lån utgivna åren 1997- 2016 (ca 7,4 milj.)	70.000 €	140.000 €	1.560.000 €	2.100.000 €
Lån utgivna år 2016 (1,5 milj)	10.000 €	35.000 €	240.000 €	400.000 €
Summa	80.000 €	175.000 €	1.800.000 €	2.500.000 €

Skördeskador

Av anslaget föreslås 10.000 euro för finansiering av räntestöd för lån beviljade med anledning av skördeskador i enlighet med LL (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador. Räntestöd på lån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Lån kan beviljas sådana gårdar där det konstaterats skördeskador som uppstått oberoende av odlaren i oskördad gröda till följd av onormalt ogynnsamma väderförhållanden.

Föreslås att det under år 2016 får beviljas nya räntestödslån om sammanlagt högst 300.000 euro. Räntestödet betalas som ett fast räntestöd om maximalt 5 % i högst 5 år. Låntagarens ränta uppgår dock alltid till minst 1 %. Skulle lånets totala ränta och låntagarens ränta sjunka under 6 % är räntestödet skillnaden mellan totala räntan och låntagarens ränta om 1 %. Stödet betalas med grund i kommissionens förordning (EU) nr 1408/2013 om stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (de minimis).

Ett fullt utnyttjande av bevillningsfullmakten beräknas enligt dagens ränteläge vålla landskapet kostnader om 30.000 euro under en femårsperiod. I april 2015 var saldot på utestående räntestödskrediter 28.550,92 euro.

61550

Avbytarservice

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-252 047	-340 000	-340 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-252 047	-340 000	-340 000

Föreslås ett anslag om 340.000 euro.

Utgifter

Anslaget avses användas för att säkerställa de åtaganden och kostnader i enlighet med LL (2014:53, ändr. 2015/47) om avbytarservice. Anslaget avser utgifter för ersättning till privat avbytarservice samt vikariehjälp i enlighet med regelverket.

621 EUROPEISKA UNIONEN – ERUF OCH ESF, 2014 - 2020

Europeiska kommissionen har den 17 december 2014 genom beslut C(2014) 9951 godkänt Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF). Programmet heter *Entreprenörskap och kompetens – Ålands strukturfondsprogram 2014 - 2020*.

Strukturfondsmedlen för det operativa programmet på Åland 2014 - 2020 uppgår till totalt 4.995.000 euro, fördelat på 2.322.538 euro från ERUF och 2.672.962 euro från ESF. Programmet omfattar hela Åland och målgruppen är företag, föreningar och offentliga aktörer. Programmets tekniska stöd budgeteras i sin helhet via socialfonden. Av programmets totala offentliga finansiering avsätts 30 procent till offentligt riskkapital.

Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskapen och förbättra kompetensen inom arbetslivet, öka sysselsättningen, produktiviteten och innovationskapaciteten. Målet är att förnya och diversifiera det åländska näringslivet och att bidra till ett välutbildat, jämställt och aktivt inkluderande samhälle. Strategin är att skapa förutsättningar för och stöda innovationer och kompetens i företag och organisationer på Åland för att få näringslivet att växa smart och hållbart. Fokus läggs på långsiktighet, samverkan på olika plan, kapitalförsörjning i tidiga faser av företagets livscykel och kompetensförsörjning.

Ett förverkligande av dessa mål förväntas ge en hög sysselsättningsgrad, god skattekraft, konkurrenskraftiga företag och en långsiktigt hållbar tillväxt som gör det möjligt att behålla den åländska välfärden på en fortsatt hög nivå.

Finansieringsramen:

ERUF OCH ESF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014-2015	Förslag 2016	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	4.995.000	1.389.000	714.000	2.892.000
ERUF:s finansieringsandel	2.322.538	683.000	332.000	1.307.538
ESF:s finansieringsandel	2.672.962	706.000	382.000	1.584.962
Sammanlagt	9.990.500	2.778.000	1.428.000	5.784.500

62100 Europeiska unionen – ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter	0	1 389 000	714 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-1 428 000	-1 428 000
- tidigare års anslag		-1 350 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-1 389 000	-714 000

Föreslås en inkomst om 714.000 euro och ett anslag om 1.428.000 euro.

Inkomster

Av inkomsten föreslås att 332.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2016 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ERUF.

Av inkomsten föreslås att 382.000 euro upptas, vilket motsvarar finansieringsramen för år 2016 för Operativprogram för Åland 2014 - 2020 med finansiering från ESF.

Utgifter

Av anslaget föreslås 664.000 euro för genomförande av programmet delfinansierat av ERUF motsvarande finansieringsramen för år 2016.

Operativprogrammet som delfinansieras av regionalfonden förverkligas genom det prioriterade området *Entreprenörskap och innovation* som har två investeringsprioriteringar

- främja företagsinvesteringar inom innovation och forskning samt
- stöd av små och medelstora företags förmåga att inleda tillväxt- och innovationsarbete.

De huvudsakliga målgrupperna för åtgärderna är små och medelstora företag, nyetablerade teknologiföretag samt teknikintensiva eller innovativa små tjänsteföretag vilka har potential att utvecklas till internationella tillväxtföretag, högskolor/universitet, intresse- och branschorganisationer samt offentliga aktörer. Programmet genomförs med projektstöd till offentliga organ och organisationer samt genom offentligt riskkapital till företag.

Av anslaget föreslås 764.000 euro för genomförandet av programmet delfinansierat av ESF motsvarande finansieringsramen för år 2016.

Det prioriterade området som delfinansieras av socialfonden kallas *Delaktighet och kompetens* och har fyra investeringsprioriteter:

- minskad arbetslöshet med fokus på ungdomar och ökad rörlighet på arbetsmarknaden
- minskad risk för marginalisering
- uppgradering av kunskaper, färdigheter och kompetens av arbetskraften samt
- flexibla och relevanta utbildningssystem.

Huvudsakliga målgrupper är anställda inom företag och organisationer, personer som riskerar att marginaliseras och arbetslösa personer. Programmet genomförs i form av projektstöd.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd som finansierar administration, information, uppföljning, övervakning och utvärdering.

623

EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 – 2020

Europeiska kommissionen godkände den 13 februari 2015 program för landsbygdens utveckling för perioden 2014 – 2020 (beslutsnummer C(2015) 841 final CCI 2014FI06RDRPO02). Övergripande målsättning för programmet är att bidra till en hållbar ekonomisk och smart utveckling på landsbygden och till att utveckla och diversifiera det till landsbygden kopplade näringslivet. Programmet ska dessutom bidra till att stärka och utveckla de redan goda natur- och miljöförhållandena samt stärka landskapets attraktivitet som samhälle. Programmets främsta prioritering är att säkerställa en tillräcklig primärproduktion och på så sätt se till att det finns råvaror till livsmedelsindustrin och livsmedel för konsumenterna. Detta bör bygga på ett konkurrenskraftigt och hållbart jordbruk. Programmet genomför 9 åtgärder och 15 underåtgärder för att nå dessa mål utgående från 5 av unionens 6 prioriteringsområden för landsbygdsutveckling.

Finansieringsramen:

EJFLU	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014-2015	Förslag 2016	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	34.744.000	9.342.000	5.080.000	20.322.000
EJFLU:s finansieringsandel	20.709.000	5.618.000	3.018.000	12.073.000
Total programbudget	55.453.000	14.960.000	8.098.000	32.395.000
Nationell tilläggsfinansiering	2.564.000	542.000	404.000	1.618.000
Sammanlagt	58.017.000	15.502.000	8.502.000	34.013.000

62300

Europeiska Unionen – EJFLU, 2014 – 2020 (R-EU)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		6 418 000	3 018 000
Kostnader:			
- årets totalt	-6 812 461	-8 407 000	-8 407 000
- tidigare års anslag		-987 539	
- PAF-netto			
Anslag netto	-6 812 461	-2 976 539	-5 389 000

Föreslås en inkomst om 3.018.000 euro och ett anslag om 8.407.000 euro.

Inkomster

Under momentet upptas anslag som överförs till landskapsregeringen från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) för finansiering av landsbygdens utvecklingsprogram 2014 - 2020.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 8.228.000 euro för landskapets andel och EU:s andel för finansieringen av de 9 åtgärderna och 15 underåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för perioden 2014 - 2020. De finansiellt mest omfattande åtgärderna utgörs av kompensationsbidraget, stöd för miljö- och klimatvänligt jordbruk, stöd för ekologisk produktion samt investeringsstöd till livsmedelsindustrin, startstöd till unga odlare samt rådgivning och kunskapsöverföring inom jordbruket. I momentet ingår också finansiering av den nationellt finansierade husdjursförhöjningen inom kompensationsbidraget. Inom ramen för momentet finansieras också programmets tekniska stöd.

I anslaget ingår även 179.000 euro för finansiering av EU:s andel av genomförande av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt. Anslaget består av medel från jordbruksfonden (EJFLU). Leader-dimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och fungera som ett instrument till att samordna de landsbygdsboende till samarbete kring olika typer av projekt t.ex. till förmån för närmiljön. Landskapets finansieringsandel för Leader-dimensionen om 95.000 euro upptas under moment 62390.

62390

Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. öb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-169 000	-95 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-169 000	-95 000

Föreslås ett anslag om 95.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser landskapets finansieringsandel, som finansieras ur penningautomatmedel, för genomförandet av Leader-dimensionen samt för genomförande av Leader-projekt.

Leaderdimensionen ska medverka till att utveckla landsbygden och även fungera som ett instrument till att samordna gräsrotterna till samarbete kring projekt, bl.a. miljömässiga projekt.

625

EUROPEISKA UNIONEN – EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 – 2020

Genomförandet av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden 2014 - 2020 (EHFF) kommer att inledas under hösten 2015. Liksom under tidigare programperioder tillåts endast ett program per medlemsstat. Europeiska kommissionen har beslutat om (beslutsnummer C(2015)2065 och CCI 2014FI14MFOP001) tilldelningen av Finlands EU-medel för genomförandet av programmet och landskapsregeringen och riksstyrelserna har överenskommit om fördelningen av medel mellan Åland och riket. Liksom under tidigare programperioder tilldelas Åland 8,62 %, vilket är 3.400.000 euro, av EU-medlen för stöd till fiskerinäringen. I enlighet med fondförordningen kan det operativa programmet nu även innefatta vissa åtgärder inom ramen för den integrerade havspolitikerna samt fiskeriövervakning och -kontroll. För åtgärder inom den integrerade havspolitikerna erhåller landskapet 8,62 %, vilket är 380.000 euro, och för övervakning och kontroll tilldelas landskapet högst 500.000 euro. Programmet totala EU-finansiering är således 4.280.000 euro och landskapets medfinansiering uppgår till 6.085.000 euro.

Finansieringsramen:

EHFF	Finansieringsram 2014 - 2020	Budgeterat 2014-2015	Förslag 2016	Återstod
Landskapsregeringens finansieringsandel	6.085.000	970.000	734.000	4.381.000
EHFF:s finansieringsandel	4.280.000	970.000	587.000	2.723.000
Sammanlagt	10.365.000	1.940.000	1.321.000	7.104.000

62500 Europeiska Unionen – EHFF, 2014 -2020 (R-EU)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		970 000	587 000
Kostnader:			
- årets totalt	0	-970 000	-1 321 000
- tidigare års anslag		-970 000	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-970 000	-734 000

Föreslås en inkomst om 587.000 euro och ett anslag om 1.321.000 euro.

Inkomster

Inkomsten avser intäkterna från EHFF som medfinansiering av det operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för programperioden 2014 - 2020.

Utgifter

Anslaget avser den totala offentliga finansieringen av det operativa programmet inom ramen för vilket stöd beviljas för programperioden 2014 - 2020.

Anslaget inkluderar 1.100.000 euro för insatser för att främja en hållbar utveckling av fiskerinäringen i landskapet. Landskapets medfinansiering för denna del utgör 63 procent, eller 693.000 euro.

För den del av programmet som ska stöda insatser inom den integrerade havspolitikerna avsätts 110.000 euro, varav landskapets medfinansiering är 25 procent eller 30.000 euro.

Anslaget inkluderar även ett belopp på 111.000 euro för fiskeriövervakning och -kontroll. För denna del är landskapets medfinansiering 10 procent eller 11.000 euro.

Under momentet upptas även anslag för tekniskt stöd. Tekniskt stöd kan inkludera kostnader för administration, uppföljning och övervakning av programmet, informationsinsatser samt löpande utvärdering och utredningar.

631 EUROPEISKA UNIONEN – REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN, 2007 - 2013

Programmet avslutas per den 31.12.2015.

63100 Europeiska unionen - ERUF, 2007 – 2013 (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		1 071 311	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-400 085	-153 312	
- PAF-netto			
Anslag netto	-400 085	917 999	0

Inkomster

Föreslås att ingen inkomst upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

Utgifter

Föreslås att inget anslag upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

633 EUROPEISKA UNIONEN – PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, 2007 - 2013

Programmet avslutas per den 31.12.2015.

63310 Europeiska Unionen – EJFLU, 2007 – 2013 (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter		901 671	0
Kostnader:			
- årets totalt	-29 733	0	0
- tidigare års anslag	-1 141 166	-899 037	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 170 899	2 634	0

Inkomster

Föreslås att ingen inkomst upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

Utgifter

Föreslås att inget anslag upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

635 EUROPEISKA UNIONEN – STRUKTURPROGRAM FÖR FISKERISEKTORN, 2007 – 2013

Programmet avslutas per den 31.12.2015.

63500 Europeiska Unionen – EFF, 2007 – 2013, (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-772 159	-1 435 814	
- PAF-netto			
Anslag netto	-772 159	-1 435 814	0

Inkomster

Föreslås att ingen inkomst upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

Utgifter

Föreslås att inget anslag upptas för år 2016 då programmet avslutas per den 31.12.2015.

640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET

64000 Främjande av skogsbruket (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-75 184	-183 000	-356 000
- tidigare års anslag	-101 725	-84 317	
- PAF-netto			
Anslag netto	-176 909	-267 317	-356 000

Föreslås ett nettoanslag om 356.000 euro.

Utgifter

Föreslås att 250.000 euro används för stöd i enlighet med LL och LF (2015:32 och 2015:33) om stöd för hållbart skogsbruk.

För att trygga en fortsatt god skogsvård och ett hållbart privatskogsbruk avser landskapsregeringen utöka ramavtalet med Ålands Hushållningssällskap r.f. gällande rådgivningen för primärnäringsarna så att även skogsvårdsrådgivningen, genom Ålands skogsvårdsförening r.f., omfattas. För ändamålet föreslås ett anslag om 90.000 euro för år 2016.

LL (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening ska förnyas under året och skogsvårdsavgiftens fortsatta existens är oklar. Landskapsregeringen avser med anledning av detta återkomma till lagtinget med en förlängning av avtalet för åren 2017 - 2020 som även beaktar en eventuell slopad skogsvårdsavgift.

Föreslås vidare 16.000 euro avsett för Ålands skogsvårdsförening r.f. för ersättande av de intäktsbortfall och extra kostnader som uppstår i skärgårdskommunerna i enlighet med LL (2001:51, 20 §) om Ålands skogsvårdsförening.

Anslaget får även användas till förhandsfinansiering av åtgärder som landskapsregeringen tvingas vidta enligt LL (1998:83, 18c §) om skogsvård och med stöd av LL (2012:69, 6 §) om landskapets finansförvaltning gottskrivs inkomster motsvarande förhandsfinansieringen.

650 JAKT- OCH VILTVÅRD

65000 Jakt- och viltvård (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-113 000	-84 000
- tidigare års anslag	-74 935	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-74 935	-113 000	-84 000

Föreslås ett anslag om 84.000 euro.

Utgifter

I anslaget ingår 73.000 euro i stöd till jaktvårdsföreningarnas verksamhet och skjutbanor, samt viltvårdsprojekt. Ett högt prioriterat viltvårdsprojekt är inrättande av mink- och mårhundsfria häckningsområden för sjöfågel. Stödet ska fördelas rättvist i förhållande till antalet medlemmar i föreningen samt föreningens aktivitet. Målsättningen med skytteverksamheten bör vara att den är självfinansierande.

Av anslaget kan ett stöd till Ålands jakt- och fiskemuseum beviljas på basen av redovisade kostnader för jaktvårdsföreningarnas och landskapsregeringens möten, kurser och informationstillfällen vid museet samt särskilda evenemang med anknytning till jakt, dock inte för kostnader som hänför sig till museets ordinarie verksamhet.

Föreslås ett anslag om 11.000 euro främst för bidrag för förebyggande åtgärder vid yrkesmässigt bedrivna odling, men även ersättande av hjortdjurskadorna på yrkesmässigt bedrivna odlingar eller skogsplanteringar. Bidraget beviljas endast i de fall jakt är tillåten på området och att jakt bedrivs aktivt inom områdets närhet under ordinarie jakttid. Anslaget används dessutom för viss försöksverksamhet för förhindrande av hjortdjurskadorna samt kostnader för tillvaratagande av fallvilt enligt jaktlagen (1985:31, §§ 70, 73) för landskapet Åland. Anslaget avses över tid delvis motsvara inkomsterna från hjortdjurslicenser. Närmare regler för beviljande av bidrag anges i landskapsregeringens fastställda riktlinjer.

Anslaget kan även användas för hjortdjursinventeringar och forskningsprojekt kring hjortdjur.

670 FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN

67000 Främjande av fiskerinäringen

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-128 580	-151 000	-151 000
- tidigare års anslag	-30 000	0	
- PAF-netto	50 000	50 000	
Anslag netto	-108 580	-101 000	-151 000

Föreslås ett anslag om 151.000 euro.

Utgifter

Av anslaget föreslås 50.000 euro för ersättning till yrkesfiskare för skador inom fiskeriverksamheten. Anslaget avser ersättning för skador uppkomna under år 2015. Ersättning beviljas enligt bestämmelserna i rikslagstiftningen om fiskeriförsäkringar (FFS 331/58) som även tillämpas på Åland. Detta stödsystem måste avslutas varför ett nytt stödsystem bör övervägas. Anslaget får även användas för utredningsändamål.

Av anslaget föreslås 1.000 euro för landskapsunderstöd till fond för fiskeriförsäkringar med hänvisning till lagen (FFS 331/58, 13 §) om fiskeriförsäkringar.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för att befrämja uppsamling av fjällfisk och skötströmming i skärgård och glesbygd enligt av landskapsregeringen fastställda riktlinjer samt åtgärder för att rationalisera hanteringen av fångsten i fiskehamnar och fisklandningsplatser i avsikt att förbättra fiskens kvalitet samt verksamhetens lönsamhet.

Av anslaget föreslås 50.000 euro för rådgivningsverksamhet och information till fiskerinäringsföretagen som tillhandahålls av branschorganisationer i enlighet med gällande ramavtal med Ålands hushållningssällskap r.f. för primärnäringsrådgivningen på Åland. Administrationen av avtalet sker i samarbete mellan jordbruks- och fiskeribyrån. Anslag för den övriga rådgivningen inom ramen för avtalet budgeteras under momentet 61500.

700 INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

715 FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION

Anskaffning av ägarbostäder stöds genom förmånliga villkor för landskapsborgen för en del av bostadslånet. Stödet för produktion av hyresbostäder sker genom räntestöd med förmånliga villkor samt via landskapsborgen.

Det befintliga bostadsbeståndets upprätthållande stöds genom inkomstprövade reparationsbidrag som främst beviljas sjuk- och ålderspensionärer. Åt hushåll vars bostäder drabbats av sanitära olägenheter såsom fuktskador, mögel, ohyra och liknande företeelser kan också understöd beviljas. Stöd för att främja tillgängligheten i befintligt bostadsbestånd ges för installation av hiss i flervåningshus samt för avlägsnande av andra rörelsehinder och förbättringar av boendemiljö. Klimatåtagandena för att därigenom minska miljöpåverkan stöds genom

bidrag för installation av solfångare, solceller och små vindkraftverk. Vidare stöds energieffektivisering i flerbostadsfastigheter genom bidrag för uppgradering av styr- och reglerteknik.

Understöd och specialåtgärder för låntagare med ekonomiska svårigheter ges genom betalning av räntor för landskapsbelånade hyreshus som har betydande ekonomiska svårigheter samt för att täcka kreditförluster förorsakade av låntagare med landskapsbelånad ägarbostad där låntagaren blivit permanent insolvent.

Understöd kan enligt prövning ges för att främja och stöda företagsarrangemang i det landskapsbelånade hyresbostadsbeståndet i avsikt att skapa solidare företag med bättre verksamhetsförutsättningar på lång sikt.

71500**Främjande av bostadsproduktion (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-218	-145 000	-100 000
- tidigare års anslag	-64 960	-403 418	
- PAF-netto			
Anslag netto	-65 177	-548 418	-100 000

Föreslås ett anslag om 100.000 euro för i kapitel motiveringen nämnda understöd.

Utgifter

Anslaget fördelas enligt följande

- bostadsreparationer 20.000 euro
- energieffektiviserings- och kvalitetshöjande åtgärder i flerbostadshus 60.000 euro samt
- specialåtgärder gällande låntagare med ekonomiska svårigheter 20.000 euro.

Vidare föreslås att anslagen får användas för att täcka eventuella åtaganden för de borgensförbindelser för ägarbostäder som utges under moment 71510.

71510**Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-97 528	-200 000	-150 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-97 528	-200 000	-150 000

Föreslås ett anslag om 150.000 euro för beviljande av räntestöd och landskapsborgen med stöd av LL (1999:40) om bostadsproduktion.

Utgifter

För närvarande betalas räntestöd först då låntagarens bruttoränta överstiger 3,5 % för ägarbostäder och 2,0 eller 2,5 % för hyresbostäder. Den kalkylerade kostnaden för utelöpande räntestödslån är beräknad med en genomsnittlig bruttoränta för låntagaren om 2,5 %. Nya räntestöd till ägarbostäder beviljas inte annat än

genom bostadssparsystemet (BSP). För bostadsspardeponenter som beviljats räntestödslån har landskapsregeringen även betalat en bostadssparpremie på 3.000 euro under åren 2012 - 2015. Det föreslås att medel för utbetalning av bostadssparpremier förlängs att gälla under perioden 2016 – 2020 varför medel även reserveras under år 2016.

Landskapsborgen får ställas för anskaffning av ägarbostäder och hyresbostäder i enlighet med LL (1999:40) om bostadsproduktion och av landskapsregeringen särskilt fastställda villkor.

För produktion av hyresbostäder föreslås att räntestödslån för högst 7.500.000 euro får beviljas såsom tidigare. För att stöda installation av hiss i befintliga flervåningshus kan räntestöd beviljas i kombination med ett bidrag som kan beviljas under moment 71500.

Genom LL (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion kan räntestödslån beviljas. Föreslås en fullmakt om beviljande av räntestöd på lån om högst 500.000 euro.

Den framtida kostnadsbelastningen utgående från existerande räntestödsförbindelser framgår ur tabellen nedan. I tabellens sista kolumn framgår kostnaden enligt det sämsta möjliga scenariot, d.v.s. ett sådant ränteläge då högsta möjliga räntestöd betalas.

	Lånesaldo 30.6. 2015 (m euro)	Kostnad år 2016 (euro)	Beräknad åter- stående nominell kostnad vid ett ränteläge om 3 %, (euro)	Beräknad återstå- ende nominell kostnad vid ett ränteläge över 6 %, (euro)
Bostadssparlån	6,5	-	-	700.000
Ägarbostäder	8,7	-	-	1.100.000
Hyresbostäder	42,3	100.000	6.400.000	21.900.000
Summa	57,5	100.000	6.400.000	23.700.000

720 ELSÄKERHET OCH ENERGI

72010 Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tð	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	0	-570 000	-300 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-570 000	-300 000

Föreslås ett anslag om 300.000 euro för produktionsbaserad ersättning till vindkraften för produktionsåret 2015.

Utgifter

För att ge vindkraftsproducenterna ekonomiska förutsättningar tills det nya stöd-

systemet träder i kraft har LL om produktionsstöd för el ändrats så att stöd för elproduktion från vindkraftverk även ges för åren 2013, 2014 och 2015. Målsättningen är att företagen ska ges ekonomiska förutsättningar att driva sin verksamhet tills systemet med inmatningstariffer träder i kraft år 2016. Stödets totala summa förväntas uppgå till ca 300.000 euro per år. Medel för utbetalning för åren 2013 och 2014 upptogs i andra tillägget till budgeten för år 2015, medan stöd för produktionen gällande år 2015 föreslås betalas ut år 2016. Utbetalning av stödet förutsätter notifiering.

747

ÖVRIG TRAFIK

74700

Understöd för övrig trafik

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-2 890 126	-3 292 000	-3 292 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-2 890 126	-3 292 000	-3 292 000

Föreslås ett anslag om 3.292.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 1.342.000 euro för upprätthållandet av trafik på flyglinjen Mariehamn-Stockholm/Arlanda. Kostnaden utgår från nuvarande avtal som går ut den 29.2.2016 samt en uppskattad kostnad för ett nytt avtal som kommer att börja gälla från och med 1.3.2016. En kostnadsökning förväntas, då landskapsregeringen valt att ta bort semesteruppehållet som har ställt till problem för näringslivet.

Passagerarutvecklingen på linjen Mariehamn - Stockholm

År	antal passagerare	snitt/tur
2012	13.241	14,9
2013	15.307	15,4
2014	15.615	15,9

Föreslås ett anslag om 1.950.000 euro för upprätthållande av kollektivtrafik under år 2016. Nuvarande stödsystem för den regionala kollektivtrafiken är upprättad enligt Europaparlamentets och Europa rådets förordning (EG) nr 1370/2007 (s.k. trafikavtalsförordningen) och går ut den 31.12.2015.

Från och med 1.1.2016 börjar en ny 2 - 3 årig tilldelning av kollektivtrafiken enligt ett meddelande landskapsregeringen ämnar lämna till EU under december 2015. Målsättningen är att avtalen som ingås under år 2018 ska ha en löptid om 8 - 10 år exkl. optionsår och anpassas till den nya kollektivtrafiklagen, som tidigast antas under år 2017. Kortare avtal anses olämpliga då de skulle ge onödigt höga kostnader, bl.a. avseende onödigt höga kostnader för fordon då avskrivningstiden blir allt för kort.

751 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

75100 Understöd för varutransporter i skärgården

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-271 308	-316 000	-280 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-271 308	-316 000	-280 000

Föreslås ett anslag om 280.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser upprätthållandet av transportlinjer i skärgården år 2016 enligt fyra upphandlade transportavtal. Avtalen går ut 31.12.2017 och gäller följande linjer:

- Linje 1: Kökars kombinerade mjölk- och färskvarubil
- Linje 2: Sottunga och Föglö tankbil för mjölk
- Linje 3: Brändö-Kumlinge färskvarubil samt
- Linje 4: Varutransporter från fasta Åland och Åbo till skärgården.

760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

76000 Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-11 484	-88 516	
- PAF-netto			
Anslag netto	-11 484	-88 516	0

Föreslås inget anslag för landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunalvägar för år 2016.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

85000 Högskolan på Åland

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-61 538	-84 000	-84 000
- tidigare års anslag	-1 698	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-63 237	-84 000	-84 000

Föreslås ett anslag om 84.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser vissa studiesociala förmåner och stipendier. Anslaget ingår i nettoanslaget för högskolans verksamhetskostnader men redovisas i överföringsdelen till följd av arten på kostnaderna. Se även moment 85000 i verksamhetsdelen.

860 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

86050 Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. t.b.	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 951 584	-4 834 000	-4 830 000
- tidigare års anslag	-25 337	-183 491	
- PAF-netto	296 082	360 000	
Anslag netto	-3 680 839	-4 657 491	-4 830 000

Föreslås ett anslag om 4.830.000 euro.

Utgifter

Föreslås ett anslag om 4.100.000 euro för arbetslöshetsersättningar. Ur landskapets medel erläggs grunddagpenning och arbetsmarknadsstöd i enlighet med landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Stödbeloppen justeras årligen enligt index. Anslaget har i övrigt beräknats utgående från att arbetslösheten under år 2016 fortsättningsvis kommer att ligga på ungefär samma nivå som år 2015 och att antalet stödberättigade därmed kommer att ligga kvar på nuvarande antal.

För specialutgifter för arbetskraftsservicen föreslås ett anslag om 30.000 euro. Anslaget kan användas för att täcka kostnader för utredande av arbets- och utbildningsförutsättningar eller lämplighet för yrke och för specialarrangemang på arbetsplatsen för personer med nedsatt arbetsförmåga (ÅFS 2006:8 § 37). Kostnaderna ersätts enligt samma grunder som i riket (FFS 2012:1073 § 28).

Anslaget kan också användas för att vid behov erbjuda kunder särskilt stöd och handledningsinsatser på arbetsplatsen.

Föreslås ett anslag om 1.000.000 euro för genomförande av sysselsättningsfrämjande åtgärder, 300.000 euro av anslaget redovisas i verksamhetsdelen, moment 86050.

Under momentet upptas anslag för de sysselsättningsfrämjande åtgärder som regleras i landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet LL (2006:8). Anslaget används för stödriktade åtgärder och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder för arbetslösa arbetssökande och täcker kostnader för bland annat sysselsättningsstöd. Sysselsättningsstöd är en individuell åtgärd som kan beviljas för anställning, arbetspraktik, läroavtalsutbildning, deltidsarbete och start av företagsverksamhet. Stödet betalas till arbetsgivaren om det är fråga om anställning, annars direkt till personen.

Från anslaget bekostas också projektinriktade åtgärder. Ams upphandlar projekt som är inriktade på särskilda kategorier av arbetslösa med svag ställning på arbetsmarknaden. En upphandling av två sådana projekt, Emmaus sysselsättningsprojekt och Katapult, har gjorts för perioden 2013 - 2015 med en option för år 2016. Optionen för år 2016 har utnyttjats för bägge projekten.

I övrigt upphandlar Ams alltefter behov olika slag av sysselsättningsåtgärder och projekt, exempelvis kurser som är inriktade på jobsökning och vägledning i syfte att förbättra deltagarnas möjligheter att hitta jobb eller utbildningsplats, eller någon alternativ lösning.

Anslaget kan även användas för att skapa möjligheter till individuella lösningar för enskilda genom sysselsättningsfrämjande utbildnings- eller valideringsåtgärder samt genom anskaffning av sysselsättningsfrämjande utbildning. Det kan handla om upprätthållande eller komplettering av befintlig kompetens, förberedelse för att starta egen verksamhet eller dylikt.

Till deltagarna i projektåtgärder och utbildningar som anges i plan betalas arbetslöshetsförmåner.

OFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER

889 ÅTERFÖRDA ANSLAG

88900 Återförda anslag

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. 0b	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-500 785	100 000	100 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-500 785	100 000	100 000

Återbokade bidrag används för att underlätta avförandet av bidrag som beviljats stödtagare men som av olika skäl aldrig utbetalas samt för bidrag som återkrävs. Under momentet föreslås i detta skede en uppskattad minskning av överföringskostnaderna om 100.000 euro. Minskningen har i budgetförslaget styrts till posten övriga överföringskostnader i resultaträkningen, medan kostnadsminskningen i praktiken fördelas ut till de sektorer som bidragets överföringskostnader ursprungligen belastat.

Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter - detaljmotivering

---

890 SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER

890 SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR

Enligt självstyrelselagen erhåller landskapet ett avräkningsbelopp som utgör 0,45 % av de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån. Under ett budgetår erhåller landskapet ett förskott på avräkningsbeloppet för det pågående året. Därtill slutregleras avräkningen för det föregående året efter att statsbokslutet är fastställt.

Dessutom erhåller landskapet skattegottgörelse om den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten överstiger 0,5 % av motsvarande skatt i hela riket. Skattegottgörelsebeloppet beräknas som den del som överstiger 0,5 % enligt ovanstående. Beloppet kan beräknas först efter att beskattningen för ett skatteår är slutförd, varför det i praktiken är två års eftersläpning i systemet. Det i föreliggande budgetförslag upptagna skattegottgörelsebeloppet hänför sig därför till skatteår 2014.

Nedan visas utvecklingen av avräkningsbeloppet respektive skattegottgörelsen för fem år.

	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015	År 2016
Avräkningsbelopp	205 799 832	207 772 392	214 518 638	221 568 000	220 758 000
Förändring i %		1,0 %	3,2 %	3,3 %	-0,4 %
Åren 2012 - 2014 avser slutavräkning enligt ÅD:s beslut för respektive år. Åren 2015 och 2016 avser förskott på avräkningsbeloppet enligt ÅD:s beslut för respektive år.					
Skattegottgörelse	17 440 733	9 783 220	5 278 521	6 987 664	9 100 000
Förändring i %		-43,9 %	-46,0 %	32,4 %	30,2 %
År 2012 avser skattegottgörelse för skatteår 2010, år 2013 för skatteår 2011, år 2014 för skatteår 2012, år 2015 för skatteår 2013 och år 2016 för skatteår 2014. Uppgifterna för skatteår 2014 är preliminära.					

Under kapitlet upptas även inkomster av lotteriskatt och apoteksavgifter.

89000 Skatter och inkomster av skattenatur

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	233 139 968	239 130 000	240 938 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	233 139 968	239 130 000	240 938 000

Föreslås inkomster om sammanlagt 240.938.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna under momentet har beräknats enligt nedanstående ungefärliga fördelning.

Avräkningsbelopp	220 758 000 euro
Skattegottgörelse	9 100 000 euro
Återbäring av lotteriskatt	10 500 000 euro
Apoteksavgifter	580 000 euro
Sammanlagt	240 938 000 euro

Det förskott landskapet i enlighet med 45 § självstyrelselagen erhåller för år 2016 uppgår enligt Ålandsdelegationens beslut till 220.758.000 euro, vilket belopp föreslås upptaget som inkomst under momentet.

Med hänvisning till 49 § självstyrelselagen föreslås upptaget ett belopp om 9.100.000 euro som uppskattad inkomst av skattegottgörelse för skatteåret 2014. Det slutliga beloppet av skattegottgörelsen blir känt först efter att beskattningen för år 2014 har avslutats.

Den lotteriskatt som riksmyndigheterna uppbar av Ålands Penningautomatförening återbärs till landskapet. År 2016 erhåller landskapet den lotteriskatt som Ålands Penningautomatförening erlägger för verksamheten under år 2015. Med hänvisning till ovanstående föreslås en uppskattad inkomst om 10.500.000 euro under momentet.

Föreslås därtill en inkomst om 580.000 euro för avgifter enligt LL (1947:6, ändr. 2002/44) om apoteksavgift i landskapet Åland.

892

FINANSIELLA POSTER

89200

Finansiella poster

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	2 611 929	2 900 000	2 120 000
Kostnader:			
- årets totalt	-291 844	-225 000	-220 000
- tidigare års anslag	-48 158	-2 635	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 271 927	2 672 365	1 900 000

Föreslås inkomster om 2.120.000 euro och anslag om 220.000 euro.

Inkomster

Inkomsten har beräknats enligt följande ungefärliga fördelning:

Räntor på lån och premier för landskapsgarantier	690 000 euro
Ränteinkomster av likviditetsplaceringar och räntor på bankkonton	80 000 euro
Dividendinkomster	1 350 000 euro
Sammanlagt	2 120 000 euro

För ränteutgifter m.fl. kostnader för av landskapet upptagna budgetlån och tillfälliga likviditetslån föreslås ett anslag om 10.000 euro. Anslaget avser även räntor och övriga kostnader för regionallån ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

I anslaget ingår därtill 10.000 euro för att resultatmässigt avskryva osäkra kundfordringar enligt god bokföringssed. I den mån landskapet i ett senare skede erhåller betalning för fordringarna kan inkomsten påföras momentet.

Föreslås ett anslag om 150.000 euro i räntestöd för studielån, erläggande av borgensansvarsbelopp samt ränteunderstöd i enlighet med LL om studiestöd (2006/71).

Av anslaget föreslås 50.000 euro för ersättande av kreditförluster för landskapsgarantier och lån beviljade på landskapets ansvar. Anslaget avser även landskapets andel av Finnvera Abp:s kreditförluster för lån beviljade enligt ingått avtal.

89230

Landskapets fastighetsverk

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			6 330 000
Extraordinära intäkter			108 000 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	114 330 000

Momentet nytt.

Föreslås en inkomst om 6.330.000 euro samt en extraordinär intäkt om 108 miljoner euro.

Verksamhet, mål och fullmakter

Den 1 januari 2016 är avsikten att landskapslag (LTB 66/2015) om landskapets fastighetsverk ska träda i kraft. Landskapets fastighetsverk är ett affärsverk inom finansavdelningens förvaltningsområde. Enligt lagen ska fastighetsverket bedriva uthyrningsverksamhet av lokaler och fastigheter för den i 1 § avsedda förvaltningens behov samt sköta den fastighetsförmögenhet som är i fastighetsverkets besittning.

Enligt 20 § i lagen har lagtinget givit en överföringsfullmakt till landskapsregeringen som innebär att landskapsregeringen bemyndigats att överföra den fastighetsförmögenhet som är underställd fastighetsbyrån, och den rörelse som behövs för att bedriva verksamheten enligt lagen till fastighetsverket. Personalen överförs till fastighetsverket i enlighet med lagens 21 §. Vidare bemyndigas landskapsregeringen att besluta på vilka villkor egendomen överförs samt besluta om vilka skulder och fordringar som överförs samt i övrigt fastställa den ingående balansräkningen i enlighet med 13 §. Landskapsregeringen avser att fatta ett beslut om preliminär balansräkning vari ingår preliminärt grundkapital samt i övrigt enligt bemyndigandet innan den 1 januari 2016. Ett slutligt beslut fattas efter att landskapets årsredovisning för år 2015 har fastställts. För att fastställa den ingående balansräkningen för fastighetsverket krävs enligt lagen en värdering av

egendomen till verkligt värde. Värdet av de fastigheter som överfördes till fastighetsbyrån den 1 januari 2015 uppgick till ungefär 70 miljoner euro, men en uppvärdering till 178 miljoner euro har gjorts för att värdet ungefär ska motsvara byggnadernas nuvärde. Med beaktande av avskrivningar på de aktuella byggnaderna under år 2015 och övriga förändringar under året kalkyleras balansvärdet uppgå till ca 175 miljoner euro per den 1.1.2016 i fastighetsverket.

I samband med att fastighetsbeståndet överförs från fastighetsbyrån till fastighetsverket frigörs ett övervärde om ca 108 - 109 miljoner euro. I föreliggande förslag till budget upptas därför en extraordinär intäkt om 108 miljoner euro. Emedan det slutliga beloppet kan fastställas först efter att landskapets bokslut för år 2015 är färdigt återkommer landskapsregeringen vid behov i ett förslag till tilläggsbudget.

Efter att lagtinget har beslutat om budgeten för landskapet Åland ska landskapsregeringen besluta om målen för fastighetsverkets tjänster. Enligt lagen ska landskapsregeringen även besluta om fastighetsverkets resultatmål och intäktsföringsmål efter att budgeten beslutats, men eftersom ett förskott av avkastningen kommer att uppbäras för år 2016 bör resultatmål och intäktsföringsmål beslutas samtidigt som förskottet på avkastningen beslutas av lagtinget. Landskapsregeringen föreslår att både resultatmålet och intäktsföringsmålet beslutas till 6.330.000 euro för år 2016 enligt följande proforma-resultaträkning.

Fastighetsverkets proforma resultaträkning för år 2016

INTÄKTER

Hysesintäkter, internhyror	16 458 000
Övriga intäkter (externa hyror, vidarefakturerade kostnader virkesförsäljning och arrendeintäkter för åker, jakt samt övrigt)	1 051 000
Skötselanslag, miljöbyråns förvaltningsområde	254 000
Skötselanslag, museibyråns förvaltningsområde	586 000
Summa intäkter	18 349 000

KOSTNADER

Central administration	1 041 000
Drift-, skötsel- och underhållskostnader	3 562 000
Driftpersonal	1 378 000
Avskrivningar	6 038 000
Summa kostnader	12 019 000

RESULTAT 6 330 000

Överförs till landskapets budget som intäkt från internräntor	6 330 000
---	-----------

Nettoresultat	0
----------------------	----------

Överlåtelsefullmakt

Överföring av egendom och driftsansvar utöver den verksamhet som idag bedrivs av fastighetsbyrån kräver lagtingets bemyndigande enligt 13 §. Landskapsregeringen begär lagtingets fullmakt att besluta om överföringen enligt 13 §. Fastigheterna framgår av tabellen nedan. I förteckningen ingår en nybildad fastighet (Korsö batteri) och 6 st. fastigheter som överläts från staten till landskapet 1.6.2015. Budgetåret 2016 övertar fastighetsverket det ekonomiska driftsansvaret för infrastrukturavdelningens samtliga färj- och väntstugor, vägstationerna i

Brändö, Föglö, Godby, Kumlinge och Kökar samt bostadsbyggnaden vid Lemströms kanal. Enbart byggnader med eget tomtområde är medtagna i förteckningen. Övriga byggnader står på väg- eller biområde till väg. I överlåtelsen ingår även samtliga samfälligheter och andra till fastigheter tillhörande rättigheter. Kvar hos infrastrukturavdelningen blir verkstads- och lagerområdet i Möckelö med tillhörande samfällighet, i vilket motorfordonsbyråns byggnad ingår.

Förteckning över fastigheter som överförs till fastighetsverket 1.1.2016

Kommun	By	Beteckning	Fastighetsnamn	Tidigare användning
Br	Asterholma	35-896-2-1	Biområde för färjäste	Från infrastrukturavdelningen
Br	Brändö	35-404-6-7	Vägstationen	Från infrastrukturavdelningen
Fö	Brättö	62-403-3-3	Storklobbs sjöbev. område	Från staten
Fö	Brättö	62-403-3-15	Storklobbs sjöbev. område I	Från staten
Ha	Signilskär	76-443-1-0	Enskär	Från staten
Ha	Signilskär	76-443-1-0	Heligman	Från staten
Ku	Kumlinge	295-403-14-34	Kumlinge sjöbevakningsstation	Från staten
Ku	Kumlinge	295-896-2-1	Vägstationstomt	Från infrastrukturavdelningen
Ku	Björkö	295-896-2-2	Biområde	Från infrastrukturavdelningen
Ku	Seglinge	295-896-2-3	Biområde	Från infrastrukturavdelningen
Kö	Finnö	318-896-2-1	Vägstationstomt	Från infrastrukturavdelningen
Le	Nåtö	417-413-4-7	Korsö Batteri	Nybildad fastighet
Mh	Västernäs	478-23-2-7	Doppingvägen 5	Från staten
Vå	Grundsunda	941-404-2-67	Hummelvik	Från infrastrukturavdelningen

Ett eventuellt övertagande av de byggnader som förvaltas av Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) har diskuterats men föreslås framskjutas med tanke på att fastighetsverkets administration är synnerligen ansträngd under uppstartsskedet. Enligt en preliminär överenskommelse med ÅHS, ska fastighetsverket i fortsättningen leda samtliga byggprojekt som påbörjas.

Investeringarnas maximibelopp och de viktigaste projekten

Med stöd av 6 § landskapslagen om landskapets fastighetsverk begärs fullmakt för fastighetsverket att under budgetåret 2016 genomföra investeringar i fastigheter och byggnader om högst 7 miljoner euro. För fastighetsverkets räkning begärs även fullmakt att ingå förbindelser för investeringarna som medför utgifter under senare räkenskapsperioder med 8,5 miljoner euro.

I enlighet med tidigare aviserade planer påbörjas renoveringen av **lagtingshuset** under år 2016. Projektet genomförs inom ramen för det planerade fastighetsunderhållet och kräver således inget eget budgetanslag för genomförandet, utan finansieras i sin helhet av internhyressystemet som togs i användning budgetåret 2015. Under byggnadstiden kan lagtingsbyggnaden inte användas och lagtingets verksamhet är utlokaliserad till andra lokaler. Kostnaderna för detta bestrids av fastighetsverket som en del av renoveringsprojektet.

Som en del av lagtingets renovering planeras en tillbyggnad av **landskapsarkivet**, se moment 39099.

Planeringen av **polishusets** tillbyggnad fortgår. Den slutliga planeringen genomförs under år 2016 och byggandet kan inledas under år 2017. Se närmare Ålands polismyndighet, moment 82500.

Under året pågår även fortsatt planerings- och utredningsarbete rörande tillbyggnad av simulatorbyggnad (se moment 85000) och musikinstitutet (se moment 85200).

Lån och likviditetshantering

Enligt 6 § krävs lagtingets samtycke till att fastighetsverket tar upp lån för finansiering av sin verksamhet. Enligt detaljmotiveringen är det långfristiga lån som avses, och fastighetsverket avser inte uppta långfristiga lån under år 2016.

Avsikten är att kortfristig kassafinansiering sköts inom ramen för landskapets likviditetshantering, utan uttrycklig fullmakt från lagtinget. Fastighetsverkets överskottslikviditet kommer på samma sätt att hanteras centralt vid landskapsregeringens finansavdelning.

Inkomster

Med hänvisning till ovanstående föreslår landskapsregeringen att ett belopp om 6.330.000 euro upptas som ett förskott av det överskott som beräknas uppstå i fastighetsverket, främst i form av de kalkylerade internräntorna som ingår i de hyresbelopp som debiteras respektive förvaltningsenhet. I samband med att bokslutet för fastighetsverkets första verksamhetsår fastställs under år 2017 tas ställning till eventuell ytterligare inkomstföring till landskapets budget. Från och med budgeten för år 2017 kan den årliga avkastningen av affärsverket bestå av dels ett förskott för pågående år, dels en slutreglering av föregående år.

Med hänvisning till ovanstående upptas en extraordinär intäkt om 108 miljoner euro som uppstår vid bildandet av fastighetsverket i samband med överföringen av fastigheterna.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Stephan Toivonens budgetmotion nr 14/2015-2016 föreslås att motiveringen under momentet ändras så att fullmakten för fastighetsverket att under budgetåret 2016 genomföra investeringar i fastigheter och byggnader sänks till 5 miljoner euro.

Utskottet föreslår att motionen förkastas. Utskottet omfattar kanslikommissionens planer gällande renovering av lagtingsbyggnaden. Reservation har inlämnats av ledamoten Stephan Toivonen.

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 25/2015-2016 föreslås att motiveringen till momentet under rubriken "Verksamhet, mål och fullmakter" ges följande tillägg: "Under året genomförs en utförsäljning av de tidigare statliga fastigheter som överlåtits åt landskapet, därtill återkommer regeringen till lagtinget under året med förslag på övriga fastigheter och markområden som inte behövs för den egna verksamheten och därför bör avyttras" samt att anslaget under momentet ökas med 1 000 000 euro.

Utskottet anser för sin del att de fastigheter som inte behövs för landskapets behov i utgångspunkt bör avyttras. Utskottet ber landskapsregeringen överväga vilka fastigheter som kan avyttras och takten på avyttringen samt att återkomma till lagtinget i frågan.

I budgetförslagets detaljmotivering finns text om den egendom som överförs till fastighetsverket per 1.1.2016. Utskottet noterar att landskapsregeringen den 29.10.2015 ingick köpeavtal om tomt nr 11 i kvarter 18 i Nyängen, Mariehamn (478-6-18-11). Fastigheten överförs tillsammans med de övriga fastigheterna som nämns i budgetförslaget till fastighetsverket per den 1.1.2016.

Utskottet hänvisar i övrigt till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering.

89250 Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	36 000 000	20 700 000	20 800 000
Kostnader:			
- årets totalt			
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	36 000 000	20 700 000	20 800 000

Föreslås en inkomst om 20.800.000 euro.

Inkomster

Med hänvisning till kapitel 350 i överföringsavsnittet föreslås en inkomst om 20.800.000 euro.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I tll. Stephan Toivonens budgetmotion nr 11/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet sänks till 14 000 000 euro.

Utskottet ber landskapsregeringen se över användningen av penningautomatmedlen och uttagsnivån. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

893 AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR**89300 Av- och nedskrivningar (F)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-7 660 000	-7 200 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-7 660 000	-7 200 000

Föreslås ett förslagsanslag om 7.200.000 euro under momentet.

Utgifter

Anslaget avser avskrivningar enligt plan för tillgångar som är underkastade förslitning. Avskrivningar görs på immateriella tillgångar, byggnader och konstruktioner, vägar och annan infrastruktur, transportmedel, arbetsmaskiner samt övriga maskiner och inventarier.

Avskrivningarna för år 2016 har kalkylerats uppgå till sammanlagt ca 11.400.000 euro, varav 4.200.000 euro budgeteras under Ålands hälso- och sjukvård, moment 84000.

Byggnader som överförs till landskapets fastighetsverk från ingången av år 2016 kommer att avskrivas i fastighetsverkets bokföring. Beloppet på de avskrivningar som överförs uppgår grovt räknat till ca 3.660.000 euro.

Kombinationen av övergången till en ny ekonomimodell år 2015, med ändrade redovisningsprinciper och implementation av ett nytt ekonomisystem gör att det totala beloppet av avskrivningarna är svårbedömt. Totalbeloppet har kalkylerats utgående från samma avskrivningsplan som gällde för år 2014.

894 **RESERVER OCH FONDER**89410 **Löneutjämningsreservering**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-200 000	-300 000	0
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-200 000	-300 000	0

I förlikningsbudet från 8.12.2014 har överenskommit att en pott om 550.000 euro inklusive sociala kostnader på årsnivå avsätts som en allmän pott för arbetsvärdering från den 1.2.2016. I samma förlikningsbud har också överenskommit om en pott om 550.000 euro inklusive sociala kostnader på årsnivå från den 1.2.2016 för vårdpersonal, vilket har beaktats i ÅHS budgetförslag, moment 84000. I budgetförslaget för år 2016 har inte ökade personalkostnader till följd av den allmänna potten beaktats, eftersom det vid beredningen av budgetförslaget inte är känt hur den kommer att fördelas. I budgeterna för åren 2014 och 2015 har sammanlagt 500.000 euro avsatts under föreliggande moment som en s.k. löneutjämningsreservering. När det är känt vilka av landskapets enheter som får högre personalkostnader till följd av att den allmänna potten fördelas är avsikten att upplösa avsättningen i form av löneutjämningsreserveringen i motsvarande grad.

89450 **Reservering av penningautomatmedel**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-10 000 000	0	0
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	-10 000 000	0	0

Föreslås detta år inget anslag.

Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar - detaljmotivering

---

100 LAGTINGET

9111 LAGTINGETS KANSLI

911150 E-demokrati – utvecklingsprojekt (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			0
Kostnader:			
- årets totalt			-587 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-587 000

Momentet nytt. Se även moment 11150 i verksamhetsdelen.

För att öka öppenheten i förhållande till och dialogen med medborgarna har lagtinget inlett ett projekt vars mål är ett integrerat internetbaserat kommunikationssystem, e-demokrati. Medel har för föregående budgetår avsatts för kartläggning, dokumentering och framtagande av prototyper med sikte på utvecklingen av ett integrerat dokument- och ärendehanteringssystem som utgör en grund för ett nytt plenisystem. Projekteringen har nu framskridit och projektet har gått in i en genomförandefas som temporärt kommer att kräva högre anslag i enlighet med en av kanslikommissionen antagen budgetplan där anslagsbehovet för år 2016 beräknas vara 587.000 euro, för år 2017 550.000 euro, för år 2018 360.000 euro för att år 2019 återgå till en nivå om ca 250.000 euro.

Lagtingets nuvarande diariehanteringssystem är ursprungligen en prototyp och byggd på gammal teknik varför det kräver förändringar. Målet är, förutom en ökad tillgänglighet för medborgarna, att driften av det nya systemet ska vara så kostnadseffektiv som möjligt och projektet kan resultera i olika rationaliseringsvinster.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

Utskottet finner projektet betydelsefullt framförallt i syfte att öka tillgängligheten för den åländska demokratin. Eftersom det inte finns något IT-system som passar lagtingets verksamhet på marknaden bygger lagtinget ett IT-system i egen regi.

Utskottet betonar vikten av att en samordning sker mellan det ärende- och plenisystem som lagtinget bygger och landskapsregeringens ärendehanteringssystem och budgetsysteem.

200 LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET**9252 SERVICEVERKSAMHET****925210 Serviceverksamhetsinvesteringar**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			0
Kostnader:			
- årets totalt			-40 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-40 000

Föreslås ett anslag om 40.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser byte av ett av serviceenhetens fordon.

300 FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**9340 SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR**

Under kapitlet upptas moment av blandad natur.

934000 Övriga finansinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	2 828 220	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-1 447 466	-1 750 000	0
- tidigare års anslag	-3 000 334	-1 040 454	
- PAF-netto	197 548	1 502 452	
Anslag netto	-1 422 032	-1 288 002	0

Inkomster

Landskapsregeringen bemyndigas att sälja aktier till skäligt pris och vad som bedöms ändamålsenligt avseende verksamhetens syfte och ägarförhållanden.

Utgifter

Föreslås inget anslag.

934080 Övriga lån (F)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	2 603 648	2 720 000	2 630 000
Kostnader:			
- årets totalt	-192 215	-122 000	-195 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	2 411 433	2 598 000	2 435 000

Föreslås en inkomst om 2.630.000 euro och ett anslag om 195.000 euro.

Inkomster

Inkomsterna avser avkortningar på lån. Även avkortningar på de lån som utgivits ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot ingår i beloppet.

Utgifter

Anslaget avser avkortningar av upptagna finansieringslån. Därtill ingår anslag för avkortning av regionallån från Nordiska Investeringsbanken, vilka motsvaras av inbetalningar under föreliggande moment, inkomster ovan.

9350 PENNINGAUTOMATMEDEL**935010 Lån ur penningautomatmedel (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-625 000	-1 610 000	-9 784 000
- tidigare års anslag	-1 045 171	-9 026 529	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 670 171	-10 636 529	-9 784 000

Föreslås ett anslag om 9.784.000 euro.

Utgifter

Anslaget utges som lån för aktivitetsfrämjande och sysselsättningskapande projekt. Lånen kan även utges för socialvårdsanläggningar, idrottsanläggningar och liknande projekt. Se även kapitel 350 under överföringar.

Lånen utges åt kommuner, föreningar och sammanslutningar.

Räntan föreslås uppgå till f.n. 1,0 %.

9390 GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER**939000 IT-systemanskaffningar (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			0
Kostnader:			
- årets totalt			-50 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-50 000

Momentet nytt. Se även moment 39000.
Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser kostnader för utveckling och modernisering av hembygdsrättsregistret, föranlett av ny lagstiftning. I budgeten för år 2015 upptogs ett delanslag om 100.000 euro.

400 SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE**9440 NATURVÅRD****944000 Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)**

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-100 000	-50 000
- tidigare års anslag	-98 950	-30 264	
- PAF-netto	30 264	130 264	
Anslag netto	-68 686	0	-50 000

Föreslås ett anslag om 50.000 euro.

Utgifter

Anslaget kan användas för ersättningar enligt avtal om inskränkning i nyttjanderätt till mark eller ersättningar enligt omförhandling av dylika avtal.

Anslaget kan även användas för det fortsatta förverkligandet av Natura 2000 - programmet genom inköp eller intrångsersättningar. I anslaget ingår även kostnader för värdering och andra åtgärder som direkt härrör sig till utvidgning av arealen av skyddad natur.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016
I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 23/2015-2016 föreslås att momentet utgår.

Utskottet konstaterar att det är viktigt med skydd av olika typer av arter och biotoper. Landskapet har hittills gått in för detta genom att skydda dessa med instrumentet naturskyddsområde. Dessa kan vara privatägda eller offentligt ägda. Om de är privatägda så har landskapet utbetalat olika former av intrångsersättningar. Med anledning av detta föreslår utskottet att motionen förkastas.

500 UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS-OMRÅDE

9516 PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET

951600 Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	0
- tidigare års anslag	-213 954	0	
- PAF-netto			
Anslag netto	-213 954	0	0

Föreslås inget anslag.

9530 UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN

953000 Investeringar i skolfartyg (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-470 000	-76 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-470 000	-76 000

Föreslås ett anslag om 76.000 euro för investering i utrustning på skolfartyget m/s Michael Sars.

Utgifter

Anslaget avser

- installation av nivåmätningssystem för fartygets tankar till en kostnad av ca 43.000 euro
- bränslemätare för huvudmotorer och hjälpmaskiner optimeras för en miljöanpassad drift av fartyget, ca 18.000 euro samt
- utrustning för inkopplande av landström installeras, ca15.000 euro.

9540 KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET

954000 Inköp av konst (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-4 316	-20 000	-20 000
- tidigare års anslag	-11 293	-15 684	
- PAF-netto			
Anslag netto	-15 609	-35 684	-20 000

Föreslås ett anslag om 20.000 euro.

Utgifter

Anslaget föreslås för att uppfylla målsättningarna för Ålands konstmuseum vad gäller inköp av konst, som omfattar såväl utövande konstnärer som äldre konst, där särskild uppmärksamhet fästs vid genusperspektiv. Konstinköpen innefattar såväl traditionell bildkonst som modern foto- och videokonst, installationer etc.

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §), att inkomster av avkastningen av Irene och Halvdan Stenholms donationsfond kan gottskrivas momentet. Avkastningen ska användas för inköp av värdepapper eller konst.

954010 Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-15 000	0	0
- tidigare års anslag	-48 636	-759 535	
- PAF-netto	63 636	585 000	
Anslag netto	0	-174 535	0

Föreslås inget anslag detta år.

600 NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

9640 FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET

964000 Övriga investeringar för skogsbruket (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		0	-10 000
- tidigare års anslag	-1 708	-18 291	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 708	-18 291	-10 000

Rubriken ändrad. Föreslås ett anslag om 10.000 euro.

Utgifter

Anslaget avser ersättningar för biotopskydd om det på en skogsfastighet finns biotoper som är viktiga för den biologiska mångfalden och som skogsägaren är skyldig att bevara enligt LL (1998:83, § 12) om skogsvård och detta medför en olägenhet för skogsägaren som inte är ringa. Anslaget kan även användas för andra ersättningar för biotopskydd om särskilda skäl föreligger.

700   INFRASTRUKTURA VDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE
9745   OLJESKYDD
974500   Oljeskyddsinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		1 062 000	431 000
Kostnader:			
- årets totalt		-1 262 000	-902 000
- tidigare års anslag		-100 000	
- PAF-netto		700 000	
Anslag netto	0	400 000	-471 000

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §), ett nettoanslag om 471.000 euro.

Inkomster

Inkomsten under momentet avser Oljeskyddfondens ersättning för anskaffning av oljeskyddsutrustning.

Utgifter

Oljeskyddet i landskapet har varit eftersatt. Därför har landskapsregeringen tagit fram en oljeskyddsplan. Oljeskyddfonden har omfattat landskapsregeringens investeringsplan för oljeskyddet och 15.6.2015 lämnat förhandsbesked om ersättningen för anskaffningarna. Ersättningarna betalas ut i efterskott och de kan helt eller till delar utbetalas under ett senare budgetår. Under år 2016 avser landskapsregeringen göra följande oljeskyddsinvesteringar enligt plan och med beaktande av oljeskyddfondens beslut

- Svärtan utrustas med en kran (60.000 euro varav stöd 30.000 euro)
- en G-pråm för transport av länsor anskaffas (100.000 euro varav stöd 100.000 euro)
- en oljetrål anskaffas (337.000 euro varav stöd 168.500 euro)
- en truck till oljeskyddslagret anskaffas (15.000 euro varav stöd 7.500 euro)
- personlig skyddsutrustning anskaffas (100.000 euro varav stöd 50.000 euro)
- 3 st insatscontainrar anskaffas (10.000 euro varav stöd 5.000 euro)
- ett mottagningsutrymme utrustas (140.000 euro varav stöd 70.000 euro) samt därutöver föreslås att m/s Michael Sars utrustas med en kran till en kostnad om 140.000 euro.

9750 KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK

975000 Fartygs- och färjeinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-15 476	-6 200 000	-5 735 000
- tidigare års anslag	-29 896	-234 523	
- PAF-netto			
Anslag netto	-45 372	-6 434 523	-5 735 000

Föreslås ett anslag om 5.735.000 euro under momentet.

Utgifter

Landskapets flotta är föråldrad, varför landskapsregeringen projekterat en ny färja. Säkerhet och miljö har stått i fokus vid planeringen, men även driftsekonomi och flexibilitet. Den planerade färjan har god lastkapacitet, god passagerarkomfort och är anpassat för personer med funktionsnedsättningar. Fartygets kapacitet kan anpassas efter säsong och genom modern teknik minimeras driftskostnaderna. Fartyget drivs med LNG, men även dieselolja kan användas, och fartyget kan kompletteras med batteripaket. De prisindikationer som erhållits ligger i ett brett spann från 15 miljoner euro och uppåt. Till detta kommer 2 - 3 miljoner euro i hamninvesteringar. Byggtiden beräknas vara ca 18 månader från kontraktstecknande.

Under år 2015 har en projektorganisation byggts upp, med målsättning att begära in samt anta anbud under år 2015/2016. Landskapsregeringen föreslår ett delanslag om 5.000.000 euro för beställning av den nya färjan. Tidigare har under år 2014 och år 2015 avsatts sammanlagt 5.250.000 euro. Ytterligare anslag för att täcka totalkostnaden avses att uppta i budgetförslaget för år 2017.

Vidare föreslås ett anslag om sammanlagt 735.000 euro för modernisering och krav på färjorna. Arbetet med att uppdatera brandsäkerheten enligt de nya brandbestämmelserna, som trädde i kraft år 2015, fortsätter med tillgängliga anslag från tidigare år.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Bert Häggbloms m.fl. budgetmotion nr 5/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet minskas med 5 000 000 €.

Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering och föreslår att motionen förkastas.

9760 KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING

976000 Infrastrukturinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	102 940	0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-3 347 230	-7 741 000	-2 000 000
- tidigare års anslag	-2 181 738	-8 767 927	
- PAF-netto	117 648		
Anslag netto	-5 308 380	-16 508 927	-2 000 000

Enligt tidigare budgetbeslut i lagtinget och av landskapsregeringen antagna åtgärdsprogram är ett 30-tal större och mindre bro, hamn och vägprojekt aktuella. I tidigare budgeter har anslag upptagits för hela eller delar av projekten.

Med beaktande av att budgetstrukturen och budgeteringsprinciperna är inne i en förändringsfas behöver beloppet av totala tillgängliga anslag under momentet närma sig de faktiska utgifterna under ett år. Detta underlättar även bedömningen av behovet av likvida medel för ett budgetår. Vid utgången av år 2015 bedöms drygt 10 miljoner euro återstå av tidigare budgeterade anslag under momentet, vilket belopp överförs i bokslutet till år 2016 som en reservering. Landskapsregeringen föreslår att dessa anslag kan användas för att täcka samtliga projektrelaterade kostnader som hänförs till år 2016. Landskapsregeringen föreslår samtidigt att eventuella omfördelningar av tidigare budgeterade anslag inte ska påverka möjligheten att förverkliga de projekt som lagtinget tidigare beviljat anslag för. Förverkligandet av projekten sker i enlighet med det åtgärdsprogram som landskapsregeringen årligen fastställer. Vid behov återkommer landskapsregeringen i ett senare budgetförslag med tilläggsanslag då dessa projekt ska verkställas.

Med beaktande av att ett flertal av investeringsprojekten är fleråriga föreslås att landskapsregeringen kan ingå entreprenadavtal under år 2016 om sammanlagt högst 20 miljoner euro. Anslag för utgifter som uppstår först under senare budgetår p.g.a. ingångna entreprenadavtal upptas i följande års budgetförslag.

Projekten förverkligas därmed med beaktande av tillgängliga anslag under år 2016, prioritering och i vilken ordning de är klara att genomföras samt fullmakten att ingå entreprenadavtal.

Vid tidpunkten för beredningen av föreliggande budgetförslag bedöms de planerade totala utgifterna under år 2016 uppgå till ca 12 miljoner euro, varför landskapsregeringen, med beaktande av kvarstående anslag från tidigare år, föreslår att ett ytterligare anslag om 2.000.000 euro upptas i föreliggande budgetförslag.

Inkomster

Föreslås, med hänvisning till finansförvaltningslagen (2012:69, 6 §), att ersättning från externa intressenter för kostnader för kabelbrunnar och rör för kabeldragningar och liknande med projekt direkt förknippade kostnader som inte rimligen ska belasta landskapet kan gottskrivas momentet.

Utgifter

Fördelningen av anslag till väg-, bro- och hamnprojekt fastställs årligen av landskapsregeringen.

Väginvesteringar

Anslaget används till planering och projektering, investering och beläggningsarbeten samt för mindre trafiksäkerhets- och förbättringsarbeten.

Prioriteringen med anslagsfördelningen för vägarnas del är att förverkliga tidigare beslut att färdigställa huvudvägarnas ombyggnad, fortsätta utbyggnaden av gång- och cykelvägnätet samt att grundförbättra och belägga glesbygdsvägarna. Medlen används även för reinvesteringar i syfte att upprätthålla befintlig infrastruktur.

För beläggning och fräsning av vägar jämte vägförrättningar avsätts 3.000.000 euro och för reinvestering, grundförbättring och trafiksäkerhetshöjande åtgärder i vägnätet avsätts 2.000.000 euro.

Bro- och hamninvesteringar

Arbetet fortsätter med att byta ut Vårdöbron mot en ny samt att hålla den befintliga bron i trafik under tiden den nya bron förverkligas. Övriga påbörjade reinvesteringar i broar, Karlbybron och utbyte av bron vid Fiskökroken fortsätter också. Därtill planeras ett nytt färjeläge vid Lilla Hummelholm för lokaltrafiken för att undvika att vilotiderna på linjen Hummelvik-Torsholma bryts. För dessa åtgärder avsätts sammanlagt 4.000.000 euro.

För att kunna tillgodose det åländska samhällets transportbehov kommer stora reinvesteringar att krävas i broar och färjfasten. Under 70- och 80-talen gjordes stora investeringar med syfte att effektivisera transportererna med målsättning att skapa och förbättra förutsättningar för tillväxt och utveckling på hela Åland. Man koncentrerade många investeringar till glesbygd och skärgård. För att man då skulle ha råd att investera i infrastrukturen fokuserade man mera på att göra investeringarna till så låg kostnad som möjligt istället för att ge investeringarna en lång livslängd. Genom de broinspektioner och uppföljningar av skadebilden som genomförts kan man nu se att flera av broarna närmar sig slutet på sin livslängd och måste bytas ut inom tidsperioden 5 - 10 år om trafikinfrastrukturen ska kunna upprätthållas i samma omfattning som idag. Därtill har trafiklasterna ökat genom höjning av största tillåtna fordonsvikt, från 1.10 2013, och på de flesta håll har även trafikintensiteten ökat vilket bidrar till ett snabbare skadeförlopp och ökade olycksrisker i trafiksystemet.

År 2013 presenterade avdelningen en reinvesteringsplan för broinfrastrukturen för regeringen där totalt 17 broar föreslogs att åtgärdas inom 10 - 12 år. Reinvesteringarna kostnadsberäknades initialt till ca 30 miljoner euro över tidsperioden. Omfattningen av reinvesteringsprogrammet är så omfattande att en egen organisation behöver tillsättas för att driva projektet. När resurser finns startar projektet med en noggrannare statusbedömning och riskanalys med målsättning att göra korrekta prioriteringar gällande åtgärderna samt förbättra budgetkalkylen för projektet.

Budgetkalkylen för reinvesteringsplanen är för tillfället beräknad till ca 3.000.000 euro årligen i 10 år. För att starta projektet med att uppdatera landskapsregeringens broar till gällande trafiklaster för att tillgodose landskapet transportinfrastruktur på lång sikt och kunna gå in med de första insatserna hösten 2016 avsätts 1.000.000 euro.

Korttruttsinvesteringar

MKB-utredningar och vägplanerararbetet fortsätter i enlighet med landskapsregeringens ställningstagande i meddelande nr 6 2013/2014 som slutbehandlats av lagtinget den 18.3.2015. MKB-processerna för Västra Föglö och Prästösund fär-

digställs och vägplanprocesserna inleds. Vägplanprocessen för östra Föglö färdigställs, projekteringen inleds enligt alternativ i fattat investeringsbeslut med målsättning att upphandla entreprenader under året och inleda investeringen. Med beaktande av tidigare års anslag avsätts ett anslag om 1.600.000 euro för korttruttsinvesteringar.

8 FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER

9825 ÅLANDS POLISMYNDIGHET

982500 Fordonsinvestering (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			0
Kostnader:			
- årets totalt			-105 000
- tidigare års anslag			
- PAF-netto			
Anslag netto	0	0	-105 000

Föreslås ett anslag om 105.000 euro för utbyte av polisbil.

Myndighetens fordonspark behöver kontinuerligt uppdateras. Fordonen är ett av de viktigaste arbetsredskapen i verksamheten och måste vara tillförlitliga i sin funktion. Kostnaderna för underhåll och service stiger snabbt i takt med antalet kilometer som de används.

9830 FASTIGHETSBYRÅN

Kapitlet utgår.

983000 Ombyggnader och renoveringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter	373 000	50 000	
Kostnader:			
- årets totalt	-7 147	-1 200 000	
- tidigare års anslag	-1 529 958	-6 859 585	
- PAF-netto			
Anslag netto	-1 164 104	-8 009 585	0

Momentet utgår. Se moment 89230.

9840 ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

984000 Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter			
Kostnader:			
- årets totalt	-680 024	-3 900 000	-2 500 000
- tidigare års anslag	-616 209	-2 806 866	
- PAF-netto		1 000 000	
Anslag netto	-1 296 233	-5 706 866	-2 500 000

Föreslås ett anslag om 2.500.000 euro.

Utgifter

Av anslaget avser 1,3 miljoner euro planeras för ny- och ombyggnationer samt 1,2 miljoner euro för övriga investeringar då IT-relaterade investeringar förutsätts övergå till tjänsteköp.

Byggnadsprojekt

Uppbyggnaden av en dagkirurgi behöver påskyndas eftersom ÅHS kommer att få svårt att klara vårdgarantin. Operationskapacitet finns i ÅHS:s operationssalar men utrymme behövs till för- och eftervården. Därmed frigörs vårdplatser på avdelningarna för mer vårdkrävande patienter.

En ny receptionsdisk byggs till tandvården i Mariehamn för att förbättra tillgängligheten för patienter samt få en bättre arbetsmiljö för personalen som jobbar i receptionen.

Godby hälsocentral och sjukvårdsmottagning renoveras då den fasta inredningen återanvändes vid förra fastighetsrenoveringen och den är i dåligt skick. Kablage för datatrafiken är även underdimensionerat och behöver förnyas.

Planeringen av ”patientcentra” med centralreception, caféet och ombyggnaden av ”gamla HC-korridoren” påbörjas. Likaså påbörjas planeringen av grundrenoveringen och anpassning gällande personalbostad/administrationsbyggnaden. Renovering och ombyggnad av kirurgiavdelningen behövs för att anpassa utrymmena för verksamheten. Installation av centralradio till läkemedelscentralens nya utrymmen, vilket behövs då den används för förmedling av viktig information inom sjukhusbyggnaden.

Övriga investeringar

Den tekniska och särskilt den medicintekniska utvecklingen går snabbt. Förutom den tekniska utvecklingen kan utrustning behöva förnyas p.g.a. att servicen inte längre garanteras.

Delar av den ortopediska operationsutrustningen behöver bytas på grund av slitage och ålder.

ÅHS behöver ständigt förnya bilparken där primärvårdskliniken är den verksamhet som har det största behovet på grund av många hembesök. En datortomografi för extremiteter (Cone Beam CT) behövs till röntgenavdelningen. Apparaturen kan med fördel också användas för tandvårdens patienter. Kostnaden är 200.000 euro. Det är möjligt att hyra apparaten i 3 månader innan slutligt anskaffningsbe-

slut fattas förutsatt att ett investeringsanslag är budgeterat. Detta förfarande planeras.

Vidare behövs en bildplatteavläsare, ultraljudsapparater och en argonlaser för totalt ca 170.000 euro.

Ventilationsaggregatet till terapibassängen behöver bytas för en kostnad om ca 180.000 euro samt ventilationsaggregat med kylning till BB/Gynekologi- och kirurgiska avdelningen för ca 400.000 euro.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Axel Jonssons m.fl. budgetmotion nr 15/2015-2016 föreslås att anslaget under momentet minskas med 500.000 euro samt att motiveringen ges följande tillägg: "Ett forum för regelbundna diskussioner mellan privata och offentliga vårdaktörer etableras under året för att upprätta en kontinuerlig diskussion om gemensamma intressen och samarbetsmöjligheter inför större investeringar."

Utskottet betonar vikten av samarbete mellan ÅHS och olika privata aktörer på marknaden. I detta sammanhang är det viktigt att landskapsregeringen utvärderar olika samarbetsformer och överväger i vilken mån privata aktörer kan vara mer förmånliga för samma vård och service. Utskottet föreslår att landskapsregeringen tar ett helhetsgrepp om de olika verksamheterna och därefter överväger möjligheten till konkurrensutsättning av vissa verksamheter. Utskottet föreslår att motionen förkastas.

984100

Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-2 000 000	0
- tidigare års anslag	-207 733	-12 673 602	
- PAF-netto			
Anslag netto	-207 733	-14 673 602	0

Föreslås i år inget anslag.

Utgifter

Planeringskommittén för om- och nybyggnation av rehabiliterings- och geriatriskliniken har utsett konstruktör, men till följd av besvär över antagande av anbud för el-planering så har arbetet inte kommit igång. Total budget för byggnationen är 21,2 miljoner euro varav 15 miljoner euro har beviljats under åren 2012 - 2015. Med beaktande av att projektet försenas och redan budgeterade anslag föreslås detta år inget anslag.

9850 HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND

985000 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt	-36 014	-110 000	-120 000
- tidigare års anslag		-63 985	
- PAF-netto			
Anslag netto	-36 014	-173 985	-120 000

Föreslås ett anslag om 120.000 euro.

Utgifter

Uppgradering av maskinlaboratoriet

Anslaget är det sista i en satsning för att modernisera maskinlaboratoriet så att dess utrustning motsvarar ställda miljökrav och utbildningsmässiga krav i STCW-konventionen. Totalt har 790.000 euro budgeterats för projektet.

Fortsatt planering för uppgradering av simulatorer

I enlighet med tidigare budgeter pågår arbetet med en flerårig investeringsplan 2015 - 2019 för att planera och projektera uppgradering av simulatorer för sjöfartsutbildningarna.

Under år 2016 kommer ÅSA att arbeta vidare med att planera teknisk funktionalitet, uppgöra specifikationer och simulatorritningar samt ta fram underlag och förbereda genomförande av upphandlingar inför åren 2017 - 2018. Den indikerade kostnaden för investering i simulatorer är oförändrad från budgeten för år 2015. Således beräknas investeringsbehovet i simulatorer åren 2017 - 2019 fortsättningsvis vara i intervallet 2,3 - 3,6 miljoner euro. Se motiveringen under moment 85000.

9855 ÅLANDS GYMNASIUM

985500 Investeringsutgifter (R)

	Bokslut 2014	Budget 2015 inkl. tb	Budget 2016
Intäkter		0	0
Kostnader:			
- årets totalt		-53 000	-220 000
- tidigare års anslag		0	
- PAF-netto			
Anslag netto	0	-53 000	-220 000

Föreslås ett anslag om 220.000 euro.

Utgifter

Ålands gymnasium har under år 2016 behov av att förnya IT-utrustning för 220.000 euro. Vid tidpunkten för uppgörandet av budgetförslaget har inte rutinerna kring Ålands gymnasiums Åda-samverkan och köp av tjänster ännu klar-

gjorts. Landskapsregeringen avser därför återkomma i en tilläggsbudget innan anslaget kan användas.

FINANSIERINGSLÅN

Enligt föreliggande budgetförslag uppgår behovet av likvida medel till ca 35,5 miljoner euro enligt nedanstående uppställning.

FINANSIERINGSANALYS BUDGETFÖRSLAG 2016

	Budget 2015 inkl. tb 4	Budgetförslag 2016
Kassaflödet i verksamheten	3 124 000	-6 208 000
Kassaflödet för investeringarnas del	-22 794 000	-21 984 000
Kassaflödet för finansieringens del	988 000	-7 349 000
Förändring av likvida medel	-18 682 000	-35 541 000

Det bör observeras att likviditeten i hög grad är beroende av i vilken takt de planerade investeringarna förverkligas samt hur stor del av tidigare budgeterade anslag som förverkligas respektive går i besparing. I sammanhanget kan noteras att de likvida medlen uppgick till närmare 56,2 miljoner euro per sista augusti. Under året tas en plan fram för upprätthållande av tillräcklig likviditet under de närmaste åren.

FINANS- OCH NÄRINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE NR 4/2015-2016

I ltl. Brage Eklunds m.fl. budgetmotion nr 21/2015-2016 föreslås att motiveringen ges följande tillägg: "Regeringen ges ej fullmakt uppta externa lån för finansieringen utan förutsätts återkomma till lagtinget för ett särskilt bemyndigande om nöden så kräver."

Utskottet hänvisar till sina skrivningar under betänkandets allmänna motivering och föreslår att motionen förkastas.

**Ålands lagtings beslut om antagande av
Budget för landskapet Åland år 2016**

Efter att förslag inkommit från landskapsregeringen har lagtinget antagit nedanstående budget för landskapet Åland för år 2016:

		Anslag 2016	Inkomster 2016
VERKSAMHET			
<u>Avdelning 1</u>			
100	LAGTINGET	-3 685 000	1 000
101	LAGTINGET	-1 895 000	0
10100	Lagtinget, verksamhet	-1 895 000	
111	LAGTINGETS KANSLI	-1 474 000	1 000
11100	Lagtingets kansli, verksamhet	-1 444 000	1 000
11130	Lagtingets bibliotek, verksamhet	-30 000	
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-82 000	0
11200	Lagtingets övriga utgifter	-7 000	
11210	Lagtingets Östersjösamarbete BSPC, verksamhet	-25 000	
11220	Dispositionsmedel	-50 000	
120	LANDSKAPSREVISIONEN	-200 000	0
12010	Landskapsrevisionen, verksamhet	-200 000	
130	ÅLANDS DELEGATION I NORDISKA RÅDET	-34 000	0
13010	Ålands delegation i Nordiska rådet, verksamhet	-34 000	
<u>Avdelning 2</u>			
200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-6 400 000	2 829 000
200	LANTRÅDET OCH LANDSKAPSREGERINGENS LEDAMÖTER	-1 070 000	0
20010	Landskapsregeringen, verksamhet	-1 000 000	
20020	Dispositionsmedel	-70 000	
210	REGERINGSKANSLIET	-1 834 000	105 000
21010	Regeringskansliet, verksamhet	-1 834 000	105 000
215	KOMMUNIKATIONSVERKSAMHET	-377 000	47 000
21500	Kommunikationsverksamhet	-75 000	

		Anslag 2016	Inkomster 2016
21510	Ålandskontoret i Helsingfors, verksamhet	-217 000	36 000
21520	Ålandskontoret i Stockholm, verksamhet	-85 000	11 000
220	FRÄMJANDE AV JÄMSTÄLLDHETEN	<u>-75 000</u>	<u>0</u>
22000	Främjande av jämställdheten, verksamhet	-75 000	
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>-65 000</u>	<u>0</u>
22500	Främjande av integration	-65 000	
230	LAGTINGSVAL	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	-50 000	
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	<u>-40 000</u>	<u>2 000</u>
24000	Brand- och räddningsväsendet, verksamhet	-40 000	2 000
250	PERSONALARBETE OCH ARBETSMILJÖ	<u>-580 000</u>	<u>195 000</u>
25000	Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och personalpolitiska åtgärder	-580 000	195 000
252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-320 000</u>	<u>0</u>
25210	Serviceverksamhet	-320 000	
260	LANDSKAPSREGERINGENS ÖVRIGA INKOMSTER OCH UTGIFTER	<u>-597 000</u>	<u>85 000</u>
26000	Landskapsregeringens övriga inkomster och utgifter	-250 000	0
26002	Interreg Central Baltic Programme 2014 - 2020	-85 000	85 000
26003	Utvecklings- och tillväxtplan för ett hållbart Åland	-250 000	
26004	Ålandsdelegationen	-12 000	
265	KONSUMENTSKYDD	<u>-18 000</u>	<u>0</u>
26500	Konsumentskydd, verksamhet	-18 000	
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	<u>-451 000</u>	<u>2 390 000</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet	-451 000	2 390 000
280	LAGBEREDNINGEN	<u>-923 000</u>	<u>5 000</u>
28010	Lagberedningen, verksamhet	-923 000	5 000
<u>Avdelning 3</u>			
300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-41 071 000	18 678 000
300	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 713 000</u>	<u>118 000</u>
30010	Finansavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 713 000	118 000

		Anslag 2016	Inkomster 2016
380	PENSIONER OCH PENSIONSavgifter	<u>-31 788 000</u>	<u>18 500 000</u>
38000	Pensioner och pensionsrelaterade utgifter (F)	-31 788 000	18 500 000
390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-6 570 000</u>	<u>60 000</u>
39000	IT-drifts- och utvecklingskostnader (R)	-1 285 000	60 000
39050	Förändring av semesterlöneskuld (F)	0	
39099	Internhyra	-5 285 000	

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-2 588 000	133 000
400	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-1 589 000</u>	<u>42 000</u>
40010	Social- och miljöavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-1 589 000	42 000
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-128 000</u>	<u>0</u>
41000	Övriga sociala uppgifter	-128 000	
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-70 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-70 000	
430	ALLMÄN MILJÖVÅRD	<u>-30 000</u>	<u>0</u>
43000	Allmän miljövard, verksamhet	-30 000	
440	NATURVÅRD	<u>-339 000</u>	<u>0</u>
44000	Naturvard	-339 000	
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>-265 000</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	-265 000	0
460	AVFALLSHANTERING	<u>-21 000</u>	<u>0</u>
46000	Avfallshantering	-21 000	
470	MILJÖHÄLSOVÅRD	<u>-146 000</u>	<u>91 000</u>
47000	Miljöhälsovård	-146 000	91 000

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-6 671 000	357 000
500	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-3 104 000</u>	<u>118 000</u>
50010	Utbildnings- och kulturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-3 104 000	118 000

		Anslag 2016	Inkomster 2016
505	BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET	<u>-179 000</u>	<u>1 000</u>
50500	Bibliotek, arkiv	-179 000	1 000
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	<u>-100 000</u>	<u>0</u>
51010	Ålands kulturdelegation och nordiskt kultursamarbete	-100 000	
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	<u>-52 000</u>	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-52 000	
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>-252 000</u>	<u>3 000</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-252 000	3 000
530	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN	<u>-470 000</u>	<u>35 000</u>
53000	Kostnader för skolfartyg	-470 000	35 000
535	VUXENUTBILDNING	<u>-450 000</u>	<u>0</u>
53500	Vuxenutbildning	-450 000	
540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-2 064 000</u>	<u>200 000</u>
54000	Kulturarvs- och museiverksamhet	-2 064 000	200 000
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-2 839 000	577 000
600	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 383 000</u>	<u>347 000</u>
60010	Näringsavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 383 000	347 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	<u>-237 000</u>	<u>59 000</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-32 000	
61100	Ålands landsbygdscentrum	-205 000	59 000
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	<u>-14 000</u>	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion	-14 000	
633	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING	<u>0</u>	<u>0</u>
63300	Nationellt tekniskt stöd (R)	0	
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-25 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket	-25 000	
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-52 000</u>	<u>166 000</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-52 000	166 000

		Anslag 2016	Inkomster 2016
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-28 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-28 000	
680	ÅLANDS TEKNOLOGI- OCH ENERGICENTRUM	<u>-100 000</u>	<u>5 000</u>
68000	Ålands teknologi- och energicentrum	-100 000	5 000
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-24 515 000	1 097 000
700	ALLMÄN FÖRVALTNING	<u>-2 060 000</u>	<u>60 000</u>
70010	Infrastrukturavdelningens allmänna förvaltning, verksamhet	-2 060 000	60 000
710	PLANLÄGGNINGS- OCH BYGGNADSVÄSENDET	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
71000	Planläggnings- och byggnadsväsendet, verksamhet	-50 000	
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-37 000</u>	<u>37 000</u>
72000	Elsäkerhet och energi	-37 000	37 000
740	ÅLANDSTRAFIKEN	<u>-415 000</u>	<u>0</u>
74000	Ålandstrafiken, verksamhet	-415 000	
745	OLJESKYDD	<u>-140 000</u>	<u>0</u>
74500	Oljeskydd	-140 000	
750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-16 980 000</u>	<u>1 000 000</u>
75010	Upphandling av sjötrafik	-14 607 000	1 000 000
75030	Upphandling av linfärjetrafik	-2 373 000	
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>-4 833 000</u>	<u>0</u>
76010	Utgifter för drift och underhåll av vägar	-2 633 000	
76030	Utgifter för underhåll av farleder och fiskefyrar	-1 450 000	
76050	Utgifter för drift och underhåll av färjfästen, bryggor, broar, hamnar och byggnader	-750 000	
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-142 008 000	15 981 000
820	ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ	<u>-845 000</u>	<u>292 000</u>
82000	Ålands statistik- och utredningsbyrå, verksamhet	-845 000	292 000
822	DATAINSPEKTIONEN	<u>-136 000</u>	<u>0</u>
82200	Datainspektionen, verksamhet	-136 000	

		Anslag 2016	Inkomster 2016
823	ÅLANDS ENERGIMYNDIGHET	<u>-44 000</u>	<u>0</u>
82300	Ålands energimyndighet, verksamhet	-44 000	
825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	<u>-6 707 000</u>	<u>410 000</u>
82500	Ålands polismyndighet, verksamhet	-6 707 000	410 000
826	ÅLANDS OMBUDSMANNAMYNDIGHET	<u>-260 000</u>	<u>43 000</u>
82600	Ålands ombudsmannamyndighet, verksamhet	-260 000	43 000
840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	<u>-89 250 000</u>	<u>6 800 000</u>
84000	Ålands hälso- och sjukvård, verksamhet	-89 250 000	6 800 000
848	ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET	<u>-3 032 000</u>	<u>965 000</u>
84810	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, verksamhet	-2 154 000	600 000
84820	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium, verksamhet	-878 000	365 000
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-9 909 000</u>	<u>393 000</u>
85000	Högskolan på Åland	-9 909 000	393 000
851	ÅLANDS FOLKHÖGSKOLA	<u>-1 680 000</u>	<u>104 000</u>
85100	Ålands folkhögskola, verksamhet	-1 680 000	104 000
852	ÅLANDS MUSIKINSTITUT	<u>-1 201 000</u>	<u>112 000</u>
85200	Ålands musikinstitut, verksamhet	-1 201 000	112 000
855	ÅLANDS GYMNASIUM	<u>-19 217 000</u>	<u>520 000</u>
85500	Ålands gymnasium, verksamhet	-19 217 000	520 000
856	ÅLANDS SJÖSÄKERHETSCENTRUM	<u>-1 096 000</u>	<u>755 000</u>
85600	Ålands sjösäkerhetscentrum, verksamhet	-1 096 000	755 000
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIE- SERVICEMYNDIGHET	<u>-2 082 000</u>	<u>149 000</u>
86000	Arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten, verksamhet	-1 572 000	149 000
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd	-510 000	
865	ÅLANDS FISKODLING, GUTTORP	<u>-992 000</u>	<u>51 000</u>
86500	Ålands fiskodling, Gutterop, verksamhet	-992 000	51 000
870	MOTORFORDONSBYRÅN	<u>-1 300 000</u>	<u>1 380 000</u>
87000	Motorfordonsbyrån, verksamhet	-1 300 000	1 380 000
871	REDERIVERKSAMHET	<u>-676 000</u>	<u>376 000</u>
87100	Rederienheten, verksamhet	-676 000	376 000

		Anslag 2016	Inkomster 2016
872	VÄGUNDERHÅLLSVERKSAMHET	-2 773 000	<u>2 773 000</u>
87200	Vägunderhållsenheten, verksamhet	-2 773 000	2 773 000
873	VERKSTAD OCH LAGER	-808 000	<u>858 000</u>
87300	Verkstad och lager, verksamhet	-808 000	858 000
	Verksamhet sammanlagt	-229 777 000	39 653 000

ÖVERFÖRINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-255 000	0
112	LAGTINGETS ÖVRIGA UTGIFTER	-255 000	<u>0</u>
11290	Till lagtingsgruppernas disposition för kansliändamål	-255 000	

Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-2 519 000	148 000
225	FRÄMJANDE AV INTEGRATION	<u>0</u>	<u>0</u>
22500	Främjande av integration	0	
230	LAGTINGSVAL	<u>0</u>	<u>0</u>
23000	Lagtingsval	0	
232	UNDERSTÖDJANDE AV POLITISK VERKSAMHET	-158 000	<u>148 000</u>
23200	Understödjande av politisk verksamhet och politisk information	-158 000	148 000
240	BRAND- OCH RÄDDNINGSVÄSENDET	-348 000	<u>0</u>
24010	Landskapsandelar enligt landskapslagen om brand- och räddningsväsendet	-348 000	
270	RADIO- OCH TV-VERKSAMHET	-2 013 000	<u>0</u>
27000	Radio- och TV-verksamhet (F)	-2 013 000	

Avdelning 3

300	FINANSVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-9 415 000	4 040 000
330	ALLMÄNNA STÖD TILL KOMMUNERNA	-6 015 000	<u>3 840 000</u>
33000	Allmänna stöd till kommunerna (F)	-6 015 000	3 840 000

		Anslag 2016	Inkomster 2016
340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-200 000</u>	<u>200 000</u>
34000	Särskilda stöd och lån	-200 000	200 000
34002	Bidrag för byggande av likströmsförbindelse till riket (R)	0	0
350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-3 200 000</u>	<u>0</u>
35000	Penningautomatmedel (R)	-3 200 000	
<u>Avdelning 4</u>			
400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-37 126 000	0
410	ÖVRIGA SOCIALA UPPGIFTER	<u>-11 464 000</u>	<u>0</u>
41010	Övriga sociala uppgifter, överföringar (F)	-11 464 000	
415	AV KOMMUNERNA ANORDNADE SOCIALA TJÄNSTER	<u>-21 940 000</u>	<u>0</u>
41500	Understöd för kommunernas sociala tjänster (F)	-21 940 000	
420	ÖVRIGA HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSUPPGIFTER	<u>-30 000</u>	<u>0</u>
42000	Övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter	-30 000	
440	NATURVÅRD	<u>-2 000</u>	<u>0</u>
44000	Naturvård	-2 000	
445	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR SOCIAL OCH MILJÖVERKSAMHET	<u>-3 690 000</u>	<u>0</u>
44510	Penningautomatmedel för social verksamhet (R)	-3 240 000	
44520	Penningautomatmedel för miljöverksamhet (R)	-450 000	
450	VATTENFÖRSÖRJNING OCH VATTENVÅRD	<u>0</u>	<u>0</u>
45000	Vattenförsörjning och vattenvård	0	
460	AVFALLSHANTERING	<u>0</u>	<u>0</u>
46000	Avfallshantering	0	
<u>Avdelning 5</u>			
500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-25 994 000	50 000
502	STUDIESTÖD	<u>-8 145 000</u>	<u>50 000</u>
50200	Studiestöd	-8 145 000	50 000
505	BIBLIOTEKS- OCH ARKIVVERKSAMHET	<u>-642 000</u>	<u>0</u>
50510	Understöd för kommunala bibliotek, författare och översättare (F)	-642 000	

		Anslag 2016	Inkomster 2016
510	ALLMÄN UNGDOMS-, IDROTTS- OCH KULTURVERKSAMHET	-1 062 000	<u>0</u>
51000	Ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet	-1 062 000	
515	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR UNGDOMSARBETE OCH IDROTT	-2 085 000	<u>0</u>
51500	Penningautomatmedel för ungdomsarbete och idrott (R)	-2 085 000	
516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	-1 645 000	<u>0</u>
51600	Penningautomatmedel för kulturell verksamhet (R)	-1 645 000	
520	GRUNDSKOLEVÄSENDET	-12 415 000	<u>0</u>
52000	Grundskoleväsendet (F)	-12 415 000	
560	EUROPEISKA UNIONEN - SOCIALFONDEN	<u>0</u>	<u>0</u>
56000	Europeiska Unionen - Socialfonden	0	0
<u>Avdelning 6</u>			
600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-14 464 000	4 319 000
610	NÄRINGSLIVETS FRÄMJANDE	-1 507 000	<u>0</u>
61000	Näringslivets främjande (R)	-1 507 000	
615	FRÄMJANDE AV LIVSMEDELSPRODUKTION	-1 115 000	<u>0</u>
61500	Främjande av livsmedelsproduktion (R)	-775 000	
61550	Avbytarservice	-340 000	
621	EUROPEISKA UNIONEN - ERUF OCH ESF, 2014 - 2020	-1 428 000	<u>714 000</u>
62100	Europeiska Unionen - ERUF och ESF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 428 000	714 000
623	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, EJFLU, 2014 - 2020	-8 502 000	<u>3 018 000</u>
62300	Europeiska Unionen - EJFLU, 2014 - 2020 (R-EU)	-8 407 000	3 018 000
62390	Leaderfinansiering med penningautomatmedel (R-EU)	-95 000	
625	EUROPEISKA UNIONEN - EUROPEISKA HAVS- OCH FISKERIFONDEN, EHFF, 2014 - 2020	-1 321 000	<u>587 000</u>
62500	Europeiska Unionen - EHFF, 2014 - 2020 (R-EU)	-1 321 000	587 000
631	EUROPEISKA UNIONEN - REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN, 2007 - 2013	<u>0</u>	<u>0</u>
63100	Europeiska Unionen - ERUF, 2007 - 2013 (R)	0	0
633	EUROPEISKA UNIONEN - PROGRAM FÖR LANDSBYGDENS UTVECKLING, 2007 - 2013	<u>0</u>	<u>0</u>
63310	Europeiska Unionen - EJFLU, 2007 - 2013 (R)	0	0

		Anslag 2016	Inkomster 2016
635	EUROPEISKA UNIONEN - STRUKTURPROGRAM FÖR FISKERISEKTORN, 2007 - 2013	<u>0</u>	<u>0</u>
63500	Europeiska Unionen - EFF, 2007 - 2013 (R)	0	0
640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	<u>-356 000</u>	<u>0</u>
64000	Främjande av skogsbruket (R)	-356 000	
650	JAKT- OCH VILTVÅRD	<u>-84 000</u>	<u>0</u>
65000	Jakt- och viltvård (R)	-84 000	
670	FRÄMJANDE AV FISKERINÄRINGEN	<u>-151 000</u>	<u>0</u>
67000	Främjande av fiskerinäringen	-151 000	
<u>Avdelning 7</u>			
700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-4 122 000	0
715	FRÄMJANDE AV BOSTADSPRODUKTION	<u>-250 000</u>	<u>0</u>
71500	Främjande av bostadsproduktion (R)	-100 000	
71510	Räntestöd och landskapsborgen för bostadsproduktion (F)	-150 000	
720	ELSÄKERHET OCH ENERGI	<u>-300 000</u>	<u>0</u>
72010	Produktionsbaserad ersättning, vindkraft (RF)	-300 000	
747	ÖVRIG TRAFIK	<u>-3 292 000</u>	<u>0</u>
74700	Understöd för övrig trafik	-3 292 000	
751	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	<u>-280 000</u>	<u>0</u>
75100	Understöd för varutransporter i skärgården	-280 000	
760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	<u>0</u>	<u>0</u>
76000	Landskapsunderstöd för byggande och förbättrande av kommunal- vägar	0	
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-4 914 000	0
850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	<u>-84 000</u>	<u>0</u>
85000	Högskolan på Åland	-84 000	
860	ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICE- MYNDIGHET	<u>-4 830 000</u>	<u>0</u>
86050	Sysselsättnings- och arbetslöshetsunderstöd (F)	-4 830 000	

		Anslag 2016	Inkomster 2016
	ÖFÖRDELAD MINSKNING ÖVERFÖRINGSKOSTNADER	100 000	0
889	ÅTERFÖRDA ANSLAG	<u>100 000</u>	<u>0</u>
88900	Återförda anslag	100 000	
	Överföringar sammanlagt	-98 709 000	8 557 000

89 SKATTEFINANSIERING, FINANSIELLA POSTER OCH RESULTATRÄKNINGSPOSTER

890	SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTERAV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	-7 420 000	378 188 000
890	SKATTER OCH INKOMSTER AV SKATTENATUR	<u>0</u>	<u>240 938 000</u>
89000	Skatter och inkomster av skattenatur		240 938 000
892	FINANSIELLA POSTER	<u>-220 000</u>	<u>137 250 000</u>
89200	Finansiella poster	-220 000	2 120 000
89230	Landskapets fastighetsverk		114 330 000
89250	Avkastning av Ålands Penningautomatförenings verksamhet		20 800 000
893	AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	<u>-7 200 000</u>	<u>0</u>
89300	Av- och nedskrivningar (F)	-7 200 000	
894	RESERVER OCH FONDER	<u>0</u>	<u>0</u>
89410	Löneutjämningsreservering	0	
89450	Reservering av penningautomatmedel	0	
	Skattefinansiering, finansiella poster och resultaträkningsposter sammanlagt	-7 420 000	378 188 000

9 INVESTERINGAR, LÅN OCH ÖVRIGA FINANSINVESTERINGAR

Avdelning 1

100	LAGTINGET	-587 000	0
9111	LAGTINGETS KANSLI	<u>-587 000</u>	<u>0</u>
911150	E-demokrati - utvecklingsprojekt (R)	-587 000	

Anslag
2016Inkomster
2016Avdelning 2

200	LANDSKAPSREGERINGEN OCH REGERINGSKANSLIET	-40 000	0
9252	SERVICEVERKSAMHET	<u>-40 000</u>	<u>0</u>
925210	Serviceverksamhetsinvesteringar	-40 000	

Avdelning 3

300	FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-10 029 000	2 630 000
9340	SÄRSKILDA UNDERSTÖD, LÅN OCH INVESTERINGAR	<u>-195 000</u>	<u>2 630 000</u>
934000	Övriga finansinvesteringar (R)	0	
934080	Övriga lån (F)	-195 000	2 630 000
9350	PENNINGAUTOMATMEDEL	<u>-9 784 000</u>	<u>0</u>
935010	Lån ur penningautomatmedel (R)	-9 784 000	
9390	GEMENSAMMA FÖRVALTNINGSKOSTNADER	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
939000	IT-systemanskaffningar (R)	-50 000	

Avdelning 4

400	SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGS- OMRÅDE	-50 000	0
9440	NATURVÅRD	<u>-50 000</u>	<u>0</u>
944000	Anskaffning av områden för naturskyddsändamål (R)	-50 000	

Avdelning 5

500	UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALT- NINGSSOMRÅDE	-96 000	0
9516	PENNINGAUTOMATMEDEL FÖR KULTURELL VERKSAMHET	<u>0</u>	<u>0</u>
951600	Utbyggnad av Ålands sjöfartsmuseum (R)	0	
9530	UTBILDNING EFTER GRUNDSKOLAN	<u>-76 000</u>	<u>0</u>
953000	Investeringar i skolfartyg (R)	-76 000	
9540	KULTURARVS- OCH MUSEIVERKSAMHET	<u>-20 000</u>	<u>0</u>
954000	Inköp av konst (R)	-20 000	
954010	Kulturarvs- och museiverksamhetsinvesteringar (R)	0	

Anslag
2016Inkomster
2016Avdelning 6

600	NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-10 000	0
9640	FRÄMJANDE AV SKOGSBRUKET	-10 000	0
964000	Övriga investeringar för skogsbruket (R)	-10 000	

Avdelning 7

700	INFRASTRUKTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	-8 637 000	431 000
9745	OLJESKYDD	-902 000	431 000
974500	Oljeskyddsinvesteringar (R)	-902 000	431 000
9750	KOSTNADER FÖR SJÖTRAFIK	-5 735 000	0
975000	Fartygs- och färjeinvesteringar (R)	-5 735 000	
9760	KOSTNADER FÖR VÄGHÅLLNING	-2 000 000	0
976000	Infrastrukturinvesteringar (R)	-2 000 000	
80 - 88	FRISTÅENDE ENHETER SAMT MYNDIGHETER	-2 945 000	0
9825	ÅLANDS POLISMYNDIGHET	-105 000	0
982500	Fordonsinvestering (R)	-105 000	
9840	ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	-2 500 000	0
984000	Hälsa- och sjukvårdsinvesteringar (R)	-2 500 000	
984100	Byggnad av geriatrisk klinik med penningautomatmedel (R)	0	
9850	HÖGSKOLAN PÅ ÅLAND	-120 000	0
985000	Investeringsutgifter (R)	-120 000	
9855	ÅLANDS GYMNASIUM	-220 000	0
985500	Investeringsutgifter (R)	-220 000	
	Investeringar, lån och övriga finansinvesteringar sammanlagt	-22 394 000	3 061 000
	Anslag och inkomster totalt ovanstående	-358 300 000	429 459 000

Mariehamn den 21 december 2015

Johan Ehn
talman

Veronica Thörnroos
vicetalman

Viveka Eriksson
vicetalman

ÖVERSIKT ÖVER LANDSKAPETS OCH KOMMUNERNAS INVESTERINGSPLANER

Avsikten med översikten är att ge en ungefärlig bild av investeringsvolymen inom den offentliga sektorn. Kostnaderna är därför endast angivna i miljoner euro (me) och inplacerade under de år de huvudsakligen antas genomförda. Stora investeringar har dock fördelats mellan åren. Kostnadsangivelsen och tidsinplaceringen innebär inte något ställningstagande till för vilken kostnad respektive när landskapsandel betalas.

Översikten är vad gäller landskapets projekt uppgjord på basen av den information som legat till grund för budgetförslaget. Vad gäller de kommunala projekten har informationen inhämtats per e-post/muntligt före kommunernas budgetbehandling.
Alla kostnadsangivelser är exklusive moms.

Avsikten är att ge en bild av hur projekten kan förverkligas, inte när och hur de budgeteras.

Byggnadsprojekt	År 2015	År 2016	År 2017
Fastighetsverkets byggnadsprojekt			
Renovering och ombyggnad av självstyrelsegården		2,0 me	2,0 me
Tillbyggnad av landskapsarkivet		0,5 me	
Åland Museum	1,0 me	0,4 me	
Polishus inkl tomt	1,0 me	0,5 me	6,0 me
Övriga mindre reparationer och åtgärder	0,2 me	2,0 me	2,0 me
Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS)			
Planering, om- och nybyggnation Gullåsen mm (21,2m€)	2,0 me	0,0 me	2,0 me
Diverse ombyggnader och renoveringar	2,5 me	1,3 me	3,1 me
Korttruttsinvesteringar			
Vårdöbron	0,9 me	1,6 me	4,0 me
Övriga broar och hamnar	2,3 me	3,0 me	1,0 me
Uppskattad volym	11,7 me	14,1 me	25,4 me
Kommunernas byggnadsprojekt			
Brändö kommun			
Solkulla servicehus ombyggnad		0,2 me	
Eckerö kommun			
Utbyggnad av daghemmet		0,2 me	0,2 me
Kommunal- och byggnadsplanevägar	0,2 me		0,1 me
Tillbyggnad Solgårdens kök	0,1 me		
Avloppsledning	0,2 me		
Finströms kommun			
Vägar och kommunalteknik på nytt bostadsområde i Godby		0,5 me	0,4 me
Vägar	0,2 me	0,2 me	0,2 me
Trafiklösning Källbo skola	0,2 me		
Skyddsrum	0,3 me		

Byggnadsprojekt	År 2015	År 2016	År 2017
Återinvesteringar i hyreshus			0,2 me
Föglö kommun			
Ytbeläggning av kommunalväg			0,4 me
Värmecentral Degerby			0,2 me
Nybygge av kommunalväg	0,2 me		0,1 me
Geta kommun			
Räddningslokal		0,2 me	
Dånösundsbron		0,1 me	
Hammarlands kommun			
Hammarcenter röstat tak		0,2 me	
Alternativ uppvärmning Hammarcenter		0,1 me	
Catharinahemmet renovering		0,1 me	0,1 me
Kommunalteknik Storängens bostadsområde		0,2 me	
Vägförbättringar	0,3 me	0,4 me	0,8 me
Jomala kommun			
GC vägar	0,2 me	0,2 me	0,2 me
Trafikleder	0,2 me	0,3 me	0,1 me
Nybygge dagis (2,8m€totalt)		0,3 me	
Södersunds skola, bergvärme	0,1 me		
Kumlinge kommun			
Reningsverk samt slamhantering		0,2 me	
Kökar kommun			
Vägprojekt		0,1 me	
Lemlands kommun			
Lemlands grundskola, nytt tak och ventilation			0,4 me
Gullvivan, uppvärmning och ventilation	0,3 me		
Norrby avloppsutbyggnad, etapp 3			0,1 me
Ospecificerade avloppsledning		0,1 me	0,1 me
Ombyggnad av Lembötevägen			0,2 me
Södergårdsgatan, etapp 2		0,1 me	
Nytt tekniskt lager och verkstad		0,3 me	
Lumparland			
Byte av värmesystem skola/dagis		0,1 me	
Mariehamns stad			
Övernäs låg-och mellanstadieskola, om- och tillbyggnad	2,5 me	4,0 me	
Islandia		0,1 me	
Pommern, huvuddäck	0,7 me		
Pommern torrdocka	0,1 me	1,7 me	3,3 me
Vägombyggnader	0,8 me	0,6 me	1,2 me
Ombyggnad dagis	0,1 me		
Dagis Horelli	1,9 me	0,2 me	
Diverse investeringar		0,6 me	1,6 me
VA	0,4 me	0,3 me	
Saltviks kommun			
Grundförbättring vägar	0,4 me		0,1 me
Utbyggnad av avlopps nät	0,1 me	0,1 me	
Notplan		0,1 me	

Byggnadsprojekt	År 2015	År 2016	År 2017
Tillbyggnad skola	0,1 me		0,6 me
Tillbyggnad prästkragen	0,1 me	0,2 me	
Utbyggnad av brandstation	0,5 me		
Panncentral Ragnsby	0,1 me		
Alt energi Sunnanberg	0,1 me	0,1 me	
Sottunga kommun			
Täckning av deponi		0,1 me	
Optisk fiberkabel		0,1 me	
Sunds kommun			
Ingen investering över 0,1 me			
Vårdö kommun			
Ingen investering över 0,1 me			
De Gamlas Hem			
Underhåll fastigheter	0,2 me	0,1 me	
Ålands Omsorgsförbund			
Specialboende autism, Godby	1,0 me	0,4 me	
Specialboende, Vedhuggsvägen 2016 , inte klart med kostnad			
Norra Ålands högstadiedistrikt			
Grundrenovering av skollbyggnaden	0,2 me		0,2 me
Grusplan		0,2 me	
Södra Ålands högstadiedistrikt			
Ingen investering över 0,1 me			
Uppskattad volym	11,8 me	12,9 me	10,0 me

Uppskattad volym - landskapet	11,7 me	14,1 me	25,4 me
Uppskattad volym - kommunerna	11,8 me	12,9 me	10,0 me
Uppskattad totalvolym	23,5 me	27,0 me	35,4 me

Övergången till ett fastighetsverk

Internhyror till fastighetsverket

Fastighetsverket erlägger alla direkta driftskostnader för de fastigheter som förvaltas. Fastighetsverket bekostar även återkommande renoveringar i byggnader.

Internhyra: I internhyran ingår fastigheternas direkta driftskostnader, schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader samt kapitalkostnader i form av avskrivningar på byggnaderna jämte en internränta om 3,5 % beräknad på byggnadernas värde.

Reparationer och återkommande underhållsrenoveringar ingår i internhyran och dessa åtgärder inverkar inte höjande på internhyran.

Ny-, om- och tillbyggnader är projekt som finansieras med ökad internhyra, genom ett särskilt fullmaktsförande, se skilt avsnitt om det.

Skötselanslag/bidragshyra: För naturskyddsområden samt kulturarv och fornminnen erläggs ett skötselanslag/bidragshyra för fastighetsverkets direkta kostnader för dessas förvaltning och skötsel samt en schablonfördelning av fastighetsverkets administration och centrala kostnader. I skötselanslaget ingår ingen kapitalkostnad i form av avskrivningar eller internränta.

Tabell över internhyror

Moment Avdelning	Internhyra/skötselanslag
100 Lagtinget	
11100 Lagtingshuset	641 000
300 Finansavdelningen	
39099 Självstyrelsegården	1 403 000
39099 Fastighetsbyrån, specialobjekt: (Eckerö PT, Allhallen, Alandica, Bergsskyddet, Sjöfartsmuseet+diverse mindre objekt)	3 193 000
39099 Fastighetsbyrån, utvecklingsobjekt: (Jomala Gård/ Naturbruksskolan/ sjöbevakningsstationer)	689 000
400 Social- och miljöavdelningen	
44000 Naturvård - skötselanslag/bidragshyra	254 000

500 Utbildnings- och kulturavdelningen		
54000	Ålands museum	666 000
54000	Museimagasinet	155 000
54000	Grindstugan	36 000
54000	Kulturarv och fornminnen (allt) - skötselanslag/bidragshyra	586 000
700 Infrastrukturavdelningen **)		
75030	Färj- och väntstugor	48 000
76050	Färj- och väntstugor	17 000
87200	Vägstationer	263 000
82500	825 Ålands polismyndighet	430 000
840 Ålands hälso- och sjukvård *)		
84000	ÅHS, Neptunigatan 21 (45 %) (skolhälsovårdens utrymme)	95 000
848 ÅMHM, Laboratoriet i Jomala		
84820	Laboratoriet i Jomala	154 000
850 Högskolan på Åland		
85000	Neptunigatan 17 (norra)	608 000
85000	Navigationsskolegränd 2 (södra)	455 000
85000	Neptunigatan 6 (västra)	1 213 000
85100	851 Ålands folkhögskola	764 000
85200	852 Ålands musikinstitut	172 000
855 Ålands gymnasium		
85500	Strandgatan 1	850 000
85500	Västra/Östra Skolgatan 2	1 712 000
85500	Neptunigatan 19	1 934 000
85500	Neptunigatan 21 (55 %)	115 000
85600	856 Sjösäkerhetscentret	300 000
86500	865 Guttorp fiskodling	546 000
SUMMA		17 299 000
Varav:	Byggnader, internhyror	16 459 000
	Skötselanslag/Bidragshyra	840 000

*) Förvaltningen av Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) fastigheter sköts under år 2016 av ÅHS. Detta betyder att driftskostnaderna för de fastigheterna bekostas av ÅHS. Orsaken till att ÅHS betalar en internhyra om 95.000 euro är för att skolhälsovården verkar i lokaliteter som förvaltas av fastighetsverket.

Även investeringsutgifter i byggnaderna kvarstår under ÅHS moment för investeringar, 984000 och 984100.

**) Från 1.1.2016 förs alla fastigheter, förutom Möckelöområdet, som tidigare förvaltats av infrastrukturavdelningen över till fastighetsverket. För de fastigheter som förs över till fastighetsverket minskas respektive anslag med de direkta driftskostnaderna samt hyresintäkterna samtidigt som anslagen ökas med ett belopp motsvarande internhyran som ska erläggas till fastighetsverket.

För byggnaderna på Möckelöområdet; verkstads- och lagerbyggnaden, oljeskyddslagret och Motorfordonsbyrån, upptas fortsättningsvis anslag för de direkta driftskostnaderna samt eventuella investeringsutgifter i byggnaderna på respektive moment under infrastrukturavdelningen.

Fullmakt för ny-, om- och tillbyggnadsprojekt

I föreliggande budgetförslag ändras förfarandet vid ny-, om- och tillbyggnadsprojekt så att fullmakten för att gå vidare med ett projekt inhämtas under respektive moment för den verksamhet som projektet avser. Under dessa moment finns *en särskild rubrik som kursiverats* för att tydliggöra var lagtingets ställningstagande behövs. Eftersom finansieringen av denna typ av projekt i allmänhet kräver ökad internhyra behövs lagtingets ställningstagande till att denna kostnadsökning omfattas av lagtinget. Den ökade internhyran börjar debiteras när projektet är klart och tas i bruk. Detta betyder i de flesta fall att kostnaden börjar synas i landskapets budgeterade resultaträkning med en tidsfördröjning om ca 2 - 4 år beroende på projektets omfattning och tidplan för förverkligande.

I budgetförslaget för år 2015 finns skrivningar om aktuella projekt under följande moment:

Moment Rubrik och projekt

- 39099 Fullmakt för om- och tillbyggnad av landskapsarkivet
- 82500 Fullmakt för om- och tillbyggnad av polishuset
- 85000 Fortsatt planering för uppgradering av simulatorer
- 85200 Fortsatt planering av om- och tillbyggnad för Ålands musikinstitut

Inverkan på resultaträkningen vid en övergång till ett fastighetsverk

Övergången till ett fastighetsverk inverkar relativt mycket på jämförbarheten mellan åren 2015 och 2016. Nedan visas en översikt över resultaträkningen år 2015 jämfört år 2016. Det kan noteras att år 2015 är ett försöksår vad gäller fastighetsförvaltningen och då debiteras internhyror för de enheter som ingår i fastighetsbyråns förvaltningsområde. Dessa poster är dock eliminerade i resultaträkningen nedan eftersom de posterna tar ut varandra. Det är lika stora hyresinkomster för fastighetbyrån som hyreskostnader för verksamheterna. Det betyder att kostnaderna som visas för år 2015 är de budgeterade kostnaderna i form av löner, värme m.m. för fastigheternas skötsel under moment 83000 samt berörda moment under infrastrukturavdelningen. Observera att de poster som ingår i nedanstående resultaträkning endast är kostnads- och intäktsposter för de fastigheter som överförs till fastighetsverket.

Det kan noteras en tydlig förskjutning av posterna i resultaträkningen, så att det år 2016 förutom internhyrorna även noteras att avskrivningskostnaderna sjunker för landskapet samtidigt som avkastningen i form av internränta på fastigheterna intäktsförs i landskapets budget.

Den nettokostnadsökning som år 2016 uppstår främst p.g.a. ökade avskrivningar på byggnaderna i fastighetsverket till följd av den uppvärdering som görs i samband med överföringen av fastigheterna till fastighetsverket. Uppvärderingen är nödvändig för att uppnå ett system där internhyrorna ligger på en årsnivå som täcker förutom de direkta skötsel- och driftskostnaderna även återkommande reoveringar. I budgetförslaget intas en extraordinär intäkt om 108 miljoner euro, vilken uppstår som en följd av uppvärderingen.

**Kvinnors och mäns villkor
i dagens demografiska
förändringar**

Innehåll

1. Uppdrag, avgränsningar och förklaringar	3
2. Sammanfattande konklusioner.....	4
3. Demografisk utveckling	6
3.1 Kvinnomajoritet bland äldre och i Mariehamn.....	6
3.2 Tusen flera kvinnor än män bland de som är födda utanför Åland	7
3.3 Alla regioner har ett betydande inslag av kvinnor och män födda utanför Åland....	7
3.4 Jämn könsfördelning bland de inflyttade i alla regioner	8
3.5 Offentliga tjänster sysselsätter hälften av kvinnorna i alla regioner	9
3.6 Männen ökar mera än kvinnorna bland de äldre	9
3.7 Pensionärernas fördelning på ålder och kön påverkar servicebehovet	11
4. Inflyttade med ursprung utanför Norden.....	12
4.1 Utomnordiska inflyttade på Åland	12
4.2 För inflyttade kvinnor är språkfärdigheter och trygghetsaspekter viktiga	13
4.3 Inflyttade utomnordiska kvinnor är inte en enhetlig grupp	14
4.4 Lyckad integration ger stöd till deltagande i samhällslivet.....	16
5. Avgångar från arbetsmarknaden och framtida rekryteringsbehov	18
5.1 Fler högutbildade kvinnor på väg att lämna arbetsmarknaden.....	19
5.2 Sjunkande rekryteringsbehov inom yrken med lägre utbildningsnivå	19
5.3 Fortsatt behov av inflyttade med eftergymnasial utbildning	20
6. Lönestatistik ur ett könsperspektiv.....	21
6.1 Män har konsekvent högre inkomster än kvinnor	21
6.2 Mest jämställda lönenivåer inom den kommunala sektorn	22
6.3 Högst medelmånadslön för boende utanför Åland	22
6.4 Lägst månadslön för personer födda utanför Norden.....	23
7. Kön, födelseplats, inkomstfördelning och ekonomisk utsatthet	24
7.1 Kön och födelseplats spelar roll för inkomsterna	24
7.2 Ekonomisk utsatthet – en könsfråga	26

1. Uppdrag, avgränsningar och förklaringar

ÅSUB har på uppdrag av landskapsregeringen sammanställt en bilaga till landskapets budget för 2016 med statistik som belyser skillnader mellan kvinnors och mäns livsvillkor. Det är nu femte gången ett sådant budgetunderlag med könsuppdelad statistik har tagits fram av ÅSUB.

Tidigare har tyngdpunkten legat på ekonomi, arbetsliv, hälsa och livsstil. Den här gången har uppgifter och statistik rörande integration och demografiska förändringar satts i fokus. Siffrorna belyser befolkningens sammansättning och de förändringar som åldersstrukturen och flyttningsrörelsen både inom och utom Åland medför, liksom tillhörande integrationsutmaningar. Ytterligare behandlas ekonomiska förhållanden som framgår av statistik om löner och inkomstfördelning.

Källorna för uppgifterna är i huvudsak ÅSUBs statistik och utredningar men också annat material har använts, vilket framgår vid respektive tabell och figur. Varje avsnitt i rapporten grundar sig på unika bearbetningar av data från nyligen publicerade statistikrapporter och utredningsprojekt. Statistik gäller hela Åland om inte annat sägs, vissa uppgifter presenteras också efter region.

Ett streck (-) i en tabell används för att beteckna exakt noll enheter. Två punkter (..) anger att uppgifter saknas, är för få till antalet eller för osäkra för att kunna visas.

ÅSUBs personal står gärna till tjänst med upplysningar om informationen i rapporten. Mera uppgifter om de aktuella statistikområdena finns på ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och i ÅSUBs publikationer. På hemsidans temaingång Kvinnor och Män samt i publikationen På tal om jämställdhet ligger fokus också helt på könsuppdelade fakta.

2. Sammanfattande konklusioner

I den här bilagan till landskapsregeringens budgetförslag för 2016 beskrivs centrala drag inom befolknings- och inkomstutvecklingen ur ett genusperspektiv.

De senaste decennierna har befolkningen bestått av 400–500 flera kvinnor än män. Under 2000-talet har detta kvinnoöverskott krympt så att det nu bor i stort sett lika många män som kvinnor på Åland. En delförklaring till att kvinnoöverskottet har försvunnit är flyttningen i förhållande till Sverige som under 2000-talet har gett ett överskott på män. Kvinnorna dominerar fortfarande något bland de som är 45 år och äldre, medan männen är fler i de yngre åldersgrupperna.

En tredjedel av befolkningen eller 10 000 personer är födda utanför Åland, 5 500 kvinnor och 4 500 män. Av de inflyttade från Finland är en majoritet kvinnor. Av de som är födda i Västeuropa och Rumänien är flera män, medan kvinnorna är i majoritet bland de asiatiska inflyttarna.

Åland står inför en stor ökning av antalet äldre i och med att stora årskullar uppnår pensionsålder. Sedan år 2000 har antalet män i pensionsålder ökat med 1 000 och kvinnorna i samma ålder med 650. Om man blickar framåt ser man att antalet pensionärer kommer att fortsätta öka. Fram till 2030 kommer de 65 år fyllda kvinnorna att bli 1 300 flera, medan männen beräknas öka med 1 000.

Tyngdpunkten när det gäller ökningen av antalet pensionärer kommer att förskjutas till de som är 75 år och äldre.

Ökningen av antalet äldre och de skillnader mellan kön som tillväxten visar har betydelse för behovet av kommunal service. Av de som har fyllt 85 år nyttjar nästan 40 procent av kvinnorna och över 30 procent av männen serviceboende, ålderdomshem eller närstående vård. En tydlig skillnad mellan könen är att en större del av de äldre kvinnorna bor på olika äldreboenden medan männen i högre grad får närstående vård.

Inflyttningen till Åland från länder utanför Norden har varit betydande under 2000-talet. Den främsta orsaken till varför man flyttar till Åland är jobb för männen medan den vanligaste orsaken för kvinnorna är att partnern har anknytning till Åland. Sysselsättningsgraden bland födda utanför Norden är också högre bland männen, 73,3 procent av männen är sysselsatta och 67,3 procent av kvinnorna.

Inflyttade utomnordiska kvinnor framhåller betydelsen av svenska språkkunskaper i högre grad än inflyttade utomnordiska män. Då språket ofta är nyckeln till lyckad etablering i samhället, borde särskild uppmärksamhet läggas på språkkursernas tillgänglighet för inflyttade kvinnor, kvinnorna har i lägre grad möjligheter att få stöd för språkets utveckling genom arbete. Lyckad etablering i arbetslivet minskar även risken för socialt utanförskap och bidrar till ökat deltagande i samhällslivet.

ÅSUBs undersökning av valdeltagandet (2011) visar att andelen röstande i både lagtings- och kommunalvalen var lägre för utomnordiska inflyttade än för hela

befolkningen. Inflyttade utomnordiska kvinnor var dock mer aktiva som väljare än inflyttade utomnordiska män.

En analys av det framtida rekryteringsbehovet visar på ett fortsatt behov av inflyttning. Ålands utbildningsutbud sörjer i relativt hög grad för rekryteringsbehovet upp till gymnasienivån. Fram till år 2025 kan en trend skönjas där efterfrågan på utbildade med examen upp till gymnasienivån sakta avtar, medan behovet av högre utbildade ökar. Det här gäller särskilt för yrken som av tradition varit kvinnodominerade. För arbetskraft med den högre utbildningsnivån täcker den lokala utbildningskapaciteten bara 25 till 30 procent av arbetskraftsbehovet, oavsett kön, i slutet av den studerade perioden.

Har då den ökade efterfrågan på yrken som domineras av kvinnor börjat synas i löneutvecklingen? Männerna har genomgående högre löner mätt i totalförtjänst än kvinnorna, oberoende av arbetsgivarsektor. De högsta genomsnittliga månadsinkomsterna bland männen år 2014 hade de anställda vid Ålands landskapsregering med 4 192 euro per månad. De lägsta månadsinkomsterna hade de kommunalt anställda kvinnorna med 3 004 euro. De högsta månadsinkomsterna för kvinnor hade de anställda vid landskapsregeringen med 3 409 euro medan de lägsta månadsinkomsterna för männen fanns i den kommunala sektorn, 3 328 euro.

Jämnast var lönerelationerna i den kommunala sektorn där kvinnornas genomsnittliga månadslöner motsvarade 90,3 procent av männens 2014. Störst skillnad var det för de anställda vid landskapsregeringen där kvinnornas genomsnittliga månadslöner endast motsvarade 81,3 procent av männens.

Personer födda i fasta Finland hade betydligt högre löner än personer födda på Åland eller i övriga Norden, både för kvinnor och för män. Lägst genomsnittlig månadslön har de personer som är födda utanför Norden.

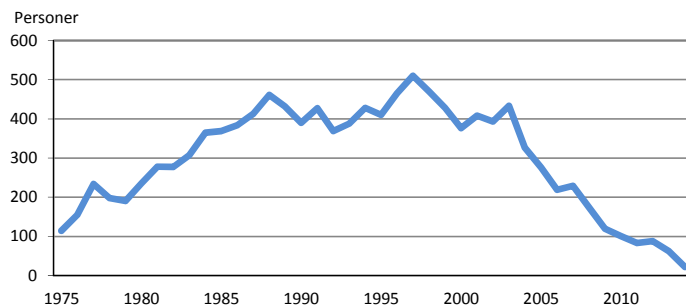
Även för de totala inkomsterna efter skatt men före skattefria transfereringar är mönstret det samma. Både för kvinnorna och för männen var medianinkomsterna högst bland de som är födda i Finland och lägst för dem som har födelse land utanför Norden (2012). Dessutom var inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män störst bland personer födda i länder utanför Norden, kvinnornas nettoinkomster uppgick endast till cirka 77 procent av männens i den gruppen. Bland personer födda i Norden utgör kvinnornas andel 83–85 procent av männens nettoinkomster.

Ekonomisk utsatthet är också en könsfråga. Om vi som gräns för låg inkomststandard använder 60 procent av medianinkomsten (netto) samt beaktar hushållets storlek bodde 16,9 procent av kvinnorna och 14,7 procent av männen i hushåll med låg ekonomisk standard 2012. Likaså inom den gruppen ensamboende var andelen som levde under gränsen för låg ekonomisk standard större bland kvinnorna (28 procent) än bland männen (22 procent), även om andelen sjunkit bland kvinnorna sen 2004. Störst var skillnaden i åldergruppen 70 år och äldre. Gruppen ensamboende äldre kvinnor är således, trots att utvecklingen gått i rätt riktning, en grupp där relativt många riskerar att drabbas av ekonomisk utsatthet.

3. Demografisk utveckling

De senaste decennierna har befolkningen bestått av 400–500 flera kvinnor än män. Under 2000-talet har detta kvinnoöverskott krympt så att det nu bor i stort sett lika många män som kvinnor på Åland. En förklaring till att kvinnoöverskottet har försvunnit är flyttningen i förhållande till Sverige som under 2000-talet har gett ett överskott på 300 män och ett underskott på 100 kvinnor samt också att flera kvinnor än män har avlidit.

Figur 1. Kvinnoöverskott i befolkningen 1975–2014

Källa. ÅSUB Befolkning

3.1 Kvinnomajoritet bland äldre och i Mariehamn

Könsstrukturen varierar mellan olika åldersgrupper. Från 45 år och uppåt är kvinnorna 600 flera än männen, medan ett motsvande överskott av män och pojkar finns i de yngre åldersgrupperna. Viktiga faktorer bakom detta förhållande är att det föds flera pojkar än flickor och att kvinnor i genomsnitt lever längre än män.

Tabell 1. Invånare efter region, kön och ålder 31.12.2014

	Antal					Procent				
	Totalt	0-19	20-39	40-64	65+	Totalt	0-19	20-39	40-64	65+
Åland	28 916	6 385	6 649	9 983	5 899	100	22	23	35	20
Kvinnor	14 469	3 081	3 150	5 115	3 123	100	21	22	35	22
Män	14 447	3 304	3 499	4 868	2 776	100	23	24	34	19
Mariehamn	11 480	2 288	2 959	3 810	2 423	100	20	26	33	21
Kvinnor	5 960	1 140	1 389	2 061	1 370	100	19	23	35	23
Män	5 520	1 148	1 570	1 749	1 053	100	21	28	32	19
Landsbygden	15 273	3 755	3 323	5 371	2 824	100	25	22	35	18
Kvinnor	7 500	1 784	1 614	2 662	1 440	100	24	22	35	19
Män	7 773	1 971	1 709	2 709	1 384	100	25	22	35	18
Skärgården	2 163	342	367	802	652	100	16	17	37	30
Kvinnor	1 009	157	147	392	313	100	16	15	39	31
Män	1 154	185	220	410	339	100	16	19	36	29

Källa. ÅSUB Befolkning

Också regionalt varierar befolkningens sammansättning vad gäller kön. I Mariehamn bor det 440 flera kvinnor än män, medan landsbygden och skärgården har ett flertal av män på 270 respektive 140 personer. Dessa regionala skillnader finns också om man ser bara på befolkningen i åldrarna 20–64 år. I skärgården och

på landsbygden är det främst i de allra äldsta åldersgrupperna som det finns en kvinnomajoritet medan det i staden är bara i åldrarna 20–34 år som det finns ett nämnvärt överskott av män.

3.2 Tusen flera kvinnor än män bland de som är födda utanför Åland

En tredjedel av befolkningen eller 10 000 personer är födda utanför Åland, 5 500 kvinnor och 4 500 män. Av de inflyttade från Finland är en majoritet kvinnor, medan ett mindre överskott av män finns bland de som är födda i Sverige. Invånarna med utomnordiskt ursprung har en jämn könsfördelning men skillnader finns mellan olika födelseländer. Av de som är födda i Västeuropa och Rumänien är flera män, medan kvinnorna är i majoritet bland de asiatiska inflyttarna. Bland de infödda ålänningarna finns nästan 1 000 fler män än kvinnor.

Tabell 2. Befolkning efter födelseort och kön 2014

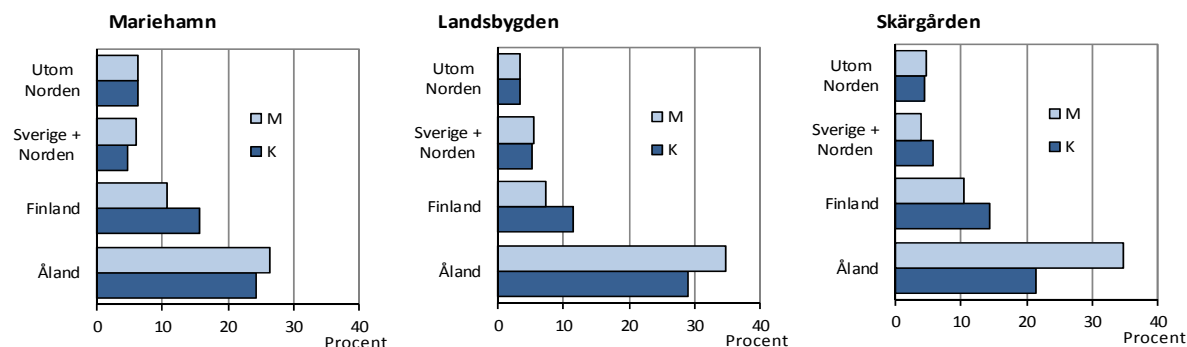
Födelseort	Antal		Procent		Könsfördelning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Totalt	14 469	14 447	100	100	50	50
Åland	8 942	9 872	62	68	48	52
Finland	3 337	2 261	23	16	60	40
Sverige och övr. Norden	1 163	1 293	8	9	47	53
Utom Norden	946	956	7	7	50	50
Okänt	81	65	1	0	55	45

Källa. ÅSUB Befolkning

3.3 Alla regioner har ett betydande inslag av kvinnor och män födda utanför Åland

Följande diagram visar regionernas befolkning i arbetsför ålder fördelad på kön och födelseort. Barn och unga är i stor utsträckning födda på Åland och i sin nuvarande hemkommun, varför det är av större intresse att studera de vuxna för att se hur flyttningen har påverkat befolkningens sammansättning. Procenterna visar andel av totalbefolkningen i åldrarna 20–64 år.

Majoriteten av män bland personer födda på Åland märks i alla regioner, men mest markant i skärgården. Bland de inflyttade från Sverige är det bara i Mariehamn som de flesta är män, medan kvinnorna är flera i skärgården och könsfördelningen är jämn på landsbygden. I skärgården och Mariehamn är drygt hälften av kvinnorna i arbetsför ålder födda utanför Åland, medan andelen på landsbygden är 40 procent. För männens del är 45 procent av 20–64-åringarna i Mariehamn inflyttade och i skärgården och på landsbygden runt en tredjedel. Av männen i arbetsför ålder i skärgården är närmare hälften födda i den nuvarande hemkommunen. På landsbygden och i Mariehamn är motsvarande andel runt 30 procent. För kvinnorna är siffrorna lägre. Av kvinnorna i aktiv ålder i skärgården är knappt 30 procent födda i hemkommunen, i Mariehamn 25 procent och på landsbygden under 20.

Figur 2. Invånare 20-64 år efter födelseort och kön 2014

Källa. ÅSUB Befolkning

3.4 Jämn könsfördelning bland de inflyttade i alla regioner

Inflyttningen till Åland som är i storleksordningen 900 personer per år har stor betydelse för befolkningens utveckling och sammansättning och kommer alla regioner till godo. Under de tre senaste åren som visas summerade i tabellen har könsfördelningen varit rätt jämn bland de inflyttade, som omfattar såväl återflyttare som personer födda utanför Åland.

Tabell 3. Inflyttade till Åland 2012-2014 efter region kön och utflyttningsland

Region	Utflyttningsland			
	Totalt	Finland	Sverige + övr. Norden	Utom Norden
Åland	2 685	1 025	1 164	496
Kvinnor	1 369	523	592	254
Män	1 316	502	572	242
Mariehamn	1 490	634	641	215
Kvinnor	758	314	330	114
Män	732	320	311	101
Landsbygden	963	301	439	223
Kvinnor	499	165	221	113
Män	464	136	218	110
Skärgården	232	90	84	58
Kvinnor	112	44	41	27
Män	120	46	43	31

Källa. ÅSUB Befolkning

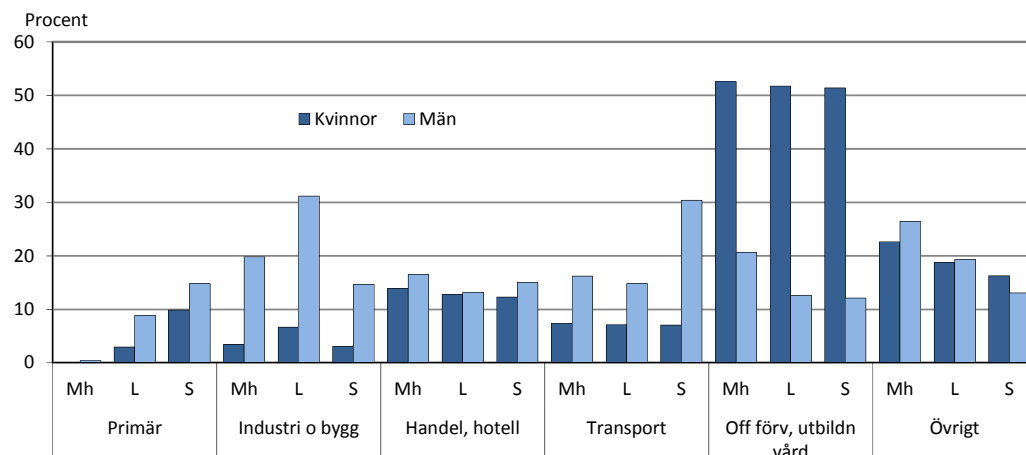
Mariehamn har under 2012–2014 tagit emot drygt 750 inflyttade kvinnor och nästan lika många män. Landsbygdskommunerna har sammanlagt fått 500 inflyttade kvinnor och något färre män. I skärgården har inflyttningen från andra ställen än Åland gett något flera män än kvinnor, 120 respektive 110. För landsbygden och skärgården har inflyttningen av såväl kvinnor som män från utomnordiska länder stått för en större del av den externa inflyttningen än i Mariehamn.

3.5 Offentliga tjänster sysselsätter hälften av kvinnorna i alla regioner

När det gäller arbetsmarknaden finns det såväl likheter som olikheter både mellan könen och mellan regionerna. Primärnäringarnas andel av sysselsättningen är större i skärgården än på landsbygden för både kvinnor och män, men nästan obefintlig i Mariehamn. Andelen sysselsatta inom industri- och byggsektorn är större på landsbygden än i de övriga regionerna. Också det gäller båda könen även om sektorn som helhet sysselsätter fem gånger flera män än kvinnor.

I övrigt är kvinnornas fördelning på näringsgren ganska likartad i alla tre regioner. Hälften av kvinnorna arbetar inom offentlig förvaltning, utbildning och vård. För männens del noterar man speciellt den höga andelen för transportsektorn i skärgården och att offentliga tjänster sysselsätter en större del av männen i staden än i övriga regioner.

Figur 3. Sysselsatta efter region och näringsgren och kön 2012

Not. Mh = Mariehamn, L = Landsbygden, S = Skärgården
Källa. ÅSUB Befolkning

3.6 Männen ökar mera än kvinnorna bland de äldre

Åland står inför en stor ökning av antalet äldre. De 65 år fyllda blir nu ett par hundra flera varje år i och med att stora årskullar om 400 personer uppnår pensionsålder. Sedan år 2000 har antalet män i pensionsålder ökat med 1 000 och kvinnorna i samma ålder med 650. Antalet 65 år fyllda män har ökat i alla regioner under 2000-talet. För kvinnorna har ökningen skett i Mariehamn och på landsbygden, medan antalet har varit oförändrat i skärgården.

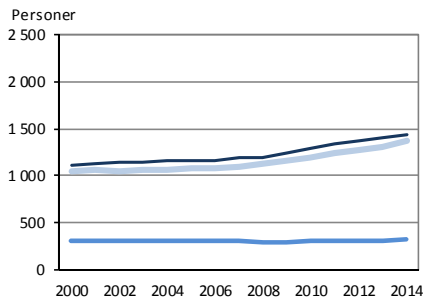
Om man blickar framåt, ser man att antalet pensionärer kommer att fortsätta öka. Fram till 2030 kommer de 65 år fyllda kvinnorna att bli 1 300 flera, medan männen beräknas öka med 1 000.

ÅSUB har tagit fram tre alternativa scenarier för befolkningsutvecklingen i de åländska kommunerna fram till år 2030, varav ett baseras på snabb ekonomisk tillväxt och ett på avmattning i ekonomin. I denna sammanställning redovisas

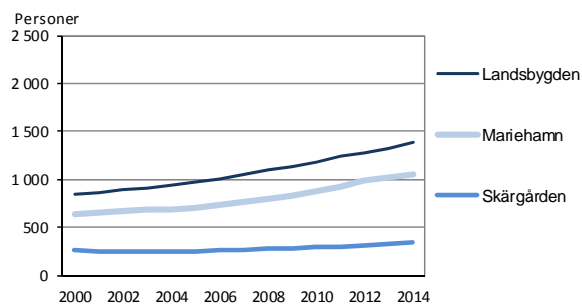
uppgifter från det tredje alternativet, basscenariot, som motsvarar en trendmässig utveckling.

Figur 4. Befolkningsutveckling 2000–2014 samt prognos 2015–2030, 65 år och äldre

Kvinnor 65 år och äldre efter region

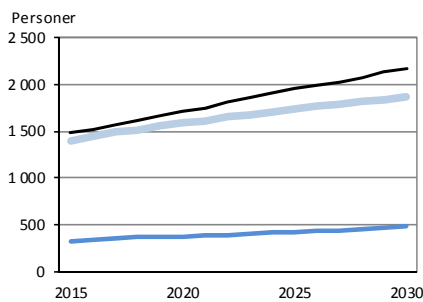

Män 65 år och äldre efter region

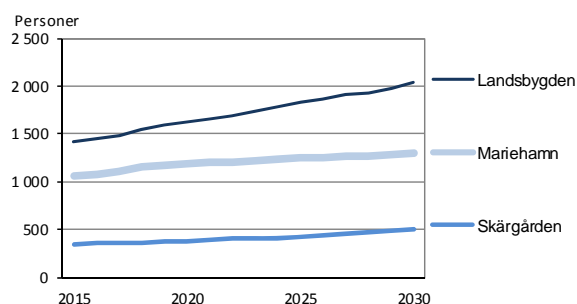

Prognoser 2015–2030

Kvinnor 65 år och äldre efter region

Män 65 år och äldre efter region

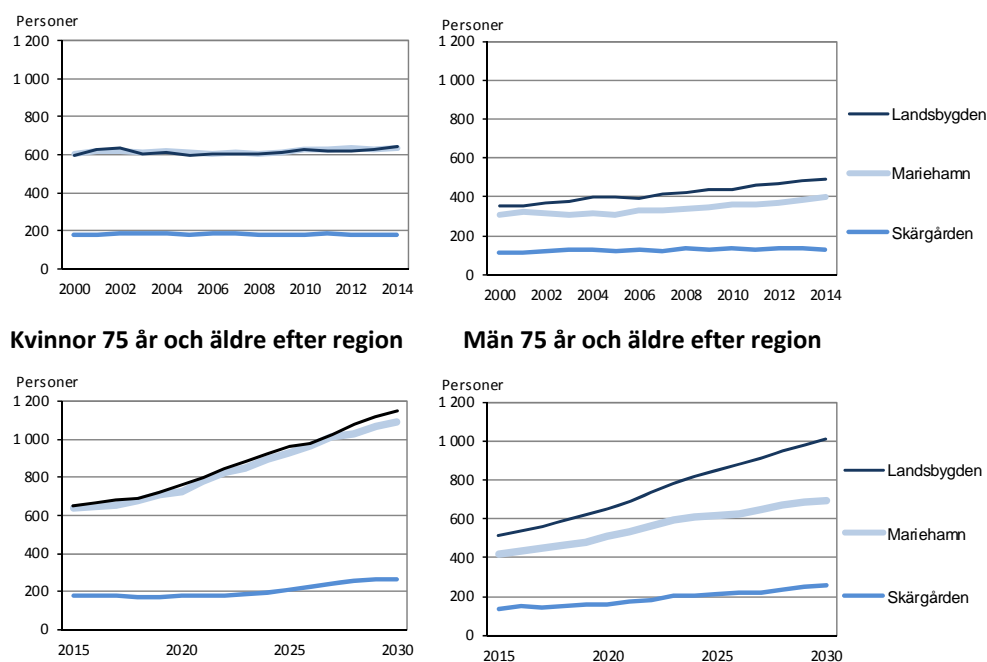

Det är främst de yngre pensionärerna som blir flera nu. De som har fyllt 75 har hittills ökat rätt måttligt, 250 män och 70 kvinnor under 2000-talet. Antalet kvinnor har varit rätt stabilt i alla regioner medan männen har ökat främst i Mariehamn och på landsbygden. Intressant är att notera att det finns lika många 75-åriga eller äldre kvinnor i Mariehamn som på landsbygden trots att landsbygdens totalbefolkning är betydligt större.

Tyngdpunkten när det gäller ökningen av antalet pensionärer kommer dock att förskjutas till de som är 75 år och äldre, och en större ökning av denna grupp kan väntas under 2020-talet. Fram till 2030 beräknas 75 år fyllda kvinnorna att öka med 1 000 personer och männen i samma åldersgrupp med 900 personer.

På landsbygden väntas enligt denna prognos såväl de 75 år fyllda kvinnorna som männen bli 500 flera under de närmaste 15 åren. I Mariehamn blir ökningen för kvinnorna 450 och för männen knappt 300. I skärgården beräknas de 75 år fyllda männen öka med 120 och kvinnorna med 90 personer.

Figur 5. Befolkningsutveckling 2000–2014 samt prognos 2015–2030, 75 år och äldre
Kvinnor 75 år och äldre efter region   **Män 75 år och äldre efter region**

Källa. ÅSUB Befolkning

3.7 Pensionärernas fördelning på ålder och kön påverkar servicebehovet

Ökningen av antalet äldre och de skillnader mellan kön och regioner som tillväxten visar har betydelse för behovet av kommunal service. Av 65–74-åringarna är det bara ett par procent av såväl kvinnor som män som utnyttjar serviceboende, ålderdomshem eller närståendevård. I åldersgruppen 75–84 år är andelen omkring tio procent för båda könen. Av de som har fyllt 85 får nästan 40 procent av kvinnorna och över 30 procent av männen någon av dessa serviceformer. En tydlig skillnad mellan könen är att en betydligt större del av de äldre kvinnorna bor på servicehus eller ålderdomshem medan männen i högre grad får närståendevård. Detta kan också relateras till skillnader i livssituation. Majoriteten av de äldre männen är gifta, medan de flesta av kvinnorna är änkor.

4. Inflyttade med ursprung utanför Norden

Antalet personer som flyttar till Åland från länder utanför Norden har ökat markant under 2000-talet. I landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2012-2015 beskrivs ett inkluderande samhälle som jämlikt och jämställt med respekt och samförstånd rådande mellan inflyttade och redan bosatta ålänningar. De möjligheter som inflyttade har till deltagande och delaktighet i samhället kan dock variera, och i Sverige har en undersökning visat att speciellt nyanlända kvinnor ofta får bristfälligt med stöd för etablering i samhället (SOU 2012:69). Extra uppmärksamhet borde därmed läggas på könsskillnader i de förutsättningar, villkor och behov som finns för lyckad integration.

Nedan ges en analys av könsskillnader i de integrationsfrågor som uppfattas som viktiga bland inflyttade på Åland. Resultaten grundar sig på materialet som ÅSUB samlade år 2014 för en enkätundersökning som var riktad till inflyttade med sitt ursprung utanför Norden och med annat språk än svenska som modersmål (ÅSUB Rapport 2014:9). Studiens huvudsakliga syfte var att kartlägga den utomnordiska inflyttargruppens situation och möjligheter att integreras och aktivt delta i det åländska samhällslivet. Alla gruppsskillnader som presenteras i texten är statistiskt signifikanta ($p \leq .05$). I jämförelser mellan kvinnor och män har viktade svar använts, eftersom svaren då blir mer representativa för hela målgruppen. Då man endast har analyserat kvinnornas svar har oviktade värden använts.

4.1 Utomnordiska inflyttade på Åland

Undersökningens urval bestod av 1 354 personer i åldern 18-75 år, vilket var detsamma som den aktuella målpopulationen. Det slutliga materialet omfattade 571 svar (334 kvinnor och 237 män), vilket gav en svarsprocent på 42 procent. Totalt fanns det 1 605 utomnordiska inflyttade på Åland (se tabell 4).

Tabell 4. Födda utanför Norden efter kön och födelseort 2013, antal och procent

	Båda könen	Kvinnor	Män
Hela befolkningen	28 666	14 364	14 302
Födda utanför Norden*	1 605	802	803
Baltikum	444	225	219
Övriga Europa	670	299	371
Asien	377	230	147
Övriga världen	114	48	66
Andel av hela befolkningen, procent	5,6	5,6	5,6
Baltikum	1,5	1,6	1,5
Övriga Europa	2,3	2,1	2,6
Asien	1,3	1,6	1,0
Övriga världen	0,4	0,3	0,5

*= som inte har svenska som modersmål
 Källa: ÅSUB Rapport 2014:9

Respondenterna hade olika bakgrund. Den främsta orsaken till flytten bland kvinnor var partners anknnytning till Åland (40 procent), medan arbete var den främsta orsaken till flytten till Åland bland män (58 procent). Även efter inflyttningen skilde sig inflyttade kvinnor och män när det gäller arbete: mindre än hälften av kvinnorna (43 procent) var heltidsanställda jämfört med över hälften av männen (56 procent). Inflyttade kvinnor var även oftare utanför arbetslivet än män, bland annat på grund av att kvinnorna var hemma med barnen eller studerade. Arbetslösheten bland alla utlänningar på Åland steg från 6,3 procent till 12,2 procent från början av året 2009 till maj 2015 (Arbets- och näringsministeriet, 2013). Under samma period steg den totala arbetslösheten för befolkningen på Åland från 2,7 procent till 3,7 procent (ÅSUB Databaser).

4.2 För inflyttade kvinnor är språkfärdigheter och trygghetsaspekter viktiga

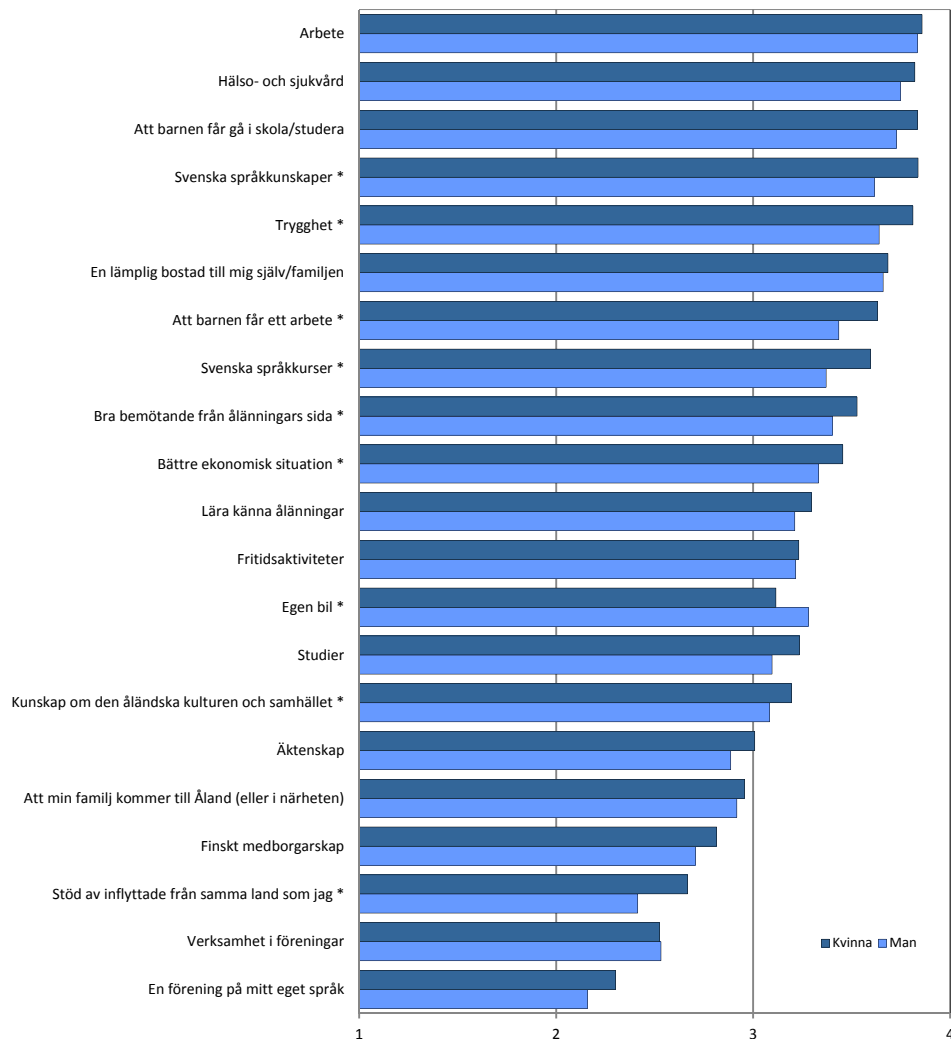
Den viktigaste aspekten vid integration för inflyttade utomnordiska kvinnor och män är arbete (*figur 6*). Vissa könsskillnader fanns dock beträffande synen på språkets betydelse och trygghetsaspekter, inflyttade kvinnor lyfter fram vikten av ekonomisk och social integration starkare jämfört med inflyttade män.

För inflyttade utomnordiska kvinnor är svenska språkkunskaper och -kurser viktigare än för inflyttade utomnordiska män. Då språket ofta ses som nyckeln till lyckad etablering i samhället, borde specifik uppmärksamhet läggas på språkkursernas tillgänglighet för inflyttade kvinnor, eftersom dessa kvinnor inte alltid har möjligheter att få stöd för det svenska språkets utveckling genom arbete. Dessutom uppskattar inflyttade kvinnor tryggheten som en viktig aspekt för lyckad integration på Åland. Nästan alla respondenter (97 procent) upplever dock att de känner sig trygga eller ganska trygga på Åland.

Även ekonomiska aspekter vid integration är till vissa delar viktigare för inflyttade kvinnor än för inflyttade män. Inflyttade kvinnor uppskattar sina barns möjligheter att få arbete samt värderar den ekonomiska situationen högre än män, medan inflyttade män som bor i skärgården värderar egen bil som en viktig del av lyckad integration.

Slutligen är frågorna kring det sociala sammanhanget viktiga för inflyttade kvinnor. Bra bemötande från ålänningars sida, stöd av inflyttade från samma land samt kunskap om den åländska kulturen och samhället fungerar som viktiga sociala aspekter för lyckad integration. För de inflyttade kvinnorna, som i lägre grad än männen är etablerade i arbetslivet, finns det risk att bli utanför sådana nätverk som upplevs som viktiga för lyckad social integration.¹

¹ Svenska språkkunskaper: $t(474) = 4.80, p < .001$; Svenska språkkurser: $t(521) = 3.59, p < .001$; Bättre ekonomisk situation: $t(539) = 2.05, p = .041$; Kunskap om den åländska kulturen och samhället: $t(534) = 2.00, p = .046$; Att barnen får ett arbete: $t(449) = 2.60, p = .010$; Bra bemötande från ålänningars sida: $t(495) = 2.29, p = .023$; Trygghet: $t(481) = 3.80, p < .001$; Stöd av inflyttade från samma land som jag: $t(507) = 2.86, p = .004$; Egen bil: $t(528) = -2.21, p = .028$.

Figur 6. Vikten av integrationsaspekter efter kön

Not:* = statistiskt signifikant skillnad beroende på kön. Skala 1-4 (1 = inte alls viktigt... 4 = mycket viktigt)

Källa: ÅSUB

4.3 Inflyttade utomnordiska kvinnor är inte en enhetlig grupp

Eftersom inflyttade utomnordiska kvinnor upplever flera av integrationsaspekterna viktigare än inflyttade utomnordiska män, och då tidigare undersökningar har visat att inflyttade kvinnor har svårare att etablera sig i samhället än män, fokuseras nedan enbart på de kvinnor som svarat i undersökningen. Att inflyttade kvinnors etablering i arbetslivet skiljer sig från motsvarande nordiskfödda befolkning på Åland blir synligt i sysselsättningsgraden, som för inflyttade utomnordiska kvinnor är lägre jämfört med alla kvinnor i motsvarande ålder på Åland (tabell 5).

Jämförelsevis kan konstateras att den totala sysselsättningsgraden år 2012 i åldersgruppen 15–64 år var 69,4 procent i Finland (för kvinnor 68,2 procent; för män 70,5 procent) och 73,8 procent i Sverige (för kvinnor 71,8 procent; för män 75,6 procent) (Eurostat, 2012).

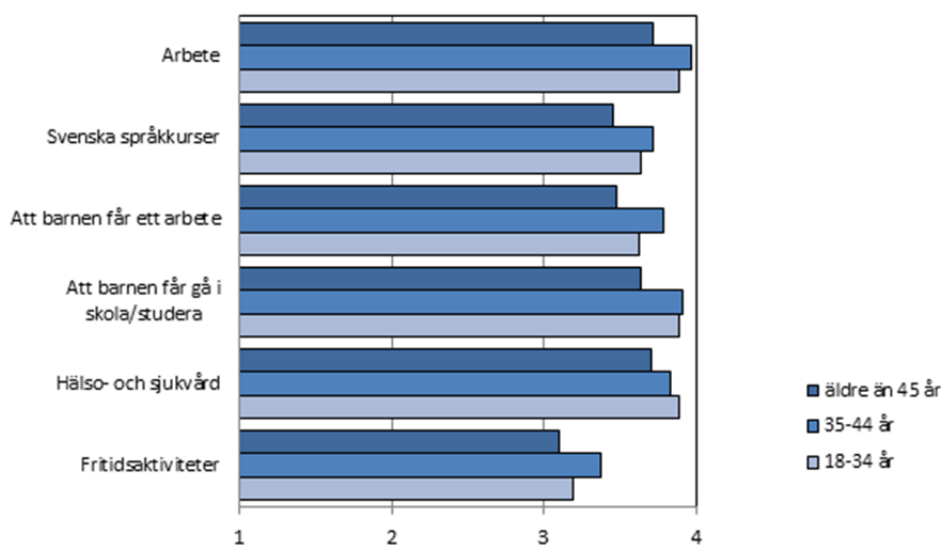
Tabell 5. Sysselsättningsgrad 2012 efter födelseort kön och ålder, procent

	Båda könen	Kvinnor	Män	Antal sysselsatta, båda könen
Hela befolkningen (16-64 år)	75,9	77,8	73,9	13 644
Födda utanför Norden*	70,3	67,3	73,3	910
Baltikum	74,2	66,8	82,2	262
Övriga Europa	71,8	69,5	73,5	392
Asien	67,5	67,4	67,8	204
Övriga världen	55,9	56,4	55,6	52

Not:* = annat språk än svenska som modersmål

Källa: Sysselsättningsregistret

De svar som inflyttade utomnordiska kvinnor anger som de viktigaste integrationsaspekterna varierar delvis beroende på åldern och antalet år som personen har varit bosatt på Åland. Resultaten i åldersgrupperna 18–34 år, 35–44 år samt 45 år och äldre visar att för äldre kvinnor är arbete, svenska språkkurser samt barns möjligheter att få arbete/gå i skolan/studera mindre viktiga för lyckad integration än för de yngre. Likaså minskar vikten av hälso- och sjukvård för lyckad integration med åldern bland inflyttade utomnordiska kvinnor. Däremot är fritidsaktiviteter allra viktigaste för inflyttade kvinnor i åldersgruppen 35–44 (figur 7).²

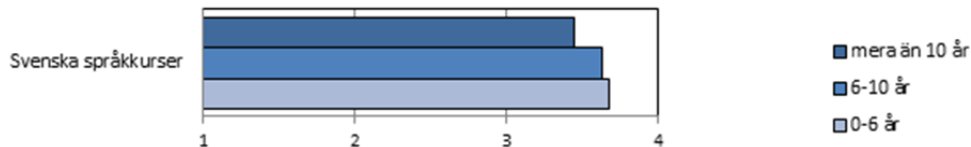
Figur 7. Skillnader i vikten av integrationsaspekter hos inflyttade utomnordiska kvinnor i olika åldrar

Källa: ÅSUB

² Arbete: $F(2,315) = 7.06, p = .001$; Svenska språkkurser: $F(2,308) = 3.48, p = .032$; Att barnen får ett arbete: $F(2,269) = 3.46, p = .033$; Att barnen får gå i skola/studera: $F(2,289) = 5.79, p = .003$; Hälso- och sjukvård: $t(2,315) = 3.42, p = .034$; Fritidsaktiviteter: $t(2,316) = 3.44, p = .033$.

Inflyttade utomnordiska kvinnor svarar olika beroende på tiden som man har varit bosatt på Åland, men detta endast på en punkt. Resultaten för de kvinnor som har varit bosatta en kort tid (0-6 år), medellång tid (6-10 år) och längre tid (10 år eller mera) på Åland visar att ju längre man varit bosatt på Åland desto mindre viktiga upplevs svenska språkkurser (*figur 8*).³

Figur 8. Skillnader i vikten av svenska språkkurser hos inflyttade kvinnor efter antalet år man bott på Åland

Källa: ÅSUB

Allt som allt kan konstateras att då det gäller vikten av olika integrationsaspekter hos inflyttade utomnordiska kvinnor verkar skillnader uppstå först och främst för olika åldersgrupper, även om dessa skillnader i verkligheten kan vara relativt marginella. Med tanke på integration borde dock uppmärksamhet läggas på de eventuellt varierande behov som inflyttade kvinnor i olika åldrar har för en lyckad integration på Åland.

4.4 Lyckad integration ger stöd till deltagande i samhällslivet

I integrationsarbete är det viktigt att understryka att inflyttade inte är en homogen grupp utan består av individer med varierande behov. Då tidiga insatser ökar sannolikheten för den inflyttade att bli etablerad på arbetsmarknaden betydligt (SOU 2012:69), är det viktigt att integrationsåtgärderna introduceras snabbt och på ett strukturerat sätt. Eftersom en större del av de inflyttade utomnordiska kvinnorna studerar eller är utanför arbetslivet jämfört med inflyttade utomnordiska män, borde åtgärderna vara inriktade på att effektivt fånga upp och erbjuda möjligheter för integration även för dessa kvinnor.

Lyckad etablering i arbetslivet minskar även risken för socialt utanförskap och bidrar i bästa fall till ökat deltagande i samhällslivet (SOU 2012:69). ÅSUBs undersökning av valdeltagandet visar att andelen röstande i både lagtings- och kommunalvalen är lägre för utomnordiska inflyttade än för hela befolkningen (*tabell 6 och 7*). Inflyttade utomnordiska kvinnor har dock varit mer aktiva som väljare jämfört med inflyttade utomnordiska män.

³ Svenska språkkurser: $F(2,306) = 3.21, p = .042$.

Tabell 6. Valdeltagande i lagtingsvalet 2011 efter födelseort och kön

	Båda könen	Kvinnor	Män	Antal röstberättigade, båda könen
Hela befolkningen	66,9	69,0	64,7	19 973
Födda utanför Norden*	59,7	61,9	57,1	119
Baltikum	75,0	75,0	-	4
Övriga Europa	71,9	70,0	74,1	57
Asien	40,5	45,8	33,3	42
Övriga världen	62,5	80,0	54,5	16

Not:* = annat språk än svenska som modersmål

Källa: ÅSUB Översikter och indikatorer 2015:2

Tabell 7. Valdeltagande i kommunalvalet 2011 efter födelseort och kön

	Båda könen	Kvinnor	Män	Antal röstberättigade, båda könen
Hela befolkningen	64,3	66,7	61,8	22 214
Födda utanför Norden*	27,2	31,0	23,5	1 088
Baltikum	16,0	21,7	10,1	281
Övriga Europa	32,6	36,2	29,9	426
Asien	27,8	30,3	24,6	291
Övriga världen	34,4	42,9	27,1	90

Not:* = annat språk än svenska som modersmål

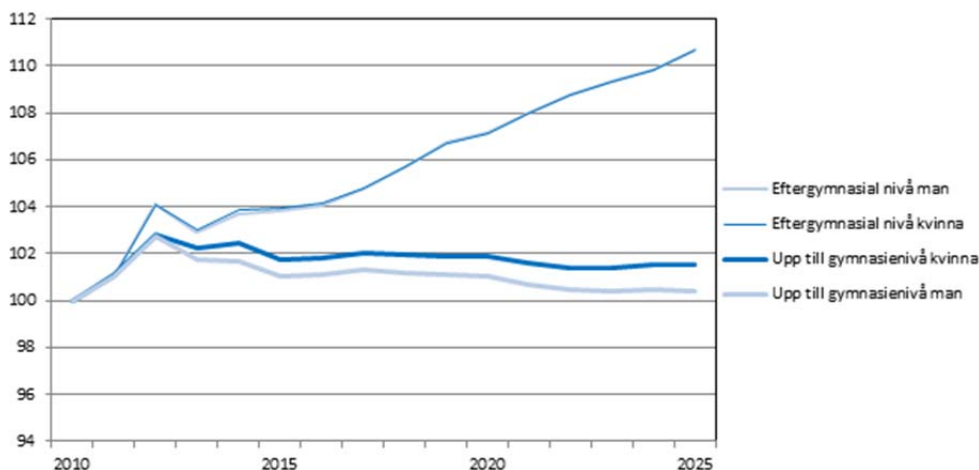
Källa: ÅSUB Översikter och indikatorer 2015:2

5. Avgångar från arbetsmarknaden och framtida rekryteringsbehov

Pensionsavgångarna på den åländska arbetsmarknaden har ökat de senaste åren och många flyttar till Åland med arbete som främsta syfte. I ÅSUBs rapport "Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025" (Rapport 2013:4) beräknades utvecklingen av det framtida kompetens- och arbetskraftsbehovet inom olika branscher och utbildningsnivåer utgående från tre framtidsscenarier fram till år 2025. Det s.k. Basscenariot, utgick från att utvecklingen fortsätter i ungefär samma riktning och i samma takt som under det senaste decenniet. Här antas att nyckelfaktorer som flyttningsrörelsen, pensionsåldern och produktivitetsutvecklingen fortsätter enligt nuvarande trender fram till år 2025. De två andra scenarierna representerar dels en mera positiv tillväxt och utveckling av arbetsmarknaden, dels en försiktigare trend jämfört med basscenariot. Nedan presenteras några resultat för Basscenariot.

Arbetskraftsefterfrågan ser ut att utvecklas relativt långsamt under de kommande åren, men om vi delar upp efterfrågan enligt kön och utbildningsnivå ser vi att arbetskraft med högre utbildningsnivå tenderar att möta en högre efterfrågan. Skillnaden för män och kvinnor med högre utbildning ser enligt framskrivningen ut att inte vara betydande alls, medan det finns en mindre skillnad mellan mans- respektive kvinnodominerade yrken på lägre utbildningsnivå.

Figur 9. Arbetskraftsefterfrågan efter kön och utbildningsnivå, index år 2010 = 100

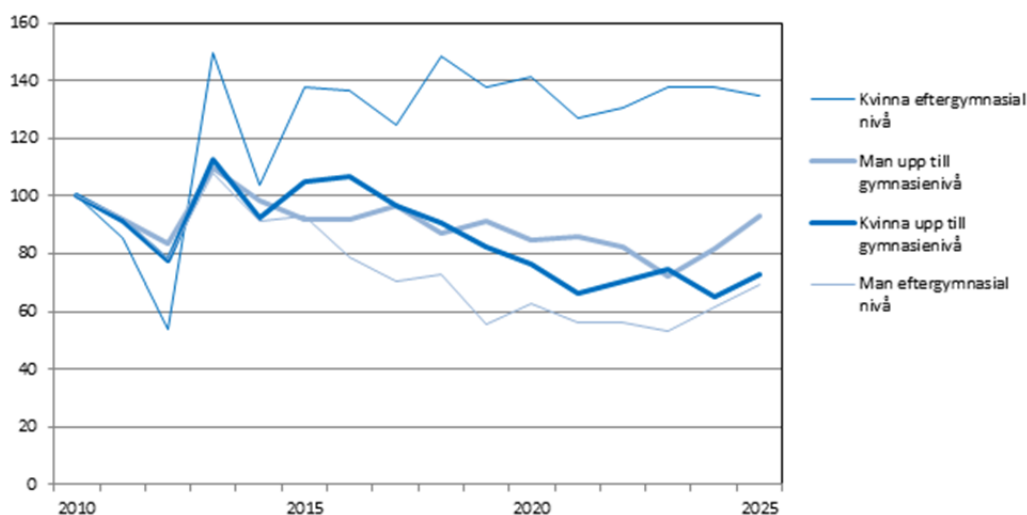

Källa: ÅSUB, modellberäkningar, se Rapport 2013:4.

5.1 Fler högtbildade kvinnor på väg att lämna arbetsmarknaden

Antalet avgångar från arbetsmarknaden visar en större variation efter kön och utbildningsnivå. Kvinnornas avgångar växer betydligt bland högtbildade, medan männens och lågutbildade kvinnornas avgångar varierar mindre över tiden. Den ojämna åldersprofilen kan vara en viktig bakomliggande faktor för variationen i kvinnornas avgångar i yrken med högre utbildningskrav där kvinnornas andel har ökat under de senaste decennierna.

Figur 10. Avgångar från arbetsmarknaden efter kön och utbildningsnivå, index år 2010 = 100

Källa: ÅSUB, modellberäkningar, se Rapport 2013:4.

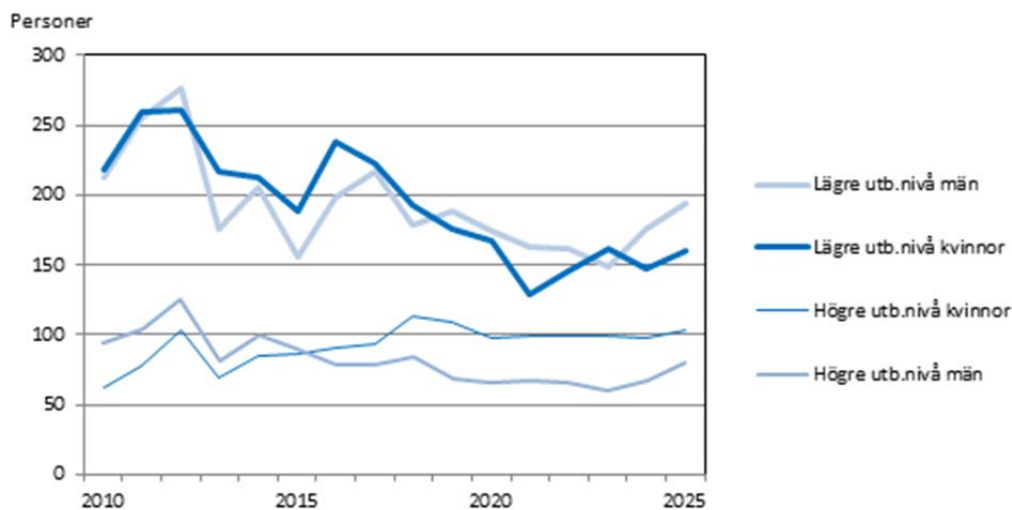
5.2 Sjunkande rekryteringsbehov inom yrken med lägre utbildningsnivå

Rekryteringsbehovet definieras här som summan av tillväxten i antalet arbetsplatser och antalet avgångar från arbetsmarknaden. Det är viktigt att notera att de rekryteringssiffror som presenteras nedan inte beaktar den rörlighet som beror på att man byter jobb (men ändå kvarstår på arbetsmarknaden). Det faktiska (brutto-) rekryteringsbehovet blir därför betydligt större än vad som ovanstående definition av (netto-) rekryteringsbehovet ger vid handen.

Rekryteringsbehovet fördelas i rapporten enligt kön med hjälp av ett antagande om att könsfördelningen i arbetskraftsefterfrågan förblir densamma i varje kombination av yrkeskategori, utbildningsnivå, utbildningsområde och bransch, trots att strukturen långsamt förändras över tid. Om ekonomins struktur förändras bidrar det till förändringar i rekryteringsbehovet. En ojämna åldersprofil inom grupper av sysselsatta leder även den till variationer i rekryteringsbehovet.

I figur 11 nedan redovisas rekryteringsbehovet under Basscenariot enligt utbildningsnivå och kön i antalet personer, inte i form av index som de tidigare bilderna. Vi ser här att rekryteringsbehovet av arbetskraft med lägre utbildning (upp till gymnasienivå) sjunker trendmässigt för båda könen, men den stiger igen mot slutet av perioden, särskilt för "manliga" yrken. Rekryteringsbehovet för arbetskraft med den högre - eftergymnasiala - utbildningen är mer fokuserat på de yrken som idag har kvinnodominans.

Figur 11. Rekryteringsbehovet efter utbildningsnivå och kön, personer

Källa: ÅSUB, modellberäkningar, se Rapport 2013:4.

5.3 Fortsatt behov av inflyttade med eftergymnasial utbildning

Rekryteringsbehovet kan tillfredsställas på två huvudsakliga sätt, nämligen genom utbildning av nya arbetstagare eller genom flyttningsrörelsen. ÅSUBs studie (2013:4) visar att dagens åländska utbildningskapacitet i stort sett täcker in behoven upp till gymnasienivån. För arbetskraften med den högre utbildningsnivån är situationen närmast den omvända. Här täcker den lokala utbildningskapaciteten, oavsett scenario och kön, bara 25 till 30 procent av arbetskraftsbehovet i slutet av den studerade perioden.

Flyttningsrörelsen kommer således att fortsätta att ha en stor betydelse för Åland. Utfallet av samtliga scenarier visar att en väl fungerande arbetsmarknad – särskilt vad gäller högre utbildad arbetskraft – är beroende av fortsatt nettointflyttning. Flyttningsrörelsen fungerar som en "arbetsmarknadsbuffert" där variationerna i flyttvolymer minskar de konjunkturbetingade fluktuationerna inom såväl arbetskraftsefterfrågan som inom det åländska utbildningssystemet.

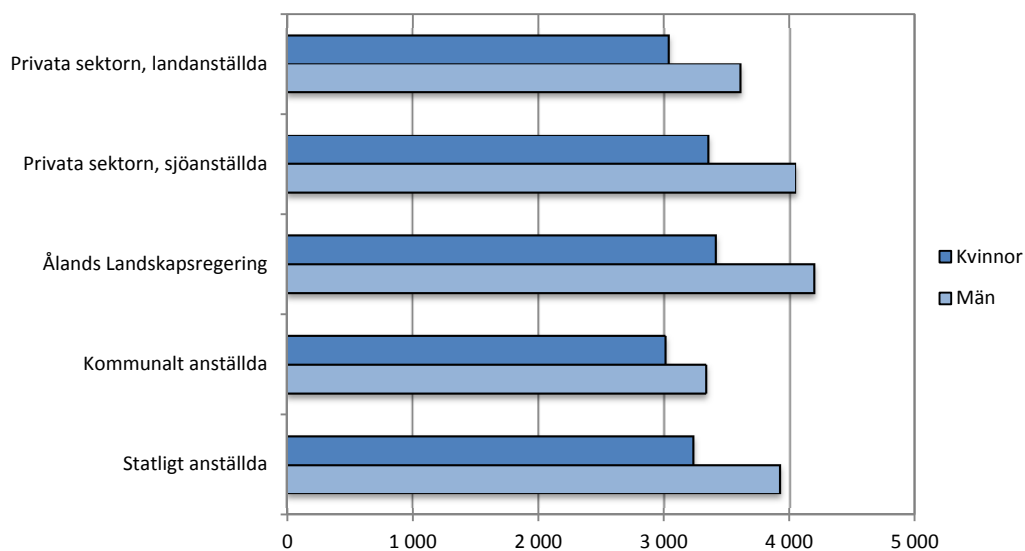
6. Lönestatistik ur ett könsperspektiv

Hur ser då lönesättningen ut för kvinnor och män inom olika yrkesområden och –nivåer? Lönestatistiken som presenteras i detta avsnitt baserar sig på grundmaterial från två statistikrapporter; *Löner inom den privata sektorn 2014* (Statistik 2015:3) samt *Löner för offentligt anställda på Åland 2013–2014* (Statistik 2015:2). Närmare information om exempelvis lönebegrepp, yrkesgrupper samt urvalsprocess kan inhämtas från dessa rapporter.

6.1 Män har konsekvent högre inkomster än kvinnor

Figur 12 visar att männen konsekvent har högre löner än kvinnorna, oberoende av arbetsgivarsektor. I diagrammet visas de genomsnittliga totala månadslönerna för kvinnor och män redovisat per arbetsgivarsektor. I totalförtjänsten ingår ersättning för ackordarbete, övertids- och söndagsersättning samt övriga tillägg. Den totala lönekostnaden för företagen som även inkluderar sociala avgifter framkommer inte i denna statistik. Ålands landskapsregering som arbetsgivare omfattar här samtliga landskapsmyndigheter, förutom förvaltningen således även verksamheter som till exempel ÅHS, Ålands gymnasium, Ålands högskola samt skärgårdstrafiken.

Figur 12. Totala månadslöner efter sektor och kön 2014, heltidsanställda, euro

Källa: ÅSUB Lönestatistik

De högsta månadsinkomsterna bland männen hade de anställda vid Ålands landskapsregering med 4 013 euro per månad (4 013 euro år 2012), de lägsta månadsinkomsterna hade de kommunalt anställda kvinnorna med 3 004 euro per månad (2 871 euro år 2012). De högsta månadsinkomsterna för kvinnor hade de anställda vid Ålands landskapsregering med 3 409 euro per månad (3 283 euro år 2012) medan de lägsta månadsinkomsterna för männen fanns inom den kommunala sektorn med 3 328 euro (3 318 euro år 2012).

6.2 Mest jämställda lönenivåer inom den kommunala sektorn

I tabell 8 visas kvinnors totala månadslön i relation till mäns totala månadslön år 2014 enligt arbetsgivarsektor och yrkesgrupp (ISCO). Några grupper kan inte redovisas på grund av för litet antal personer. Jämnast var lönerelationerna i den kommunala sektorn där kvinnornas genomsnittliga månadslöner motsvarade 90,3 procent av männens (86,5 procent år 2012). Störst skillnad var det för de anställda vid Ålands landskapsregering där kvinnornas genomsnittliga månadslöner endast motsvarade 81,3 procent av männens (81,8 procent år 2012). Inom den privata sektorn var lönerelationen för landanställda ca 84,0 procent (82,8 procent år 2012) och för sjöanställda ca 82,8 procent (80,6 procent år 2012). För statligt anställda var relationen 82,4 procent (80,5 procent år 2012). Kvinnor inom *service- och försäljningspersonal* anställda inom den kommunala sektorn hade högre lön än männen, här motsvarade kvinnornas totala månadslöner ca 101,6 procent av männens. Detta var den enda av de redovisade yrkesgrupperna där kvinnorna hade högre löner.

Tabell 8. Kvinnors genomsnittliga månadslön i relation till mäns 2014, heltidsanställda, procent

	Totalt	Ålands			Statligt anställda
		Privata sektorn	landskapsregering	Kommunalt anställda	
Samtliga heltidsanställda	85,0	84,0	81,3	90,3	82,4
Chefer	76,7	77,0	96,6	74,1	..
Specialister	86,6	87,9	86,5	90,6	76,9
Experter	84,1	85,0	76,1	99,3	86,0
Kontors- och kundtjänstpersonal	86,6	86,3	85,6	95,6	-
Service- och försäljningspersonal	91,0	84,2	91,2	101,6	-
Jordbrukare, skogsarbetare m.fl.	93,2	85,7	..	-	-
Byggnads-, reparations- och tillverkningsarbetare	86,5	84,4	..	..	-
Process- och transportarbetare	86,3	88,6	..	-	-
Övriga arbetstagare	92,9	88,7	95,1	..	-
Militärer	-	-	-	-	-

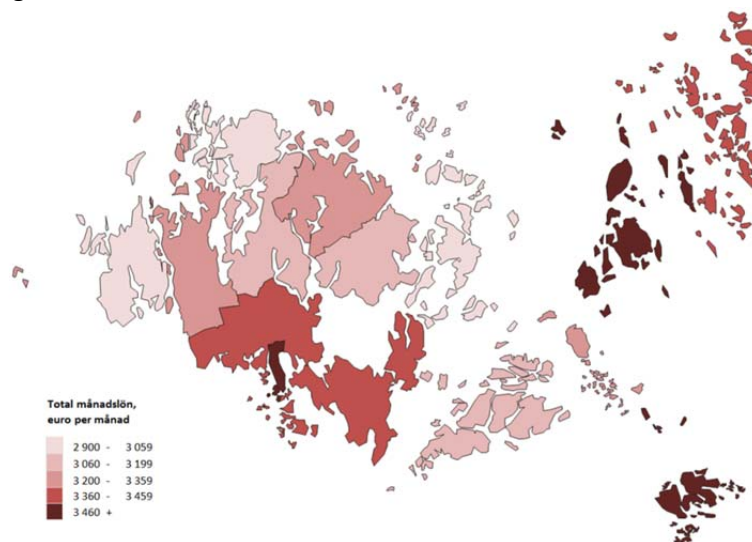
Källa: ÅSUB Lönestatistik

6.3 Högst medelmånadslön för boende utanför Åland

Kartan nedan illustrerar den genomsnittliga totala månadslönen per hemkommun, de högsta medelmånadslönerna finns i Kökar (3 744 euro), Kumlinge (3 606 euro) samt Mariehamn (3 490 euro). De lägsta medelmånadslönerna finns i Geta (2 908 euro), Vårdö (2 913 euro) samt Eckerö (3 055 euro). Något som inte syns på kartan är att de personer som inte har hemkommun på Åland (exempelvis inpendlare) har de högsta genomsnittliga månadslönerna med 4 203 euro per månad. Exempel på yrken bland dessa personer är *dataspecialister, piloter, läkare* samt diverse *chefspositioner*.

Figur 13. Totala månadslöner efter kommun 2014, heltidsanställda, euro

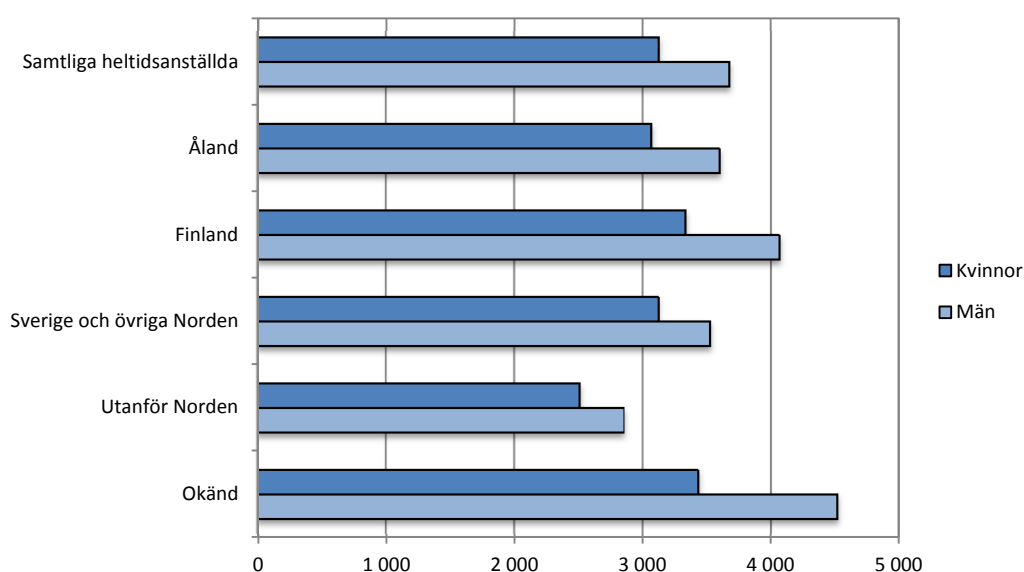

Källa: ÅSUB Lönestatistik

6.4 Lägst månadslön för personer födda utanför Norden

I *figur 14* redogörs för de genomsnittliga månadslönerna efter födelseregion. Här syns de höga lönerna för de personer som har okänd födelseregion, där männen har ca 4 516 euro per månad och kvinnorna 3 427 euro. Personer födda i fasta Finland har betydligt högre löner än personer födda på Åland eller i övriga Norden, både för kvinnor och för män. Lägst genomsnittlig månadslön har de personer som är födda utanför Norden, dessa män hade i genomsnitt 2 852 euro per månad och kvinnorna hade ca 2 507 euro per månad.

Figur 14. Totala månadslöner efter födelseregion och kön 2014, heltidsanställda, euro

Källa: ÅSUB Lönestatistik

Not: Gruppen okänd består dels av personer som i befolkningsregistret inte har någon uppgift om födelseort, och dels av personer som inte finns i befolkningsregistret – exempelvis inpendlare.

7. Kön, födelseplats, inkomstfördelning och ekonomisk utsatthet

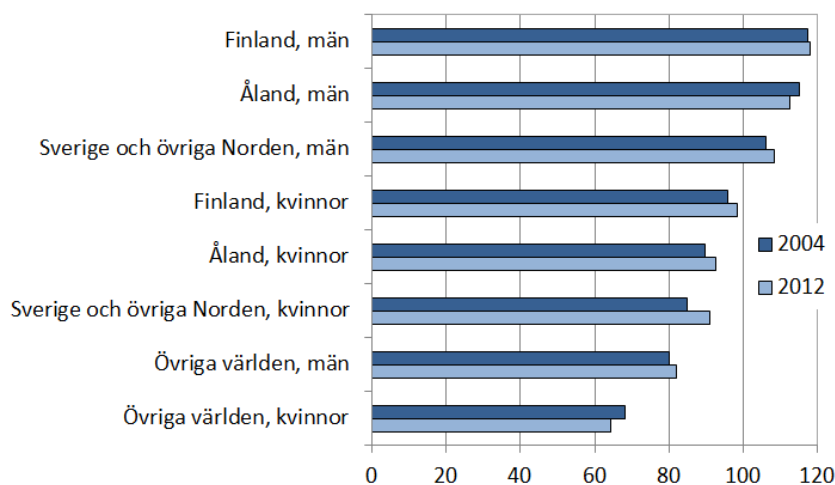
I det här avsnittet vidgar vi granskningen av inkomsterna från löneinkomster till att omfatta även andra skattepliktiga inkomster. Analysen av inkomsterna nedan grundar sig på nettoinkomsterna från år 2012, dvs de samlade inkomsterna efter skatt men före eventuella transfereringar i form av olika bidrag. År 2012 års inkomstuppgifter är de senaste som ÅSUB har haft möjlighet att analysera med unika individdata som grund.

7.1 Kön och födelseplats spelar roll för inkomsterna

Åland har en hög sysselsättningsgrad för kvinnor. Men skillnaden i samlade inkomster mellan könen är fortfarande stor. Skillnaden är även stor beroende på i vilket land eller region man är född.

Vi börjar med att se på hur födelseplats förhåller sig till enskilda personers inkomster och därefter för vi in könsdimensionen. Medianinkomsten för alla på Åland boende personer år 2012 i åldern 24-64 år var 27 401 euro, vilket nära motsvarade medianinkomsten för ålandsfödda. Det ger alltså ingen märkbar ekonomisk fördel att vara född på Åland. Medianinkomsten för personer födda i Finland var 28 681 euro, vilket motsvarar 105 procent av den totala medianinkomsten det året efter skatt.

Figur 15. Andel av den totala medianinkomsten (netto) respektive år för 24-64-åringar, efter födelseplats och kön 2012

Källa: Bearbetning av uppgifter från Statistikcentralen, Finland

De som är födda i Finland har alltså märkbart större inkomster än övriga invånare på Åland, inklusive de som är infödda.

En titt på *Figur 15* avslöjar detta intressanta och möjligen oväntade mönster mer i detalj och skiljer även på kvinnor och män. Den grupp som har de största inkomsterna är männen som är födda i Finland. Deras medianinkomst låg år 2004 på 117 procent av den totala medianinkomsten i landskapet. Att detta inte var en tillfällighet just det året visas av att motsvarande andel steg till 118 procent 2012 (liggande stapeln nästöverst i *Figur 15*). Kategori nummer två i rangordning är män födda på Åland. Deras andel av den totala medianinkomsten var 115 procent 2004, men den sjönk till 112 procent 2012. *Tabell 2* (på sidan 7) ger en bild av de olika gruppernas storlek i befolkningen.

En orsak till inkomstskillnaden kunde ha varit demografisk; att andelen yngre var större hos de ålandsfödda och att de yngre i allmänhet har lägre lön än de som kommit längre i karriären. Men en kontroll av andelen yngre (24-30 år) i de olika kategorierna visar att en sådan förklaring till den uppenbara skillnaden mellan ålandsfödda och finlandsfödda inte håller. Andelen yngre var obetydligt fler i kategorin födda på Åland (7,2 procent) jämfört med dem som var födda i Finland (6,2 procent).

Vi har ingen möjlighet att här fördjupa oss desto mera i orsakerna till olikheterna i inkomst mellan i första hand födda på Åland respektive i Finland. Men vi kan i alla fall konstatera att skillnaden i inkomst inte heller beror på att de finlandsfödda skulle ha högre kapitalinkomster. År 2012 var medianen av kapitalinkomsterna efter skatt hos 24-64-åringar födda på Åland 835 euro och 568 euro hos finlandsfödda.⁴ Medelvärde av kapitalinkomsterna var 5 467 respektive 4 127 euro.

Eftersom födda på Åland i allmänhet har något högre kapitalinkomster blir löneinkomsterna den särskiljande faktorn mellan ålandsfödda och finlandsfödda. Det verkar som om de offentliga och privata arbetsgivarna på Åland i högre grad rekryterar finlandsfödda än ålandsfödda till välbetalda jobb.

Den tredje kategorin i rangordning och med en medianinkomst över 100 procent av den totala medianinkomsten är män, födda i Sverige och övriga Norden. År 2004 utgjorde deras medianinkomst på 106 procent av den totala medianinkomsten i landskapet och 108 procent 2012.

Kvinnor födda i Finland är den enda kategorin som nådde upp till och strax över totalens mediannettoinkomst (2012), i övrigt låg kvinnorna med olika födelseland under den gränsen. De ålandsfödda kvinnornas inkomster utgjorde 90 procent av den totala medianinkomsten 2004, för att därefter stiga något till 92 procent 2012.

---

⁴ Statistiska test visar att spridningen av såväl nettoinkomster som kapitalinkomster är högre hos dem som är födda på Åland än hos dem som är födda i Finland.

Gruppen kvinnor från Sverige och övriga Norden nådde upp till 91 procent av medianinkomsten år 2012 medan kvinnor från övriga världen hamnade längst ner i rangordning båda åren (se längst ner i *Figur 15*).

Sammanställningen i *Tabell 9* visar på betydande skillnader i inkomster mellan kvinnor och män. Kvinnornas inkomster var 80 procent av männens 2004 och 85 procent 2012. Sämst ställt med jämställdheten 2004 avseende inkomster var det hos dem som var födda på Åland. Det året utgjorde kvinnornas inkomster 78 procent av de ålandsfödda männens. En utveckling mot större jämställdhet mellan 2004 och 2012 skedde i alla kategorier utom när det gäller dem som var födda utanför Norden (raden längst ner i *Tabell 9*).⁵

Tabell 9. Kvinnornas inkomster* i procent av männens i respektive kategori efter födelseland 2004 och 2012, 24-64-åringar.

	2004	2012
Totalt	80	85
Åland	78	83
Finland	81	85
Sverige och övriga Norden	80	84
Utanför Norden	85	77

*) Medianen av nettoinkomsterna i respektive kategori
 Källa: Bearbetning av uppgifter från Statistikcentralen, Finland

7.2 Ekonomisk utsatthet – en könsfråga

Även på Åland är ekonomisk utsatthet en könsfråga, något som tydligt framgått av de utredningar i ämnet som ÅSUB gjort. Ett vanligt sätt att definiera ekonomisk utsatthet är att bestämma en gräns som utgör en viss procent av den inkomst som ligger i mitten av alla hushålls inkomster ett år (medianen). ÅSUB använder i sina utredningar 60 procent av nettoinkomsten innan skattefria transfereringar som gräns och justerar för hushållens storlek och sammansättning.⁶ Denna gräns utgör den så kallade relativa fattigdomsgränsen, eller gränsen för låg ekonomisk standard.

Enligt de senast tillgängliga uppgifterna (från 2012) råder det fortfarande en skillnad på Åland mellan könen avseende ekonomisk standard. *Tabell 10* visar andelen individer av alla Ålands invånare som tillhör hushåll vars samlade inkomster ligger under den relativa fattigdomsgränsen.

Den översta raden i *Tabell 10* visar att det skett en viss minskning av andelen personer med låg ekonomisk standard mellan 2004 och 2012; från 16,2 procent till

⁵ Antalet kvinnor födda utanför Norden var 296 till antalet 2004 och 918 år 2012.

⁶ För en teknisk beskrivning av hur justeringen för hushållens storlek och sammansättning görs, se ÅSUB (2015) Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2012 (Rapport 2015:2), s. 21.

15,8. Orsaken till detta är i första hand en mer sammanpressad inkomstspridning det senare året till följd av de övre inkomstskiktens mindre kapitalinkomster.

Av tabellen kan utläsas att minskningen av andelen personer i hushåll under fattigdomsgränsen helt och hållet beror på att andelen kvinnor i den kategorin har minskat. Minskningen är en procentenhet, från 17,9 till 16,9 procent, samtidigt som andelen män ökat marginellt med en tiondel.

Tabell 10. Andelen individer i hushåll med låg ekonomisk standard* efter kön 2004 och 2012

	2004	2012
Andelen individer i hushåll under fattigdomsgränsen	16,2	15,8
Andel män i fattiga hushåll	14,6	14,7
Andel kvinnor i fattiga hushåll	17,9	16,9

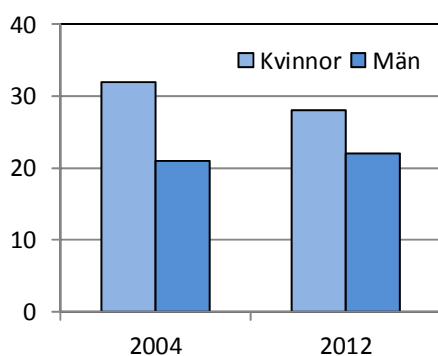
*) Hushåll under den relativa fattigdomsgränsen, beräknad som 60 procent av nettoinkomsten per konsumtionsenhet innan skattefria transfereringar

Källa: Bearbetningar av material från Statistikcentralen, Finland

Könsskillnaden kvarstår emellertid när det gäller andelen personer som tillhör hushåll med låg ekonomisk standard, även om den minskade. Fortfarande 2012 skiljde det mer än två procentenheter mellan könen (14,7 procent för männen, 16,9 för kvinnorna).

Andelen enpersonershushåll har trendmässigt ökat. ÅSUB har i flera utredningar visat att kategorin ensamboende är särskilt ekonomiskt utsatt. Mer än en fjärdedel av personerna i hushåll med låg ekonomisk standard är ensamboende. Andelen ensamboende av alla personer i hushåll under den relativa fattigdomsgränsen ökade mellan 2004 och 2012, från 27,6 till 28,6 procent. Hur ser då fördelningen mellan könen ut i denna typ av hushåll?

Figur 16. Andelen ensamboende med låg ekonomisk standard* efter kön, 2004 och 2012

*) Under den relativa fattigdomsgränsen, beräknad som 60 procent av nettoinkomsten per konsumtionsenhet innan skattefria transfereringar

Källa: Bearbetningar av material från Statistikcentralen, Finland

Kvinnorna är överrepresenterade bland de ensamboende med låg ekonomisk standard (64 procent). Samtidigt är det också en betydligt större andel av kvinnorna med låg standard som är ensamboende.

Det har ändå skett en förbättring mellan 2004 och 2012 såtillvida att andelen ensamboende kvinnor under den relativa fattigdomsgränsen har minskat. Nära var tredje ensamboende kvinna (32 procent) levde under fattigdomsgränsen 2004, medan samma andel minskat till 28 procent 2012. Samtidigt ökade andelen ensamstående män under den relativa fattigdomsgränsen marginellt (från 21 till 22 procent).

Ser man till olika åldersgrupper kan man notera en särskilt stor försämring i gruppen 18-29 år. Positionen för män i åldern 70-89, var däremot mycket bättre 2012 än 2004. För de ensamboende kvinnorna i samma åldersgrupper (70-79 och 80-89) var förbättringen i samma storleksordning. Någon märkbar försämring av kvinnornas position ser vi enbart i åldersgruppen 50-59.

Sammanfattningsvis var det överlag bland den utsatta gruppen ensamboende färre som låg under gränsen för låg ekonomisk standard 2012 än 2004. Inom denna grupp skedde även en omfördelning som förbättrade kvinnornas situation. Men det var 2012 fortfarande en större andel av de ensamboende kvinnorna som låg under gränsen och skillnaden var störst i åldersgrupperna 70 år och uppåt.

Referenser

Arbets- och näringsministeriet (2013). Arbetsförmedlingsstatistik.
<http://www2.toimialaonline.fi/>

Eurostat (2012). <http://ec.europa.eu/eurostat/>

SOU 2012:69. Med rätt att delta. Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden.

Ålands landskapsregering (7.2.2013). Landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2012-2015.

ÅSUB Databaser. <http://www.asub.ax>

ÅSUB Rapport 2014:9. Att leva och bo som inflyttad på Åland: Utomnordiska erfarenheter av åländskt samhällsliv.

ÅSUB Översikter och indikatorer 2015:2. Indikatorer om integration.

ÅSUB Rapport 2013:4. Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025

ÅSUB Rapport 2015:2. Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2012

ÅSUB Statistik 2015:2. Löner för offentligt anställda på Åland 2013-2014

ÅSUB Statistik 2015:3. Löner inom den privata sektorn 2014